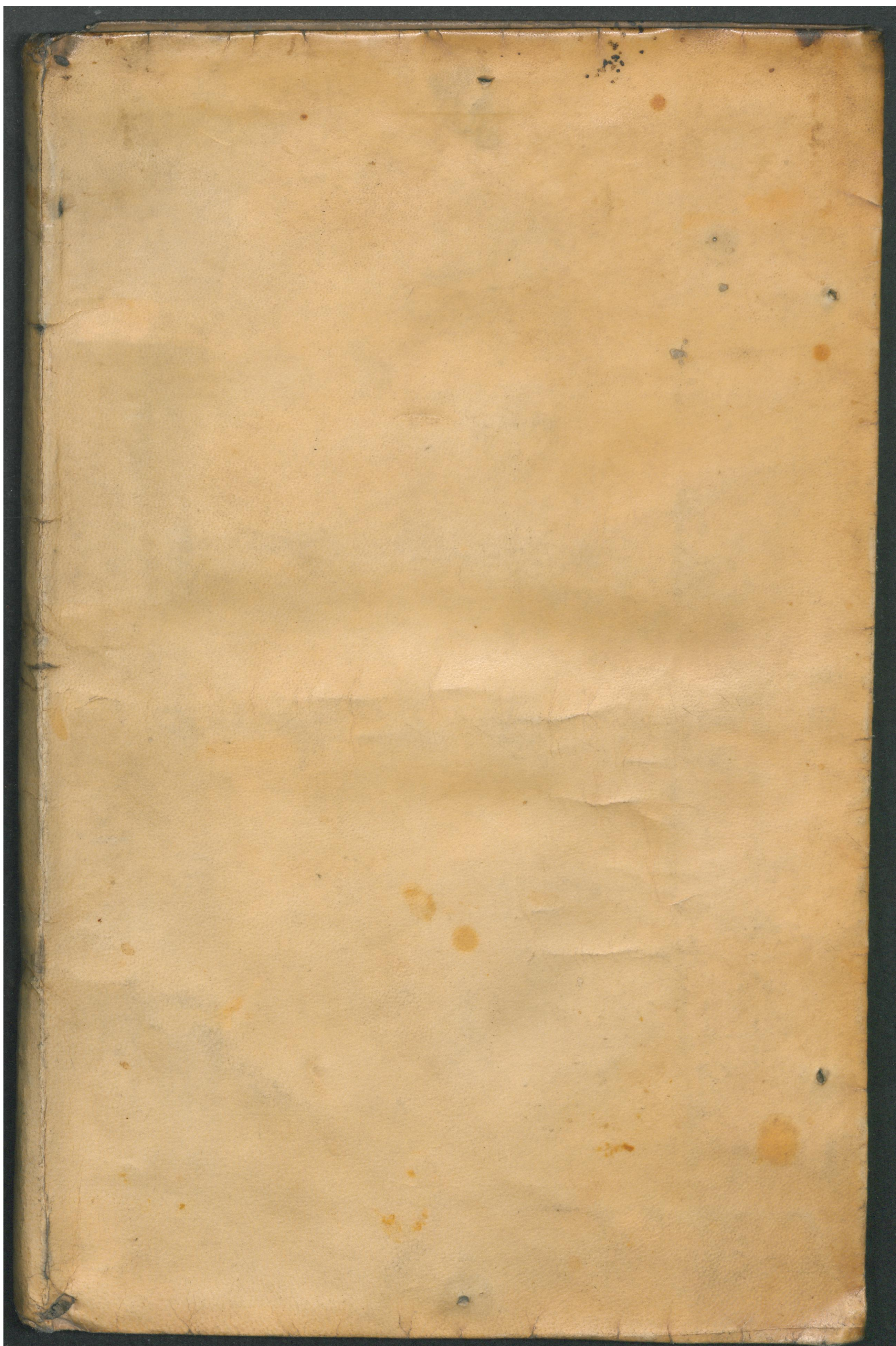

ARATUS [& others]

ARATI SO-LENSIS PHAENOME-NA ET PROGNO-STICA

INTERPRETIBUS

M. TULLIO CICERONE, RUFO FESTO AVIENO, GERMANICO CAESARE, una cum eius commentariis.

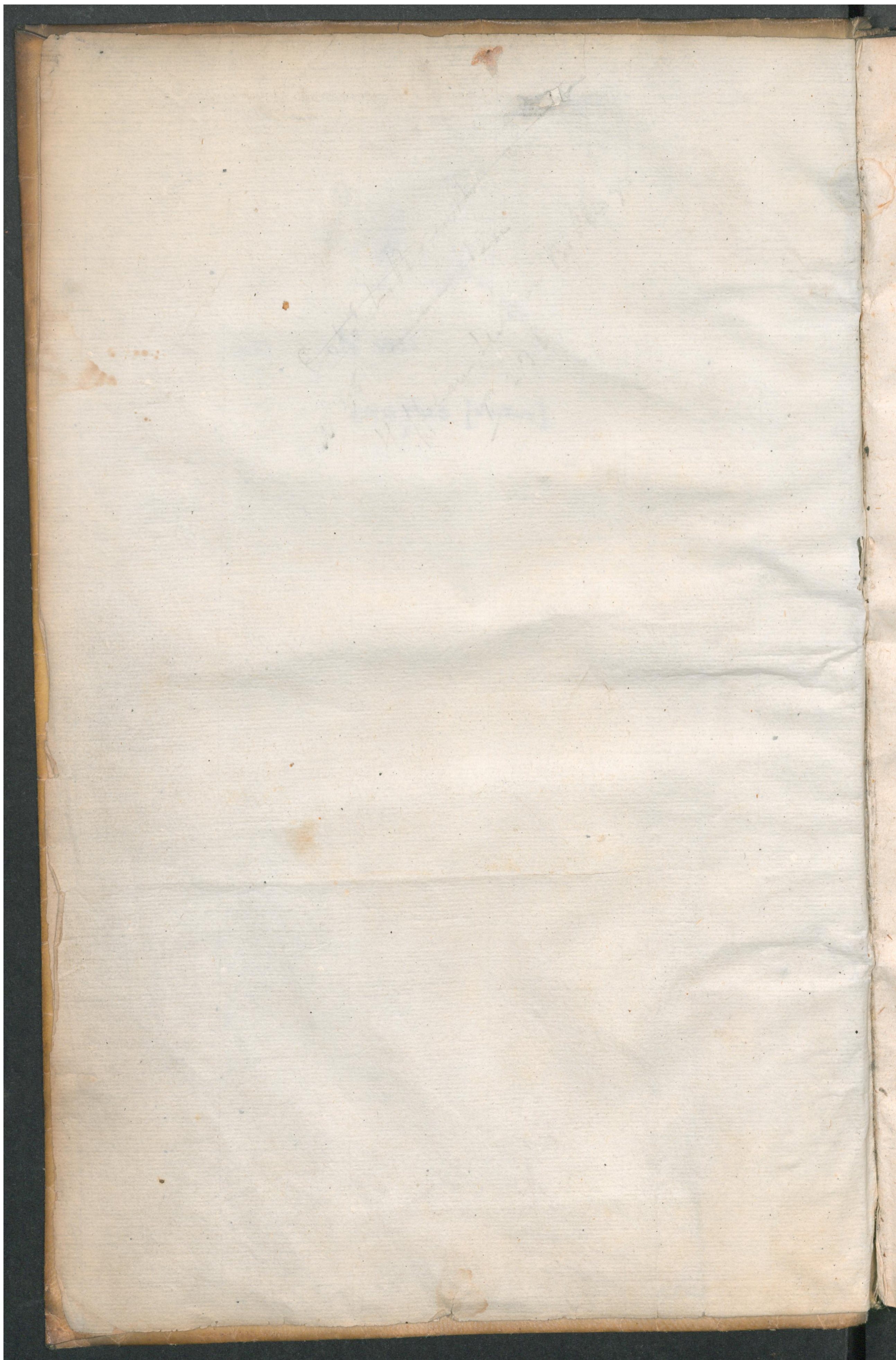
C. IULII HYGINI ASTRO-NOMICON

[illegible]

COLONIAE AGRIPPINAE

APUD THEODORUM GRAMINAEUM

[illegible] M. D. LXIX

ARATI SOLENSIS
PHAENOMENA ET PROGNOSTICA.

INTERPRETIBVS.

M. TVLLIO CICERONE. RVFO FESTO AVIENO. GERMANICO CAESARE, VNA CVM EIVS COMMENTARIIS.

C. IVLII HYGINI ASTRONOMICON.

Omnia partim è vetustis codicibus, partim è locorum collatione emendata, & emendatorum ratio, ab ipso Morelio, viro sane vt colligere licet, doctissimo, & acerrimi iuditij, exposita.

Nos verò præter ea quæ in Parisiensi exemplari reperiebantur, figuris affabrè, ad Ptolemai doctrinam exsculptis, figurarumque explicationibus, RVFVM FESTVM ornauimus: quem & ea causa præmisimus.

COLONIAE AGRIPPINAE,
APVD THEODORVM GRAMINAEVM.
ANNO SALVTIS M. D. LXIX.

Ne locus aliquis vacaret, hos versus Camerarij quibus nomina omnium cœlestium siderum complexus est, propter elegantiam adiecimus, cum summam horum librorum contineant.

Nomina disce puer veterum studiose laborum
Sydera, & cœli cognosce micantia signa:
Signa vocant, quibus illa vides insignia templa,
Sed numerum denum quater atque octo esse dederunt.
Vrsæ summa tenent Aquilonis frigora, per quas
Ingens in morem fluuij perlabitur Anguis.
Hunc subit Arctophylax sed & hunc mox gemma Coronæ,
Inde Genu Nixus, post quem Lyra, deinde Volucris.
Tum Cepheus & Cassiepe, tum Vector & ille
Falcatum extollens cæsa ensem gorgone Perseus.
Hinc Deltoton, & Andromede, hinc stat Pegase, sed te
Delphin excipit, hunc Telum, hoc Aquila, Anguitenensque:
Signifer hæc sequitur decliui circulus orbe,
In quo Aries, Taurus, Gemini. Cancer, Leo, Virgo,
Chelæ, Scorpius, Arcitenens, Caper, Amphora, Pisces.
At Notus vndifero tenet hæc simulacra sub axe,
Armatum, Oriona, Canem in quo Syrius ardet.
Quis Procyonque Lepúsque & Iasonis additur Argo,
Hydrúsque & Centaurus & Ara incognita nobis,
Tum notius Piscis, Cetúsque ac Eridani vnda.

AMPLISSIMIS ATQVE ORNATISSIMIS VIRIS SAEPIVS ITERVMQVE CONSVLIBVS, ET INCLITAE VNIVERSITATIS STVDII COLONIENSIS RESPECTIVE PROVISORIBVS VIGILANTISSIMIS,

eiusdemque florentissimæ reipu. amplissimo Senatui, Dominis suis colendis, Theodorus Graminæus

S. D.

CANAM ac Venerandam esse rerum sublimium cœlestiumque cognitionem, et ob beneficia quibus mortalium vitam afficit, quam maximè excolendam, consensus gentium, ac primorum parentum patriarcharum prophetarumque declarat auctoritas. Dum vltimæ memoriæ recordamur, ac spaciũ præteriti temporis respicimus, nullum vnquã studij genus adeò excultum cum summa admiratione mortalium, vt admirandam rerum sublimium cognitionem, vel artis minimè gnarus facilè nobis dederit. Adamum primum omniũ nostrorum parentem, quem deus è puluere ac limo terræ formauerat, hanc artem & calluisse, ac propagasse, affirmare non dubitauerim. Iosephus antiquitatum Iudaicarũ scriptor cum affirmet, ipsum Setheum Adami filiũ vbi omnium rerum innouationẽ & interitum mortalibus egris imminere, à parẽte, intellexisset, duas columnas erexisse, alteram latericiam, alteram æneam, vt his insculptæ artes, ab aquarũ impetu, si ad insolitam magnitudinem excrescerent, & ab ardore flammæ, si mundus ignis conflagratione conficiendus, conseruarentur. Hæc itaque grata fuerunt ocia primis parentibus, diuina dei opificia contemplãtibus: qui se periucunda illa rerum sublimium contemplatione oblectarunt, ex inenarrabili illa cœlorum structura perdiscentes, æternam aliquam mentem esse, quam patrum traditione deum ipsum cognouerant, qui totius vniuersi compaginationem ex nihilo simul cum tempore ab initio construxisset, & constructa cuncta Giganteo Triumpho, supercilio, moueret. Parens itaque primus, harum rerum cognitione imbutus ea Mathusalemo tradidit, Mathusalemus Noëo demonstrauit. Ab ipso Noëo haud dubie Abrahamus ea percepit, quæ ad cultum veri dei & cœlestium cognitionem pertinerent, qui postmodum hæc eadem, vt Berosus scribit Aegyptijs communicauit. Hisce temporibus & Iobũ vixisse constat, non in diuina solum verum etiam in humana philosophia versatum, qui Arcturi, Orionis, & Hyadum meminit, quæ non obscuræ eum cœlo deditum fuisse declarant. Ab hisce igitur luminibus humani generis rerum sublimiũ cognitio dum profecta sit, nationes illæ in quibus ipsi versati sunt, veluti: Armenia, Mesopotania, Caldæa, Assyria, Aegyptus, Phœnicia, clariora ac magis illustria eius doctrinæ retinuerunt monumenta. Non mirũ videri debet ipsos patriarchas & prophetas, harum rerum cognitionẽ habuisse, eaque oblectatos, Cum spiritus etiam

in Ecclesia DEI stellis, atque præclarissimis luminibus cœli tanquam verbis visibilibus vsus sit ad flectendos animos, ad veram DEI agnitionẽ, & inuocationem salutarem. quod Dionisio Ariopagite contigit, qui per defectum solis tempore passionis & pleniluny prodigiose contingentem, postmodum Paulo predicante in veri & ingnoti DEI cognitionem peruenit. Huic fidem facit Magorum historia quorum patrocinio hactenus vestra vrbs vsa est, & DEO fauente in omne æuum fruitura, licet diris vndique ac horrendis perturbationibus Catholica Ecclesia à blasphemis hæreticis, qui Ouile CHRISTI sannis & scommatibus spurcissimo sacriligoq; ore, omnia sacra, atq; adeo sanctorũ reliquias prophanant, finitimæ regiones his annis conturbatæ sint, & ob nostra schelera, qui nobis iusti DEI pœnam ac punitionẽ, prochdolor, accersimus, depopulandæ, nisi dominus DEVS ob paucorum fidem, & probitatem Niniuen conseruauerit. Magi itaque hi quorũ dico precibus ac patrocinio iuuari nos, per stellæ ortum mundi regem & saluatorem natum esse, vere in astrorum doctrina eruditissimi, iudicarunt & agnouerunt. Fuisse enim Natiuitatem DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI suspiciendam credimus, tantum enim illi, haud dubiè, natura tribuit natali die, quantum concursu omnium cœlorum excogitari poterit, Magi vt intelligere potuerint regnum nati regis æternum forè, & eius legem pietatis, iusticiæ, fidei, simplicitatis, charitatis, optimè institutam esse, nullumq; habiturã finem, nisi post reditum eclipticarum, in quo noua forma, post mundi huius innouationem ac conflagrationem sordiuum, & status vniuersi videretur. Quod tamen non ita intelligi velim ac si diuinitatem Christi Iesu, Miracula, vitæ inculpatæ sanctitatem integritatemq; legis promulgationem, Euangelij doctrinam, ab astris dependere, & magos ex ijsdem id perdiscere potuisse, iudicem. Verum quemadmodũ natura ornauit eum optimo temperamento, pulchritudine corporis, grauitate intuitus, quæ omnia ferme ex Iosephi testimonio colliguntur. Sic DEVS admirabilis ac gloriosus, optima constitutione tempus, quo æterni patris æternus filius, in hunc mundum nasceretur, adornare ac constituere voluit, vt Magi ac gentiles per astrorum ac siderum cognitionem, in qua ea tempestate cæteris nationibus præualebant, non aliter quam princeps Apostolorũ Petrus, in multitudiue piscium, ad CHRISTVM adductus est, in veri DEI cognitionem accerserentur, & profano Idolorũ dæmonumq; cultu relicto, Deum vnum ac verum in spiritu & veritate colerent. Hinc constare arbitror huic arti, & locum fuisse aliquem, tum in sinagoga, tum in Eecclesia DEI. In quanto vero honore ac æstimatione fuerit apud gentiles fabulæ ingeniosissimæ, & sanctæ veterũ historiæ comprobant: videlicet Saturnum, Iouem, Martem, Solem, siue Apollinem, Venerem, Mercurium, Dianam, siue Lunam, Castorem, Pollucem, Persea, Medusam, Cephea, Cassiepeiam, Arcturum, Berenicen, Herculem, Ariadnen, Astræam, Chironem, & reliqua nomina stellis, imaginibusq; cœlestibus indita, fuisse propria heroibus, regibus, reginis, earũ cultoribus, vt id ex Iulij Hygini Astronomico copiosius videre licet. nec solum apud primos illos reges & principes hanc artem notam & perspectam, sed & apud Græcos postmodum et latinos, iam lõgo tempore

pore

pore in magna admiratione hominum fuisse colligere licet. dum omnes plerumque regum sese moribus accommodent. Apud Græcos Solon fuit, cum Thalete, post reges, insignes eorum artifices fuerunt. Meton, Calippus, Hyparchus, Ptolemæus. In Romana vero Republica, Numa, Iulius Cæsar, Augustus, Tiberius, Constantinus, Theodosius, FL. Valerius Martianus, Imperatores præclaris virtutibus præditi, tum vero hac laude celebriores quod summa diligẽtia & fouerint & adiuuerint rerum cœlestium peritos, Vtinam hoc nostro æuo Reges & principes, ac rerum publicarũ administratores idem agerent, studijs deditos, liberalibus stipendijs iuuarent, tantam nunquã perturbationẽ præclara ingenia excitasset, dum relictis studijs liberalibus, se teologicis ac diuinis imiscent, Ecclesiæ constitutiones perturbantes, hæreses sectantes, atque ita parare sibi diuitias potius studentes, quibus cõiugem ac liberos alant, quã in Ecclesia Catholica pauperes perseuerent. Tantus enim hoc nostro æuo est artiũ liberaliũ contemptus, vt si quis in ijs delitescat, & non Theologicis studijs, aut Iurisprudentiæ operã accommodet, quibus solis honos est, & distẽti loculi, vt malim alterius potius fortunã, quam philosophi. Sic enim ego sentio, cum iam annis quinque scholæ artiũ, vt vocant, præfuerim, & studiosis ad Mathematicas artes viã demonstrauerim, nemine alio hæc eadẽ in Coloniensi vniuersitate profitente, parum tamen aut nihil inde comodi receperim. Verum non dubito meum laborẽ gratum atque acceptum vestræ amplitudini fore, si vnquam rectè negotiũ quopacto se nostrorum studiorum haberet, explicatum fuisset. Si itaque vestræ prudentiæ consultũ visum fuerit, in hac professione, mea opera vti, me paratissimũ atque obsequentem, vt vnum de numero suorum ciuium reperient. Munus enim quo iam fungor Typographicum scilicet, nõ me impedire, sed adolescentum studia magis ac magis promouere ac iuuare potest, quod ex præsenti nostro labore facilius colligitur, quem eo potissimũ fine suscepimus, vt studiosi cum voluptate quadam rerum sublimium scientiam perdiscerent. Eos auctores ijs cõniunximus qui apud latinos eandem pertractarunt matereã, & Aratum Græcum poëtam nobis latino carmine reddiderunt. Quo vero eos omni difficultate remota, commodius in cognitionem sublimiũ perduceremus RVFVM FESTVM figuris, figurarumq; explicatione exornauimus. Figuras adiecimus nõ secundum Arati aut eius interpretum descriptas rationem, sed Ptolemaicam, quam exactiorẽ iudicamus, Aratus enim οὐ πάνυ καλῶς vt Leontius inquit, Mechanicus neque πρὸς τὸ ἀκριβὲς, ἀλλὰ πρὸς τὸ χρήσιμων τοῖς ναυτιλομένοις hoc est non optimè, neq; exacte admodũ, sed quatenus nautis cõducere videbatur, de sideribus scripsit. Vestræ autem autem Amplissimi, ornatissimique viri prudentiæ, quicquid laboris & molestiæ ac sumptus, in hoc adornando libro, ad bona ac honesta studia promouenda suscepimus, dedicandũ duxi. Gratum enim id omne esse scio vobis, meis D. quod studia aut promouere aut illustrare soleat.

Valete fœliciter, Datum in Republica vestra, ex Officina nostra Typographica. Anno Salutiferi partus

M. D. LXIX.

XVII. Calendarum Aprilis.

DE M. T. CICERONE EX GREGORII GYRALDI *DIALOGO QVARTO.*

DE Marco Tullio Cicerone, quæ ad eius poeticam tantũ attinent, afferemus. Puer igitur Marcus Tullius, vt Plutarchus scribit, poeticæ adeò operam impendit, vt plurimũ omniũ iudicio in ea facultate profecerit, multaq; in ea ętate poemata scripserit: inter quæ illud ipse Plutarchus celebrat, quod Pontius Glaucias inscribitur, versu tetrametro. Multa carmine ex Græco transtulit, vt tota Arati Phænomena, cuius etiam nunc pars extat, aliaq; quæ sparsim suis in dialogis inseruit. Nunquid ideo, inquit Piso, poeta Cicero? Nam tametsi Ciceronis Limonem, poematis id nomẽ, citat Donatus, vbi de Terẽtij poetæ vita agit, illudq; Virgilij existimetur à Cicerone sumptum,

" *spes altera Romæ.* *& illud*

" *corripuit, tremulis altaria flammis.* id enim Ciceronis vxori, dum sacrificasset contigisse, dicitur: id quod & ipse Cicero quodã suo poemate testatũ reliquit: & eius licet elegiam, quę Thalemastis inscribitur, afferat Seruius, ex qua carmẽ illud.

" *In mare Tyrrhenium longè, penitúsque palumbes*

" Relliquit: non ideo tamen ego illũ poetam crediderim. Tunc ego, poeta necne fuerit Cicero, non vobis dixerim, pictum tamẽ in tabula fuisse, multaq; pręter ea quę tu modo attulisti carmina & adhuc legi, & ab auctoribus citari assero, vt quę de ipsius Consulatu à Lactantio in tertio diuinarũ Institutionũ, & quę in secundo eiusdẽ Consulatus Vrania Musa pronũciat, in primo de Diuinatione, ex verbis Quinti Ciceronis fratris.

" *Principio æthereo flammatus Iupiter igni*

" *Vertitur, & totum collustrat lumine mundum.* & reliqua: vsq; enim ad octoginta versus ibi leguntur. Fabius quoque Quintilianus, Ciceronis quosdam ioculares libellos adducit, atq; ex ijs versus. Quin & de suis tẽporibus tres se carmine libros scripsisse ipsemet ad Lentulũ in Epistolis testis est, quos eosdẽ esse existimant aliqui, qui de eius Consulatu inscribuntur. Sed num parũ vobis testimonium videtur de pœmate, quod Marius inscribitur, Scæuolæ & Q. Ciceronis? Nam cùm in primo de Legibus Atticus Pomponius dixisset de quercu in Mario lecta, Quale est istuc, quod poetę ferunt: mihi enim videris fratrẽ laudando suffragari tibi: tum Attico respõdet Q. Frater, Sic ita sanè. veruntamen dum Latine loquentur literæ, quercus huic loco nõ deerit, quę Mariana dicatur, eaq;, vt ait Scæuola de fratris mei Mario, canescet seclis innumerabilibus. De eodẽ Mario poemata idẽ Q. Frater in primo de Diuinatione: Quid est illo auspicio diuinius, ait, ꝙ apud te in Mario est, vt vtar potissimũ te auctore.

" *Hic Iouis altisoni subitò pennata satelles*

" *Arboris è trunco, serpentis saucia morsu.* & cætera quę ibi leguntur. Sed & illud multis mirũ videtur, quod de ipso Marco Cicerone legitur, non pauciores vnquam, cum in vrbe esset, quingẽtis versibus quotidie scribere solitũ, nisi vos de prosę versibus intelligatis. Iure igit, inquit Piso, quisquis ille fuit, inter poetas Marcũ Tulliũ reposuit.

DE GERMANICO CAESARE, EX PETRI CRINITI LIB. III.

CAIVS Germanicus Augustus ex nobilissima Claudiorum familia ortus est, patre Druso, ac diligenti cura in vrbe eruditus. Tantũ profecit sub primam adolescentiam in optimis disciplinis, vt incredibile dictu sit, quantũ ab antiquis scriptoribus cõmendetur. Suetonius, ac Fabius Quintilianus maximis laudibus eius ingeniũ, atq; opera extollunt, etsi paulò iunior ea ipsa cõposuit. Idẽ Germanicus in Causis prætera versatus est, & his quidẽ triũphalis. Inter alia studia Græcas comœdias à se editas reliquit, & opus Arati de rebus cælestibus in latinos numeros conuertit, nihil commotus, quòd à M. Tullio foret interpretatum, vt obseruatum est ab Hieronymo. Quintilianus inter poetas heroicos hunc constituit, quo loco enumerat Val. Flaccum, Saleium Bassum, Rabirium, & Lucanum. Quid inquit, Germanici operibus sublimius, doctius, & omnibus denique numeris præstantius? Quis bella canere melius

melius potuit,quàm qui sic egerit?Reliqua omittimus,ne videamur plura nunc repetere,quàm institutum opus patitur. Cognomen Germanici à deuictis Germanis reportauit,cōtra quos magno exercitu,ac summis viribus dimicauit.Vxorē Agrippinam habuit M. Agrippæ filiam,& ex ea liberos plures procreauit. Traditum est eum obijsse in vrbe Antiochia,quum quartum ac XXX:annum ageret:neque sine suspicione veneni,Tiberioauctore talis facinoris,vt Suetonius putauit.Quæ res credita est,non modo propter liuores,qui toto corpore extiterunt:sed ex ipso etiam corde, quod igni admotum cremari haud potuit. Publius Ouidius opus suum de Romanis Fastis ad hunc Germanicū misit, eiúsq; doctrinam tanti fecit, vt inter egregios poetas illius nomen retulerit.Nec defuerunt,qui existimarent ab eodem Germanico compositum fuisse epigramma illud vulgatum de puero Thracensi: quod equidem propter egregiam,singularémque in eo genere elegantiam subijciendum existimauit.

„ *Thrax puer astricto glacie dum luderet Hebro,&c.*

De eodem

EX GYRALDI DIALOG. V.

GERMANICVS Cæsar Drusi filius,qui à Tiberio adoptatus, eiusdem,vt putatur iussu,veneno è medio sublatus in Syria à Pisone fuit,ætatis suę anno quarto & tricesimo.Veneni signa,vt ait Tranquillus,præter liuores qui toto corpore erant, & spumas quæ per os fluebant,eius quoque inter cineres cor incorruptum repertū est, cuius ea natura existimatur,vt veneno tinctum non cremetur:Fuit vero Germanicus cùm domi,tum foris excellentis ingenij & virtutis,cuius quando vita à Suetonio & à Cornelio Tacito describitur,missis cæteris,ego ea tantum quę vel ad eius eloquentiam vel poeticam pertinent,attingam.Omnes, inquit Tranquillus,Germanico corporis animíque virtutes,& quantas nemini cuiquam contigisse satis constat, formā & fortitudinem egregiam,ingenium in vtroque eloquentiæ doctrinæq; genere præcellens,beneuolentiam singularem,conciliandæq; hominum gratiæ, ac promerēdi amoris mirum & efficax studium.Orauit causas etiam triumphalis, atq; inter cætera studiorū monumenta reliquit & cōœdias Græcas.Extant & in Gręcis Epigrammatum voluminibus,quos legi,ipsius nonnulli versus in Themistoclem. Doctis fere omnibus persuasum video,elegans illud epigramma,quod numeris omnibus est absoltum, de puero Thrace,huius esse Germanici,quod dignissimū est,vt hîc & vbique recitetur.hoc autem ipsum est:

„ *Thrax puer adstricto glacie dum ludit in Hebro,*
„ *Frigore concretas pondere rupit aquas.*
„ *Dumq; imæ partes rapido traherentur ab amne,*
„ *Abscidit heu tenerum lubrica testa caput:*
„ *Orba quod inuentum mater dum conderet vrna,*
„ Hoc peperi flammis,cætera,dixit,aquis.

Extat & in manibus habetur eiusdem Cæsaris Germanici Aratea interpretatio,quam & D. Hieronymus post Ciceronianā agnouit.Celebrat Plinius Germanici carmen,quod in Cæsaris Augusti equū composuit.Ouidius verò poeta vbique Germanicū poetam facit, summísque laudibus effert,vt in Fâstorum libris quos eidem dicauit: tametsi grāmatici quidā malint Tiberio Cæsari dicatos.At vos videte quā benè Germanico cōueniant,cùm sic canit:

„ *Quæ sit enim culti facundia sensimus oris,*
„ *Ciuica pro trepidis cùm tulit arma reis.*
„ *Scimus & ad nostras cùm se tulit impetus arces,*
„ Ingenij currant flumina quanta tua tui.

Sed id manifestius ad Suilliū,cui nupta fuerat ipsius Ouidij priuigna,quam omnem elegiam ne vos,quæso,legere pigeat.

DE RVFO FESTO AVIENO EX LIB. QVINTO EIVSDEM CRINITI.

RVFVS Festus Auienus,poeta eruditus & elegans, per eadē tempora floruit,quibus Cęs.Diocletianus Imperator est appellatus:quæ res cum multis alijs argumentis colligitur,tum ex commentarijs Diui Hieronimi, qui(cùm loquitur de Arati Phænomenis)Auienum refert paulo ante in Latinum ea conuertisse,post M.Tullium,atque Germanicum.Quidam putant fuisse illum genere Hispanum:sed hoc mihi non

 satis

ſatis compertum eſt in tanta rerum obſcuritate. Illud minimè dubium eſt, eum magna doctrina, ac multiplici rerum ſcientia præſtitiſſe. Nam præter opus Arati (quo maximam laudē adeptus eſt) cōpoſuit etiam librū de Orbe terrarū ijs verſibus, quos vocant hexametros, imitatus Dionyſium Græcū poetam. De maritimis quoq; ſcripſit Iambicis verſibus: intactū opus Latinis ingenijs, tantæq; difficultatis, vt diu multumq; ſibi elaborandū fuerit in eo abſoluēdo. De hoc poemate ſic idē Auienus refert.

„ *Laboris autem terminus noſtri hic erit,*
„ *Scythicum vt profundum, & æquor Euxini ſali,*
„ *Et ſi quæ in illo marmore inſulæ tument,*
„ *Ediſſerantur: reliqua porrò ſcripta ſunt*
„ *Nobis in illo plenius volumine,*
„ *Quod de Orbis oris, partibusq; fecimus.*

Plura in hoc opere inſeruit ex varijs atq; recōditis auctoribus: præcipueq; ſecutus eſt (vt ipſe teſtatur) Hecatæū Mileſium, Hellanicum Lesbium, Philonem Athenienſem, Pauſimachum, Euctemum, Cleonem Siculum, alióſq; permultos. vt prætermittamus Annales Punicos, à quibus conplura accepit. Neque deſunt qui exiſtimēt fuiſſe alia compoſita ab eodem Auieno. Seruius quidem grammaticus, cùm de cometis differit, Auienum ſcribit feciſſe. Virgilianas fabulas Iambicis verſibus, & hiſtorica quædam ex libris Liuianis, Qua in re non ſatis habeo exploratum, an hæc ad eundem ſint referenda, etſi ratio temporum maximè congruit. Inter amicos præcipuè coluit Myrmecium Flauianum, virum clariſsimum, & probum: cuius virtutem atque probitatem magnopere commendat, dicato illi volumine de Maritimis. Hæc ſunt quæ legimus de hoc Auieno apud veteres auctores. De Auieno poeta Græco (cuius leguntur Epigrammata) nihil dicendum eſt hoc loco.

De eodem.

EX GYRALDI DIALOG. IIII.

RVFVS Feſtus Auienus, in antiquis codicibus Abidnus dicitur, & in Seruij etiam commentarijs. Hic ab aliquibus Hiſpanus eſt exiſtimatus, ego certè nihil habeo, quo vobis id affirmare poſsim. Hic Dionyſij Punici de Situ orbis verſus ex Græcis Latinos fecit: item Aratea Phænomena, quod vtrunq; opus extat carmine hexametro expreſſum. Et præter hæc de Oris maritimis librum edidit, carmine trimetro iambico, ad Probum, virum conſularem, ad quem etiam Cl. Claudianus ſcripſit, quo argumento ducor, vt Auienum Claudiani, hoc eſt Theodoſij imperatoris, & filiorū temporibus floruiſſe credam: id quod & facilè Hieronymi verbis aſtruere poſſumus, qui quodam ſuarum epiſtolarum loco, nuper illum ſcripſiſſe dicit. Alij Diocletiani Cæſaris, non ſatis firmo, vt mihi quidem videtur argumento, alij vtrunque inconfeſſum parúmve compertum eſſe volunt. Seruius Grammaticus Auienū ait Virgilianas fabulas, & Liuium iambicis verſibus deſcripſiſſe. Sunt qui hunc ipſum Auienum eſſe putent, quem Aurelius Macrobius in Saturnalibus cœnis loquentem induxit. Vtcunque tolerabilis eſt poeta, & dignus ſaltem ob rerum cognitionem, vt aliquando legatur. Sed ne quid à me deſideretis, extat & libellus ad Theodoſium inperatorē, huius, vt putatur, Auieni, niſi nos fallat inſcriptio, in quo plerosque Aeſopi apologos elego carmine complexus eſt, qui an legitimus ſit, non multum eſſe precium operæ, vt diſquiramus, exiſtimo. cuius, quiſquis ille fuit, hæc verba ſunt ex Præfatione, Huius, inquit, materiæ ducem nobis eſſe Aeſopum noueris, qui reſponſo Delphici Apollinis monitus, ridicula orſus eſt, vt legenda firmaret. Verum has pro exemplo fabulas, & Socrates diuinis operibus indidit, & poemati ſuo Flaccus optauit, quod in ſe, ſub iocorum communiū ſpecie, vitæ argumenta contineant: quas Græcis iambis Gabrias repetens, in duo volumina coartauit: Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos reſoluit. De his ergo vſque ad XLII. in vnum redactas fabulas edidi, quas rudi Latinitate compoſitas elegis ſum explicare conatus. Hæc ille totidem verbis, & ſimul de Auieno ſatis.

ARATI PHAENOMENA, RVFO FESTO AVIENO PARAPHRASTE.

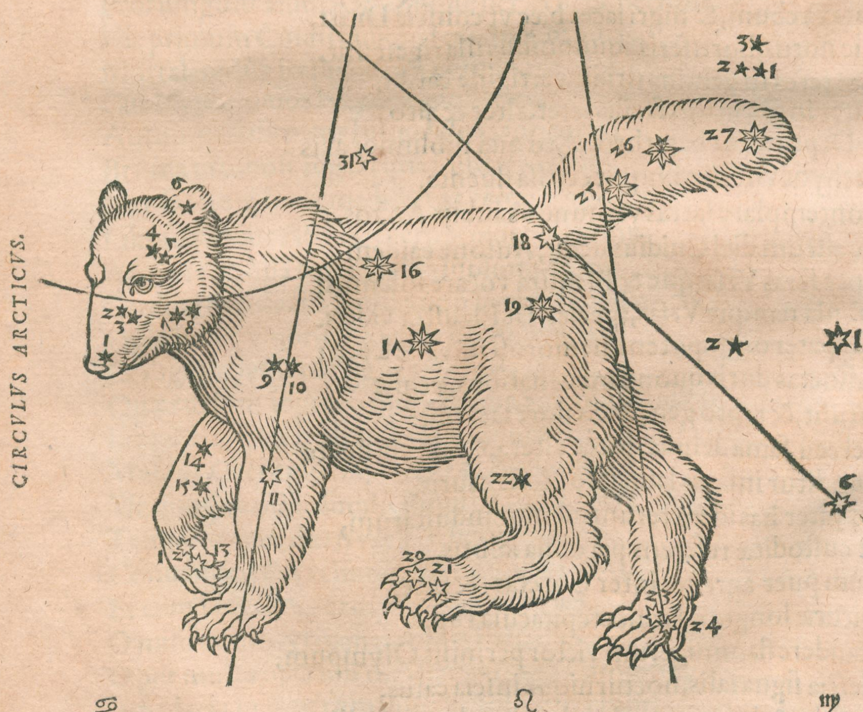
CARMINIS inceptor mihi Iuppiter: auſpice terras
Linquo Ioue, excelſam reſerat dux Iuppiter æthram:
Imus in aſtra, Iouis monitu: Iouis omine cęlũ,
Et Iouis imperio mortalibus ęthera pando.
Hîc ſtatio, hîc ſedes primi patris, iſte paterni
Principium motus, vis fulminis iſte coruſci,
Vita elementorum, mundi calor, ætheris ignis,
Aſtrorúmque vigor, perpes ſubſtantia lucis,
Et numerus celſi modulaminis: hic tener aër,
Materiæque grauis concretio, ſuccus ab alto
Corporibus cælo, cunctarum alimonia rerum,
Flos & flamma animæ, qui diſcurrente meatu,
Mentis primigenę penetralia dura reſoluens,
Impleuit largo venas operatus amore,
Ordinis vt proprij fœdus daret iſte, calorem:
Quo digeſta capax ſolidaret ſemina mundus,
Inſeruit ritè hunc primum, medium, atque ſecundum.
Vox ſecreta canit ſibi: nam permixtus vtrinque,
Et fultus ſeſe geminum latus, vnus & idem eſt
Auctor agendorum, proprijque patrator amoris,
Et mundi verè paſtor ſacer, hic chaos altum
Lumine perrumpit: tenebrarum hic vincula primus
Soluit, & ipſe parens rerum fluitantia fixit:
Hic diſperſa locis ſtatuit primordia iuſtis:
Hic digeſtorum ſpeciem dedit, iſte colorem
Impoſuit rebus, ſexuque immixtus vtroque,
Atque æui pariter gemini, ſimul omnia luſtrans
Sufficit alterno res ſemine: rerum opifex hic,
Hic altor rerum, rex mundi, celſa poteſtas
Aetheris atque Erebi, pigra inclinatio nodi,
Inſociabilium diſcretio iuſta deorum,

Cuius & extremum tellus opus, ignea cuius
Lumina sunt late, sol, & soror ille diei
Tendat vt infusi rutilum iubar, altera noctis
Vt face flammanti tenebrosos rumpat amictus:
Nec desit genitis pater vllo in tempore rebus.
Istius ille anni pulcher chorus, alta vt hebescat
Terra gelu, ver blandis adrideat aruis,
Puluerulenta siti tellurem vt torreat ęstas,
Et grauis autumni redeat fœtura parentis:
Hoc duce per tumidi ferimur freta gurgitis, isto
Præceptore solum grauibus versamus aratris.
Iste modum statuit signis, hic rebus honorem
Infundit, tenebris hic interlabitur æthræ:
Viscera, & æternos animat genitabilis artus.
2 Denique ne longum marcentia corda iacerent,
Mundanique ortus mens immemor, omnia sensim
Vilia conciperet, neque se subduceret vnquam,
Fontis in æterni primordia, quo velut amnis,
Quem festina citis vrget Natura fluentis,
Lapsu continuo ruituræ in corpora nostra
Prorumpunt animæ, seriemque per æthera nectunt.
Hic primum Cnidij radium senis intulit astris,
Mortalemque loqui docuit conuexa deorum,
Cur Hyperionios Nepa circunflecteret ignes,
Autumni reditu: cur sub gelido Capricorno
Bruma pruinosi iuga tristia solueret anni:
Cur spacium lucis, madidæ cur tempora noctis
Libra celerque Aries demersi pondere Olympi
Aequarent, qua parte Polus sublimior alto
Cardine cæruleas Thetidis non tangeret vndas:
Quis Polus vmbrifero lateat decliuis in axe,
Et vaga pallanti cur signa errore ferantur.
Quæ rursum ingenio numerisque Solensibus idem
Iuppiter efferri melius dedit incola tauri,
Musa vt Cecropios raperetur & Aonas Agros.
Me quoque nunc similis stimulat furor edere versu
Tempora, cùm duris versare ligonibus arua
Conueniat, cùm veliuolo dare carbasa ponto,
Et cùm victicomo crinem tondere Lyæo.
O mihi nota adyti iam numina Parnassei,
O per multa operum mea semper cura Camœnæ,
Iam placet in superum visus sustollere cœlum,
Atque oculis reserare viam per sidera: maior,
Maior agit mentem solito deus, ampla patescit
Cirrha mihi & totis se Helicon inspirat ab antris.

ARCTOS.

3 OMNIA quæ flammis pingunt radiantibus æthram,
Nox & agit, verſo ceu fixa trahuntur Olympo:
At non cuncta tamen Signorum in lege putanda:
Nam numeris & honore carens micat omnibus ignis,
Et rutilo cunctis flagrat coma flammea crine:
Sed quia non certa formarum in luce notantur
Omnia, ſideribus caſſum fit cætera volgus.
Mobilis en etiam mundi ſe machina verſat,
Ponderis & proprij trahit inclinatio cælum:
Sed non axis item curui vertigine fertur
AEtheris, vt ſtilus inſtabili conuoluitur orbi,
Luce manente tenusque procul ſacra viſcera cæli
Perforat, & mediæ molem terræ tenet: illum
Non prolixa dies, non incumbentis Olympi
Curſus agit, motátue loco labor, vt ſemel hærens
Conſtitit, & ferri ſe circum cunctaremiſit.
4 NEC minus extremo diſpar polus: Oceano pars
Sublime erigitur, ſubit altera merſa ſub vndas
Pars Erebum, & nigri iacet hæc vt conſcia Ditis:
Hîc notus, horriferis aquilonibus illa rigeſcunt.
Hac teres in gemina ſtridit vertigine cardo.
Alter in obtutum facilis latet, alter & alto
5 Deprimitur barathro. Sed quà ſublimior axis
Tethyos vndoſæ linquit cetoſa fluenta,
Contemplare ſacras vt mundus ſubijt Arctos.
Sic aſtrum dici Cnidius dedit, Auſone eaſdem
Voce feras Vrſasque & Plauſtra vocare ſolemus:
Fabula nanque Vrſas, ſpecies dat Plauſtra videri.
Has pater omnipotens nemoroſi in valle Lycæi
Adſuetas duris quondam venatibus, æthræ
Intulit, & rapto genetricis flore ſacrauit:
Vel ceu fama dehinc docet altera, Creta vbi fluctu
Tunditur inſanis latè circonſona cauris,
Iuppiter has idem rerum memor indultarum,
Et cuſtoditæ referens pia dona ſalutis,
Cùm puer agreſtes inter Curetas, & inter
Dictææ longum latuit crepitacula rupis,
Scandere flammigerum victor permiſit Olympum,
Neſcia ſigna ſalis, nocturnique inſcia caſus,
Hoſpita & inſanis aquilonibus: haud tamen ollis
Ora, vel aduerſo ſunt obuia pectora motu:

Versa Lycaonijs sed suspectatur in vrsis
Forma super: pariterque polo vestigia librant,
In spinam & flammis ardentia dorsa iacentes.
Sic Iouis altrices teretem prope cardinis axem,
In caput, inque humeros Helice Cynosuraque versæ,
Præscia venturis dant semper signa procellis.
Nanque Helice Graios, Tyrios Cynosura per altum
Parua regit: non vlla facem succenderit vnquam
Stella prior, neque flammigeros edixerit ortus
Antè alia, immerso cùm iam Titanius orbe
Imbuit & tremulo Tartesia terga rubore,
Cressia quàm flammans inter primordia noctis
Maior agat, vultusque sacros ostendat Olympo.
Illa licet paruo iaceat temone per æthram,
Verior, infidum tamen est currentibus æquor.
Cardine nam toto cõuertitur. haud mora, longos
Pigra tenet gyros, neque ceu mollita parumper
Flectitur, aut tardo cohibet cunctamina lapsu,
Denique Sidonijs dux est Cynosura carinis:
Rectior vndoso cursus sulcatur in æstu.

Vrsa maior quæ Græcis est ἄρκτος μεγάλη ἢ ἑλίκη latinis Helice siue Plaustrum, capite attingit circulum arcticum. Caudam vsq; ad eleuatũ brachium Bootis protendit. Quibus signis stellæ eius adhæreant,

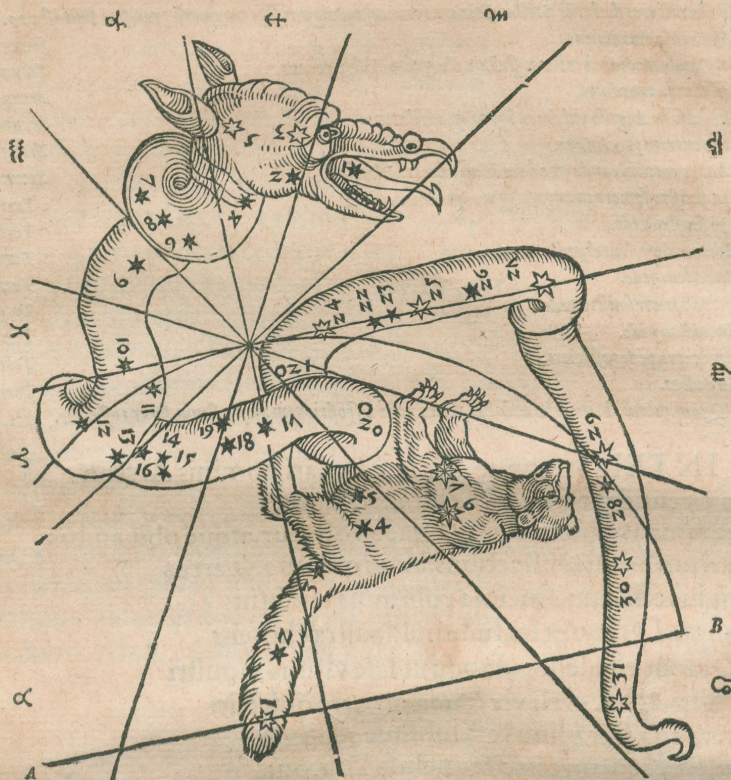
signorum

signorũ characteres declarãt. Stellas cõtinet in vniuersum viginti septem, quarũ præcipuæ sunt istæ 14.

27	*In Caudæ extremitate.*	*Secundæ*
26	*In Caudæ medio cui inhæret stellula illa quam Alckir vocant.*	*Secundæ*
25	*Ad Caudæ exordium.*	*Secundæ*
16	*In dorso in Angulo videlicet figuræ quadrilateræ.*	*Secundæ*
17	*In ventrem proclinans.*	*Secundæ*
18	*Ante exortum caudæ vna è rotarum numero Plaustri.*	*Secundæ*
19	*In sinistro femore in angulo figuræ quadratæ.*	*Tertiæ*
11	*In sinistro pede.*	*Tertiæ*
12	*In anteriori dextri pedis parte.*	*Tertiæ*
13	*In eodem pede.*	*Tertiæ*
20	*In posteriori sinistro pede.*	*Tertiæ*
21	*In eodem pede.*	*Tertiæ*
23	*In dextro pede posteriori.*	*Tertiæ*
24	*In eodem.*	*Tertiæ*

Quam autem obtineat in cœlo hæc tota imago dispositionem atque situm, figura ostendit.

6 INTER vtranque dehinc præclari nominis Arcton
Ceu circunflexo sinuantur flumina lapsu,
Squammeus agmen agens Draco voluitur, atque obit ambas
Spirarum curuis anfractibus: hunc quoque, vt artus
Longius effusum, spaciosa volumina tendunt.
Compta Lycaonijs includunt Plaustra choreis:
Quà caput est Helices, fundunt sese vltima monstri
Agmina, & hac cœli vix cauda in parte quiescit:
Altera qua spiræ sinus est, sublime reponit
Verticis, & curuo ceu circunclusa Dracone,
In dorsum alterius dorso iacet Anguis ab ore
Vertitur, ac longe postremam lapsus in Arcton,
Rursum maioris repetit confinia signi.
Nec quæ stella caput flammarum insignet honore,
Sola micat, soláue rubent incendia crista:
Sed setosa duplex adolet duo tempora fulgor,
Et duo sub geminis oculi fulgoribus ardent.
Vnicus ignis item mento æstuat, ipsáque forma
Verticis in nutum veluti curuata parumper,
Quà per dimensos demittitur ordo meatus,
Flectitur, atque Helices caudam spectare videtur,
Cuius in extremum spacio propiore per æthram,
Sibila protenti succedunt ora Draconis.
Quin super illa etiam summa confinia caudæ
Stella subit, dextri quæ temporis igne coruscans,
Aemula vicinis accendit lumina flammis:
At decliue caput vertexque obliquior astris,
Hac in parte sacri procumbere cernitur axis:
Qua pater Oceanus rutili reparatus Eoi,
Occasus ortusque solo moderante coërcet,
Et gemina alternæ miscet diuortia metæ.

A. B. AEQVINOCTIORVM COLVRVS.

DRACO, δράκων, inflāmatus, flammiger, vociferās capite læuū Herculis pedē ferè cōtingit, vētre ad Cephea reflectitur. Deinde exiens extra Arcticum, rursus quasi circundat Vrsam minorē, rediēsq́;, rursum versus caput maioris Vrsæ, ingreditur. Nec ad vnū aliquod Dodecatemoriō referri potest, cum omniū fere extremas partes attingat quemadmodū id signa circumscripta declarant. Continet in vniuersum stellas triginta vnum, ex quibus precipuè sunt istæ sequentes.

3.	Supra dextrum oculum.	Tertiæ
5.	In extremitate capitis prope aurem dextram.	Tertiæ
24.	Post tertium nodum sinuosi flexus serpentis.	Tertiæ
23.	Inter præcedentem & quartum nodum.	Tertiæ
27.	In vltimo nodo, quarto scilicet flexu caudæ.	Tertiæ
29.	In sequenti caudæ parte.	Tertiæ
30.	Prope caudæ finem.	Tertiæ
	In extremo caudæ.	Tertiæ
6.7.8.	Tres in colli flexu positæ.	Quartæ
1.	In lingua.	Quartæ

De harū situ quē in cælo habent, figurā consule.

Vrsa minor, ἄρκτος μικρὰ, Cynosura, est iuxta polū Arcticū, huius cauda attingit polū, caput vergit ad caudam maioris Vrsæ, interposita cauda Draconis.

Sunt in minori Vrsa, stellæ septem, quarū nullæ vnquā in nostro Climate occidunt, vti singulæ iam ordine recensentur.

1. Ea quæ est in caudæ extremitate, quā nautæ vt plurimū obseruāt, quoniā polo omniū maximè sit vicina. Tertiæ

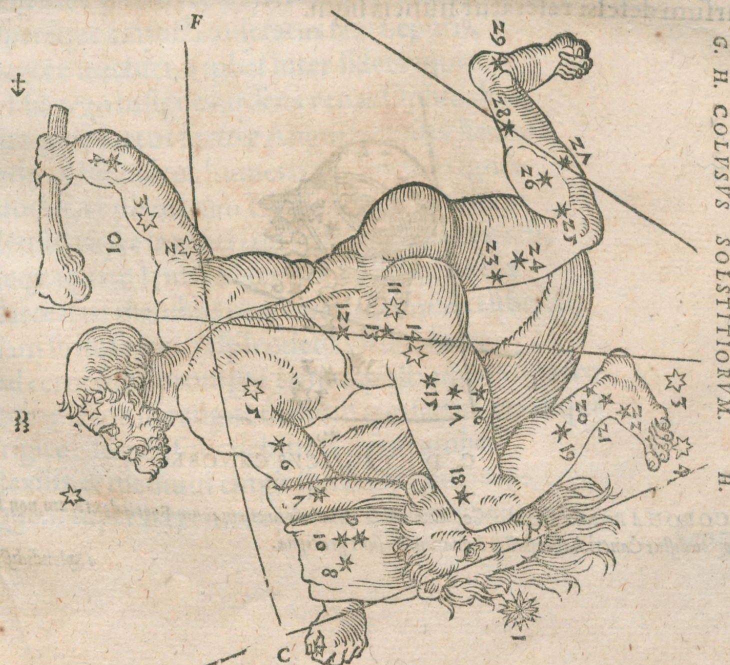
6 Quæ in angulo figuræ quadrilateræ cōsistit, estq; vna illarū duarū quæ sunt in eius sinistro humero. Se.

7 Altera

7. 4. 5. Altera sinistri humeri. Se. In angulo & quæ in ilijs est. Quar. Imago situm demonstrat.

EN GONASIN.

7 INDE pruinoso si lumen abusque Dracone,
In conuexa feras, oculosque in proxima mundi
Declines, qua parte globo tumet altior ortus,
Illa laboranti similis succedet imago:
Protinus expertem quam quondam dixit Aratus
Nominis, & cuius latuit quoque causa laboris:
Panyasi sed nota tamen, ceu longior ætas
Eruit excussis arcana exordia rebus.
Nam dura immodici memorat sub lege tyranni,
Amphitryoniaden primæuo in flore iuuentæ,
Quà cedunt medij longè secreta diei,
Hesperidum venisse locos, atque aurea mala,
Inscia quæ lenti semper custodia somni
Seruabat, carpsisse manu: postquam ille nouercæ
Insaturatæ odijs serpens victoris ab ictu,
Spirarumque sinus, & fortia vincula laxans,
Occubuit, sic membra genu subnixa sinistro,
Sustentasse ferunt, sic insedisse labore
Deuictum fama est: actum Tirynthius, Aethræ
Inclytus & solio fultus sublime paterno est.
Iuppiter hanc speciem, miseratus acerba laborum,
Reddidit, & talem cerni permisit Olympo.
En manus ipsa Dei violenta in verbera pendens
Erigitur, dextræque dehinc impressio plantæ
Tempora deculcat maculosi prona Draconis.

F. C. TROPICVS CANCRI.

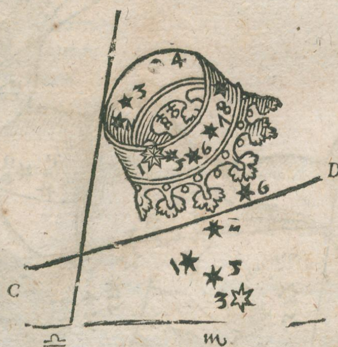
HERCVLES, Theseus, Tamyris, ἐν γόνασιν, id est in genibus, Geniculator, capite Serpentariū prope tangens. Læuā ad Vulturē vsque cadentem extendit, Genua nonnihil incuruat &c. pedē dextrum ad baculum Bootis, sinistrū ad caput Draconis conuersum tenens. Caput & dextrū brachium transeunt Tropicum versus æquinoctialem. Duo dodecatemoria occupat Scorpij & Sagittarij. Quidam hunc saltatorē vocant, alij Lycaoni tribuunt. Stellis constat. 29. quarum hæ sunt præcipuæ

1	*In Capite.*	*Tertiæ*
2	*In dextro humero.*	*Tertiæ*
3	*In dextro brachio*	*Tertiæ*
5	*In Sinistro humero*	*Tertiæ*
11	*In Coxa Sinistra*	*Tertiæ*
14	*In eius vicina parte*	*Tertiæ*
7.8.9.10.	*Quatuor illæ quæ sunt in Leonis exuuio.*	*Quartæ*
23.24.25.	*Illæ que in coxa dextra sunt.*	*Quartæ*
29	*In dextri pedis extremitate, nempe ea quæ est in fine clauæ Bootis, huius sideris 29. istius .9. quemadmodum ex Arctophilacis figura elucet.*	*Quartæ*
18	*In genu sinistro.*	*Quartæ*

Quarum situs, figura atque complexus schemate proponitur. Verum stellam hanc primi ordinis, quā à sinistra imagini adiectam videmus, referimus ad testudinem seu fidiculam.

CORONA.

POPLITE succidui quà sideris ampla patescunt
8 Terga dehinc mersumq́ue iacet sublime humerorum,
Aspice ceu rutilis vibret lux Gnosia flammis.
Hęc quondam Bacchi monumentum fulget amoris:
Hæc Ariadnęi capitis testatur honorem.
Trina ter illustrant hanc lumina, parsq́ue Coronæ
Serpentem vicina subit, qua sibila in Arcton
Ora Draco inclinans stridet flabris aquilonis:
Post tergum Nixi pars voluitur, ac velut hærens
Rursum defessi reseratur nuncia signi.

C. D. TROPICVS CANCRI.

CORONA *Borealis, στέφανος βόρειος, Corona Ariadnes iuxta manum Bootis dexteram, non lōge à Tropico distat Cancri. habet stellas 8. quarum hæ sunt præcipuæ.*

1 Splendidissima

1 *Splendidißima omnium quæ tanquam gemma emicat dicta Alpheta.* *Secunda*
2 *Iuxta ſplendidißimam ex vna parte.* *Quarta*
5 *Iuxta ſplendidißimam ex altera parte.* *Quarta*
5 *Quæ hanc ſequitur.* *Quarta*
7 *Quæ iterum ſequuntur iſtam.* *Quarta*
8 *Vltima ſtellarum omnium quæ ſibi hoc modo ſuccedunt.*
Quarum ſitum atque complexum ex figura cognoſcimus.

OPHIVCHVS.

9 ISTIVS extremo ſub vertice, vertice quippe
Sideris Innixi, clarum noſces Ophiuchum.
Triccæi ſidus ſtat nominis, & cui pingui
Thure Epidaureæ fumant altaria ſedis.
In ſtyga decurſis Parcarum ab origine fuſis
Merſerat Hippolytum ſors vltima: iamque per imas
Cocyti tenebras & ſtagna nigrantia Ditis,
Portitor ille Charon Theſide fata vehebat.
Hic immaturi ſed enim miſeratus acerbum
Lethi ſupplicium, Neptuníque aſpera iuſſa,
Algentes artus Erebo procul intimo ab vſque
Suſcitat, atque animæ rurſum tepefacta calore
Viſcera, mundanas reuocat medicator in oras.
Non tulit omnipotens ortu cuiquam generato
Deucalioneo, fas eſſe nouiſsima fata
Vincere, & incaſſum decurrere penſa ſororum:
Móxque triſulca polo iaculatus fulmina celſo,
Et ſuper aëriæ vibrans incendia flammæ,
Morte repertorem medicinæ audacis in vmbras
Deijcit: ac gnato reparans ſolatia Phœbo,
Aſperáque extincti miſeratus fata nepotis,
Surgere nocturno iubet inter ſidera motu.
Hic ergo inſignes ardens venas Ophiuchus,
Hic rigidos artus formæ Anguitenentis honore
Arduus, hic tantos humeris vibrantibus ignes
Euomit, vt pleno cùm Luna niteſcit in orbe,
Menſtruáque ingenti iam tempora diuidit ortu,
Nequaquam lentis obſcurior ex humeris lux
Marceat: at manibus non compar flamma rubeſcit.
Nam ſuffuſa leui reſplendent vltima luce:
Sed cerni ſunt prompta tamen: poſtremáque parco
Igne micant. ille angue manum conſertus vtranque
Erigitur, ſerpénſque dehinc elabitur ambas
Flexilis, & medium cingit ſpiris Ophiuchum:
Quem ſuper hærentem plantarum mole duarum

Scorpios in geminas effusus viscera parteis,
Afflictúsque oculos, maculosáque pectora pressus,
Sustinet. attiguas euoluitur Anguis in auras,
Agmine non æquo, neque tanta volumina compar.
Nam quà dextra manus sinuoso affigitur Angui,
Parcius ab domino terga explicat, altera porro
Plurimus, ac multo per læuum pondere lapsus
Funditus: & rutilo quà lux sedet ignea mento,
Vsque Ariadnææ sese vicina coronæ
Lubricus inclinat. pòst spreta brachia quondam
Formidata truci suspexeris Orioni:
Hæc concessa etenim curuis mercatio velis.
Huc falcata Hiodij repserunt cornua monstri,
Sidereæ nimium facis indiga: nanque hebes ollis
Ignis & obtuso marcent incendia crine.

H. I. TROPICVS CANCRI. L. M. AEQVATOR
O. P. ECLIPTICA.

Ophiuchus

Ophiuchus, Serpentarius, ὀφιοῦχος, qui tenet Serpentem, seu Aesculapius, Anguiger, caput proximum Herculis vertici habet. Vtraque manus à corpore longius protensæ, Serpentis circumuoluentis se amplexu circumducuntur, pes vterque vsque ad Scorpionis signum descendit & ob id capricorni tropico insistit cum angue tria occupat dodecatemoria ♏ ♐ & ♑

Constituitur autem hoc astrum, præter eas quibus serpens componitur stellis viginti quatuor, quarum insigniores magisque conspicuæ sunt istæ.

1	*In capite.*	*Tertiæ*
7	*Vna duarum quæ sunt in sinistra manu.*	*Tertiæ*
8	*Altera earum duarum quæ licet hîc figuram habeat quartæ magnitudinis, in cœlo tamen quantitatis cospicitur.*	*Tertiæ*
12	*In genu dextro.*	*Tertiæ*
13	*In tibia dextri pedis.*	*Tertiæ*
19	*In sinistro femore.*	*Tertiæ*
2	*Vna ex illis duabus, quæ in dextro humero sunt.*	*Quartæ*
4	*Vna ex duabus quæ in sinistro humero sunt.*	*Quartæ*
15	*Vna è quatuor, quæ sunt in dextro pede.*	*Quartæ*
23	*In sinistri pedis planta, quæ Scorpij pedem attingit.*	*Quartæ*
10	*Vna è duabus quæ in dextra manu sunt.*	*Quartæ*
11	*Earum duarum altera.*	*Quartæ*

Ostenditur autem schemate, quisnam sit earum in cœlo positus.

ὄφις ὀφιούχου sinu flexuoso implicat Aesculapium in magnam sese expandens amplitudinem, caput enim eius cum sinistra manu Ophiuchi quam complectitur se girans in spyram serpens, in ♏ signo apparet, maxima eius corporis pars, cum figura Anguitenentis, in signo ♐ caudæ sinuosus ambitus, in signo ♑

Sunt autem stellæ quibus componitur. 18. è quibus præcipuæ sunt quæ subijciuntur.

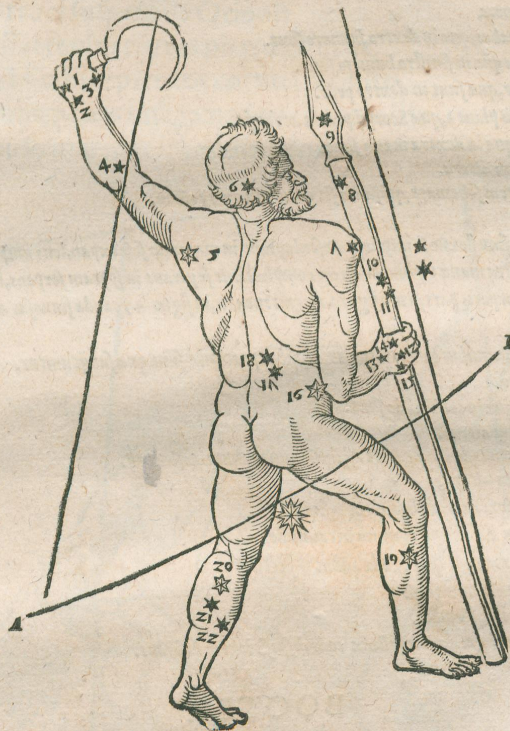
3	*In capitis initio*	*Tertiæ*
4	*Vna è duabus quæ in colli initio sunt.*	*Tertiæ*
7	*Earum duarum altera.*	*Tertiæ*
9	*In primo Serpentis flexu à capite ad sinistram manum Aesculapij.*	*Tertiæ*
10	*Earum duarum altera.*	*Tertiæ*
2	*Quatuor quæ dextrum oculum circumstant.*	*Quartæ*
15	*Iuxta dextram Aesculapij manum in caudæ flexu.*	*Quartæ*
16	*Post dextram manum qua cauda adhuc inflectitur.*	*Quartæ*
17	*Iuxta caudæ extremitatem*	*Quartæ*
18	*In extremo totius Caudæ.*	*Quartæ*

Monstrat autem figura, quam illæ in cœlo dispositionem habeant.

BOOTES.

10 CALLISTO rutilat stellis, quibus vtque ferinam
Prona sit effigiem, quo cardine torqueat axem,
Semper in occiduis attollens lampada flammis
Arctophylax, siue, vt veteres cecinere, Bootes,
Famosa Arcadici testans commenta tyranni.
Et licet instanti similis, similísque minanti
Terga Helices iuxta premat arduus, haud tamen vnquam
In picturatæ plaustrum procurrere matris
Fas datur, antiqui quoniam contagio in illo
Criminis, & veterum prohibetur culpa malorum.
Nec minus in membris lux olim maxima vibrat

Omnibus, ardet apex capiti, micat ignea late
Dextra flammam, humeri flammam mouet instar
Inter vtrunque femur, quà se confinia lucis
Diducunt pedibus, maior quà luminis auras
Verberat, & rutilo sidus magis æstuat astro.
Nam locus Arcturo sacer * adscribitur, illinc
Aurea qua summos adstringunt cingula amictus,
Ebria flammanti consurgit stella rubore.

♎

A. B. CIRCVS AESTIVVS CVIVS IN VICINA PARTE HERET ARCTVRVS RVTILANS.

Bootes seu Bubulcus, βοώτης, Arctophylax custos Plaustri, læuum brachium ad caudam maioris Vrsæ extollit, pedes ad virginis sidus deflectit, vltra Tropicum intra crura illustris stella collocatur, clara & rutilans Arcturus & Alramech dicta.

Sunt autem in Boote stellæ 22. præcipue hoc loco mentionem faciemus earum quæ magis illustres sunt.

1 *Inter vtrunque femur quæ Arcturus appellatur.* Primæ
5 *Supra sinistrum humerum.* Tertiæ

20	*In sinistro genu duabus alijs vicina.*	*Tertia*
6	*In capite.*	*Quarta*
7	*Supra dextrum humerum.*	*Quarta*
10	*In medio clauæ quam manu tenet.*	*Quarta*
9	*In eiusdem fine quæ Herculis vnum pedem attingit vt monuimus in explicatione eius imaginis*	*Quarta*
16	*Sub dextro brachio prope spinam dorsi.*	*Tertia*
18	*In media spina dorsi.*	*Quarta*
19	*In dextro femore iuxta genu.*	*Tertia*

Quis vero sit earum situs atque figura, in cœlo monstratur præsenti schemate.

VIRGO.

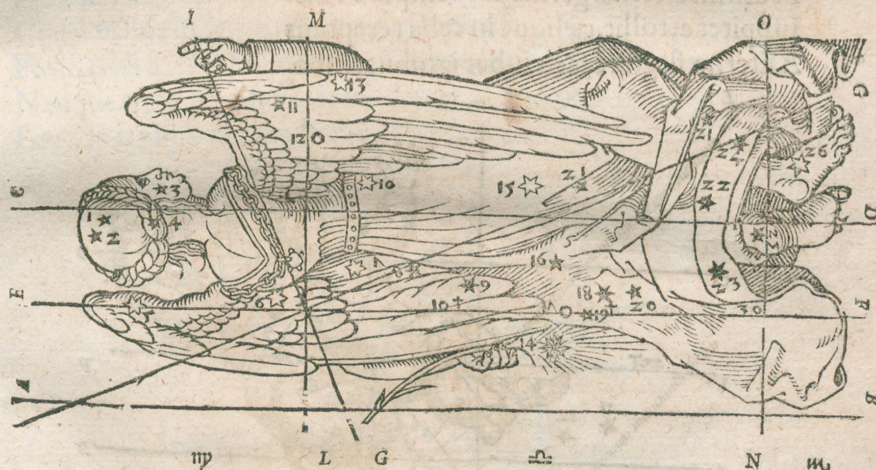
11 QVA protenduntur vestigia summa Bootis,
Quáque per immensum circunflagrantibus astris,
Circulus obliquo late iacet Astriger orbe,
Contemplare sacros subiectæ Virginis artus.
Quam te quam memorem, siue est genitor tibi summus
Iuppiter ex Themide in terras demissa parente:
Seu patris Astræi clarum es genus, aurea cuius
Sidera sunt proles, & qui pro munere morum
Inculpabilium nomen dedit omnibus astris:
Aut Pelusiaci magis es dea littoris Isis,
Digna Poli consors, & cura latrantis Anubis.
Seu tu diua Ceres, sic nam tibi flagrat arista,
Et ceu Siriaco torretur spica calore:
Protentata manu ter quæ pernicibus alis,
Nec sat certa gradum, viduatáque vertice summo
Fluxipilæ vestis vestigia, lubricum vt æuum
Sors agat, & subitis obrepat mobile fatum
Temporibus, precor in terras procul æthere ab alto
Flecte oculos, placidamque meis venerabilis oro
Pande sacris aurem. Tu cùm sincera priorum
Vita hominum nullis ageret sub legibus æuum,
Aureáque innocuos seruarent secula mores
Sponte sua, nec criminibus via prompta pateret,
Inter confusos populorum libera cœtus
Versabare libens, nullique obnoxia culpæ
Corda inhibens media, casto res more tenebras:
Nullus telluri limes datus, indice nullo
Culta secabantur, neque iam discretio campum
Metiri in dominos monstrauerat: omnia rerum
Vsurpantis erant, promiscua thura per agros
Præstiterant cunctis communia cuncta videri.

 Denique

Denique cùm placidas crebrò Dea viſeret vrbes,
Tectaque iuſta virûm paſsim ſuccederet illa,
Feruentis late pelagi natura,ſalumque
Fluctibus inſtabile,& glauci vada turgida ponti,
Quà ſenior cano nutrit ſub gurgite Nereus
Delphinos virides,& phyſeteras anhelos,
Ignorata ſuo ſecluſaque fine iacebant.
Nulla fides vndis,tumido commercia fluctu
Nulla petebantur:neque longis nauita terris
Inſinuare ratem ius fecerat,exul vt oris
Omnibus externas veheret per inhoſpita gazas
Aequora,& inſano penderet ſæpe profundo
Omnia:ſed cunctis naſci dabat aurea terris
Iuſtitia,& nullo diſcreuerat aëre regna.
At poſtquam argento deformis viluit ætas,
Rarius in terras os inclinabat honeſtum
Iam Dea,vix ſummos adlabens denique monteis,
Cùm cedente die Phœbus ſub nocte propinqua
Occiduus pronos vrgeret in æquora currus,
Vſurpandam oculis ſe dabat adcurrentum:
Non vt feſſa virum repararet gaudia vultu,
Sed crepula vt latè vomeret conuicia voce.
Parcite vile genus,lacrimis aiebat obortis:
Cauſa querelarum veſtrum eſt ſcelus,aurea quondam
Iudice me veſtri vixerunt ſecla parentes.
Degener in vobis animus,ſolertia vobis
Peruigil,arte noua vitam traducere mos eſt:
Omne æuum ſtudijs excuditis:hinc quoque rurſum,
Proh pudor atque dolor,naſcetur vilior ætas.
Et lacerata genas ibit Bellona per vrbes
Saucia,vt infidas agitent certamina mentes.
Hæc vbi permœſto rauco congeſſerat ore,
Alite procurſu ſeſe in conuexa ferebat
Protinus,atque oculos fugiens exoſa ſequentum
Linquebat cœtus hominum.ruit hæc quoque rurſum
Viuendi ſeries,ac ſucceſſere pudendo
Aerea ſecla habitu:fraus ilicet,& furor ardens,
Atque cruentus amor chalybis,ſegnı́ſque libido,
Et maleſuada lucri rabies ſubit omnia,terror
Degener,ac mœſtæ facies formidinis implet:
Secreti immodicus vada gurgitis vltima verſat
Tiphys:Agenoreo color hinc mentirier oſtro
Incipit,Aſſyriúmque bibunt noua vellera ſuccum,

Ebria

Ebria vt extremo ſplendeſcat lana veneno,
Sic iuſta in populos mox Virginis inculpatæ
Exarſere odia,& cœlum pernicibus intrat
Diua alis,ſpaciumque ſibi ſubuecta per auras,
Vnde procul terras ſumma vix cerneret æthra,
Propter anhela libens late capit aſtra Bootis.
12 ISTIVS extremis humerorum partibus vrget
Stella faciem,qualique rubent incendia flamma,
Quæ ſubiecta procul caudam maioris ad Vrſæ
Vertice brumalis circunuoluuntur Olympi:
Talis vtrique modo ſimul & fulgore micat lux
Plurima:quippe procul clarè fax ardet in Arcton.
Nec contemplandi labor anxius,omnia primis
Obuia ceu vibrant obtutibus,vnus ob ora
Quæ ſunt prima ferè veſtigia,præminet ignis:
Altera quà pedibus regio eſt clunalibus,ardet
Stella itidem,genibúſque dehinc ſe tertia promit,
Aemula qua rutilæ flagrant confinia caudæ.
Non tamen his ſpecies,non ſunt cognomina certa,
Sed permixta ſimul vulgi vice conuoluuntur.

A. B. ET C. D. LIMITES AC TERMINI ZODIACI. E. F. SOLIS VIA. A. G. AEQVATOR QVI IN LINEA L. M. ECLIPTICAM INTERSECANS AEQVINOCTIVM FACIT. N. O. FINIS LIBRAE.

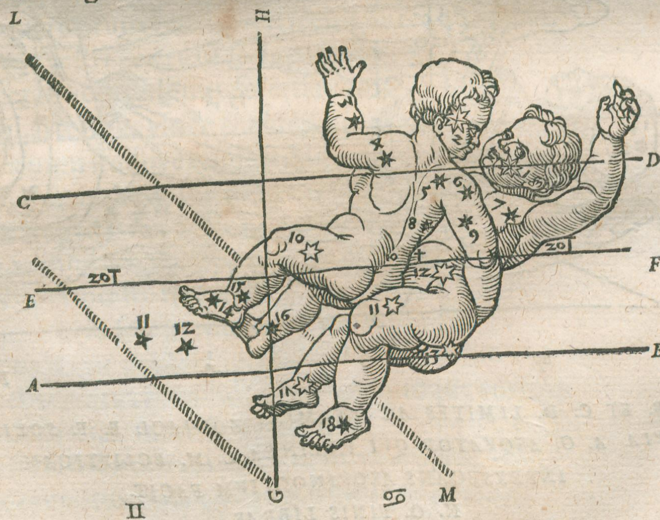
Virgo, παρθενος plus quam gradus decem ſideris quod Leo occupat obtinet. Pedes quoque priores libræ inſerens, manu dextra vltra Aequinoctialem (ibi enim Zodiacus vltra æquatorem egreditur) illuſtrem tenens ſtellam vnde clariores quidam proijciuntur radij, & dicitur Spica. Græcis στάχυς, Arabicè Azimech. Alas habet. Ala vero à latere dextro Zodiacum egreditur, in hac ſtella maxime Borealis προτρυγήτης id eſt vindemiator dicitur Sunt autem ſtellæ quæ hanc virginem illuſtrant 26. quarum præcipuæ ſequuntur.

4	*Splendida illa in sinistra manu quæ appellatur Spica.*	*Prima*
6	*Ad sinistræ alæ exortum.*	*Tertia*
26	*In dextro pede qui magis ad boream accedit.*	*Tertia*
13	*In sinistræ alæ extremitate.*	*Tertia*
24	*In tibia dextra.*	*Quarta*
10	*In cinctura à latere dextro.*	*Tertia*
15	*In dextro femore.*	*Tertia*
7	*In sinistra cincturæ parte*	*Tertia*
25	*In sinistro pede.*	*Quarta*

Earum situs quem in cœlo obtinent, ex figura fuerit petendus.

GEMINI.

13 ILLA quidem supero conserta relabitur axe,
Inscia piscosi semper salis, ipsius autem
Subiectos capiti Geminos tibi cernere fas est,
Spartanam Geminos sobolem, prolémque tonantis
Egregiam, & proprio pòst reddita numina cælo.
Nam Lacedemonijs Mars cùm caluisset Aphidnis,
Castora Cecropij tulit inclementia belli:
At frater lucémque & fata superstitis æui
Exosus, sortem lachrimis efflagitat æquam:
Protinus alternæ germanos tempore vitæ
Iuppiter attollit, cælíque in celsa receptans
AEternæ flagrare facis iubet ignibus ambo.

A. B. ET C. D. LIMITES ZODIACI. E. F. ECLIPTICA. L. M. ET E. G. LACTEAM VIAM NOTANT.

Gemini, δίδυμοι, Castor & pollux. Apollo & Hercules capitibus parum transeunt zodiaci limites, itemque pedes, aliàs verum suum locum occupant. In vtriusque capite prælucida stella constituitur.

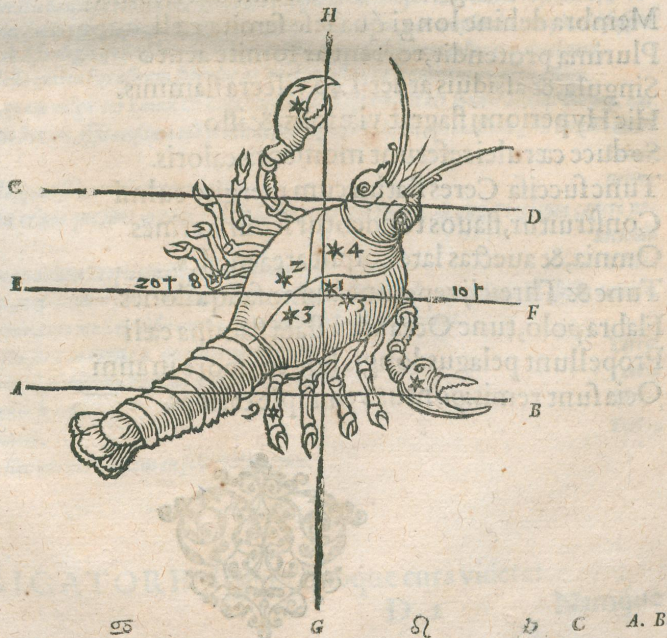
Sunt

Sunt stellæ quibus ornantur in vniuersum 18. è quibus hæ quæ sequuntur magis conspicuæ suut.

2 *In capite eius, quo ad Boream propius accedit.* *Secundæ*
8 *In capite alterius, aliquantum rubescens.* *Secuudæ*
17 *In dextro pede eius qui Australior est.* *Tertiæ*
13 *In eiusdem clunibus.* *Tertiæ*
11 *In eiusdem sinistro femore.* *Tertiæ*
12 *In sinistro ilio eius qui Australior est.* *Tertiæ*
7 *In eiusdem dextro latere.* *Quartæ*
14 *In sinistro calcaneo eius qui ad Boream magis est situs.* *Quartæ*
5 *In eiusdem dextro humero.* *Quartæ*
4 *In eiusdem sinistro humero.* *Qaartæ*
10 *In femore dextri pedis.* *Tertiæ*
Earum autem situs atque figura, per schema exprimitur.

CANCER.

ALVO Heleces Cancer subuoluitur: astraque Cancro
Iuno nouercales vt semper proderet iras,
Præstitit. hic etenim Lernæi gurgitis Hydram
Vreret Alcides cùm flammiger ausus in ipsum
Repere victorem, quà duro concaua dorso
Tegmina curuantur, geminus micat ardor in auras:
Hos dixere Asinos, ortos Thesprotide terra,
Et sidus Lenææ tuum disterminat aër
Crassior. hos itidem qualis præsepibus esse
Forma solet, dispar Chelarum flamma coruscat
Nanque tribus stellis adoletur dextera Cancro:
Leua duas pigro succendit fomite flammas.

A. B. C. D. ZODIACI LIMITES. E. F. ECLIPTICA H. G. LINEA AD ANGVLOS RECTOS SECANS VIAM SOLIS, INCHOAT LEONEM AC TERMINAT CANCRI SIGNVM.

Cancer, καρκίνος nouem stellarum. Inter quas præsepe φάτνη nebulosa in pectore & Aselli duo, ὄνος βόρειος καὶ νότιος, stella obscura, sed miræ efficatiæ in ciendis tempestatibus secundum Aratum. Hic ad Geminos irrepens, multum spacij ibi occupat, vnum atque alterum brachium quoque ex Zodiaco extendens. In sua sede parum loci obtinet. sunt autem hæ eius stellæ præcipuæ.

1	*Vna illarum quatuor, quæ in eius medio corpore quadrilateram figuram constituunt, quæ asinus nuncupatur.*	*Quartæ*
4	*In vicina & contigua parte capitis, ad Septentrionem.*	*Quartæ*
2	*In sinistra dorsi parte, vna illarum quæ quadratum conficiunt.*	*Quartæ*
3	*Altera earum quatuor quæ sunt in corpore, quam maxime proclinans in Austrum.*	*Quartæ*
5	*Primæ quæ in medio & vmblico cancri consistit, adherens.*	*Quartæ*
6	*In brachio dextro.*	*Quartæ*
7	*In sinistro boreali.*	*Quartæ*
9	*In pede versus Austrum*	*Quartæ*
8	*In pede versus Aquilonem.*	*Quartæ*

Earum autem situs & complexus mutuus ex figura petendus est.

LEO.

Hi versus quibus Leonis Astrum exornatum est in Parisiensi exemplari, quod figuris caret Cancri coniunguntur. Verum nos licet continuus textus videatur maluimus eum diuidere, vt figuræ astrorum situm continentes carminibus quibus explicati astrißimi sunt subiuugi poßint.

QVA postrema pedum rutilant vestigia in Arcto,
Maxima flammigeri mundus trahit ora Leonis.
Membra dehinc longi qua sese semita cæli
Plurima protendit, torrentur fomite acuto
Singula, & asiduis ardet Leo viscera flammis.
Hic Hyperionij flagrat viæ solis, & isto
Se duce cærulei referunt momenta caloris.
Tunc succisa Ceres statim cum mergite culmi
Construitur, flauos tondentur semina crines
Omnia, & auectas late coquit area messes.
Tunc & Threicij repetunt animosa aquilones
Flabra polo, tunc Oceanum stata flamina cæli
Propellunt pelagus: longis hoc tempore in anni
Ocia sunt remis: pontus vehit ipse carinas.

A B. C. D. LIMITES AC ZODIACI TERMINI. E. F. SOLIS ITER, C. B. SOLSTICIALIS CIRCVLVS. H. I. DODECATEMORII LEONIS FINIS ET VIRGINIS INITIVM.

Leo, λέωρ pulcherimum ſidus, in quo multæ ſunt lucidæ ſtellæ, dimidiatum ferè ſignum occupat in quo regnat Cancer. Dorſum, cauda, & caput, extra zodiacum progrediuntur planè ſub Vrſa maiore collo catur, quod eo accuratius monemus, vt habita alicuius vnius ſigni certa cognitione reliqua eò facilius de-prehandantur. Præterea & illud diligenter hoc loco notandum eſt circa Leonem, inter eius extrema & vr ſæ, ſtellas eſſe nebuloſæ inuolutionis, informes tamen, quas vocant Berenices crines, ab harum ſitu Plinius terram ſecundum latitudinem, formam orbis abſoluti globatam habere declarat. Berenices crines in-quit, non cernit Aegyptus nec Troglodit arum ſedes (qui in terræ cauernis & ſpecubus morantur. Hæ ſtel-læ autem, ob id Berenices coma vocantur, quod cum Ptolomæus Aegypti rex, in Aſiam olim expeditionem ſuſcepiſſet, Berenice eius coniunx, comam ſuam pulchrimam Veneri deuouerit, ſi modo rex victor rediret, Et cum deinde ſuperatis hoſtibus rediſſet & optatam victoriam obtinuiſſet illa comam abſciderit, & Ve-neri vti prius vouerat ſuo in templo ſacrarit, quæ cum paucis poſt diebus, non amplius in templo, vbi ſuſpen ſa erat, appareret, ab Aſtrologis quibuſdam in cœlum euecta, et iuxta Leonem collocata, dicebatur.

Sunt autem ſtellæ quibus hoc aſtrum ſplendet 27. quarum iſtæ quæ ſequuntur præcipuæ ſunt.

8 In eius corde, quam vulgo cor Leonis & Regulum, latini Regiam, Græci βασιλισκόρ vocant. hæc omnium quæ in cœlo hærent, efficaciſſima eſſe creditur, quod propè Eclipticam exiſtens, ſolis lumine maxi me adiuuetur. Primæ

27 Splendida illa, quæ eſt in caudæ extremitate. Primæ

6 Media illarum trium quæ ſunt in collo. Hæc vt facile videre eſt lineæ C. G. quæ Tropicum cancri no-tat contigua eſt. Secuudæ

5 Altera earum quæ vltra Tropicum eſt verſus Boream. Tertiæ

7 Tertia earum, amplitudini Zodiaci inherens. Hæ ſtellæ, τρεῖς ἐν τῷ τραχήλῳ, id eſt, in ceruice, ſunt ſatis notæ in cœlo, cum oculi & viſus earum quantitatem facile diſtinguat. Tertiæ

3 Vna earum quæ ſunt in capite, ea quæ ſupra oculum eſt. Tertiæ

4 Altera propius ad terminum Zodiaci Borealem accedens. Tertiæ

22 Supra ſiniſtrum femur. Tertiæ

23 In ſiniſtro femore.

Patet autem illarum in cœlo ſitus ex ſchemate Leonis.

AVRIGA.

14 AVRIGATOREM par ſit quoque cura videre:

Nanque tuas aures implebit fabula solers
Cræteì pecoris: hæc lac memoratur alumno
Infudiſſe Ioui Capra, nutrix dicta tonantis.
Stelligero ſubuecta polo eſt: ille impiger autem
Pulcher Erichthonius, currus & quatuor olim
Iunxit equos, pronus qui non procul in Geminorum
Leua iacet, fuſoque ſuper ſe corpore tendit
Plurimus, atque Helices caput inclinatur ob ore.
Ille quidem in ſpacium membra explicat: at Capra læuo
Fixa humero clare ſuſtollitur: ipſius autem
Fine manus paruas Hœdorum ſuſpice flammas.
Qui poſtquam Oceano ſeſe expediere ſonoro,
Sæua procelloſis immittunt flabra fluentis,
Vt ſpumoſa truci pulſentur littora fluctu,
Et vaga cæruleas inuoluant æquora puppes.

C. D. LIMES AC TERMINVS CIRCVLI ZODIACI BOREALIS, CVI INSISTIT ERICHTONIVS EXTREMO PEDIS, CORNV TAVRI DEXTRVM CONTINGENS.

AVRIGA, ἡνίοχος, Erichtonius, Vector, Agitator, vbi ab vrſa maiore diſceſſeris, intra Arcticum & Tropicum Cancri inuenitur: ſiniſtrum brachium conuertens ad Dextrum Perſei pedem. Ornaturque ſtellis tredecim ex quibus hæ quæ ſubijcientur præcipuæ ſunt.

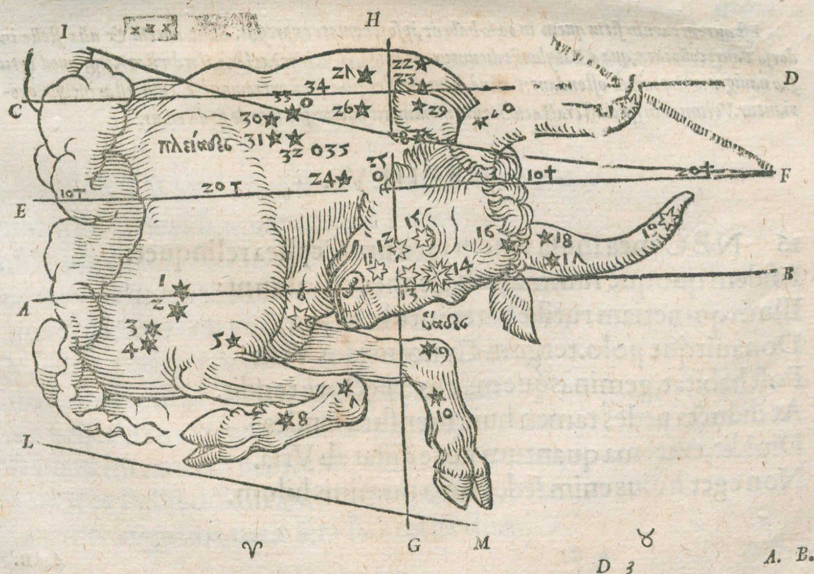
3 *Lucida illa in ſiniſtro humero, quæ αἴξ Capella, ſiue Capra vocatur.* *Primæ*
11 *In dextro calcaneo, cum Tauri cornu extremitate communis, in hac imagine numero 11. notatur, in figura Tauri numero. 21.* *Tertiæ*
4 *In humero ſiniſtro.* *Secundæ*
10 *In ſiniſtro Calcaneo.* *Tertiæ*
1 *Vna duarum quæ ſunt in capite.* *Quartæ*

2 Altera

2 *Altera duarum quæ existit in capite.* — *Quartæ*
6 *In dextro cubito tertij ordinis est, licet in figura quartæ magnitudinis videatur.* — *Tertiæ*
89 *In sinistro brachio quæ ἔριφοι, id est Hœdi vocantur horum in auctoribus frequens vsus est.* — *Quarta*
5 *In dextro brachio.* — *Quartæ*
7 *In sinistro cubito.* — *Quartæ*
Talem in cœlo dispositionem obtinent, qualis figura exprimitur præsenti.

TAVRVS.

15 NEC minus Aurigæ quà sunt vestigia curui,
Cornigeri late tenduntur pectora Tauri.
Illic setosam pecoris perquirere frontem
Esto memor: flexo iacet illic crure, minaces
In terram figens oculos tum cætera signa
Flammarum similem procul inter sidera formam
Ostentare valent: gemino sic cornua ductu
Erigit ætherij rigor ignis & ignis vtrir que.
Sic camuris ardet protractibus, haud tibi signis
Perquirenda alijs pecoris frons æqua resurget:
Oceano proprio Taurum deprenderis ore.
Cornua sic vera sub imagine curua dehiscunt:
Sic media creber pecori frontem asperat ignis:
Sic Hyades Tauri toto procul ore coruscant.
At boream læuo quà Taurus acumine pulsat,
Desuper Aurigæ dexter pes imminet astro.
Vna pedem Aurigæ dextrum cornúque sinistrum
Stella tenet pecoris: simul in conuexa feruntur:
Sed prior occidui Taurus subit æquoris vndas

A. B. C D. LIMITES ZODIACI. E. F. ECLIPTICA. I. F. TROPICVS CANCRI. L. M. AEQVATOR H. G. LINEA TERMINAS TAVRVM, ET INCHOANS GEMINOS.

TAVRVS ταῦρος magna ex parte recumbit in illo ſpacio quod Arieti deputatum videmus, vix dimidium capitis cum cornibus ſuis imponens gradibus ſeu regioni ſuæ, pedes ſeu crura extendens vltra Zodiacum verſus Aequinoctialem. Cum autem dimidiatum ſignum ſit dubitatum eſt Taurus ne, an Vacca cenſeri deberet an ad Europæ vectorem, an Ius potius immutationem referendum. Verum conſuetudo obtinuit vt Taurus haberetur. Ouidius.

Vaca ſit an Taurus, non eſt cognoſcere promptum
Pars prior apparet, poſteriora latent.
Seu tamen eſt Taurus, ſiue hoc eſt fœmina ſigno
Iunone inuita munus amoris habet.

Habet autem ſtellas, quibus inſignibus præditus Taurus eſt. 23.

1 Splendida illa & rubeſcens, quæ in ſiniſtro oculo exiſtit, ingens & rutilans, Caldaicè Aldeboran Græcè λαμπαδίας, Latinè palilicium nominatur. Primæ

11. 12. 13. 14. 15. Totum hunc manipulum ſtellarum, de earum maxima diximus latini veteres ſucculas dixerunt, ὗς enim idem quod ſus valet. Sed Græci nominauerunt ὑάδας ἀπὸ τοῦ ὕειν, quod non ſine pluuia exoriantur. Tertiæ

21 In eius cornu extremo quod ad Boream tendit illa ſcilicet, quam ſupra diximus herere in ipſius Erichtonij dextro pede. 11. numero, quemadmodum eo in loco cornu Tauri pedibus adherens declarat. Tertiæ

19 In extremitate cornu Auſtralis. Tertiæ

6 In pectore, iuxta dextram ſcapulam. Tertiæ

7 In dextro genu. Quartæ

8 In dextro calcaneo. Quartæ

9 In ſiniſtro genu. Quartæ

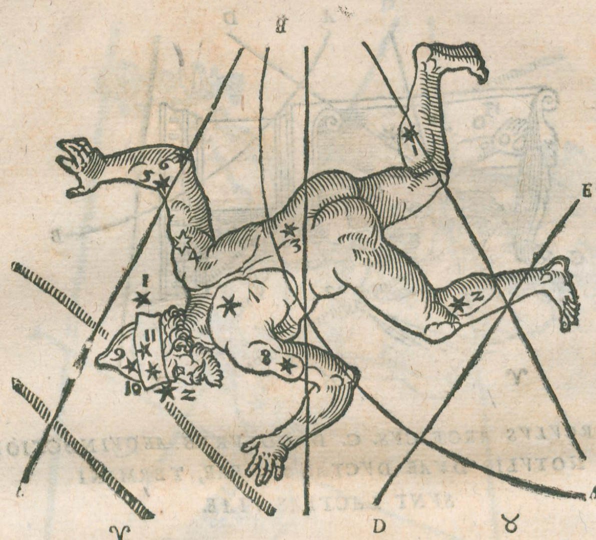
10 In calcaneo ſiniſtro. Quartæ

1. 2. 3. 4. Ille que in ventre ſunt Taurum terminantes. Quartæ

Eſt autem earum ſitus quem in cœlo habent, ipſo ſchemate expreſſus. Sunt autem & aliæ ſtellæ in dorſo Tauri collocatæ, quæ à Babylonijs dicuntur Atarage, Græcis πλειάδες, ἀπὸ τοῦ πλεῖν, quod ortu ſuo nauigationis tempus oſtendant: Latinè dicuntur Vergiliæ quòd extremo vere, cum æſtas incipit, exoriantur. Verum cum ſpeciali tractatu harum meminerit auctor, ſuo loco de ijs dicemus.

CEPHEVS.

16 NEC mea muſa ſenem tacitum Cephea relinquet:
Iaſidem quoque ſumma poli Cephea reuoluunt:
Illum quinetiam rutilæ pater intulit æthræ,
Donauitque polo. tergum Cynoſuridos Vrſæ
Poſt habitat, geminaſque manus à pectore tendit.
At diducta pedes tamen huic menſura ſeniles
Diuidit, extrema quantum pede diſtat ab Vrſa.
Non eget huius enim ſedes ſacra numinis hilum.

A. B. CIRCVLVS ARCTICVS. D. E. COLVRVS AEQVINOCTIORVM.

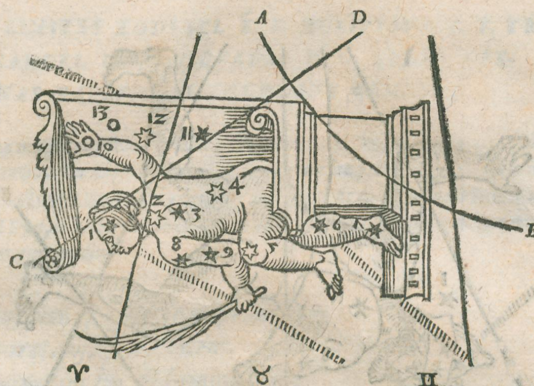
CEPHEVS, κηφεύς, maritus, Caßiopeæ, Babilonijs Ficares, ſuccenſus, & dominus flãmæ ad alterã latus poli arctici Vrſæ maiori opponitur, partim intra Arcticum cum ventre & pedibus, partim extra Arcticum cum brachijs & capite. Conſtat autem Cepheus ſtellis 12. ex quibus præcipuæ magiſque conſpicuæ ſunt hæ ſequentes.

1	*In dextro pede.*	*Quartæ*
4	*Supra dextrum humerum.*	Tertiæ
10	*In pileo, quæ media eſt, inter duas vicinas.*	*Quartæ*
2	*In pede ſiniſtro.*	*Quartæ*
3	*In cinctura, prope dorſi ſpinam.*	*Quartæ*
6	*Supra dextrum cubitum.*	*Qaartæ*
8	*In brachio ſiniſtro.*	*Quartæ*
7	*In dorſo.*	*Quartæ*
12	*In fronte.*	*Quartæ*

Monſtrat autem earum ſitum atque complexum quem inter ſe habent, in cœlo figura flammigeri.

CASSIEPEIA.

17 RVRSVM decliui ſi viſum tramite vergas,
Prima tibi vt flexi linquatur ſpira Draconis,
Infortunatam ſpectabis Caſsiepeiam.
Sed nec multa tamen, cùm cælum lumine toto
Luna replet, terram vt ſuperet fax aurea noctem,
Occurret genitrix oculis quærentibus: adſunt
Lucida mœrenti, tenuis rubet ignis, & ægrè
Lux hebes eſt matri: vix qualem Caria quondam
Nouerat intrantem per clauſtra tenacia clauem,
Formatur ſtellis diſtantibus. inque humeros vix
Tenditur anguſtos, natæ ſera fata tetundunt.

A. B. CIRCVLVS ARCTICVS. C. D. COLVRVS AEQVINOCTIORVM. NOTVLIS DVAE DVCTAE LINEAE, TERMINI SVNT LACTEAE VIAE.

Caßiopea, κασιόπεια, iuxta pedes Andromedæ sedet, erecta paululum versus Cepheum maritum Constituitur autem illa atque sedile, cui incumbit brachia ad sidera tendens, stellis in vniuersum tredecim, è quibus illæ quæ hic subijciuntur magis claræ atque conspicuæ sunt.

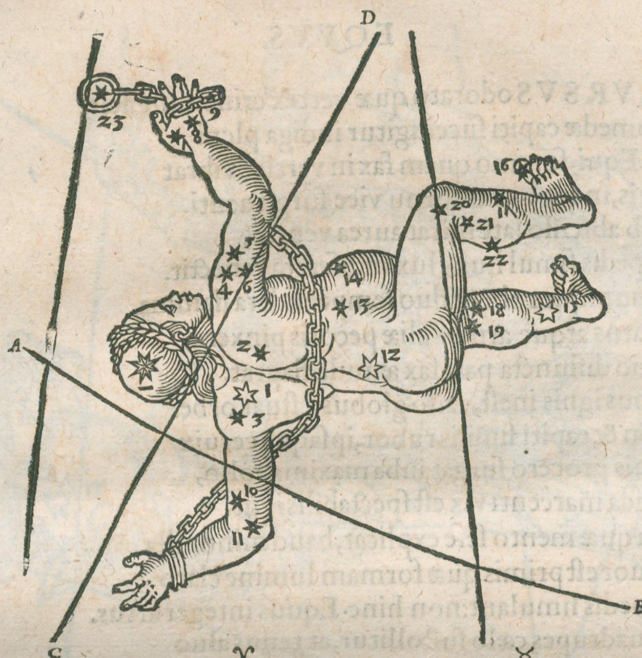
4	*In renibus.*	*Tertiæ*
3	*In sinistro genu.*	*Tertiæ*
12	*In medio eius sedis.*	*Tertiæ*
2	*In dorso prope collum.*	*Tertiæ*
1	*In capite.*	*Quartæ*
7	*In dextro pede.*	*Quartæ*
6	*Sub genu dextro.*	*Quartæ*
9	*In sinistro brachio.*	*Quartæ*

Quo situ se inuicem in cœlo complectantur monstratur figura præsenti.

ANDROMEDA.

18 NANQVE subest, teretisque poli simul orbe notatur,
Andromeda incendi, quæ semper luce coruscans
Sponte oculos im membra rapit: face denique vertex
Ardet anhelanti, geminamque per aëra fundunt
Lucem humeri, & summis lux æstuat ignea plantis:
Ignea quinetiam per cælum singula flagrant
Andromedæ, & toto vibrant in corpore flammæ.
Sed tamen hic etiam viuax est pœna dolenti:
Nam diducta vlnas magna distendit in æthra,
Vinculaque in cœlo retinent quoque tenuia, quippe
Brachia contortis adstringunt nubila nodis.

A. B. CIRCVLVS AESTIVALIS LONGISSIMAM DIEM CONFICIENS. G. D. COLVRVS AEQVINOCTIA CONTINGENS.

ANDROMEDA ἀνδρομέδη catenata, capite ad Pegaſum eleuatur, ibi eſt præſignis quædã ſtella. Extenſis brachijs in cœlo conſiſtit quorum dexterum tendit ad Galaxiam, ea parte qua Cephei caput conſpicitur. Siniſtrum ad piſces, imo vni piſcium quaſi incumbere videtur. Catena aurea à ſiniſtra vſque in dextram manum per dorſum ei tranſit. Stellis non procul à Perſeo 23. illuſtrata fulget, quarum præcipuæ magiſque claræ ſunt hæ, quas iam ſubijciemus.

1	*In ſiniſtro humero.*	*Tertia*
12	*In ſpina dorſi.*	*Tertiæ*
15	*In ſiniſtro pede.*	*Tertia*
11	*In cubito ſiniſtro.*	*Quartæ*
23	*Iuxta dexteram manum in qua tres aliæ conſpiciuntur.*	*Tertiæ*
4.5.6.	*In dextero humero.*	*Quartæ*
15	*In calcaneo dextero.*	*Quartæ*
7.8.9.	*Tres in dextera manu.*	*Quartæ*

Atque harum diſpoſitio per ſchema exprimitur, in quo præter ſtellas iam enumeratas aliam in capite fulgentem cernimus ſecundi ordinis, veram illam dum in alato equo quadratum conſtituat tribus alijs coniuncta, non huc, ſed ad Pegaſum referimus.

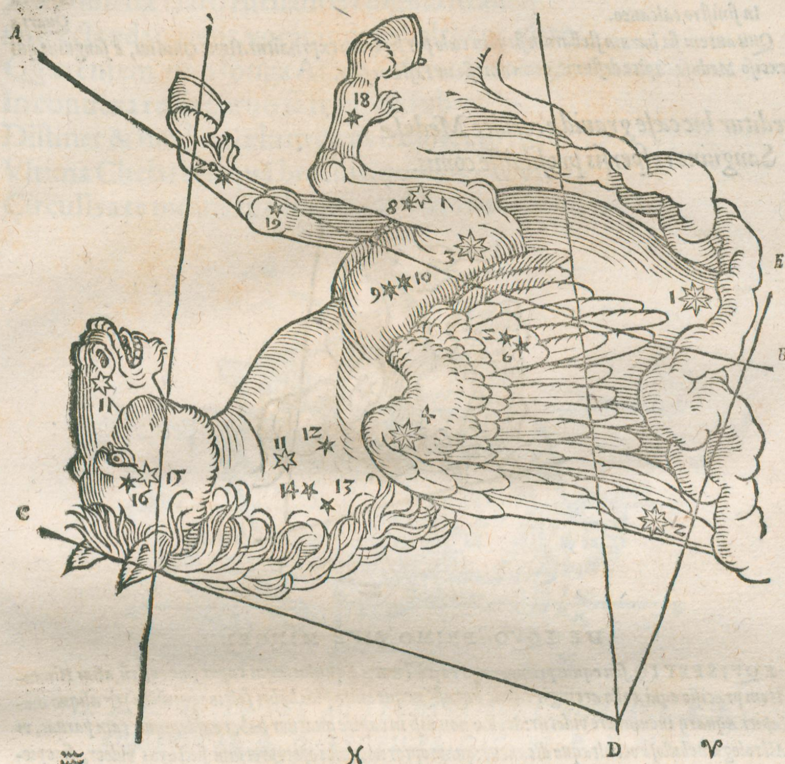
EQVVS.

EQVVS.

19 RVRSVS odorato quæ vertex crine tumeſcit,
Andromedæ capiti ſuccingitur indiga pleni
Aluus Equi, ſommo quam fax in vertice vibrat
Virginis, ínque auras cornu vice ſurgit acuti.
Ipſa ſub abſciſſo latè micat aurea ventre,
Cornipedis ſimul hunc lux indiſcreta renectit.
Communíque rubent duo ſemper ſidera flamma.
Treis latus atque armos aliæ pecoris pinxere,
Et ſpacio diſiuncta pari fax æmula flagrat.
Plurimus ignis ineſt, vaſto globus æſtuat orbe.
Sed non & capiti ſimilis rubor, ipſaque ceruix
Quanuis procero ſurgat iuba maxima collo,
Languida marcenti vix eſt ſpectabilis igne.
Vltima quæ mento ſeſe explicat, haud minor illa
Quattuor eſt primis quæ formam lumine claro
Cornipedis ſimulant: non hinc Equus integer artus.
Non quadrupes cælo ſuſtollitur, at tenus aluo
Erigitur, media iam cætera ponè negantur,
Et quatit ætherias primis modo cruribus auras.
Nunc hunc Aonio quondam memorant Helicone
Inclita poſt Lyciæ redeuntem bella Chimæræ,
Myſtica qua rupes doctis obmurmurat antris,
Herbarum carpſiſſe comas, & gramine odoro
Expleuiſſe famem, ſed cum ſitis arida fauces
Vreret, ac nullo manaret gurges hiatu,
Illiſiſſe pedem, cornúque excita repente
Lympha camœnalem fudit procul Hipprocrenen.
Aones hoc latici poſuerunt nomen equino
Paſtores: ſtrepit hæc placido inter ſaxa ſuſurro,
Atque Helicone cadens ſeſe ſitientibus herbis
Inſerit, Aſcræas donec vaga gurgite valles
Viuificet, rigat has animas & Theſpia pubes
Semper, & in latices inhiat gens fontis alumni.
Aſt Equus alterno redit inter ſidera motu,
Oceaníque ſalo caput exerit, haud tibi magni
Cura laboris erit cœlo ſpectare ſereno
Cornipedem: micat ille procul flagrantibus aſtris,
Et perfuſa recens educit pectora ponto.

A. B. TROPICVS CANCRI SIVE CIRCVLVS SOLSTITIALIS, C. D. AEQVIDIALIS SIVE AEQVATOR. D. E. LINEA DISTERMINANS AEQVINOCTIA QVAM PAVLO SVPERIVS COLLVM ANDROMEDAE SECARE VIDIMVS.

PEGASVS, ἵππος seu equus alatus, Equus volans, Maior Equus, Equus secundus, cum duobus tantum pedibus prioribus pingitur, alis quoque insignitus, vltima parte caput Andromedæ, pede sinistro alam sinistram Gallinæ contingens, malim potius alam dexteram Cigni.

Exornatur autem stellis 20. inter quas insigniores sunt istæ quas subijcimus.

1 In vmblico quam paulo ante in capite Andromedæ hærere diximus, hæc vna est quadrati, ex stellis secundi ordinis in Pegasi corpore constitutis. Secundæ
2 In dexteræ alæ extremitate. Secundæ
4 In dextræ alæ summitate, quæ tres stellæ triangulum constituunt. Secundæ
3 In exordio dexteri pedis in coxa scilicet illa que tribus aliis coniuncta quadrangulū constituit. Secun.
7 Supra genu dextro. Tertiæ
11 In collo. Tertiæ
15 Supra dextrum oculum. Tertiæ
17 In naribus. Tertiæ
6 Vna earum quæ sibi in pectore vicinæ sunt. Quartæ
10 Altera dictarum duarum. Quartæ

18 *In dextero calcaneo.* *Quarta*
20 *In ſiniſtro calcaneo.* *Quarta*

Quis autem ſit harum ſtellarum ſitus in cœlo per figuram exprimitur. Hunc Ouidius, è ſanguine qui ab exciſo Meduſæ capite defluxit, genitum eſſe in Faſtis refert.

Creditur hic cæſe grauidæ ceruice Meduſæ
Sanguine reſperſis proſiluiſſe comis.

♒

DE EQVO PRIMO SIVE MINORI.

EQVIS EST IO, ſeu equus primus προτομὴ ἵππου Equulus, Equi caput ſiue roſtrū, alias Hinnulus, Item præciſio equi, collo attingit caput Pegaſi (neque enim plus habet ſectio equi dicta) & aliquo modo capiti Aquarij incumbere videtur: Stellas non niſi in capite quatuor habet eaſdemque tam paruas, vt ab Aſtrologis nebuloſæ occultæque dicantur: quapropter nec mihi operepretium facturus videor, ſi copioſius de ijs diſſeram cum figura eas ſatis exprimat, ſtella autem quæ in collo hæret eadem eſt cum illa quā paulo ante in naribus maioris equi apparere diximus quod & numerus 17. adiectus declarat, qui non huius ſed ſuperioris imaginis eſt. Nihil de hoc equo dignum memoria legimus, quare ab ijs auctoribus qui hanc tractarunt matercam plerunque omiſſus eſt. Aratus non meminit eius neque hic eius (vt recte) Paraphraſtes neque Ceſar Germanicus, neque Hyginus in ſuo Poëtico Aſtronomico, Sic nec Manilius, Auſonius, Vitruuius: Verum dum ex ſententia Ptolomei ac Procli Aſtriferi globi couſcripti eum habeant ne quid. adeſſet eum adijcere voluimus.

ARIES.

20 TVNC celer ille Aries, longi qui limitis orbe
Aethera percurrens, nunquam Cynoſuridos Vrſæ
Segnior ablapſu conuertitur, haud procul aſtro
Viſus Equi, magno celſum ſecat aëra motu.
Parcior hic rutilæ ſemper facis, indigus ignis
Spectatur iuſti. nam quanti luminis aſtra
Eſſe ſolent, aciem quibus aurea Luna retundit,
Marcida lanigeri tantum ſe forma ſub auras
Exerit: in tenui quanquam primordia Phœben
Orbe habeant, nullóque decus dea proferat ore.
Sed licet hunc oculis fruſtra ſectere per æthram,
(Nam ſemper proprijs caret ignibus) en tibi propter

Andro-

Andromedæ claro rutilantia cingula in aſtro
Suſpectanda parent. vocat ingens baltheus vltro
Quærentem, non longa Aries ſtatione locatus,
In conuexa redit paruo ſe tramite: ſubter
Diſtinet & medio cœlum citus ordine currit,
Vltima Chelarum qua brachia, quáque coruſco
Circulis axe means rutilum ſecat Oriona.

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI SVNT ZODIACI. E. F. ECLIPTICAE. G. D. TROPICVS CANCRI. H. I. LINEA TERMINANS TRIGESIMVM GRADVM ARIETIS, ET INCHOANS PRIMVM TAVRI.

ARIES, κριός, eo loco ponitur ex oppoſito verſus æquinoctialem, quo Perſeus tendit ad Polum Arcticum plane intra Zodiacum, niſi quod caput nonnihil prodit. Stellis exornatur 13, admodũ enim in cœlo non potuit ſplendere quod Aureum vellus in terris reliquerit, cuius gratia & hoc noſtro euo magni bellorum motus & ingentes perturbationes in rebup. Chriſtiana exortæ ſunt, quas ſi non Agnus imaculatus pro noſtra ſeſe offerens ſalute ſedauerit ingruentibus obruemur malis. Stellæ autem eius præcipuæ quæ mediocriter fulgent ſunt hæ.

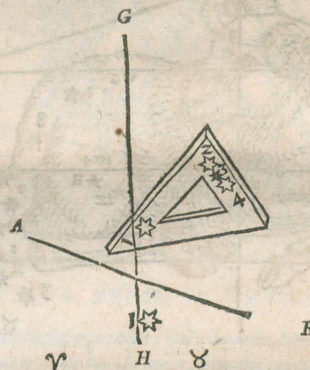
1	*Vna è duabus quæ in cornu dextro exiſtunt nempe ea quæ magis vicina eſt termini Septentrionali Zodiaci.*	*Tertiæ*
2	*Altera illarum magis ad Boream proclinans.*	*Tertiæ*
	Sunt aliæ quæ non imaginis continentur implexu ſed parum ab ea diſtant quæ precedit & cornu continetur ſiniſtro.	*Tertiæ*
9	*Vna illarum Trium quæ ſunt in cauda.*	*Quartæ*
8	*Altera.*	*Quartæ*
10	*Tertia.*	*Quartæ*
13	*In poſterioris dextri pedis extremitate.*	*Quartæ*

Monſtratur autem earum in cœlo ſitus ipſo ſchemate.

DELTOTON.

21 EST etiam Craio quod ſemper nomine noſtri,
Deltoton memorant: ſimile eſt latus iſtud vtrunque:

Porrigitur ſummum ſigno caput: angulus arctat,
Et gemini ſuprema iugi vicinia mordet.
Tertia quę ſtantes ſuſtentat linea ductus,
Parcior, haud ſimili ſeſe ſub limite tendit,
Et contracta modum gemina face flammigerarum
Stellarum ſuperat .quin & quę ſubter in aſtro
Lanati marcent pecoris, pluuióque tepeſcunt
Iam vicina noto, minor iſtic linet luce
Et fulgore facis peruertitur: at locus olli
Poſt tergum Andromedæ, ſic ſe tulit ordo dicatus.

A. B. SOLSTITIALIS CIRCVLI LINEA.

TRIGONVM *ſeu δέλτοτον, Triangulus, è regione Arieti opponitur, conſiſtens extra Tropicũ fere iuxta caput Gorgonis, Triangulũ hunc ob id in cœlum relatũ volunt vt per eum Arietis aſtrũ quod alioqui obſcurius eſt, melius atque facilius cognoſceretur. Alij volunt Cererem obtinuiſſe à Ioue olim, vt in cœlum aliqua figura referreretur, quæ Siciliam exprimeret, quæ quoniam triangulus quaſi eſt, Triangulũ hunc in cœlum transferri contigerit. Nec deſunt qui dicunt hoc triangulo ſignificari totius terræ in tres partes diuiſionem. Stellæ quæ hanc figuram coſtituunt ſunt quatuor numero.*

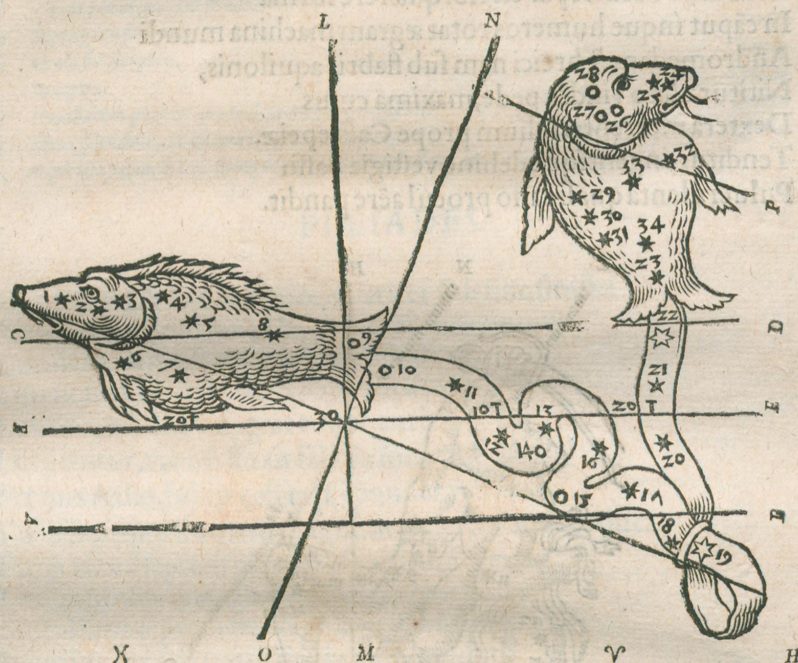
1	*In Angulo occaſum verſus.*	Tertiæ
2	*In angulo ſuperiori*	Tertiæ
4	*In latere dextro.*	Tertiæ
3	*Inter hanc & ſuperiorem.*	*Quattæ*

Vt autem earum ſitum atque figuram intelligas, ſchema auſpicito.

PISCES.

22 HINC ſi vicino flectaris lumina viſu,
Inque notum ſenſim boreali ab cardine doctus
Inclinare oculos, proles tibi tertia Piſces
Surgent Bombycij: ſedes data quippe duobus
Piſcibus, ingenti quà celſam circulus æthram
Orbe ſecat, tendit quà penna extrema ſiniſtræ
Ales equus, mundo à pectora Laniger alto
Vrget, & aduerſo ſurgentem corpore Taurum
Reſpicit, hinc medio ſignantur ſidere Piſces:

Quorum alius rigida consurgit in aëra forma
Celsior, & boream propior sapit alter aquarum,
Troicus haurit aquas, fundítque ephebus ab vrna:
Ponè auidus iacet in notialia nubila pronus.
Sed tamen hi latè stellis ex ordine fusis
Nectuntur caudas, & lenta trahuntur vtrâque
Vincula per cœlum coeunt quæ cingula rursum,
Et rutilo confixa quasi super igne tenentur,
Cælestem memorat quem solers Græcia Nodum.

A. B. C. D. ZODIACI TERMINI E. F. ECLIPTICA G. H. AEQVATOR. SIVE AEQVINOCTIALIS L. M. LINEA, ECLIPTICAM AD ANGVLOS RECTOS SECANS, TERMINAT PISCIVM PRISTINAM SEDEM, ET INCHOAT ARIETIS SIGNVM. N. O. COLVRVS AEQVINOCTIORVM QVI HOC LOCO VERNVM AEQVINOCTIVM FACIT. N. P. LINEA TROPICVS CANCRI.

PISCES, *quorum vnus* νότιος *alter* βόρειος *filo quodam cõiunguntur, quod alij linum, alij lineolã, alij ligamentũ vocant: Non vt facile cernimus coniunctim ponuntur sed vnus in sua fere regione delitescit, alter in regione Arietis extra Zodiacum iuxta adromedã hæret: adeo vt ex astriferis globis colligere licet vt eum brachio aliqua sui parte tegat. Sunt autem stellæ quibus exornantur 24. è quarum numero he lucidiores sunt.*

22 *In ligamine quo duo Pisces coniunguntur, iuxta nodum qui Piscis Borealis caudam stringit, hæc eadem est quæ Arietis imaginem tamquam informis precedit, vt & monuimus.* *Tertiæ*

19 *In nodo, qui hisce piscibus cetum coniungit.* *Tertiæ*

4.5. *In eiusdem dorso.* *Quartæ*

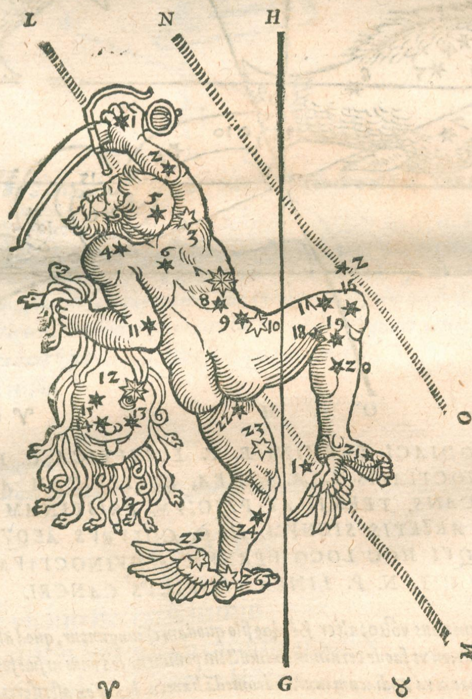
7 *In eius ventre.* *Quartæ*

13 *In medio quasi eius ligamenti.* *Quartæ*

33 *In ventre piscis Borealis, in numero aßignando à sculptore erratum est cum 53. posuerit pro 33.*
Exprimitur autem illarum situs quem in cœlo habent ipsa figura.

PERSEVS.

23 EX humero Andromedæ læuo quoque noscere Piscem,
Qui rigidum celsi suspectat cardinis axem
Perfacile est: vlnæ nam proximus iste sinistrę
Cærulus erigitur. Quin & vestigia propter
Persea sub volucri par est tibi quærere forma
In caput ínque humeros rotat ægram machina mundi
Andromedam: Threici nam sub flabris aquilonis,
Nititur alato vindex pede, maxima cuius
Dextera mœrentis solium prope Casiepeiæ.
Tenditur, ingentíque dehinc vestigia passu
Puluerulenta quasi cano procul aëre pandit.

G. H. LINEA PER VERTICES ZODIACI DVCTA, TOTVM COELVM DVABVS PARTIBVS AEQVALIBVS DISTERMINANS, FINIT ARIETEM, AC INCHOAT TAVRI SIGNVM.
L. M. N. O. TERMINI SVNT LACTEAE VIAE CANDORE PERFVSAE.

PERSEVS, περσεὺς, Andromedæ liberator. in manu dextera ensem tenet, id est ἅρπλω sinistra tenet caput quod à Babylonijs caput Algol, à Græcis γοργόνιον à nostris Gorgonis seu Medusæ caput, & propter infœlicitatem perniciemque suam κακοδαίμων dicitur. Videtur autem quod fabula illa qua fertur Medusæ caput gladio abscißum à Perseo, non ab re huic sideri sit accommodata, cum illi, cui iniqua radiatione natali die fulserit, vt veteres tradunt, minetur, eum aut securi aut gladio feriendum eße, aut capite triuncandum.

Habet autem stellas 26. quarum hæ quæ sequuntur insigniores sunt.

7	*Splendida illa quæ est in dextero latere.*	*Secundæ*
12	*Insignis etiam illa quæ est in capite Medusæ, quod sinistra manu tenet*	*Secundæ*
05	*In sinistri pedis extremitate.*	*Tertiæ*
3	*In humero dextero.*	*Tertiæ*
26	*Vna ex tribus quæ sunt in dextero latere.*	*Tertiæ*
23	*Supra genu sinistro.*	*Tertiæ*
25	*In ala sinistri pedis.*	*Tertiæ*
5	*In capite.*	*Quartæ*
16	*Vna illarum quatuor quæ in dextero genu consistunt.*	*Quartæ*
13	*Iuxta splendidam illam quæ est in capite Medusæ.*	*Quartæ*

Atque istæ talem in cœlo situm atque complexum tenent, qualis figura exprimitur.

PLEIADES.

24 PLEIADES femoris pariter sub fine sinistri
Perseus protollit: locus has habet arctior omnes
Connexas. lente facis haud procul istas
Ostentat rutili lux sideris, ægra sororum
Lumina, nec claro flagrat rubor aureus astro.
His genitor, vero si fluxit fabula fonte,
Pœnus Atlas, subijt celsæ qui pondera molis,
Cælifer, atque humero magnum super æthera torquet.
Fama vetus septem memorat genitore creatas
Longæuo: sex se rutila inter sidera tantum
Sustollunt. septem fert fabula prisca sororum
Nomina, sex sese tenui sub lumine reddunt,
Electra, Alcyone, Celæno, Taygetéque,
Et Sterope, Meropéque, simul famosáque Maia.
Prole dei cerni sex solas carmine Mynthas
Asserit: Electram cælo abscesßisse profundo
Ob formidatam memorat prius Oriona.
Pars ait Idææ deflentem incendia Troiæ,
Et numerosa suæ lugentem funera gentis,
Electram tetris mœstam dare nubibus orbem,
Sæpius obscuris caput vt sit cincta tenebris:
Nonnunquam Oceani tamen istam surgere ab vndis,
In conuexa poli, sed sede carere sororum:
Atque os discretum procul edere destitutam,
Germanóque choro sobolis lacerata ruinis,
Diffusámque comas cerni, crinísque soluti

Monſtrari effigiem:diros hos fama cometas
Commemorat triſti procul iſtos ſurgere forma.
Vultum ardere diu,perfundere crinibus æthram,
Sanguine ſub pingui rutilóque rubere cruore:
Quin Meropen addit poſtquam Siſypheia vincla.
Et thalamos ſæuo ſortita eſt omine diuûm,
Indignam aëria credunt mage ſede fuiſſe.
Sic anceps numeri fit fabula,ſexque per æthram,
Vergilias cerni tenet vſus,ſed ſimul omnes
Arctauere globum:ter in auras angulus exit
Flammiger,& mixtis Atlantides ignibus ardent,
Nec tamen eſt famæ ſimilis vigor,ampla ſorores
Fabula nobilitat:modus ollis parcus,& ignis
Vix tenui longè face ſit ſpectabilis iſtas
Alterno redeunt cum bina crepuſcula mundo,
Seu nox auſtrales adolet cum cęrula flammas,
Seu matutinus cum ſidera diſijcit ortus
Conuolui cœlo ſummę pater annuit æthræ.
Nec minus arenti cùm crine attollitur æſtus,
Et cùm cana comas redit anno bruma rigenti,
Tempora deſignant.nam ſi ſe gurgite tollunt
Vergiliæ,curuas in flaua noualia falces
Exercere dies:ſi condunt æquore flammas,
Tellurem preſſo proſcindere tempus aratro.

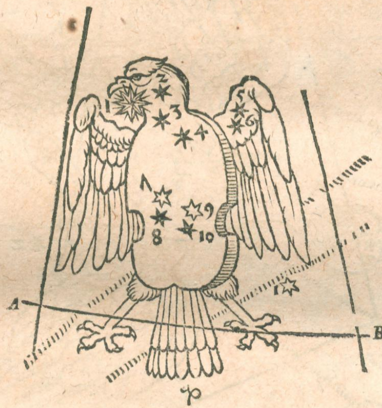
Pleades vt ſupra diximus,alio nomine Vergiliæ appellatæ,in Tauro cernuntur.quare nullam hic earũ figuram adijcimus.Dicuntur fuiße Atlantis & Pleones filiæ,& quod Iouis ſeu Bachi nutrices vt teſtãtur quidam fuißent cœli ſede remuneratæ fuerunt,& in Tauri dorſo collocatæ,ibi continuo ſaltare & choreas ducere viſuntur.Vna autem ex illis cui Electræ nomen eſt,vix cerni poteſt:quod poſt Troianorum ruinam mœſta cum ſororibus amplins choreas ducere noluerit,ſed ab eis diſceßerit,ſeque iuxta circulum Arcticũ occultarit,ibi ſola latitans,non niſi rarißime ac meſtißimo vultu apparet & quoniam lucem ſuam veluti comam quandam ſpargere videtur Crinita ſeu Cometa nominatur. Earum etiam vna Maia Mercurij mater eſt quæ non raro pro omnibus ſumitur vt Virgilius in Georgicis de ſatione tritici.

Multi ante occaſum Maiæ cæpere ſed illos
Expectata ſeges vanis eluſit Ariſtis.

LYRA.

25 EST Chelys illa dehinc,tenero qua luſit in æuo
Mercurius,curua religans teſtudine chordas,
Vt Parnaſſeo munus memorabile Phœbo
Formaret neruis opifex deus.hanc vbi rurſum
Concentus ſuperi compleuit pulcher Apollo,
Orphea Pangæo docuit geſtare ſub antro.
Hic iam fila nouem docta in modulamina mouit,
Muſarum ad ſpeciem:Muſa ſatus ille repertor

Carmina Pleiadum numero deduxerat: at cum
Impia Bassaridum carpsisset dextera vatem,
Et deuota virum tegeret Libethra peremptum,
Intulit hanc cœlo miseratus Iuppiter artem
Præstantis iuuenis, pecudes qui & flumina vates
Flexerat: Adnixi quà semet sidera porro
Sustollunt, læuum propter Chelys hæc femur adstat.
Aduolat ast aliud latus Ales, & ore canoros
Tenditur ad neruos, media ëst Lyra sede dicata
Cycneo capiti, & curuo contermina signo.

A. B. TROPICVS CANCRI.

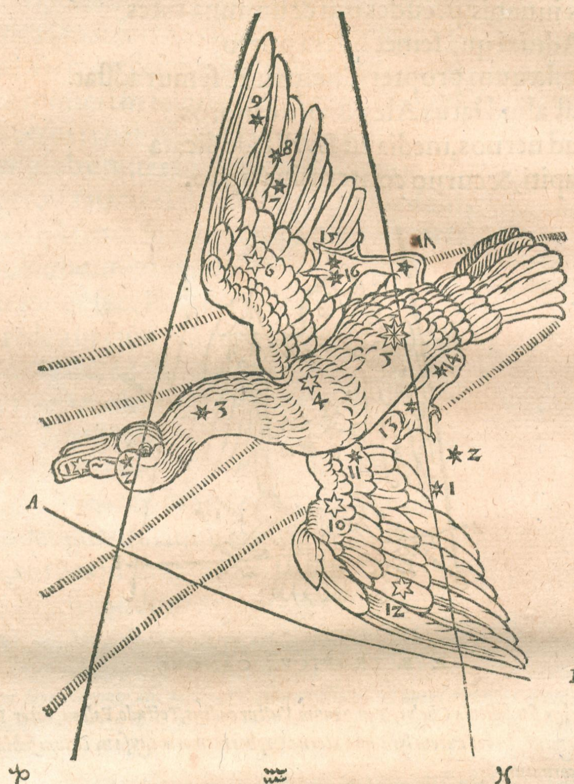
LYRA, λύρα seu, fidicula Chelys, Tympanum, Vultur cadens, Testudo, Falcon, inter Herculem & Cygnum constituitur, habet autem lyra quæ æternæ Orphei memoriæ causa in cœlum sublata est, stellas decem quibus exornatur.

1 *Splendida illa in Lyræ initio, quæ etiam lyra nuncupatur, hæc illa, est quam supra huc retulimus quæ exuuio Leonis in imagine Herculis adhæret.* Primæ
9 *In lyræ dorso seu in media eius latitudine, quo loco quatuor, efficiunt quadrilateram figuram.* Tertiæ
7 *Altera duarum.* Tertiæ
2 *Vna duarum, quæ iuxta splendidam sunt.* Quaræ
3 *Altera duarum.* Quartæ
5 *Vna è duabus quæ sunt in ala dextera Lyræ.* Quartæ
6 *Altera earum.* Quartæ
8.10. *Duæ illæ quæ quadratum in lyræ dorso faciunt.* Quartæ
Schemate exprimitur illarum situs atque figura quem in cœlo obtinent.

CYCNVS.

26 NANQVE & sidereis Cycnus secat æthera pennis,
Donatus cœlo, non claro lucidus astro,
Sed tamen os flagrans, & guttura longa coruscans,
Grandibus haud equidem stellis, non his tamen atris
Obscurísve micat, trahit in conuexa volatum

Perfacilem & dextro latè Cepheida dextram
Radens remigio, summa ad vestigia læuam
Declinatur Equi: sic magno præpes Olympo
Subuehitur, subit occidui sic marmoris vndas.

A. B. CIRCVLVS TROPICI CANCRI.

Olor auis ὄρνις vel κύκνος Gallina, Cygnus, latè patentes expandit alas: sinistram vsque ad collum Draconis: dextrā, ad sinistrum pedem Pegasi equi, capite contingens Vulteris cadētis alam dextram. Sunt autem in ipso Cygno stellæ 17. è quibus præcipuæ, magisque splendidæ, sunt istæ sequentes.

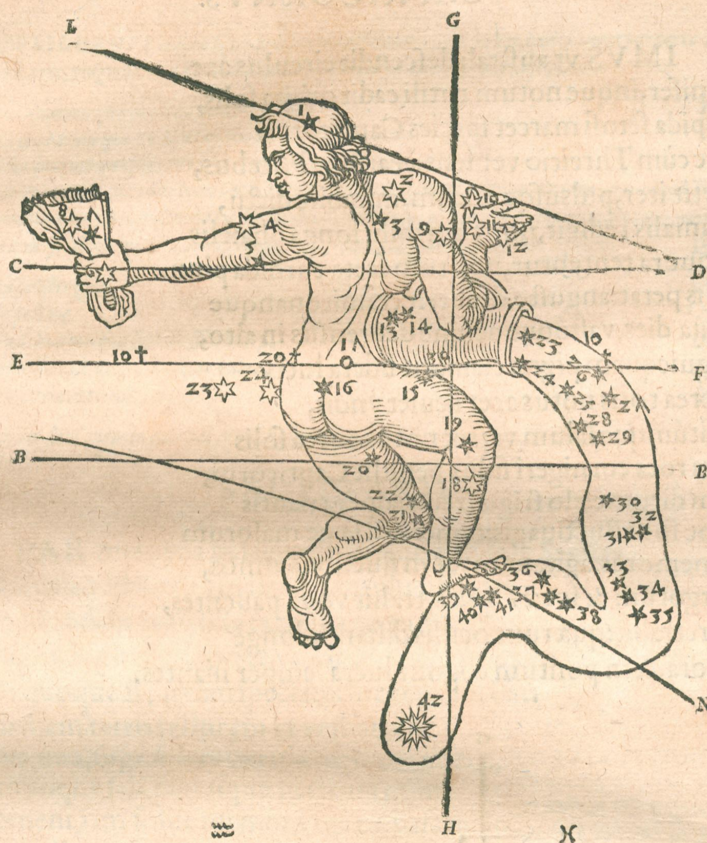
5	*Splendida illa quæ in eius cauda consistit, vna videlicet earū quinq; ex quibus crux cōstituitur.*	*Secun.*
1	*In extremo capitis, rostro scilicet.*	*Tertiæ*
12	*In dexteræ alæ flexu.*	*Tertiæ*
4	*In pectore vna earum quinque.*	*Tertiæ*
6	*In sinistra ala.*	*Tertiæ*
10	*In dextera ala.*	*Tertiæ*
7.8.9.	*In extremitate sinistræ alæ.*	*Tertiæ*
15.16.	*In sinistro pede.*	*Quartæ*
13.14.	*In dextro pede.*	*Quartæ*

Monstratur autem earum situs quem in cœlo habent schemate præsenti.

AQVARIVS.

27 NAM post Cornipedem flagrant duo sidera Pisces,
Pisces Bombicij: caput autem subter equinum Laome-

Laomeduntiadæ ſe dextera tendit ephebi.
Ipſe dehinc longos inſignis Aquarius artus
Adſtat ad hirſuti caudam pulcher Capricorni.

A. B. ET C. D. LIMITES AC TERMINI ZODIACI E. F. ECLIPTICA L. D. AEQVATOR. B. N. TROPICVS CAPRICORNI. G. H. LINEA, INCHOAT PISCIVM SIGNVM, ET TERMINAT AQVARII.

Aquarius ὑδροχόος Ganymedes, Non deſunt autem qui putent Aquarij ſigno, Deucalionem ſignificari & continua aquæ effuſione maximũ illud Diluuium exprimi, quod ſuo tempore fuiße legimus, manũ ſiniſtram fere ad caput Capricorni extendit, capite attingit caput prioris equi. In dextero latere tenens vrnam, effundit aquam quæ multis ſtellis vſque in piſcem cadit ſidus Auſtrale quod pedibus attingit. Illius ſtellæ omnes ſunt 42. inter quas non niſi iſtæ clariores apparent.

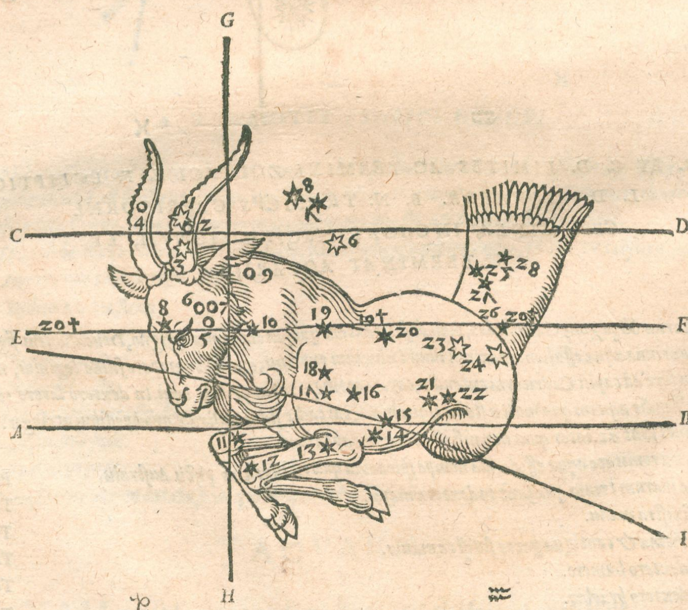
42	*In extremitate aquæ effuſæ, illa nempe ſplendida quæ eſt iuxta os piſcis Auſtralis.*	*Primæ*
11	*Vna illarum trium quæ ſunt in dextera manu.*	*Tertiæ*
6	*In ſiniſtra manu.*	*Tertiæ*
8	*In vicina & contigua parte ſiniſtræ manus.*	*Tertiæ*
2	*In dextero humero.*	*Tertiæ*
9	*In dextero brachio.*	*Tertiæ*
4	*In brachio ſiniſtro.*	*Tertiæ*

18 *Sub genu dextro.* **Tertia**

Stellæ illæ duæ quæ in vicina parte Aquarij sunt, ad signum Capricorni spectant. Monstratnr autem earum situs quem in cœlo habent, figura præsenti.

CAPRICORNVS.

28 IMVS vt australi descendit circulus axe
Signifer, ínque notum rutili cadit orbita solis,
Hispida setosi marcet species Capricorni.
Huc cùm Threicio veniens à cardine Phœbus,
Vertit iter, pulsúsque deum, mirabile dictu,
Brumalis redigit, non tum mihi longa phaselis
Aequora tententur, non tum freta turbida pinu
Quis petat: angusto decurrit tramite nanque
Parua dies, vastóque dehinc deprensus in alto,
Nequicquam pigræ clamarit sidera lucis:
Interea totis notus acer sæuiet vndis,
Excitúmque salum verret notus. aurea solis
Cùm rota cornigeri sidus pepulit Capricorni,
Tum dirum cælo frigus redit: aspera nautis
Tunc sunt fluctiuagis: tamen isti sæpe malorum
Immemores, agitant totos in fluctibus annos,
Mergorum & focæ similes, trahit vnda pauentes,
Ac retrahit: quærunt oculis distantia longè
Littora, & in pontum cogunt lucra semper hiantes.

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI SVNT ZODIACI E. F. ECLIPTICA G. H. LINEA, FINIT CAPRICORNI SIGNVM, ET INCHOAT AQVARII. E. I. CAPRICORNI TROPICVS.

CAPRICORNVS αἰγοκέρος pedibus proiectis extra signiferum, capitis anteriori parte imisso ad Sagittarim, pingitur. Eius stellæ sunt in vniuersum 28. quarum precipuæ sequuntur.

1 *Vna duarum quæ in cornu dextero existunt.* *Tertia*

2 *Altera earum quæ Boreali zodiaci termino continetur.* *Tertia*

23 *Vna duarum quæ sunt in caudæ principio.* *Tertia*

24 *Altera earum quarum etiam paulo ante mentionem fecimus, hæ enim illæ sunt quas tanquã informes in vicina parte Aquari hærere cernimus, quod & numerus eo loco stellis aßcriptus declarat, qui in hac figura idem est. Sic & hoc loco quæ aßcribuntur, referimus ad manum sinistram Aquarij.* *Quarta*

12 *In sinistro genu.* *Quarta*

17 *In pectore.* *Quarta*

19 *Vna duarum quæ sunt in spina dorsi.* *Quarta*

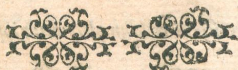
14 *Vna duarum quas sub ventre habet.* *Quarta*

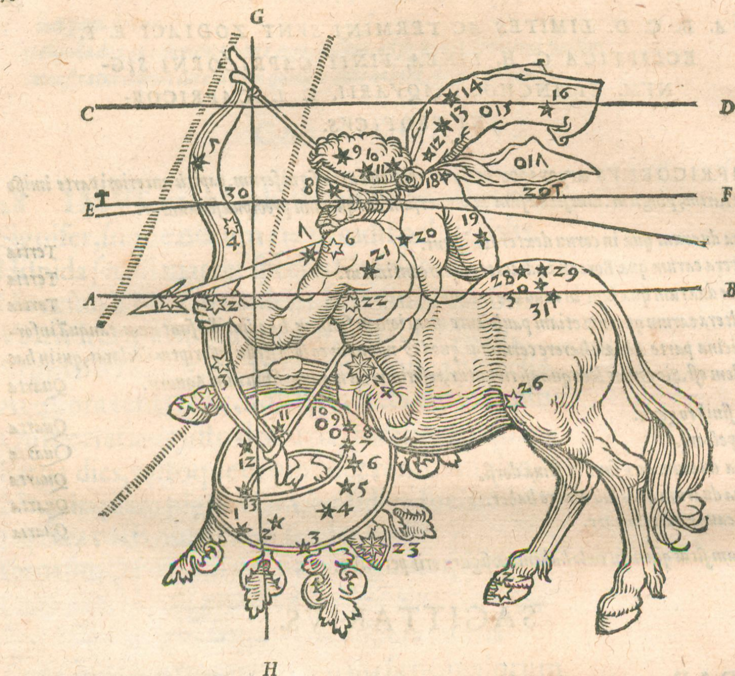
28 *In caudæ extremitate.* *Quarta*

Earum situs quem in cœlo habent ex figura erit petendus.

SAGITTARIVS.

28 PAR metus ex pelago tibi sit quoque, sole Sagitta
Cum leuis adflatur, cùm lux in arundine flagrat,
Ignis mundani cùm tela extrema coquuntur.
Cúmque Sagittiferi torret vapor aureus Arcus.
Tum quoque si piceam spectaris surgere noctem
Informem tetris tellurem vt vestiat alis,
Littus ama, fuge solers cærula tegmina noctis,
Exitiúmque sali, rabidíque pericula ponti
Anteueni, iam solue memor vaga carbasa malo,
Iam prolixarum iacet rigor antennarum.
Mensis at infausti vel duri sideris index
Scorpius exoriens sit tempore noctis adultæ.
Huc matutino veniens procul æquore cælum
Exigit è pelago, telum trahit vltima cauda.
Cunctatur pigro post tergum sidera iuxta,
Arcitenens tardos et gurgite liberat artus.
Tum Cynosura et iam maturæ in tempore noctis
Altius in boream sustollitur, abditus autem
Orion redeunte die, tum brachia Cepheus,
Protentásque manus, mediámque immergitur aluum.

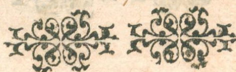
A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI ZODIACI E. F. ECLIPTICA. G. H. LINEA INCHOANS CAPRICORNI SIGNVM, ET TERMINANS SAGTTARII DODECATEMORIVM.

SAGITTARIVS, τοξότης, Arcitenens, cuius pectus cum capite & cum dimidio arcus, sunt in zodiaco, cetera sub ipso zodiaco apparent, numero stellarum copiosus est, cum & Corona quæ prioribus pedibus adiecta est hoc sidus exornet ϛέφανος νότιος dicta. stellæ autem quibus in vniuersum cōstat sunt 31. sed inter eas non nisi istæ sequentes aliquantulum splendere visuntur.

23	*In calcaneo sinistri pedis anterioris scilicet, in vicina & contigua parte Coronæ hærens.*	*Secunda*
24	*In genu sinistro, inter hanc & superiorem, Corona interiecta est.*	*Secunda*
1	*In sagittæ ferrato acumene.*	*Tertia*
2	*In sinistra manu qua arcum tenet.*	*Tertia*
3	*In ea arcus parte quæ in Austrum proclinat.*	*Tertia*
4	*In illa parte arcus quæ septtentrionem respicit, in vicina & contigua Eclipticæ sede.*	*Tertia*
6	*In humero sinistro.*	*Tertia*
22	*In latere sinistro.*	*Tertia*
23	*In dextro calcaneo anterioris pedis.*	*Tertia*
27	*In pede dextro posteriori.*	*Tertia*
26	*In femore sinistri pedis posterioris.*	*Tertia*

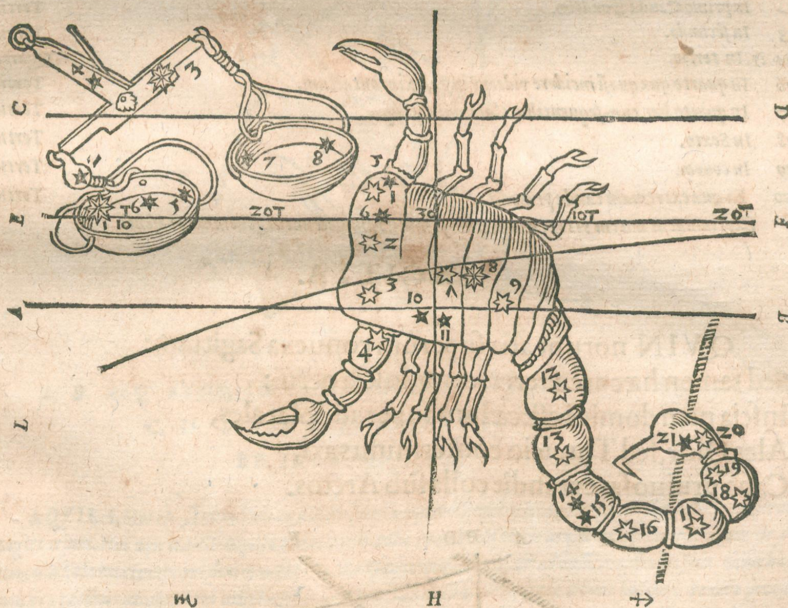
Inter Australem piscem, & caudam, eiusdem magnitudinis quædam stellæ conspiciuntur in cœlo, eas ad caudam Sagittarij referre licebit.

Exprimitur autem situs earum quo sese in cœlo amplectuntur ipsa figura.

LIBRA ET SCORPIVS.

Antiqui illi Aſtrologi, qui Zodiacum primi in duodecim partes ſecuerunt, ſingulis ijs partibus animalis cuiuſpiam nomen impoſuerunt, ſeu quod ſtellæ quæ eo loco eſſent, aliquam eorum animalium formam exprimerent: aut quod earum natura vis atque efficacia, aliquam cum iiſdem affinitatem haberent: ſiue etiam vt immortalem hoc modo redderent alicuius memoriam, qui aliquid præclare hic in terris geſsiſſet: quod vt commodius facere poſſent ex multis ſtellis quæ in quaque Zodiaci parte eſſent, eas aſſumebant, per quas figura quam ipſi volebant aptiſsimè fingeretur, Cum autem in hac Zodiaci diuiſione animaduerterent Scorpij figuram tantam eſſe. vt duarum partium Zodiaci ſpacium occuparet eam in duo ſigna diuiſerunt, & ex prioribus eius ſtellis aliud ſignum formantes, illud, libram nuncupauerunt, ſiue quod libræ perſimilem figuram referat, ſiue etiam quod vbi ſol ad eius initium peruenit diem nocti æqualem, ac ſi certa ſtatera libraret, efficiat. quod autem ex poſterioribus efformatur ſtellis Scorpioni deſtinatum eſt. Quemadmodum itaq; veteres vnum ſignum volunt duplici tamen aſtriſsimo exornatum: eandem rationem in figura conſtituenda obſeruare voluimus, quam adijciendam eſſe putauimus etiamſi ipſe auctor nullam vel exiguam horum ſignorum mentionem ficiat. In decorũ enim eſſet dum ſigna Zodiaci primum locum inter Phęnomena obtineant omnia non explicare, & partim ea figuris proponere, partim negligere. Explicabimus primum eo ordine, quo hactenus conſueuimus primas Scorpij partes quibus libræ ſignum adheret, deinde, Scorpij quæ eam ſequitur imaginem.

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI SVNT ZODIACI, E. F. ECLIPTICA G. H. LINEA, INCHOANS SAGITTARIVM ET TERMINANS SCORPIONEM, F. L. TROPICVS HYBERNVS QVI ET CAPRICORNI DICITVR,

Libra Chelæ χηλαι. Veteres Chelas brachia Scorpij vocarunt, alias dicitur ζυγος ſiue Iugum, Sunt autem libræ ſtellæ, quæ ex Scorpio mutuatæ octo, quarum præcipuæ ſunt iſtæ.

3 *In eius parte oris Scorpij, quæ Septentrionalior est, prope trutinam hærens.* **Secundæ**
1 *In Australi parte Scorpionis, in ipsa ecliptica, quæ eius alteram lancem constituit.* **Secundæ**
2 *In initio chordæ, qua Australis lanx suspenditur.* **Quartæ**
6 *In australi lance.* **Quartæ**
8 *In Septentrionali.* **Quartæ**

Exprimitur vt in cœlo sunt sitæ, figura ipsa.

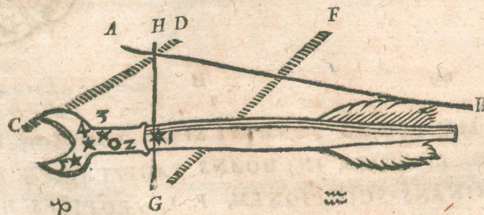
SCORPIVS σκόρπιος, Cauda eius longe extra Tropicum Capricorni progrediens, vsque ad sidus australe, quod dicitur Ara. Galaxiæ se quoque in fine inserit. Qua occasione Scorpius in cœlum venerit ex se quentibus liquet. Orion ex Iouis, & Mercurij, & Neptuni, vrina natus, vbi adoleuisset venator egregius euasit, ac cum in ea arte diu multumque fuisset exercitatus, neque reperirentur qui cum eo possent conferri, gloriæ quadam cupiditate motus, se valde iactabat, ac nullum posse animal tam ferum ex terra generari dicebat, quod nō sua venādi peritia vellet interficere. Qua de causa, irata terra, Scorpiū produxit, cum quo decertans Orion superatus est et occisus. Iupiter autem vt quid de nimiæ audiciæ nocumento sentiret aliquod signum posteris relinqueret, Scorpium victorem ad sidera euexit, & stellis pluribus ornauit, præter eas quas Libram constituere diximus. E quarum numero præcipuæ sunt hæ quæ sequuntur.

8 *Media illarum trium quæ in eius corpore mediocriter splendent, quæ Scorpij cor nuncupatur lucida & magis rutilans existens, Græcè αντάρης dicta.* **Secundæ**
9 *Altera prædictarum trium quæ in eius corpore sunt.* **Tertiæ**
7 *Tertia harum quæ magis ad Libram accedit.* **Tertiæ**
2 *Vna ex tribus quæ sunt in eius fronte, illa scilicet, quæ eclipticæ ab Australi parte adhæret.* **Tertiæ**
1 *Altera harum quæ à parte Boreali est.* **Tertiæ**
3 *Tertia ad Austrum proclinans, terminum Zodiaci prope contingens.* **Tertiæ**
12 *In primo Caudæ spondilio.* **Tertiæ**
13 *In secundo.* **Tertiæ**
14.15. *In tertio.* **Quartæ**
16 *In quarto quæ quasi incidere videtur in galaxiæ contactum.* **Tertiæ**
17 *In quinto hæc cum sequentibus Galaxiam occupat.* **Tertiæ**
18 *In Sexto.* **Tertiæ**
19 *In eodem.* **Tertiæ**
20 *Ea quæ extremam caudæ præcedit.* **Tertiæ**

Exprimuntur autem vti in cœlo sunt & se mutuo amplectuntur, schemate præsenti.

SAGITTA.

QVIN norunt alia superûm conuexa Sagittam:
Sed tamen hæc arcu tereti caret, inscia nerui:
Inscia nam domini est: cælum super aduolat ales,
Ales Olor, sed Threicio conterminus axi,
Cana pruinosas extendit colla sub Arctos.

A. B. TROPICVS CANCRI C. D. F. G. EXTREMITATES LACTEAE VIAE SVNT- G. H. LINEA. PER AQVARII INITIVM TRANSIT.

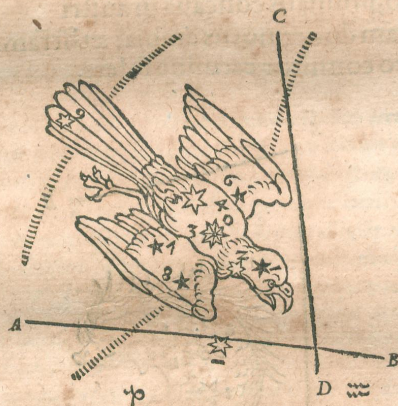
SAGITTA, ὀϊστὸς, Telum, Dæmon meridianus, hac voce Galaxiam aliquos appellaße testatur Schonerus, in cuius splendidißima parte hoc Telum cernitur. Est prope alam dexteram Vulturis volantis, atque illud Telum refert, quo Hercules vt Prometheum ad Caucasum montem alligatum è vinculis atque cruciatibus liberaret aquilam, eius viscera dipascentem interemit. Hæc Sagitta deinde in memoriam tantæ virtutis, quæ in Hercule apparuißet, ad cœlum euecta est, & stellis quinque exornata: quæ iam sequuntur.

1	In Sagitte illa parte quæ ferro iungitur, quæ in linea incidit.	Quarta
5	Quæ vicina est priori in acumine existens ferreo.	Quinta
4	In præcedentis eius vicina parte.	Quinta
3	Quam proxime huic accedens, quæ tres, linea recta coniunguntur.	Quinta
2	Est & minutæ quantitatis alia vix conspicua.	Sexta

Figura situm declarat.

AQVILA

29 ARMIGER hanc etiam Iouis aduolat, arbiter ignis
Aetherij, sed membra minor: procul hic tamen alto
Cùm redit à pelago, & mouet in conuexa volatum,
Fine tenebrarum, summæque in margine noctis,
Spumosum latè mare subruit, omnia cæli,
Omnia terrarum mox flabra procacia verrunt.

A. B. AEQVATOR, IN CVIVS VICINA PARTE HAERET AQVILA.
C. D. LINEA TERMINANS CAPRICORNVM.
ET INCHOANS. AQVARIVM.

AQVILA, Merops, ἄετος Vultur Volans, iuxta æquinoctioalem sita, qua parte Galaxia transit ad Sagittarium. Hæc non illa est Aquila quam paulo ante Promothei Iecur atque intestina depostam & ab Herculis Telo interemptam diximus: sed illa quæ Ganymeden rapuit & ad cœlũ transtulit. Fuit enim hæc auis præ cæteris omnibus Ioui dilecta, solaque aduersus Solis radios apertos oculos intente tenere potest. Aquilã igitur ob expetitã hanc prædã quã illi attulit cœlesti sede adhærere voluit, et stellis nouẽ decorare.

3	Media illarum trium lucida in μεταχρένῳ Aquila, siue ἄετος dicitur. Arabicæ Alkair.	Secunda
2	Illa quæ in collo hæret vna ex tribus dictis.	Tertia
5	Tertia harum quæ ad caudam proclinant.	Tertia
1	In capite.	Quarta
6	In fine caudæ.	Tertia

Illa quæ paulum ab Aquila distat numero 1. notata est in capite Antinoi.

Figura monstrat earum in cœlo positionem.

 DELPHIS.

DELPHIS.

TVM curuus caudam ſubit inter ſidera Delphis,
Dux Neptune tui quondam ſuper æquor amoris.
Hic iam detruſæ in latebras procul Amphitrites,
Arduus occiduos humeris vbi ſuſtinet axes.
Pleiadum genitor, perruperat hic vagus omni
Gurgite dilectam domino maris vltimo ab orbe.
Mollis dorſa tulit: breue ſigno corpus in aſtris,
Et ſuper auritum ponto ſurgit Capricornum:
Hic medios artus teter ſtupet, altera porro
Quatuor illuſtrat facibus rubor aureus, atque
Bis gemino diſcreta ſitu micat ignipotens lux.
Omnia quæ ſoli & rigido interfuſa aquiloni
Aetheris incurui moles rotat, ínque frequentes
Occaſus ortúſque trahit moderator Olympi,
Sunt digeſta mihi, quæ rurſum limite abúſque
Seſe Hyperionio, pluuialis concaua in auſtri
Dimittunt, tetram donec notus ambiat æthtram,
Dicere Romuleo connitor carmine ſolers.

A. B. TROPICVS CANCRI. C. D. AEQVATOR A. C. LINEA. TERMINANS SIGNVM CAPRICORNI ET INCHOANS AQVARII.

DELPHINVS, δελφὶν *intra Vulterem & Equum minorem occupans ſpacium, caudam deprimens ad æquatorem, caput erigens ad Tropicum, ſed tamen nonnihil depreſſum verſus Pegaſum. Duplicem cauſam reddunt quod Delphinus in cœlum ſublatus ſit: prima eſt eorum qui aſſerunt Neptunum*

olim

olim Amphitriten adamaſſe, cumque ſibi coniugio iungere niteretur, illam, quæ perpetua virginitate viuere deceruiſſet fuga Atlantem montem petiuiſſe, in extremis videlicet occidentis partibus. Poſtea vero Neptuno diuerſos homines ablegante, vt inueſtigarent quonam illa terrarum perueniſſet ſolum Delphinum piſcem, aut vt alijs placet, hominem quendam Delphinum nomine, illam inueniſſe, ac perſuaſiſſe etiam ei vt ſecum rediens Neptuno nuberet. Cuius rei cauſa is tali nuptiarum apparatui præfectus deinde etiam in cœlum tranſlatus fuerit. Altera eorum eſt, qui putant Arionem muſicum illum excellentiſſimum, cum olim mare iuxta Siciliam traiceret, ac ſecum ingentem pecuniam veheret, quam diuerſa loca peragrans iucundiſſimæ liræ ſuæ cantu meruerat aduertiſſe periculum ſibi à nautis atque famulis impendere: qui dicerent ſatius eſſe, opibus illis inter ſe diuiſis, dominum in mare præcipitem dare quam perpetua ſeruitute premi. Itaque cum ſibi inſidias ita ſtructas eſſe vidiſſet, petiuiſſe ab ijs, vt ſibi morituro tantum temporis concederent quo veluti Cygnus exequias ſibi ipſi canere & ex ſuauiſſimo liræ ſuæ cantu, vltimam voluptatem precipere poſſet: cumque id ei fuiſſet conceſſum tam dulce melos cecinisſe in ſuum obitum, vt eius ſuauitate moti Delphini ad audiendum vndequaque acceſſerint: cantuque finito ſuper eos, tamquã ad vltimum ſuæ vitæ refugium proſiliſſe, & per vnum ex illis qui tergum ei ſponte porrexerat, ad tenarum littus fuiſſe aduectum. hanc Arionis fabulam & plura alia quæ ipſe vera eſſe contendit, narrat Plinius de Delphino. Hac occaſione antiqui Aſtrologi locum Delphino inter ſidera tribuerunt eumque ſtellis 10. ornarunt.

7	*Illa quæ in eius capite fulget.*	*Tertiæ*
6	*Huic quæ proxime adhæret in ventre exiſtens.*	*Tertiæ*
5	*Altera earum*	*Tertiæ*
4	*Tertia earum quæ iuncta duabus præcedentibus, triangulum facit.*	*Tertiæ*
1	*Illa que caudam reſpicit.*	*Tertiæ*
2.3.	*Aliæ duæ quæ huic coniunguntur.*	*Tertiæ*

Quarum ſitus vti in cœlo ſunt diſpoſitæ, ipſa figura exprimitur.

De Delphino hæc Plinius libro 9. cap. 8. ex quibus non immerito cœlum occupare Delphinum colligitur, cum primum locum inter beluas marinas habeat. Velociſſimum omnium animalium nõ ſolum marinorum Delphinus: ſed ocior volucre: acrior telo: ac niſi multum infra roſtrum os illi foret medio pene in ventre: nullus piſcium celeritatem eius euaderet. Sed affert morem prouidentia naturæ: quia niſi reſupini atque conuerſi non corripiunt quæ cauſa præcipue velocitatẽ eorum oſtendit. Nam cum fame concitati fugientes in vada ima perſecuti piſcem diutius ſpiritum continuere: vt arcu emiſſi ad reſpirandũ emicant. Tanta vi exiliunt, vt plerunque vela nauium tranſuolent vento. Agunt vere coniugia, pariunt catulos 10. menſe, æſtiuo tempore. Interdum & binos nutriunt vberius ſicut Balena. Atque etiam geſtant fœtus in infantia infirmos. Quinetiam adultos diu comitantur magna erga partum caritate. Adoleſcunt celeriter. 10. annis putantur ad ſummam magnitudinem peruenire. Viuunt & tricenis. Quod cognitum præciſa cauda in experimentum. Abduntur tricenis diebis circa canis ortum occultanturque incognito modo. Quid eo magis mirum eſt, ſi ſpirare in aqua nequeunt. Solent in terram erumpere incerta de cauſa. Et ſtatim tellure tacta moriuntur: multoque ocius fiſtula obturata. Lingua eſt his contra naturam aquatilium mobilis, breuis atque lata, haud differens ſuillæ. Pro voce gemitus humano ſimilis, dorſum repandũ, roſtrum ſimum. Qua de cauſa nomen ſimonis omnes miro modo agnoſcunt, malunt quæ ita appellari. Delphinus non tantũ hominis amicum animal, verum & muſica arte mulcetur ſymphoniæ cantu & præcipue Hydrauli ſono. Hominem non paueſcit vel alienum. Obuiam nauigijs euenit. Alludit exultans, certat etiam, & quamuis plene præterijt vela.

ORION.

31 SVBTRAHIT obliquo quà ſeſe circulus orbe
Signifer, in boream auſtrales egerit vmbras:
Vt medij iam mole polifera pectora Tauri,
Suſcipit Orion: neque quiſquam nocte ſerena
Tranſierit, celſo latè ſe cardine pandit,
Auratúmque rubens dimittit baltheus enſem.

A. B. AEQVATOR CVI MEDIO CORPORE INHAERET ORION. C. D. LINEA, TERMINAT TAVRI SIDVS ET INCHOAT GEMINORVM. E. F. DISTINGVIT GEMINOS A CANCRO.

ORION, ὠρίων, qui veteribus latinis Virgula seu ligula est, recentiores sublimatum & fortissimum nominarunt. huius mentionem fieri in sacris literis docti iudicant, cum per כְּסִיל Orionem, vnde & mensem כִּסְלֵו denominatum volunt intelligant. vnde haud dubijs argumentis colligi licet stellarum obseruationem Phœnicibus à sanctis patribus post diluuium, velut per manus traditam esse, Phœnices hæc apud græcos latius propagasse: vt ita cœlestium rerum admirandam cognitionem acceptam ferre debeamus sanctis patribus. Orion sinistra sua, ad Tauri cornua erecta, in qua viridem pannum tenet dependentem cum aliquot stellis, dextra vsque ad Geminos eleuata consistit, pes dexter pertingit vsque ad Leporē qui iuxta Capricorni Tropicum collocatur. Ensis iuxta pendens affixus Orioni, aliquot stellis constat, in dextra manu clauum tenet.

Imago autem Orionis constat stellis 38. sed inter omnes præcipuæ sunt istæ quæ sequuntur.

2	*Rubescens quæ in dextero humero resulget.*	*Primæ*
35	*Splendida illa quæ est in sinistri pedis extremitate.*	*Primæ*
27	*Media illarum trium splendidarum quæ sunt in cingulo.*	*Secundæ*
26	*Altera harum quæ æquatori magis vicina est.*	*Secundæ*
28	*Tertia earum quæ magis proclinat in Austrum.*	*Secundæ*
3	*Illa quæ in sinistro humero hæret.*	*Secundæ*
22	*Vna ex quatuor que sunt in panno viridi quem alij Clypeum. vocant.*	*Tertiæ*
23	*Altera earum quæ magis ad æquatorem accedit vicina superiori.*	*Tertiæ*
24	*Tertia quæ aliquantulum distat à supariori.*	*Tertiæ*

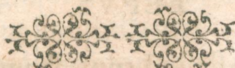
25	*Quarta quæ cum ſuperiori in ipſo æquatore hæret.*	Tertiæ
29	*In gladij Manubrio.*	Tertiæ
31	*In vaginæ initio vbi gladium recunditur.*	Tertiæ
32	*Altera earum quæ in eodem conſpcitur.*	Tertiæ
38	*In genu dextero.*	Tertiæ

Exprimitur autem ſitus quem in cœlo ſtellæ habent, ipſa figura, quæ admirandum illud ſidus præclariſsimis luminibus decorum, & cana ac veneranda antiquitate cælebratum ſitus ratione, quem in cœlo habet, refert.

Qua ratione Orion in cælum venerit non alienum erit hoc loco narrare. Sunt qui aſſerunt Dianam Orionis amore captam fuiſſe, nec violata virginitatis ſuſpicione caruiſſe, quapropter ab Apolline ſæpius fuiſſe repræhenſam. Et cum propterea Orionis è medio tollendi occaſionem quæreret, quodam die in mari natantē conſpicatus, vbi nihil ſupra aquas niſi caput habebat: Dianæ dixerit, non es tam ſagittandi perita, vt ſignum tam exiguum atque remotum, vt illud nigrum quod in mari cernis (Orionis caput demonſtrans) poſsis Sagitta pertingere. Dianam autem vt inſignem ſuæ artis peritiam monſtraret, ſumpto telo Orionis caput, aliud eſſe ſuſpicata, ſubito transfixit. Et vbi errorem ſuum poſtea cognouiſſet, vehementer doluerit, cumque nihil illi iam poſſet amplius præſtare, in cœlum ad reliqua ſidera euexerit, quo in loco ſtellis fulget Orion.

SIRIVS.

32 TALIS & ipſe virum gemina ad veſtigia cuſtos
Inſequitur, ſic flammigero diſtinguitur aſtro
Aetheriæ Canis ille plagæ, cui plurimus ardor
Aeſtuat in mento, multus rubor imbuit ora,
Stridit anhelanti face peſtifer aëra motu,
Torret & immodicis terras coquit ignibus aſtri.
Hic varios ardet ſtellis rutilantibus artus:
Sed non eſt ſimilis cunctis vigor: vndique quippe
Aluus cyanea eſt, mento grauis effluit ardor,
Qui formidato ſub nomine Sirius æthram
Vrit: huic rutilos ſi ſol adflexerit axes,
Quantus corporibus, quantus labor imminet agris:
Marcebunt ſata cuncta: diu nanque indiga ſucci
Si qua iacent, cedunt, valido penetrata calori,
Ac decoctorum languebunt germina florum:
Illa autem interno quæ ſunt animata vigore,
Si prius attollit blandúſque illabitur herbas
Sirius, & dulci nutrit tepefacta ſereno.
Hunc hunc flammanti cùm primum vibrat ab ortu,
Auribus atque animo capimus procul. altera ſi qua
Stellarum fulgent, rutilant quæ plurima, longi
Bellua fert lateris, neque multa luce coruſcant.
Et deſignandis tantum ſunt addita membris.

A. B. TROPICVS CAPRICORNI LONGISSIMAM NOCTEM BREVISSIMAMQVE DIEM CONFICIENS. G. H. LINEA PER CANCRI PRINCIPIVM ET GEMINORVM FINEM, TRANSIENS.

CANIS maior, κύωρ, ex vtroque latere Tropici Capricorni ſtellas habet, commoratur autem ſui aliqua parte in via lactea, cauda attingit nauem quæ Argo dicitur, ingens autem illa atque maxima ſtella, quæ in ore eius lucet, Canicula item σ̓είριος dicitur. Hæc matutino in exortu in ſpeculo etiam in die medio, impoſitis aquis contra Solem cernitur. Soliſque calorem mire adauget. Solis enim ſplendor, radij Caniculæ, ardentibus Leonis aſtris dum coniunguntur intentiorem æſtum procreare ſolent quam Sol in longiſsimo reflexu conſtitutus Cancrum percurens. trium enim ſiderum euſdem qualitatis comixtio mirum in modum auget æſtum. quod Horatius ſenſiſse videtur dum ruſticæ vitæ amænitates deſcribit.

Ponendæque domo quærenda eſt area primmm:
Nouiſti ne locum potiorem rure beato?
Eſt vbi plus tepeant hyemes? vbi gratior aura
Leniat & rabiem canis & momenta Leonis,
Quum ſemel adcepit Solem furibundus acutum

Canis autem hic ſtellis 18. exornatur, inter quas magis ſplendent iſtæ quas modo ſubijciemus.

1	*Lucidiſsima in eius ore quæ Canis vocatur, & ſæpius ſcintillat, arabice dicta Alhabor.*	*Primæ*
15	*In ventre, inter poſteriora femora.*	*Tertiæ*
18	*In clunibus.*	*Tertiæ*
14	*In latere ſiniſtro.*	*Tertiæ*
9	*In pede anteriori ſiniſtro.*	*Tertiæ*
17	*In poſteriori dextero pede.*	*Tertiæ*
2.3.	*In capite.*	*Quartæ*

Quem inter ſeſe ſitum in cœlo obtineant monſtratur ipſa figura.

LEPVS.

33 PARVVLVS in ſtellis Lepus eſt quoque: nanque

Emicat

Emicat Orion gemina ad vestigia subter
Vrgetur cursu rutili Canis: ille per æthram
Effugit instantem, premit autem Sirius ore.
Auritum primis emittit gurges ab vndis:
Ille minax pauidum superreditur, & procul idem
Cùm Lepus occiduum sese inclinauit in æquor,
More latebrarum repetens freta, Sirius alto
Defluit ab cœlo, mersúmque per humida quærit

A. B. TROPICVS CAPRICORNI, C. D. LINEA TRANSIENS PER GEMINORVM INITIA, E. F. PER CANCRI,

LEPVS, λαγωὸς sub pedibus Orionis, qui haud dubie non alia de causa eo in loco consistit, quam vt per eum, æternæ memoriæ proderetur, quantopere Orion venandi peritia excelluißet. Insignitur autem stellis 12. numero, inter quas sunt istæ lucidiores.

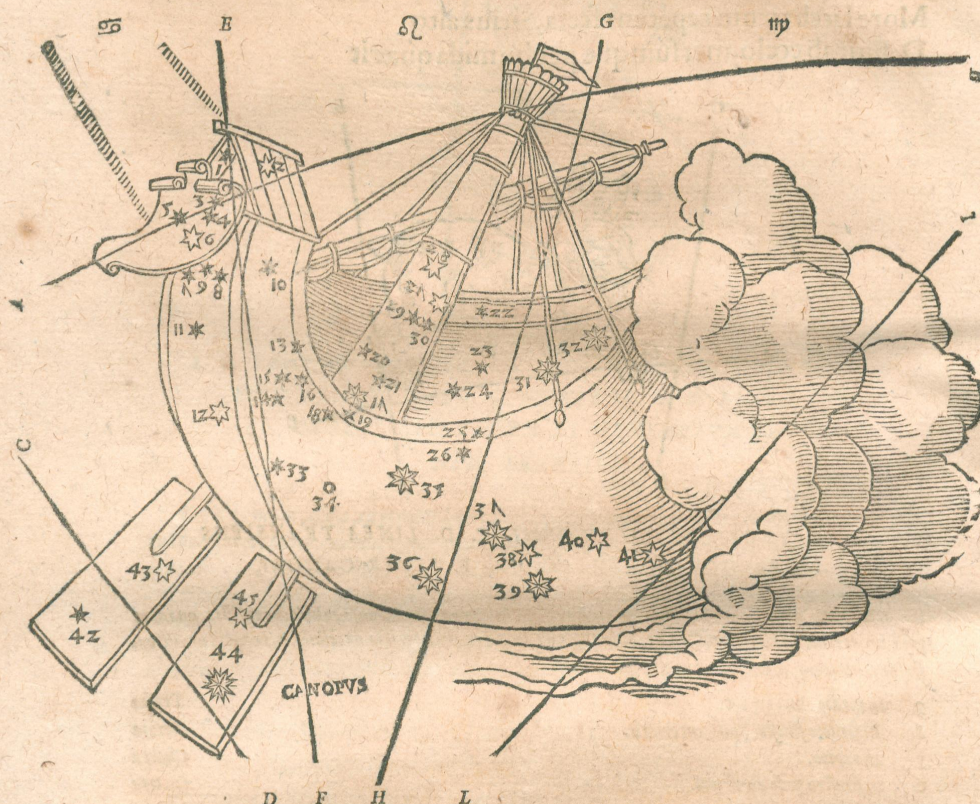
7	*In medio eius corpore.*	Tertia
8	*In femore sinistri pedis anterioris.*	Tertia
5	*In capite.*	Quartæ
6	*In sinistro pede anteriori.*	Quartæ
10	*In sinistro pede posteriori.*	Quartæ
9	*In pede dextero posteriori.*	Quartæ
11.12.	*In dorso.*	Quarta

Exprimitur autem illarum situs quem habent in cœlo, ipsa figura

ARGO.

34 MAGNVS Iasoniam cauda Canis extrahit Argo,
Puppe refulgentem: neque enim se Thessala cymba
Solenni in faciem monstro mouet extima puppis.
Surgunt oceano velut alto à gurgite nautæ,
Cùm portum tenuere auidi, volitantia raptim
Sipara conuertunt, tergóque in curua remuclo
Littora certatim subeunt simul, illa marinas
Iam defuncta vias, procul imi littoris algas

Pone ſubit, terrámque tenens ſecura quieſcit:
Sic Argo rutilam tantum inter ſidera puppim
Ducitur, occultat rigido tenus altera malo.
Sponte gubernaclum pupis dimittit in vndas,
Celſior, ac merſo deſcendit in æquora clauo.

A. B. TROPICVS CAPRICORNI. C. D. COLVRVS SOLSTITIORVM, CANCRI SIGNVM, A GEMINORVM SIDERE DISTERMINANS. E. F. LINEA, TRANSIT PER FINEM CANCRI ET LEONIS INITIVM. G. H. FINIT LEONEM ET INCHOAT VIRGINEM. I. L. LINEA INCIDIT IN AEQVINOCTIVM AVTVMNALE.

ARGOS ἀργώ, Nauis Iaſonis, arca Noe præclariſſimum & cæleberrimum Antarctici cœli ſidus, hanc nauem inter ſidera relatam volunt, quod prima omnium fuerit, quo & ob nouitatem eius, & mortalium audaciam temeritatemque omnibus conſpicua foret. Illi enim es triplex circa pectus erat, qui fragilem truci commiſit pelago ratem. Alij autem appellant arcam Noei qua ille, aquis ad inſolitam magnitudinem excreſcentibus ab ingenti aquarum diluuio ac inundatione, deo duce euaſit. Exornatur autem ſtellis in vniuerſum 48. inter quas præcipuæ ſunt iſtæ, quas modo ſubijciemus.

44. Omnium

44. Omnium illarum quæ sunt in Argo, naui, lucidißima, quæ in argos gubernaculo Australi, hærens κάνωβος dicitur, quemadmodum dictio latinis caracteribus adiecta declarat. Hæc quemadmodum Caniculæ sidus toto cœlo notißima est, adeo, vt ipse Aristoteles & post eum Plinius orbis habitati rotunditatem ab ipsa probent. Canopum inquit non cernit Italia, quasi dicat propter deuexitatem terre, cum tamen in Aegypto appareat, & Alexandriæ tertia parte horæ supra horizontem conspiciatur, & in Sicilia horizontem stringat. Americus Vesputius tradit tres Canopos cerni circa verticem Australem nobis in hac terræ parte degentibus perpetuo occultatum & demersum: quod tamen non ita intelligendum quasi plures Canopi sint: sed potius cum eandem formam & habitudinem, quantitatem, & splendorem preseferant cum Conopo, hoc nomine eas appellari voluit. est autem magnitudinis Canopus. Primæ

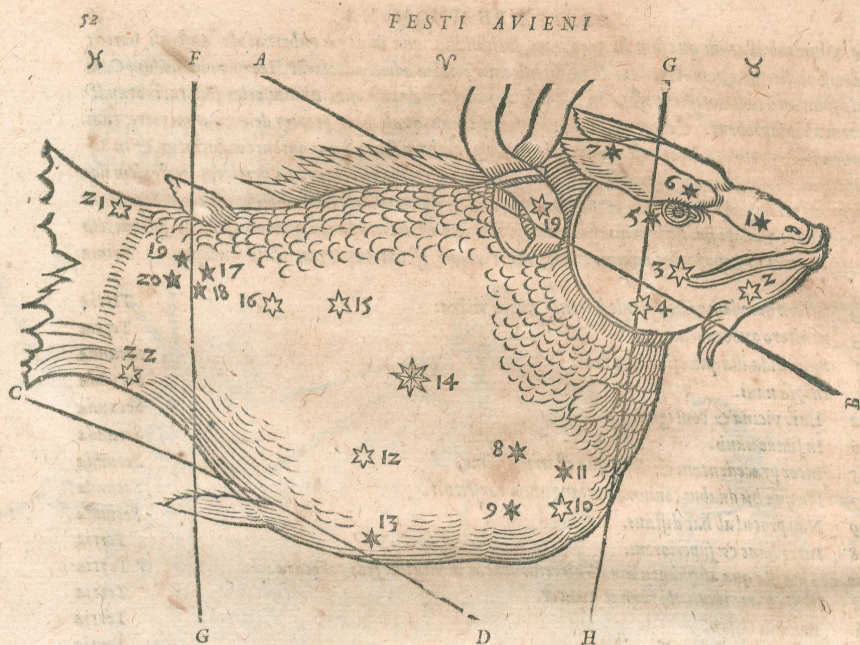
43	Altera in eodem gubernaculo hærens Canopo vicina.	Tertiæ
43	In altero gubernaculo.	Tertiæ
17	Splendida illa quæ est in imo mali.	Secundæ
31	In ipsa naui.	Secundæ
32	Huic vicina & contigua.	Secnndæ
36	In fundo nauis.	Secundæ
35	Inter præcedentem & illam quæ est in mali imo.	Secundæ
37	Illa quæ his duabus coniuncta triangulum constituit.	Secundæ
39	Non procul ab hac distans.	Secundæ
38	Inter hanc & superiorem.	Tertiæ
40.4.	Duæ illæ quæ aliquantulum ab his remouentur in virginis sede collocatæ.	Tertiæ
12	In illa parte nauis vbi regnat Cancer.	Tertiæ
6	In nauis clypeo.	Tertiæ
2	In suprema & excelsa nauis parte.	Tertiæ
27	In mali medio.	Tertiæ
28	Altera earum præcedenti vicina.	Tertiæ

Quem vero in cœlo situm atque complexum habeant, monstratur præsenti figura.

CETOS.

35 'DISTANTEM Andromedam prolixi tramite mundi,
Perterret Cetos. nam Threicij prope flabra
Andromedam boreæ celso rotat æthere cardo.
Bellua dira noto vehitur: trahit auster in arcto
Ora inimica salo: nam qua se laniger alto
Cœlo Aries tollit, qua Piscibus astra duobus
Augentur, rutilat subter Nereia Pistrix,
Efflua percurrens non multi fluminis astra.
Illa memor longæ formidinis, illa duorum
Inter signa tenax, horret squalentia monstri
Terga procul, pauidúmque super caput inserit vndis

A. B. AEQVATOR. C. D. TROPICVS BRVMALIS, F. G. LINEA TRANSIENS PER FINEM PISCIVM ET ARIETIS INITIVM. G. H. TRANSIT PER FINEM ARIETIS ET TAVRI INITIVM.

CETVS, κῆτος, Balena, quem quidam marinum Leonem, quidam vrſum appellant, capite attingit Arietem, pectore Eridianum, cauda in vno latere Aquarij locum, altero Tropicum Capricorni, occupat raras ob magnitudinem ſtellas habere videtur, cum tamen non ſint vſque adeo raræ. Paucis admodum explicant cauſam ob quam aſtrum hoc, & nomen & cœli locum ſortitum. Aſſerunt, à Neptuno Andromedam vehementer fuiſſe adamatam cumque non poſſet ille precibus vllis quod cupiebat impetrare, fuiſſe ſupra modum indignatum, adeoque vt ob eam cauſam ingentis magnitudinis Cetum immiſerit, qui illam deuoraret. Sed accidiſſe tunc vt Perſeus neſcio quo fœlici ſidere, acceſſerit, tunc forte victor reuertens ab expeditione contra Gorgonas: qui cum generoſiſſimam pulcherimamque puellam in Saxo, vt illi beſtiæ marinæ eſca fieret, alligatam vidiſſet, miſericordia quadam motus illam liberarit, vxoremque duxerit, Cetum vero interemerit. Neptunum, quod Balena ſua cauſa mortem appetiſſe poterat videri, illam in cœlum transtuliſſe ac 22. ſtellis conſpicuam reddidiſſe. è quibus magis lucidæ ſunt iſtæ ſequentes.

14	*Splendida quæ eſt in medio corpore ipſius beluæ, quæ venter Ceti nuncupatur.*	*Secundæ*
3.	*In ore.*	*Tertiæ*
2	*Iu labro inferiori.*	*Tertiæ*
4.19.	*In capite ea quæ incidit in initium Tauri, & illa quæ in nodo hæret.*	*Tertiæ*
22	*Vna earum quæ ſunt in eius cauda nempe ea quæ magis vergit ad Auſtrum.*	*Tertiæ*
21	*Altera harum que non in Auſtrum ſed in ſeptentrionem proclinans in ſede piſcium hærens.*	*Tertiæ*
15	*Illa quæ eſt in dorſo.*	*Tertiæ*
16	*In præcedentis vicina parte quæ magis ad caudam deflectit.*	*Tertiæ*
12	*In ventre.*	*Tertiæ*
10	*Vna illarum quatuor, quæ in eius pectore quadrilateram figuram efformant.*	*Tertiæ*
89	*Duæ aliæ vicinæ.*	*Quartæ*

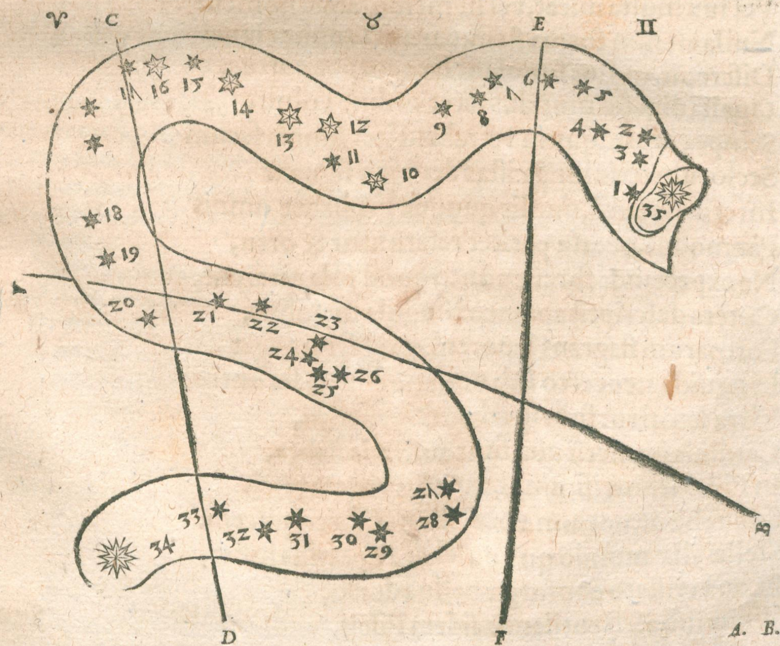
Earum ſitum atque imaginem exprimit ipſa figura.

FLVMEN.

36 QVIN & cæruleo flumen quoq; gurgite manans

Aſtra

Astra inter sedésque deum, pars æquoris esse
Credidit Ausonij: nanque hunc dixere priores
Eridanum, Venetos latè qui lapsus in agros,
Alpino Adriacos impellit gurgite fluctus:
Hic fusum cælo quondam Phaethonta sub vndas
Excepit senior, leue cùm sensere iugales
Aetherij rectoris onus, cúmque ignifer axis.
Tramite sub mundi mortales spreuit habenas,
Dijs data tum latè texere incendia terras.
Astra vorax ignis, flammæ sola cuncta coquebant,
Donec fata sui miseratus Iuppiter orbis,
Redderet ætherij Phœbo moderamina cursus.
Illum prolixis duræ Phaetontides vlnis
Planxerunt, redijt supero pax aurea mundo.
Eridanúmque senem nutu Iouis omniparentis
Astra receperunt. Pharium pars altera Nilum
Commemorat, largo segetes quòd nutriat amni,
Arentísque locos, vnda fœcundat alumna,
Vel quod de medij prolapsus parte diei,
Vastus in æquoreas pelagi sese inferat vndas.
Iste pedem leuum rutili subit Orionis,
Fusáque quæ geminos adstringunt vincula Pisces,
Eridani coeunt anfractibus, vt procul ille
Tenditur effusi vi gurgitis: huc quoque cristæ
Cedit apex, summa quà lux Pistrice coruscat
Desuper, & flamma caudarum cingula figit.

A. B. TROPICVS CAPRICORNI C. D LINEA INCHOANS TAVRVM ET TERMINANS ARIETEM, E. F. INCHOANS GEMINORVM SIGNVM, ET TERMINANS TAVRI.

ERIDANVS fluuius ποταμὸς Nilus, illuſtrem habet ſtellarum tractum. In vtroque fine inſignes habet ſtellas, vtrinque vnam. verum illa quæ in fine Boreali eſt qua parte flumen Orioni iungitur, non eſt huius loci quod & numerus adiectus 35. & figura pedis Orionis, ſatis declarat, ab hac itaque quæ eſt pedis ſiniſtri, ductus ſatis denſus ſtellarum exit vſque ad pectus Ceti. Inde rediens, tranſit extra Tropicũ Capricorni, & Meandrico quodam flexu curuatur, donec veniat ad alteram illuſtrem ſtellam in medio Capricorni tropici, & antarctici circuli ſitam, hanc, pulcherimam huius fluuij ſtellam, Canopum nuncupant cum Canopus Inſula quædam ſit in Nilo, verum vt paulo ante in nauis explicationẽ monuimus non deſunt qui Canopum ſtellam eam eſſe exiſtiment, quæ eſt in Auſtrali remo nauis.

Sunt autem in hoc flumine 34. ſtellæ, inter quas lucidiores ſunt iſtæ.

34	*Splendida illa in fluuij fine*	*Prima*
6	*Prima illarum quinque, quæ occurrit in regione Tauri cum à pede Orionis progredimur.*	*Tertiæ*
12	*Secunda harum quæ magis in ſeptentrionem proclinat.*	*Tertiæ*
13	*Tertia harum quæ cum prioribus obtuſum Triangulum facit.*	*Tertiæ*
14	*Quarta quæ cum prima & tertia per rectam lineam iungitur.*	*Tertiæ*
16	*Quinta quæ eſt vltra tertiam fluuij partem, ſi eius longitudinem ab initio metiri volueris.*	*Tertiæ*
18.19.	*Quæ ſequuntur ex deſcriptione innoteſcent.*	*Quartæ*

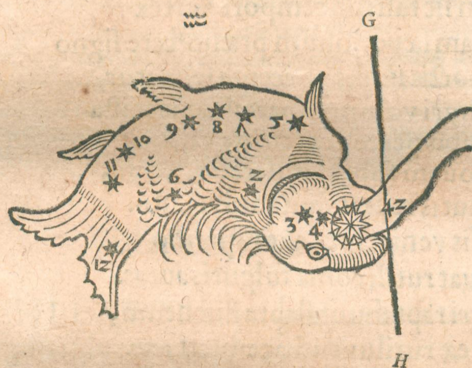
Illarum autem quam in cœlo deſcribunt figura, ipſo ſchemate exprimitur.

PISCIS MAIOR.

37 INTER demiſſum procul in vada cærula clauum
Puppis Iaſoniæ depictáque terga carinæ,
Et Piſtrim vndicolam, Leporis quà tenditur aluus
Stellarum creber rutilat rubor, haud tamen iſtis
Vel lux multa micat, vel fit memorabile nomen:
Nulla etenim forma flammarum Iuppiter ignes
Diſcreuit, nullos ſimulant hæc corporis artus,
Qualia digeſto mundus ſacer ordine voluit,
Semper in antiquum retrahens iter omnia ſecum
Seclorum ſerie longa: iſtas denique ſignant
Interualla faces, ſimilis quoque lux habet omnis
Pár modus, occaſu pariter referuntur & ortu,
Ne expectanda forent ponto quòd ſola carerent,
Cætera deſcriptis aptantur ſingula membris,
Formarum flagrans leporem, quà Sirius vrget
Languida, nec certo ſub nomine cuncta feruntur:
Vltra ſetoſi rurſum ſpeciem Capricorni,
Cardinis immerſi quà ſuut auſtralia flabra,
In Piſtrim horrificam conuerſus viſcera piſcis
Subuehitur. notium vocat iſtum Græcia piſcem.
Stellæ aliæ mundo quà pulcher Aquarius inſtat,
Et quà criſtato conſurgit bellua dorſo,
Vſque ſub aërij rutilantia ſidera Piſcis,

Sunt

Sunt mediæ flammæ ſteriles ac lucis egenæ:
Nam paſsim ignoti vice vulgi ſemet in æthrem
Protollunt dextram, ſed tantum propter ephebi
Pocula, quem diuûm menſis geſtare loquuntur,
Efflua ſe ſpecies liquidarum fundit aquarum
Partes in geminas: lux illic clara duabus
Eſt ſolum facibus, non hæ ſpacioſa per æthram
Interualla tenent, neque lumen lumine forte
Collidunt, vni Phrygium nam ſubter ephebum
Ardet apex, alij quà curuam bellua caudam
Terminat inſignis, lato vomitur globus igni.
Cunctis nomen Aqua eſt, quæ ſtellæ denique propter
Ora Sagittigeri, quà ſi veſtigia prima
Cornipedis ſimulant, circunuoluuntur Olympo
Quies face ſub tenui tenebroſus marceat ignis.

G. H. LINEA TERMINANS AQVARII SIGNVM ET INCHOANS DODECATEMORIVM PISCIVM

PISCIS Auſtrinus ἰχθυς νότιος Marinus ſeu magnus, qui ideo in cœlũ tranſlatus eſſe dicitur quod olim venerem in fuga Gigantis exceperit. habet in ore ſtellam lucidam primæ magnitudinis, Arabicæ Fomahant vocatam. Conſtat autem ſtellis 12. ex quibus iſtæ quæ ſequuntur ſunt præcipuæ.

1 Splẽdida in eius ore, ea ipſa, quæ eſt in fine aquæ quã effundit Aquarius, hãc ſupra retulimus, vt in aquarij explicatiõe videre eſt, ad effuſam ex vrna Deucalionis aquã, quẽadmodũ id etiã numerus adiectus declarat.

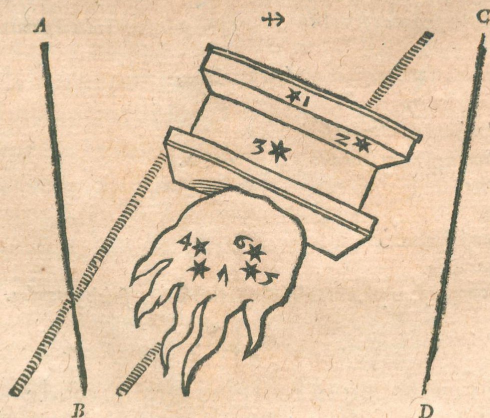
8	*In dorſo.*	*Quartæ*
9	*Quæ huic proxime adhæret magis in caudam proclinans*	*Quartæ*
7	*Ab altro latere ſuperioris.*	*Quartæ*
3	*Vna duarum quæ ſunt in ore iuxta ſplendidam.*	*Quartæ*
4	*Ea quæ quaſi media eſt, inter ſplendidam & ſuperiorem.*	*Quartæ*
5	*In ſummo capite.*	*Quartæ*
11	*Prope caudam.*	*Quartæ*
10	*Magis verſus dorſi ſpinam.*	*Quartæ*
12	*In extremitate caudæ.*	*Quartæ*

Earum collocatio atque ſitus quem in cœlo habent, ex ſchemate fuerit petendus.

ARA.

38 ECCE venenatæ quà Scorpius agmine caudæ
Plurimus erigitur, tepidúmque ſupermicat auſtrum,
Paruulus hic Arã locus exprimit. hoc ſatis arcto

Tempore ſuſpicies mundo rutilante referri
Nam polus aduerſo qui tollitur axe Bootis,
Quantum ſuſpenſo vada linquit turbida cœlo
Ociani, tantum in ſibimet contraria tendit.
Arcturum vertex leuat arduus, imbrifer auſtri
Aram cardo premit: breuis olli ſemita cœli,
Occaſúsque celer, tamen iſto luciparens nox
Fata hominum miſerata prius, miſerata labores,
Certa procellarum ſtatuit procedere ſigna,
Ne tibi cum denſo conducitur aëre cœlum,
Inter nimbiferas nubes ſpectabilis extet
Ara poli, longa vt glomerent, circumque ſupráque
Fœta pruinarum ſe vellera, qualia triſti
Coguntur vento, terráque excita per æthram
Nubila conceptos effundunt deſuper imbres.
Non Aræ, non ſit tali ſub tempore vertex
Clarior hoc: nam ſæpe nouum prænoſcere ſigno
Nox docuit, noctis ſi quis præcepta ſequatur,
Incaſſum zephyri voluunt mare: ſi quis at iſta
Reſpuat, incautas percellent flabra carinas:
Vix, ſcis, ſera Iouem ſubeat miſeratio rerum,
Pigra ſalus nautis redeat fluitantibus alto.
Certior aſt ollis veniet ſpes, axe ſupremo
Si boreæ ſtringat rutili coma fulguris auras.
His ſignis auſtri raptabunt flabra fluentum,
Donec de boreæ rutilum iubar emicet axe.
At ſi Centaurum medio ſub tramite cœli
Videris, vt fluctu tantum diſcedat eoo,
Quantum adit occaſum, ſit tectus deſuper autem
Nube humerum, & cœlo ſint omnia ſigna priora,
Eurus erit, verret ſalſi vada gurgitis eurus

A. B. INITIVM SAGITTARII ET FINIS SCORPIONIS C. D. FINIS SAGITTARII E. F. CAPRICORNI INITIVM

ARA ſeu Thuribulum θυμιατήριον, *Sacrarium, recentiores puteum vocant, ſidus non vſque adeo illuſtre, intra Antarcticum & caudam Scorpij collocatum. Non procul à Centauro diſtans, ſeptem ſtellis exornatum.*

1	*In primo altaris gradu, quæ nunquam nobis oritur, cum Italis conſpicua ſit.*	*Quintæ*
2	*In ſecundo gradu.*	*Quartæ*
3	*In medio Aræ.*	*Quartæ*
6	*Vna illarum quatuor quæ ſunt in medio igni.*	*Quartæ*
5	*Superiori vicina.*	*Quartæ*
7	*In fine ignis quæ apparet.*	*Quartæ*
4	*Omnium vltima.*	*Quintæ*

Hæ ſtellæ in noſtro Hemiſpherio non conſpiciuntur, verũ ijs qui minus obliquum horizontem habent & oriuntur vt cæteræ, de earum autem ſitu conſule figuram.

Titanum Gigantum ſæpius quoque à nobis facta mentio eſt in ſuperioribus: Hi cum Ioue ſummo odio proſequerentur, conabantur magno cum apparatu illum cœleſti ſede deijcere, & montes vaſtiſsimos, vt ad ſydera vſque poſsent pertingere, congerebant. Qua de cauſa, cum cæteri quoque Dij ſibi periculum imminere viderent, conueniendum, & aduerſus hoſtis immanitatem fœdus arctiſsimum inter ſeſe faciendum eſſe exiſtimauerunt, quod vt maiore religione atque fide ſeruaretur, ab Cyclopibus Vulcani miniſtris Altare ſibi fabrefieri curarunt, ad quod omnes vbi conueniſsent, iurarunt ſeſe coniunctis viribus immaniſsimo hoſti vnanimes reſiſtere velle: cum autem victoriam poſtea obtinuiſsent, voluerunt eam Aram inter ſydera collocare, in perpetuam cœleſtis regni à ſeſe defenſi memoriam. Poſuerunt ergo illam non procul à Centauro.

CENTAVRVS.

39 CONTEMPLATOR enim geminæ rutilantia formæ
Viſcera, quod ſignis ſubtexit membra duobus.
Nam qua parte hominem quadrupes ſuſtollit equino
Ventre ſuperſtantem, verſatur Scorpius ingens:
At qua cornipedem media vir fundit ab aluo,
Curua venenati ſunt tantum brachia ſigni.
Ille autem dextram protendere viſus ad Aram
Cælicolum, iuſtæ perſoluit munera vitæ,
Agreſtémque manu prædam gerit: hic vbi celſo
Pelion adſurgit dorſo, nemoroſáque latè
Inſerit aërijs iuga nubibus, arbiter æqui
Egerat Alcidę legum poſt bella magiſter.

A. B. LINEA TERMINANS LIBRAM ET INCHOANS SCORPIONIS SIGNVM. C. D. TERMINANS SCORPIONEM ET SAGITTARIVM INCHOANS.

CENTAVRVS, qui etiam Typhon dicitur, κένταυρος monstrum, sidus factum, conficit Lupum, eodem parique fere modo, iuxta antarcticum circulum ponitur, quo vrsa maior circa arcticum. Sunt stellæ eius numero 37. inter quas istæ sunt pulchriores.

16	In dextero brachio.	Tertia
6	In dextero humero.	Tertia
5	In humero sinistro.	Tertia
2.3.	In capite.	Quarta
13.14.	In medio dorso.	Quarta
18	Equina species, humanæ vbi coniungitur.	Tertia
35	Splendida illa in dextero pede priori.	Prima
29	In ventre ad latus dexterum proclinans.	Secunda
28	In vicina & contigua superioris, parte.	Tertia
36	In crure priori sinistro.	Secunda
31	In dextro pede posteriori.	Secunda
32	In posteriori dextroque Calcaneo.	Secunda
34	In sinistro pede posteriore.	Secunda

26 In cluni-

26	*In clunibus.*	*Tertiæ*
23	*In dorso.*	*Tertiæ*

Licet hæ stellæ quas in equina specie Centauri hærere diximus, nunquam nobis exoriantur: tamen dum certum sit eas tali forma cœlo adhærere describendas putauimus. Situm igitur si cognoscere velis figuram consule.

FERA, Lupus, θέριον, quam bestiam tenet Centaurus, & transfigere videtur. Hæc quasi cadens capite, ad Scorpium vsque prolabiur, cauda erecta fere ad pectus Centauri, Sunt autem in Lupo stellæ 19. quarum præcipuæ sequuntur.

1	*In posteriori dextero crure.*	*Tertiæ*
2	*In posteriori dextero pede.*	*Tertiæ*
16	*Vna illarum quatuor quæ in eius capite & collo quadrilateram figuram constituunt.*	*Quartæ*
13	*Vna duarum quæ sunt in cauda.*	*Quartæ*
19	*Iu priore pede sinistro.*	*Qunrtæ*
3	*In ventre.*	*Quartæ*

Earum situm figura ipsa demonstrabit.

Chiron Centaurus è Saturno & Phyllira natus fuit, cuius tanta iusticia atque religio fuisse dicitur, vt non modo Centauros reliquos omnes, verum etiam homines ipsos ea superauerit: adeoq́ue ea ipsa meruerit in Astrorum numerum referri. Sunt qui asserant Herculem cum illo olim colloquutum de suis rebus copiosè, cumq́ue ei sagittas commonstraret, quibus à diuersis monstris victoriam obtinuisset, ei fortè vna ex manibus ceciderit super Centauri pedem, eumq́ue tam grauiter leserit, vt i mortem, ob eam rem, obire fuerit necessum. Iouem verò illius pietate motum, illum in cœlum transtulisse ibique ita expressisse, vt prope Altare, de quo diximus constitutus, sacrificare velle videatur, & antiquam probitatem etiamnum testari.

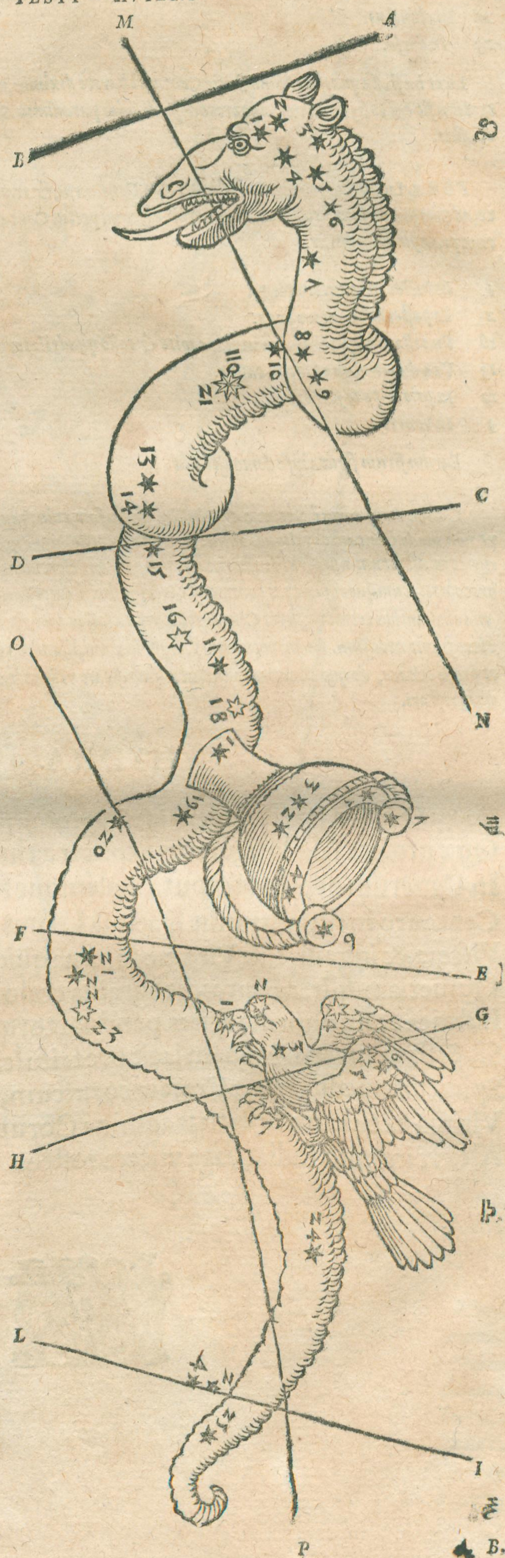
HYDRA.

DESVPER ingenti sese agmine porrigit Hydra,
Quæ prolata salo longè latus explicat æthra.
In Cancrum protenta caput, caudámque feroci
Centauro inclinat, transit spaciosa Leonis
Viscera, & ingenti sub Virgine summa quiescit.
Quinetiam spirare putes, sic agmina cœlo
Lubrica conuoluit. sic spiras pendula torquet,
Sic & flammigero linguam iacit ore trisulcam:
Spirarum medio gestat Cratera coruscum,
Vltima cæruleum sustentat agmina Coruum,
Ales vt intento fodiat vaga viscera rostro.

Inter cœlestia signa numeratur etiam in cœlo Hydra siue serpēs quidam iuxta Craterem plenum aqua situs, qui Coruū siti propè confectum, quo minus bibere ausit, deterret. Cuius rei rationem reddunt hanc. Appollinem olim sacra facientem, Coruum, vt sibi aquam è fonte quodam hauriret misiße, quòd hæc auis præ cæteris in eius tutela eßet: ille verò cum iuxta fontem vnde aquam haurire debebat, ficum cum immaturo adhuc fructu cōspiceret, iuxta eum consederit, donec maturi fructus fuißent, & tunc tandem postquam multos ex ijs deuoraßet, Craterem cum aqua Apollini attulerit. Apollinem autem cum tantā eius moram ferre nequiuißet, & alia aqua vsus eßet, mox vbi aduolantē cum Cratere vidißet, ex aue candidißima, qualis tunc erat, eum in atram commutaße, & hanc præterea pœnam adieciße, vt dum ficus maturescunt aquam bibere nequeat. Quæ res vt æternæ memoriæ proderetur, hanc Hydræ imaginē in cœlo Antiqui illi Astrologi atq; Poetæ fixerunt, qua & Corui sitis vehementia, & Crateris ne inde bibat custodia, vti diximus, exprimeretur. Eorum autem opinio, qui putant hanc eße Lerneæ illius Hydræ effigiem, quam Hercules superauit, bonis autoribus minimè probatur, neque nos hoc loco recensebimus eam historiā, præsertim: quod neque Corui neq;, Crateris. cur in hoc astro existant, rationem contineat.

A. B. LINEA, PER INITIVM LEONIS TRANSIT. C. D. PER FINEM EVS, ET INITIVM VIRGINIS. E. F. PER PRINCIPIVM LIBRAE SEV AEQVINOCTIVM AVTVMNALE, CVIVS COLVRVS, LITERIS G. H. NOTATVR. I. L. TERMINAT LIBRAM. M. N. AEQVINOCTIALEM. O. P. TROPICVM CAPRICORNI.

HYDRA, ὕδρος, longißimum ſidus, caput Cancro fere annectit: deinde preteriens Vrſeum, Coruum, peruenit vſque ad caput Centauri, adeo, vt fere per 90. gradus tranſeat, vbi in cœlo Cancer, Leo, & Virgo ſita ſunt. Stellas autem habet 25. ex quibus celebriores ſunt iſtæ quæ ſequuntur.

12	Poſt primum Hydræ flexum, non procul à collo, in numero aßignando erratum eſt à ſculptore, cum 21. pro 12. ſculpſerit.	Secunda
16	Vna duarum quæ ſunt in medio eius ventre, prope Craterem.	Tertia
18	Altera harum quæ propius ad Cratera accedit.	Tertia
23	Iuxta caudam, fere inter Coruum, & Craterem.	Tertia
1	Supra ſiniſtrum oculum.	Quarta
2	Vna earum quatuor, quæ in capite quadrilateram figuram conſtituunt.	Quarta
8	Vna duarum quæ in primo nodo ſunt.	Quarta
10	Illa quæ poſt primum eius flexum deinceps ſequitur.	Quarta
14	Vna duarum quæ ſuut in ſecundo flexu.	Quarta
20	Illa quæ vas ipſum ſequitur, in Tropico Capricorni hærens.	Quarta
21.22.	Duæ illæ quæ ſunt in regione Libræ.	Tertia
24	Quæ ſubiecta eſt cudæ Corui.	Tertia
25	Illa quæ eſt in caudæ extremitate, & proxime adhæret vertici ipſius Centauri, quemadmodum cauda hydre capite Centauri adpicta, declarat.	

Exprimitur harum ſitus vti in cœlo locatæ, figura hydræ.

CRATER, κρατήρ, Vas, ſeu vrna, Vrceus, iuxta æquinoctialem ponitur, vbi zodiaco iungitur: ſed paulo eſt depreßior verſus Tropicum Capricorni. habet autem ſtellas quibus exornatur ſeptem.

1	Illa quæ eſt in eius pede cui inſiſtit.	Quarta
7	In anſa boreali.	Quarta
6	In anſa Auſtrali.	Quarta
4	In orificio ſeu labro extremo.	Quarta
5	In illa parte marginis, quæ ad Septentrionem ſpectat.	Quarta
2	Vna è duabus quæ in medio eius corpore ſunt.	Quarta

Exprimitur autem harum ſitus ipſo ſchemate.

CORVVS, κόραξ, qui hydræ inſiſtit, fabula legatur de Coruo li. 2. Faſto Ouid. Sunt ſtellæ Corui 7.

1	In roſtro.	Tertia
2	In capite.	Tertia
5	Ad ſiniſtræ alæ exortum.	Tertia
6	In vicina præcedentis, parte.	Quarta
4	In ala dextera.	Tertia
3	In collo.	Quarta
7	In pede ſiniſtro.	Tertia

De earum ſitu vide ſchema Corui.

PROCYON.

41 VLTIMVS eſt Procyon Geminorum ſubditus aſtro,

Ore micans rutilo,trina face viſcera lucens.
Iſta volutatos cernuntŭr cuncta per annos,
Hæc vehit Oceanus pater omnia,mersáque rurſus
Hauriet Oceanus,trahit ingens machina cœli,
Cuncta ſuperpingunt rutilam ſua ſidera noctem.

A. B. EQVATOR C. D. LINEA TRANSIENS PER LEONIS INITIVM ET CANCRI FINEM.

MINOR Canis,ſeu Canicula,προκύων duarum ſtellarum.eſt quarum lucidiſsima à Plinio Canicula dicitur,Arabibus Algomeiſa,Alias dicitur Antecanis, cum ante canem oriatur.

2	*Splendida quæ Canicula nuncupatur.*	*Primæ*
1	*In collo.*	*Quartæ*

Earum ſitum atque imaginem exprimit ipſa figura.

PLANETAE.

42 QVINQVE itidem ſtellæ,ſimilis quibus haud ſit imago,
Nec quas formarum doctus notet adfixarum,
Per biſſena poli volitant rutilantia ſigna.
Nullus eas alio pacto deprendere certet:
Tam vaga per totam cunctis via defluit æthram,
Semper & aduerſo referuntur tramite mundi.
Mundus ab Eoo trahitur reparabilis alto,
Pronus Atlantei procul in vada cærula ponti:
Illæ in ſubiecti cogunt iter ætheris orbem,
Nitentes in ſumma poli,motúque feruntur
Aduerſo Solis radijs,ceu cum vada cymbam
Prona vehunt,ſi quis prora nitatur ab alta
In pupim proferre pedem,via carpitur olli
Curſibus inceptis contraria:vis tamen iſtis
Obuia,labenti ſemper ſuſtollitur æthræ,
Vnicáque in Solis adolent incendia flammis,
Longa volutandis tamen ollis tempora currunt,

Pigrá-

Pigráque se referunt, sedes sortita priores
Omnia: non illas animis audacibus ergo:
Carmine non cæco tentauimus, hoc satis vnum
Musa mihi, satis hoc longi labor egerit æui,
Si defixarum cursus & signa retextam.

Corpora cœlestia bifariam diuidi potissimum hoc loco obseruandũ erit: in stellas fixas, de quibus iam diximus: & in stellas eraticas seu Planetas. Ratio nominis inde sumpta, non quod innumeræ illæ stellæ, omnino adhæreant & affixie cœlo sint: sed quod eandem inter se distantiam & habitudinem perpetuo obseruent: sic Vergiliarum compago nunquã soluitur, nec Anguis qui inter vtramque Vrsam labitur semel circumfusum non mutat amplexum, sed eosdem semper asterissimos, seu animalium effigies, seu Geometrica σχήματα, conficiunt. Non enim consentaneum est, ac rationi conuenit, hunc inenarrabilem & infinitũ stellarum numerum, pluribus contorqueri sphæris, cum cœlestes imagines omnium seculorum testimonio sibi eodem modo constent, nec inuicem distrahantur. Erantes autem, qui & Planetæ dicuntur, non quod incerta lege vagentur ac errẽt, sed propter diuersitatem & dissimilitudinem vniformis & regularis motus ipsorum: miram enim varietatem oculis nostris obijciunt: ocultantur enim aliquando, & rursus aperiuntur, tum accedunt, tum recedunt à Sole: Aliquando etiam antecedunt, & aliquando subsequuntur, tum mouentur celerius tum tardius, tum omnino ne mouentur quidem, sed ad quoddam tempus subsistere videntur. Quod autem ad motum attinet, alium, atque cælum ipsum habent: dum enim extremum cœlum, immensæ celeritatis impetu, in læuam mundi partem, hoc est in occiduã, cõuertitur: ipsi Planetæ, in aduersam partem nituntur, & propria incitati vertigine, suos passus absoluunt. Sunt autem numero septem, Saturnus, Iupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna, verũ nos in sequentibus, eo neglecto ordine, primo loco, de Sole dicemus. Hunc enim Plinius, Mundi totius animum, ac planius mentẽ appellat, principale naturæ regimen, ac Numen.

DE SOLE.

SOLEM varijs appellationibus (vt hinc ordiar) & ijsdem sanè quam appositis, priscos rerum cœli & naturæ interpretes, meritò insigniuisse semper existimaui. In quibus, vt poeticas omittam, celebres habentur, Phœbus, & Apollo. Illa, quòd φῶς τοῦ βίου, hoc est, lumen vitæ omnibus infundat. Hæc, Eusebio teste, quòd ἀφαλλάττῃ τοὺς νόσους, id est, morbos deleat. Vnde primam medicinæ originem, ritè sibi inauthorare, seque opiferum, apud Nasonem, iure vocare, mihi videtur. Cur Sol dicatur phœbus et Apollo.

Inuentum (inquit) Medicina meum est: opiferq́ per orbem
Dicor.

Cur Sol, siue Apollo medicinæ inuētor.

Nam salutaribus suis radijs, adhæc vitali motu, & tepore planè diuino, quæcunque de vastißimo telluris vtero prodeunt: & materiam curandis, abigendisq; morbis idoneā sufficiunt, desuper vegetat, fouet, ac facultatibus partim cognitis, partim abstrusis, aspirante reliquo stellarum choro, efficaciter illustrat. Ex quo fit, vt apud eundem Poëtam de se etiam meritò dicat.

Herbarum subiecta potentia nobis.

Ouid. Lib. 1. Meta.

Claud. Ptolem. libro 1. ἀποτελεσμάτων.

Ille enim vnus est, qui & luce, & viribus, & calore, adhæc magnitudine, energeia, ac spiritu, vniuersa tam in superiori, quàm inferiori mundo excellit: leniter calefaciens, & fouens: cum effectione sensibus manifestiore, quàm reliquorum planetarum. In quam rem fidißimū accersam testem Claud. Ptolm. sua sic lingua nobiscū loquentem, ὁ ἥλιος κατείληπται τὸ ποιητικὸν ἔχων τῆς οὐσίας ἐν τῷ θερμαίνειν καὶ ἠρέμα ξηραίνειν. ταῦτα δὲ μάλιστα τῶν ἄλλων ἡμῖν εὐαισθητότερα γένεται διά τε τὸ μέγεθος αὐτοῦ, καὶ τὸ τῶν κατὰ τὰς ὥρας μεταβολῶν ἐναργές. Quod est: constat Solē vim habere calefaciēdi, & leniter desiccandi: quæ effectiones facilius sensibus percipiuntur, quàm aliarum stellarum: propter eius magnitudinem, & euidentes mutationes in anni vicibus ac temporibus. Hæc ille. Quæ dum argutißimus inter Peripateticos Auerrhoës, præclarè, vt multa, intelligeret, cum antiqua philosophia, vitæ & generationis seminaria, penes Solem constantißimè deponere nihil est veritus, vt, qui moderatum calorem, primigenium rerum humidum, modificantem, foueat, & excitandum, vegetandumque suscipiat: sicuti succisiua rerum mundi generatio quotannis indicat. Quotusquisque enim est, qui naturæ seriem contemplans, non videt de Solis accessu & recessu, vitæ, ac interitus signa in omnibus infundi? quid inquam signa? imò verò vitam ipsam, & interitum præsentißimè immitti? Quis non obseruat quotannis exporrectißimum telluris gremium, solares radios (in quibus tepor ille æthereus, & aura planè cœlestis omnia exhilarans delitescit) tanquam semen aliquod vitale, & prolificum, non dicam excipere, sed vteri muliebris modò, ad rerum generationem, quasi emulgere, ac pertinacißimè retinere. Quod in animalium, nedū vegetabilium generatione, & per certos gradus incremento, cum Peripateticis locū etiam habere tibi persuadebis. Nam Sol & homo, vt scribit Aristoteles, hominem generant, Sol & planta, plantam. Qui homo, (nam de illius corporis sympathia, & ὁμονοίᾳ cum cœlis hîc maximè agere institui) quia quandiu spirat, viuere dicitur, ideo spiritus (quos pro innato calore incomparabilis ille Galenus quandoque agnoscit) corpus mouentes, sensus excitantes, & cogitationes, mentemque fouentes, Soli qui vniuersa mouet, agitque, & viuentium omnium, post Deum, est causa, iure optimo veneranda ascripsit antiquitas. Qui spiritus, Homero omnis philosophiæ fonti vberrimo, tales quotidie nobis ineße traduntur, quales Sol, planetarū princeps ac dominus, afflat, mouet, irradiat, & per medium aërem apparat, excoquit, ac elaborat. Quem vnū (aërem dico) quia Hippocrati & Galeno, qualis qualis est, velimus nolimus, continenter, ac neceßariò inspirare cogimur: & pulmonum adminiculo, per os, & asperam arteriam, attrahere: & hinc rursum in sinistrum cordis ventriculum, spirituum corpus vegetantium, & animalem vim, vt alibi docuimus, instaurantium, & fouentium plenißimum, emittere: Adhæc in cerebrū, per nares, & in corpus vniuersum, quod totum est conspirabile & confluxile, per arteriarum anastomoses, & poros excipere: mirum videri non debet, si pro aëris motu & temperatura, de Sole & vniuersa cœli facie pendente, vno die, quàm alio hebetiores nobis spiritus, aut acutiores ineße deprehendantur. Præsertim animales, & qui ab his manant sensus, rationi perinde seruientes, atque sanguini spiritus ipsi. Vnde, illi tales nobis adeße solent, quales sunt spiritus, & spiritus tales, qualis est sanguis humores reliquos complexus. Quos humores, ab aëre, & his, quæ intra corpus inijciuntur, sic, vel sic temperari, ac modificari, docet medicus, aßentitur philosophus. Ex quo. rectè dixiße mihi semper sunt visi Hippocrates, & illius σύγχρονος Democritus, cum plerisque omnibus medicis & philosophis, permultum referre, sub quali cœlo & solo corpora locentur ac viuāt. Quod in plantis, nedum in solis hominibus etiam locum habere existimabis.

Sol, quomodo vitæ & generationis author.

Terram solis radios meretricari.

Aristoteles lib. 1. de physica auscult.

Soli spiritus ascribuntur, quorū est fautor & excitator.

Aeris neceßitas & summa in nostrū corpus ἐνέργεια.

Spiritus nostros aeri subseruire.

Virgilius in Georgicis.

Hic segetes (inquit Poeta) illic veniunt fœlicius vuæ:
Arborei fœtus alibi: atque iniussa virescunt
Gramina. Et rursum.
Nec verò terræ ferre omnes omnia poßunt:
Fluminibus salices, craßisque paludibus Alni
Nascuntur: steriles saxosis montibus Orni.
Littora Myrtetis lætißima denique apertis.
Bacchus amat colles. aquilonem, & frigora Taxi.

In brutis præterea, & auium omni ferè genere, idipsun etiā tibi licebit, dū voles, explorare. Quibus naturale hoc eße solet: vt per serenum aerem & lympidißimum cœlū, exhilarentur, cantillent, & (vt sic dicam)

cam) rideant: per obscurum verò & pluuium, tristentur & gemant: vel fidem faciente eodem Poëta.

Volucres vt etiam homines aere subijci. Ibid. Georg.

Verum (inquit) vbi tempestas & cœli mobilis humor
Mutauere vias: & Iupiter humidus austris
Densat erant quæ rara modo, & quæ densa relaxat:
Vertuntur species animorum, & corpora motus
Nunc alios, alios dum nubila ventus agebat,
Concipiunt. Hinc ille auium concentus in agris,
Et lætæ pecudes, & ouantes gutture Corui.

Sed de his copiosius leges in nostris Phænomenis, aut (si mauis) Ephemeridibus aërijs. Erit itaqne Sol, vt eò redeam vnde abij, spirituum, corpus & animum per aërem modificantiū, & impelletium, fautor ac illustrator. Qui, quandiu suam symmetriam, seruabant, mentem sanā in corpore sano, tantisper tuebuntur, donec cum innato calore vtrunque deserere cogentur. Qui sanè calor cōmune hoc habet cum solaribus radijs (vnde ignē cœlestem, & radium alicubi vocat Galenus) vt quaquauersum citò, nisi fortaße in refractaria materia, penetret: sensuumq; titillationes varias, & motiones cum corporis, tū animi multiplices excitet. Quod, vel rusticæ mulierculæ ad colum & pensa natæ, cognouerunt stupidos, hebetes, & obtusos, non sine graui nota, eos inclamantes, quibus calidum hoc paucum adest: & proinde paucos è sangume spiritus educit: quos Hippocrates, Galeno teste, ὁρμοῦντας, hoc est impetū facientes, scita appellatione omnium primus nuncupauit. Cæterum quia in humanis corporibus sedem aliquam eße oportuit, in qua calor ille verè diuinus, tanquam in prætorio, ius suum exerceret, & in reliquum corpus aurigante spiritu, radios suos vitales effunderet, familiāq; vniuersam foueret, & fotam moueret: prisci rerum corporis nomenclatores, illam ipsam sedem cor dixerunt: Soli, vt alibi monuimus, destinatum, eiq; sanèquam simile, (in quo triste iacet hoc viuere nostrum, partim cauum, & sinuosum, vt sanguinem caloris hospitem, dextro suo sinu contineat, & artificiosa naturæ œconomia, per venam arteriosam, quasi per canalem & tubulum à præ diuite fonte, & verè aureo manantem, pulmones nutriat, ac refocillet, partim etiam spißum, & pariete craßiore, sinistro sinu obuallatum: ne dictus calor, vnà cum spiritu (cuius est comes) diffletur & exhalet: præpediatq;: ne hac & illac, ob partium tenuitatem, adminiculante valuarum multitudine, totus sensim effluat: & corpus moribundum, frigidum ac inutile relinquat: non secus atque Sol terram: dum ab ea viuificos suos radios longius euocat: & subducit. Sed hîc me dies potius dificiat, quàm verba. Itaque à Sole ad Lunam, aut (si placet) à fratre ad sororem, viam præmonstrante mihi natura opportunè transeo. In qua parcius calamum exercebo, cùm ob alia, tum quòd de varijs eius effectis in hæc inferiora sensui manifestißimis, fusißimè in nostra Lunæ & oceani concordia, tibi sum propediem scripturus. Verumenimuerò, prius quàm hinc abeam, monuiße non pigebit, quòd Sol & Luna in humanis corporibus peculiare quicquā propriè non agnoscunt. Nam vniuersales rectores rerum omnium mundi, nedum corporis, secundum Deum, antiquis, & maximè Trimegisto habentur. Vnde particularia quæque dedignantur. In reliquis planetis, secus accidere audies. His positis, institutum nostrum, aspirante Mercurio, hunc in modum & sequor, & persicio.

Calor innatus, quid commune habeat cū solaribus radijs.

Cor humanū Soli destinatū sedes est & fundamentū caloris natiui.

Cordis pulchra anatome.

Sol & Luna, vniuersales sunt rerum mundi & corporis rectores.

Pontanus hæc de Sole.

Ad medios cœli tractus, medij ætheris oram:
Fons lucis Sol auricomus Sol igneus ambit,
Sol qui terrarum flammis opera omnia lustrat.
Ipse quidem superum princeps ductorque choreæ,
Ad cuius numeros & dij moueantur, & orbis
Accipiat leges, præscriptaque fœdera seruet.
Agnoscunt auræ imperium, maria alta tremiscunt,
Audiet & longè tellus fatalia iußa.
Atque hunc ne qua opere in tanto decor vllus abeßet,
Præfecit luci rerum pater, ipse nitentes
Spargeret vt radios, ipse vt lustraret olympum
Et terras simul, & magnas liquidi aëris oras.
Vnde dies, quique in sua terga reuoluitur annus
Atque æui simulacra fluunt, & tempus & ætas. &c.

DE LVNA.

Luna à primis Græcorum nomenclaturis Σελήνη *dicta est, quòd* τὸ σέλας, *hoc est lumen,* ἄνω *desuper, habeat: vel, quòd* παρὰ τὸ σέλας ἀεὶ νέον ἔχειν, *quia lumen semper nouum habet. Sed omissa nominis ratione, medicè & astronomicè de Luna philosophemur. Posteaquàm perfectum hominem vitalis aura suscepit, seque diuinæ mentis spiritus, corpori infudit, certũ est (vt scripsit Firmicus) quòd cõpositi natura, pro qualitate cursus Lunæ moderatur, eiusque motũ ac vires agnoscit. In quã rem verba Claud. Ptolemæi Firmico subscribẽtis, tibi profero* ἡ Σελήνη *(inquit)* δηλοῖ τὰ τοῦ σώματος, ὡς ὁμοιοῦνται αὐτῇ κατὰ τὴν κίνησιν: *quod est. Luna significat ea quæ corporis sunt: vt quæ ei pro motu similia censeantur: profero & Claud. Galeni, Ptolemæo concinentis sententiam alteram, ex tertio dierum decretoriorum libro, ne quis cõmentum putet. Porrò illud (inquit) denuo repetendum, quod nos obseruãtes verissimum esse comperimus ab Aegyptijs astronomis inuentum, Lunam non modò ægris, sed etiam sanis, dies quales tandem futuri sunt posse præmonstrare. Omitto reliqua tibi in sequentibus susissimè describenda. Est itaque Lunæ progressio sagaci inquisitione cum alijs, tum medicis non indigna: cuius statum nisi ad vnguem tenuerint, propriæ cæcitatis duces, & stolidæ mentis præcones, in errores quàmplurimos prolabentur, vt author est Maternus. Quod viderint scioli aliquod, rerum cœli vniuersarum, nedum solius Lunæ derisores, & contemptores: de quibus per occasionem alibi. Constat sanè quòd Luna in rerum generatione, ob humidũ cui præest, materiæ subministratrix habetur: perinde atque Sol, ob calidum, formæ quorum alterum sine altero, indiuiduo, & fraterno societatis vinculo, quàm ægrè stare possit, vel philosophiæ tyrunculo tam notum esse arbitror, quàm est cocis suum (quod dicunt) piper. Adducã tamen Ptolemæi testimoniũ.* ἡ Σελήνη *inquit* τὸ μὲν πλέον ἔχει τῆς δυνάμεως ἐν τῷ ὑγραίνειν διὰ τὴν περὶ γειότητα δηλονότι, καὶ τὴν τῶν ὑγρῶν ἀναθυμίασιν καὶ διατίθησιν, οὕτως ἀντικρυς τὰ σώματα πεπαίνουσα τὰ πλεῖστα, κεκοινώνηκε δὲ ἠρέμα καὶ τοῦ θερμαίνειν διὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ ἡλίου φωτισμούς. *Quam rem dum primi admirandarum & sublimium rerum attifices & cœli obseruatores animaduertissent, proxima & coniuncta in Zodiaco domicilia, vtrisque appositissimè statuisse mihi semper sunt visi: Soli in Leone masculino signo, diurno, calido & sicco. Lunæ verò in Cancro, fœminino, nocturno, frigido, & humido, cuiusmodi Luna esse perhibetur. Vnde illa matris vices, ob humidi prouentum & Sol patris, ob calidi largam manum, in rerum generatione, non ineptè sustinere traditur. Quibus addes, quòd quemadmodum natura negatum est animal nasci, nisi ex vtriusque gignentium maris, inquam, ac fœminæ copula & consortio putredinẽ excludo ita vbi Solis & Lunæ congressus ac præsentia desiderantur, in inferiori hac rerum materia produci commodè potest nihil. Quod egregiè intellexisse mihi videtur Orpheus in suis hymnis: vtrunque viuificos & prolificos mundi oculos nuncupans: & verè ter maximus Hermes, duo rerum naturæ organa præstan-*

Humanũ corpus motui Lunæ subijci.

Aphor. 61.

Galeni sentẽtia medicis summè aduertenda.

Luna materiæ est subministratrix, & Sol formæ.

Li. I. Apotel.

Solis & Lunæ proxima in cœlo domicilia.

Solis & Lu-

præstantißima, Mosi κατ' ἔμφασιν Luminaria dicta, itidem inscribens. A quibus non longè receßit Plato: Solem & Lunam magnos mundi deos alicubi nominans, & legislatori Mosi acquiescens, Ptolemæus, τὰ φῶτα, hoc est lumina, & hanc & illum perappositè dicens ac vocitans. Ergo, vt è diuerticulo in viã redeam: sicuti se habent in generatione materia & forma, adhæc genus, quod è mare constat & fœmina, insuper tempus, quod die & nocte metitur, sic se habere solent Sol & Luna, generationis rerum omnium post deum authores, & penè dixerim, parentes. Nam Luna materiam aptat & præstruit, Sol formam inducit. Hic, quia mas, diurnum tempus moderatur: illa, quia fœmina, nocturnum. Rursum, hæc corpori alimoniam præstat, ille, animalitatem, vt ita dicam, seruat ac tuetur. Nihil ille negligit eorum quæ spiritui & sensibus, quæque animato corpori conferunt, hæc, nihil eorum quæ ipsi corpori, & eius materiali compagini debentur.

na præstãtia, ac dignitas.

Sol & Luna generationis rerum authores & fomites.

Quæ, & alia multa, cùm erudita antiquitas animaduertißet, Lunam Solis sociam, vicariam, & sororem (vnde vt ille Phœbus, ita hæc Phœbe dicitur) necnon vitæ rerum omnium cum illo custodem rectè admodùm statuiße mihi semper est visa. Nec temere meo iudicio. Nam ex eodem partu eodémque vtero, vt egregiè sunt philosophati poetæ, vtrunque in Delo edidit Latona, mater, & parens. Vnde, fraternis ligari legibus, pariaque habere multa, & furtiuam copulationem olim admisiße, vt hodie singulis mensibus manifestum, non est quòd legendo, imò verò videndo, posthac mireris: nec admodùm mouearis, si Lunam morborum testem, ac indicem eße audis: adhæc eorum ferè omnium quæ incidunt, in his, aut alibi, sociam, & causam cum Sole, penè dixerim magistram. In quam rem duorum in rebus cœli & naturæ exercitatißimorum virorum, testimonia, ne quicquam à me hîc commentum putes, in medium tibi proferam: Galeni primùm, deinde Ptolemæi. Quæ incidunt (inquit Galenus) omnibus his quæ subsistunt, horum causam Luna habere obseruata est, maximéque in tetragonis, & diametris stationibus ea immutans. Nam si in Tauro existente illa, semen concipiatur, vel partus, vel alterius cuiusdam principium contigerit, magnas eius mutationes inuenias, cùm in Leone, Scorpio, & aquario signiferum ambiuerit. deinde hæc subnectit. Porrò, illud denuo repetendum, quod obseruantes verißimum eße comperimus ab Aegyptijs astronomis inuentum, Lunã non modò ægris, sed etiam sanis dies quales tandem futuri sunt poße prænuntiare. Si enim cum planetis temperatis steterit, (quos etiam salutares Latini, ἀγαθοποιοὺς Græci nominãt) illos faustos, ac bonos producet, si cùm intemperatis erit (quos Latini maleficos, Græci κακοποιοὺς dicunt) graues ac molestos experietur. Fingamus (inquit) homine quodam nascente, salutares planetas in Ariete, malignos verò in Tauro eße. Is homo, cùm Luna in Ariete, Cancro, Libra, & Capricorno fuerit, pulchrè deget. Cùm verò Taurum ipsum, vel eius tetragonum aliquod, vel diametrum signum occupabit, malè, & molestè vitam transiget. Atque morborum initia huic cum Luna in Tauro, Leone, Scorpio, & Aquario fuerit, peßima erunt: sine periculo autem, & salutaria, cùm Arietem, Cancrum, Libram, & Capricornum permearit. Hactenus Galenus. Sequitur Ptolomæi testimonium, quo in rebus cœli (quod sciam) nullus φυσικότερος, Si quis rectè considerauerit (inquit) facilè intelliget non modò constitutiones rerum affici, à Solis, Lunæ, & stellarum motibus neceße eße, sed etiam seminum initia, & perfectiones fingi ac informari. addit paulò post. Quicquid in vniuersum accidit, hoc non contemplatione naturæ, sed sola obseruatione de euidentibus Solis & Lunæ, necnon reliquarum stellarum configurationibus manare solet. Hæc summi illi viri: qui quantum Lunæ tribuant: nisi ad illorum sententias, ceu ad ἐπῳδοὺς vocem obsurdescis, vel me tacente, audire facilè potes. Quæ si paruam adhuc fidem tibi faciunt, vnum atque alterum eiusdem Galeni testimonium tibi rursum depromam. Luna (inquit) vt Princeps non mediocris inter Solem & nos medius constitutus, terrestrem regionem meritò gubernare censetur, non potentia modò cæteros planetas, sed vicinitate etiam superans: crescente ea, augmenta in corporibus sentimus, decrescente verò, damna & detrimenta. Hanc Galeni sententiam Iulius Firmicus, cælestium interpretum, apud Latinos primus & princeps, tibi hunc in modum obfirmabit. Scire (inquit) debemus, quid humani corporis Luna susceperit: & quid illius potestati deputatum sit. Nam & crescentis in ea luminis augmenta: & deficientis, damna sentimus. Medullæ humani corporis cum illa crescunt. cum verò luminibus cœperit inanis destitui, tenuati corporis fatigatione languescunt: sed & humanum corpus deficiente ea, deficit: & crescente, solennibus complementis inundatur. Fitque vt omnis substantia terreni corporis, istius numinis prouidentia gubernetur.

Luna Solis socia, vicaria, & soror.

Luna morborum testis est ac index.

Lib. 3. de diebus decre.

Galenus verè cœlestium peritißimus.

Lib. 1. Apotel.

Lib. eodem.

Lib. suæ mathefeos. 4.

Hæc ille, vbique sanè magnus: quo dimißo, Claudim Galenum, & item eius contemporaneum Ptolomæum repeto, ne tibi tota (quod dicunt) testimoniorum plaustra desint: ex quibus, ceu de quodam copiæ cornu, leuiter accipere poteris quas vires, & quantam energeiã Luna in has inferiorum corporum substantias exerceat, & suo sibi iure meritò arroget. Luna (inquit Galenus) vna est quæ menstruorum statum tempus in mulieribus conseruat, comitialium circuitus custodit, prout radiorũ Solis plus, minúsue sibi vendicarit: omnia siquidẽ quæ facere nata est, vbi falcis figuram repræsentat, languida fiunt, dum plena fuerit, conualescunt. quapropter, & fruges interea adauget, maturatque

Testimoniorũ multitudo ad faciendam fidem est efficax.

Lib. eodem.

Vires Lunæ in hæc infriora magna.

celerrimè, ferarum occisa corpora in tabem viso suo resoluit, somno sopitis sub eius lumine, vel alter diutius immoratis, pallorem & capitis dolorem conciliat: in summa humisico spiritu omnia replet.

Lib. eod.

Galeno sic Ptolemæus subscribit. Luna inquit, vt proxima terris, manifestè in terrena influit: cum illa enim consentiunt & commutantur pleraque omnia, & animata, & inanimata, Germina, & animantes, aut omnino, aut aliqua ex parte, vnà cum ea incrementa, & decrementa sentiunt. Vis iterum, imò verò tertiò, & quartò, Galenum Ptolemæo concinentem, ceu ἐκ ἐπιμέτρου (quod Græci dicunt) audire?

Lib. eod.

Cæterum (inquit) quòd aliæ res vniuersæ à Luna quæ mutentur, omnibus non perinde constat, sed ijs duntaxat, qui huiusmodi accuratè obseruarunt: Addit paulò post. Hoc axioma non Astronomis tantùm, vel

Lunæ cursum sentiunt omnia.

naturalibus philosophis, sed agriculis quoque, & nautis, hominibusque omnibus receptum est, Lunam terrestrem plagam, veluti principem quendam magni regis Solis immutare. In posterioribus enim & vltimis cœli regionibus, vt scribit Firmicus, collocata, & terræ imperium ex vicinitate sortita, omnia corpora quæ diuinæ mentis inspiratione animantur, cursus sui multiplici varietate afficit, mouet, ac cum Sole fœcundat. Nam & occulto spiraculo, & assidua peruagatione, visione, vt ita dicam, ac reuisione, cum Sole primùm, deinde cum reliquis stellis, via omnem sensum fugiente, humiditatis, corporum, prout illas inuenerit fermentat, & cum prouentu in hunc, vel illum statum exagitat. Quod omnium maximè, vel inuiti confitentur, qui fluxionibus ad articulos tentari solet. Sed in Lunæ viribus versatum satis, de quibus

Luna, quas partes in corpore sibi vendicet.

in nostra Lunæ & Oceani harmonia (vt dictum est) ampliorem commentationem, cum fusissima exemplorum demonstratione aliquando es habiturus. Itaque reliqua ad institutum nostrum pertinentia commodùm sequor & expedio. Luna in humano corpore, partes peculiares, & propria organa sibi vendicat. In quibus vterum ac vuluam connumerant: eamque humani diuersorij cellulam, quæ hodie à Latinis medicis matrix, à Græcis verò μήτρα, dici consueuit, in quibus & fœtus concipitur, & conceptio

Galenus Lib. 3. de dieb. decre.

ipsa fouetur, donec imperante Lucina, partus materna claustra ruperit. Quod vel de Claudij Galeni verbis tibi constabit: quem vnum de medicis omnibus, honoris, & eruditionis nomine, tibi multoties obijciam. Post seminis conceptionem inquit omnis impregnatio, & post partum adauctio, magnas alterationes in septimanos Lunæ per Zodiacum circuitus retinet. Mammas præterea sibi inauthorat luna: è quibus, tanquam ex lympido fonticulo, lac infantulorum alimentum manat. Quæ, vt muliebria sunt

Luna paruulus quidam Sol.

membra, ita mnliebri planetæ appositissimè destinata fuerunt. Porrò quia Luna solaris luminis vt toties cecinimus est vicaria, &, vt scripsit Aristoteles, paruulus quidam Sol, idcirco in humano corpore, sinistrum oculum, perinde atque Sol dextrum, de antiquo sibi vendicat priuilegio. Vt enim dextra masculina esse traduntur, ita sinistra, fœminina. Volunt insuper illam eandem cum Sole dominari stomacho, om-

Lunatici vnde dicti.

nium quibus corpus alitur riceptaculo nobilissimo: vel ob id vnum, quòd coctio sit à calido in humido. Adhæc cerebro, quod qui malè affectum habent, & Lunæ metamorphoses de inconstantia ex interuallis agnoscunt, Lunatici vulgò nuncupari solent. Ex facultatibus humanum corpus dispensantibus, Ptolemæus naturalem illi adscribit. ἡ σελήνη inquit τῆς φυσικῆς δυνάμεως ἐστι πηγή. quod est. Luna naturalis

Aphor. 86.

facultatis fons est. Eidem ex humoribus corporis, antiqui pituitam addixerunt: quæ crescente Luna, crescere plurimùm solet, decrescente verò minui, aut saltem minus molesta esse. Sed de Luna, quòd ad hunc locum attinet, paucula hæc de multis erunt satis. Itaque, ab imo planetarum ad summum & supremum me confero: nimirum à Luna ad Saturnum falciferum vetulum tardigradumque Deum.

DE SATVRNO.

Saturni stellam, Chaldæi, Arabes, Græci, & Latini rerum cœli interpretes peritißimi, cum Claudio
Ptolemæo & Galeno, intemperatam, ac maleficam, vbique nuncupant, fortaße ob melancholicum humo-
rem, molestum sanè & grauem: cuius prouentum, vi occulta, in humanis corporibus vberrimum promo-
uet: & hinc illa aggrauat, & saturat (vnde Latinis Saturnus fortaße dictus) necnon senio ante tempus,
ac vetustate conficit: ex quo κρόνος, etiam dici Græcis potuit. Illius aridum simul & frigidum, modò sui
fuerit, in his inferioribus, nedum in solis hominum corporibus fouet abundè, & excitat. Cuius rei testimo
nium dabit Ptolemæus ὁ δὲ τοῦ κρόνου ἀςὴρ inquit πλίον ἔχει το ποιοιτητος ἐμ τῷ ψύχειν, καὶ
ἠρέμα ξηραίνειν, quod est, Saturni stella maximè frigidifica est, sed & nonnihil arefacit. Quæ duo vitæ
humanæ calido & humido temperatæ, quantùm incommodent: imò verò quantùm ex diametro pugnẽt,
nemo est qui nesciat. Est itaque ad corrumpendum procliuis stellæ huius natura. Verùm in omnibus, &
omnia, vt etiam humor ipse melancholicus, suas vires æquè non exercet: nec tam obstinatè agit, quin suũ
aliqua ex parte commodum non habeat. Nam vt ex venenis arte temperatis, citra noxam magna ali-
quando cõmoda proueniunt, ita de sideris huius quanquã inauspicati proba cum alijs stellis temperatione
mistura, & radiatione, non vulgaria manant emolumenta. Ex quo factum videas, vt ad quam ar-
tem melancholici plærique animum appulerint, in ea præter cæteros, vel leuißimo labore, valeant
plurimum. In quam rem, post Platonem fidißimus accersetur testis Aristoteles: scribens melancho-
licos fuiße omnes qui ingenio floruerunt, vel in philosophia, vel reipublicæ administratione, vel
cudendo carmine, aut artibus alijs excolendis. De quorum claße cum Socrate, Pericle, Demo-
sthene, Archimede, Vlyße, Scipione, Aiace, Aenea, & alijs. Democritum, Platonem, Galenum, Cæ-
sarem, Virgilium, Herculem, & huius plumæ innumeros tibi proferam: quos de lucubrationibus, & labo-
rum: ærumnarũque pertinaci tolerãtia, ingenti cogitatione, & inuentionũ miro studio, ceu de tabella qua
dam, tales fuiße, historiarũ & vitarũ scriptores diligentißimi repræsentarũt. Verũ de his alibi. Tacendũ
tamen non arbitror, quòd melancholicus humor, cui vt diximus, præsidet Saturnus, cogitationis firmita-
te, studiorũ aßiduitate, & pertinaci labore, vbiq; comites ferè secũ ducit voluptatẽ ac dilectationẽ: quæ
tanta illi inest, vt in vnius eius rei adeptione quã semel animo conceperunt melãcholici, summũ ac pecu
liare bonũ existimẽt collocatũ: præterq; illud, aliud nihil aut expetãt, aut sequãtur: etiã neglecta re fa-
miliari, neglectis ciuibus, neglecta vxore & liberis. Vnde paupertas, ceu de voto, illis familiaris eße solet,
ac domestica. Cæterũ, hîc etiã ignorandũ non est, quòd Saturni defluuiũ cum suo humore, in omnibus cor-
poribus suas vires ex æquo nõ erigit, perinde atq; vinũ: quod ob corporũ ἰδιοτροπίας, et naturarũ varie
tates, à se inebriatos oẽs vno modo nõ afficit, nec eodẽ motu agit. Nam quosdã ad garrulitatẽ & hinc ad
rixas, alios ad vomitũ, nonnullos ad taciturnitatem, somnũ, vel risum, plerosq; ad strepitũ & gladios ra-
pit. Sic Saturnus, & sub illo militans melancholicus succus, quosdã ad risum mouet, vt Democritũ: alios
ad lachry-

Saturni stella quare malefica.

Lib. I. Apotel.

Saturnus vbique malus non est, sed sua aliquando habet commoda.

Lucubrationes sunt veluti tabella vitæ & studiorum.

Philosophi cur plurimũ pauperes.

Pulchra vini, cum melan-

cholia comparatio.

ad lachrymas,vt Heraclytum:nonnullos ad loquacitatem,vt Thersitem:aliquot ad facundiam,vt Nestorem:ad silentium & patientiam,vt Socratem,vt Vlissem:ad metum,vt Pisandrum:ad hylaritatē,vt Lucullum:tristitiam,vt Crassum:cogitationem,vt Archimedem:in summa,alios ad alia,pro sua qualitate & quantitate cōponit ac excitat. Quæ omnia fuligini,fumis ac vaporibus de saturnino sanguine,hoc est melancholico,pro varia maioris & minoris sua latitudine (quòd ad limum & crasitiem attinet) ascribere si videbitur,per me liberum tibi erit. Qui fumi,quia arcē animi recta petunt,spiritūque animalē illi remisti obturbant:atque cerebrum,(in quo sensuum,& principum animæ actionum officina latet) longè

Vnde melancholici varijs cogitationibus & studijs tenentur.

latèque occupant,ac obsident:ideo varias imaginationes,apprehensiones, cogitationes, ratiocinationes, studia,ac phantasmata cient,fouent,& mentiuntur:pro varia,vt dictum est, natura in qualitate & quātitate dicti sanguinis melancholici,hos vel illos spiritus,& fumos sursum exhalartis non secus atque ex ignita & incensa materia fieri solet. Ex abiete enim,vel picea,fumos crassiores & turbulentiores, peiusque olentes attolli constat,quàm ex aluo,aut carpino. Sic ex querno stipite, quàm populeo,ex lapideo carbone,quàm ligneo:ex sulphure,quàm thure:fæce vini vsta,quàm calce,& ita deinceps. Quarum rerum

Saturnini & melancholici humores & ex ingenia tardè mouentur.

imaginem in melancholico succo,& ex eo fermentato sanguine,vtcunque potes agnoscere: simulque fateri,Saturnum cum suo radio,vi abstrusa,humores in hominum corporibus altius infixos,atque ob id perniciosos sæpenumero excitare,qui tales esse solent,vt tardissimè,sicuti illorum author Saturnus,moueantur:moti tamen & incensi,grauiter sæuiant. Quod cum suis periodis indicant morbosæ dispositiones hinc cōciliatæ:cuiusmodi sunt quartanæ,cancri,melancholiæ,& similes. Citra morbum,summam nonnunquā & inexpugnabilem præstant contemplationem:adeò, vt pœnas Saturni pendere mihi videantur, non dissimiles his,quas ob cœleste furtum Promethæus rerum cœli contemplator indefessus, adhuc soluere in Caucaso fabulatur. Itaque ex Saturnino humore,hoc est ex atra bile,vbi concaluit,tanquam è quodam seminario,pullulant,tum simulacrorum,tum cogitationum germina,quæ deinde in hominum ingenijs

Humoris Saturnini & melancholici varia natura.

Melancholia vt sulphur.

ceu in agro quodam,fruges, ac fructus vberrimos proferunt. Addam quod etiam stella hæc cum suo humore & fermento,nonnunquam audaciam conciliat,vt in Hercule:& ob adustionem,formidabilem quandoque ferocitatem,vt in Aiace,longo tempore,propter stabilitatem terrenæ qualitatis,perseuerantem. Quod si extremè refrixerit,aut ad frigiditatis latus potius quàm caliditatis & siccitatis deflexerit,timorem etiam sibi adiungit,cum extrema ignauia,vt in Pisandro,Thersite,& alijs. Ex quibus manifestum euadit,quod sideris huius defluxus,cum suo limoso succo,in crassa materia intempestiuè exceptus,sit quasi venenum,quod equidem in viuentibus quibusdam corporibus latet sopitum,ceu sulphur à flamma remotum. In alijs vero flagrat,atque vt sulphur accensum,non comburit tantùm, sed vapore etiam noxio omnia circumplent ac propinquantia inficit. Saturnus sui iuris factus,& in natali cœlo fortis ac potens quia Ptolemæo & Galeno,maleficus esse solet cum suo humore melancholico:& quandoque anceps, idcirco cùm animis,tum corporibus nunc mala,nunc bona,quandoque varia vt antea dictum est, quadam tenus appingit. Vnde homines reddit natura odio plus quàm nouercali præditos:semel cum Crasso in vita ridentes,de fæce,exhausto ab alijs dolio,bibentes,lentè in omnibus festinantes:acetum in pectore ge-

Saturninorū hominum mores & natura.

stantes:spem pretio ementes:lupum vbique auribus tenentes:κακοζηλία laborantes:metum ex consciētia sustinentes:sinapi victitantes,& cepas olfacientes,in occipitio multos oculos gestantes: de proximo nihil curantes:in amicitia querulos,& vt solent edentuli,edentium dentibus inuidentes: curru vtentes neglectis bobus:Heracliti familiam agnoscentes:in Areopagitarum schola educatos,& qui sapientū octaui sibi videantur,aliud stando,aliud sedendo cogitantes:raro cum annosis simijs laqueo sese inijcientes, odia amicitijs præferentes:ex eodem ore & frigidum & calidū sufflantes:dextram cuiuis non facilè concedentes:Rhodamanto inexorabiliores: in re certa incertos:duro alloquio Scythis morosiores, defixis in terram oculis contuentes,superciliū vbique contrahentes,cœnam Hecates plerūque cœnantes, in nocte concilia capientes,vt vultures cadauera expectantes,à fronte & tergo,vt Ianus,videntes,aureis machinis omnia oppugnantes,oculatas manus habētes,quæ nihil credant,nisi quod vident,nihil,nisi quod Aristophanis & Cleantis lucernā oleat emittētes,habendi cupiditate insatiabiles,oīa trutina pensantes,ad

Mira melancholicorum pictura.

viuū cuncta resecantes,& obæratos ad ossa vsq; rodētes,spē vulu simulantes.& altū dolorē corde prementes,nomine potius quā cōsuetudine notos,anethū & mentā decimantes,quod verba,tot sensus plerūque habentes,cū Fabio cunctātes,rosam quæ præterijt rursum quærentes,panē lapidosum mādûcantes,vltores animos occultātes,omnia,vt Midas,in aurū vertētes,dissimulandi æquè ac simulādi artifices,pilū vt lupi, ægrè mutātes,cunctādo Scipionē imitātes,salsuginosam viciniā,amātes dicēda & tacenda callētes, altera manu panē,altera lapidē circūferentes,veluti ab asino delapsos,ignauos,quibus ferax semper esse solent,censores,castigatoresq; virorū,sordidos,& vt hyrundines,ingratos,veluti auro subæratus,pro porca scorpiū reddētes,cumuni sectores,amicū,quam verbū perdere charius habentes,sobrietatū osores,nihil nisi cū moriuntur benefaciētes,lucri ex re qualibet odorē bonū & suauem existimantes,vel à statuis, &

mor-

mortuis tributa exigẽtes: multas aures & oculos habentes: lucrũ pudori præferentes: inexplebile dolium animo gerentes: cũ laruis luctãtes: ingeniũ, mori farina varietatũ, ſuſtinẽtes: ſardonio riſu oĩa cõdientes: magis mutos quã piſces: pauperculũ Chriſti pecus deglubẽtes, potius quã tondentes: caput ſine lingua circũferentes: ne gry q̃dem in menſis & cœtu dicẽtes: ſuos loculos, vt mẽdici, inanes vbique prædicãtes: ſuſpendio arborẽ plerunque diligentes, ſalẽ lingentes, & lapſana victitãtes: ante tubam trepidantes: pilos pro lana reddentes: Tantali pœnã ſuſtinentes: in pulicis morſu Deũ inuocantes: ſpem dũ anima eſt, habentes: vbiq; ſcrupulũ inijcientes: cochleæ vitã agentes: ſacrũ ſine fumo facientes &c. Quod hîc reliquũ eſt, ignorandũ non venit, ſaturnini cum ſuo humore, de antiquorũ præceptis & obſeruationibus peculiares habẽt morbos quibus ſuã ſobolẽ plerũq; tentat, in quorũ catalogo ſunt quartana, epilepſia, elephantiaſis, morphea, cãcer, ſcirrhus, hydrops, paralyſis, hæmorrhoides, dyſenteria, colli & renũ dolores ac huius notæ alij qui vel de humoris melãcholici, cuius author & motor eſt Saturnus, largo, prouẽtu & effuſione, vel de ſanguinis facta ab eo corruptela, cacochymia itẽ, flatibus, cruditatibus, imbecillo calore, vel abundãte pituita, oboriri plurimũ ſolent aduerſus quos præcautiones cũ idonei remedijs quiſquis volet à rerũ cœli et medicinæ perito opportune exigat. Quòd ad alia pertinet, melancholici, pulſus habent tardos & paruos: ſudorem acidulũ & grauẽ: deiectiones ſubatras: ſomnia terribilia, vt mortis, cadauerũ, ſepulchrorũ, tenebrarũ, cruciatuũ, dæmonũ, et rerũ nigrarũ. Ex facultatibus humanã vitã cũ corpore diſpenſantibus, ob innatã malitiã Saturnus nullam agnoſcit, quamquã nõ deſunt qui in retẽtrice quæ naturali ancillatur, nõnihil illia ſcribãt, ſed de Saturno feſtinãti mihi ad aliorũ planetarũ maieſtatem, paucula hæc ſatis erunt.

Melancholicus humor varia corporibus & animis impingit.

Saturnini morbi de antiquorum obſeruationibus.

Notæ Saturninorũ ab his quæ excernũtur & alijs.

DE IOVE.

Iouis Stella, vires non dicã naturales, ſed cũ Sole oẽs penè, in humanis corporibus ſi quæ eſt alia clemẽtiſsimè fouet. Quod poëtæ tã Græci quã Latini cognouerunt, Iouem vbiq; decenti epitheto, ſoſpitatorem, ſeruatorem, fructiferũ, ſatorem hoſpitalem, beneficũ, ſalutare numen & benignũ, nec non patrem hominumq; Deûmq; nuncupantes. A quorũ veſtigijs non longè declinauerunt Grammatici, poëtarũ interpretes diligẽtiſsimi, & linguarũ Quintilianus cuſtodes doctiſsimi: quibus ecquid aliud ſonat Iupiter, quã iuuans pater, & Ζεῦς, vt alibi dixi, quàm Ζωή, hoc eſt. vita? Iouis: vt ex Arato trãſtulit Maro, ſunt omnia plena: ille colit terras, ille de ſuperis omnibus ſolus eſt, qui ob beneficia, vt in Clodiũ teſtatur Cicero optimi titulũ, et ob vim, maximi ſibi demeruit. Quod elogiũ reges, quos à Ioue naſci et educari vult Homerus, non temere ſibi adoptaſſe mihi videntur. Nam benefacere primùm, & non ſubditos expilare, deinde viribus regnandi illis à Deo conceſsis vti non abuti, illorum maximè proprium eſſe debet. Quid eſt quod in planetæ huius menſe altero, nimirum à conceptu ſecundo, vitam, vt tradunt ἰατρομαθηματικοι, fœtus in vtero accipit, & in altero, nono ſcilicet, in lucem vitalis emittitur, niſi quod propter ſummũ radiorum temperamentum, vitæ, quàm in calidi & humidi ſymmetria poſitam eſſe diximus, cùm ſole præeſſe creditur? Eſt itaque Iouis ſtella, naturæ temperatæ. Quod ex Claud. Ptol: hunc in modũ confirmabo,

Iouis appoſitiſsima epitheta.

Mirè benefica Iouis natura.

Regum officium de Iouis numine.

Lib. I, Aot.

βο, ὁ δὲ τοῦ Δίος ἀςὴρ, εὔκρατον ἔχει τὸ ποιτικὸν τῆς δυνάμεως μεταξὺ γινομένοις τῆς κινήσεως αὐτοῦ, τοῦ τε κατὰ τὸν κρόνον ψυκτικοῦ, καὶ τοῦ κατὰ τὸν ἄρεα καυστικοῦ, θερμαίνεται καὶ ὑγραίνει. *Quod interpretamur Stella Iouis temperatæ est naturæ, propterea quòd media fertur inter frigidificum Saturnum, & æstuantem Martem, vnde calefacit & humectat. Cæterũ, pulmonibus quibus cordi aërem attrahunt, condiunt, & elaborant, præsidere traditur. nec non arterijs, quæ pulsatoriũ continent spiritum: partem in vitali facultate cum Sole habens & in animali, cum Luna. Sed omnium maximè in naturali se agnoscit, quæ sanguifica est, & ex his quæ naturali ancillantur coctricem fouens. Nam coctio est à calido temperato, in humido: quas re vera qualitates, vna Iouis stella suas esse prædicat. Sed vegetatricem vim, ad quam incrementa referuntur, etiam sibi inauthorat vel ob id vnum, quod qui crescunt, vt* ἀρχίατρος *ille Hippocrates præclare admodùm scripsit, calidi plurimũ habent. His addere* πάρεργον, *non erit, quòd Iuppiter sui iuris factus, sicuti Ptolemæo & Galeno salutaris est planeta & beneficus, nec non temperatus, ita temperatam reddit sanguinis miscellaneam. Vnde tam animis quàm corporibus, quæ laudabilia sunt & probata, ac temperata instillare solet. Efficit itaque homines, qui, non vt volũt sed vt possunt libenter alijs benefaciunt: insuper, quod adest, boni consulunt & pro suis opibus mœnia conficiunt: messe tenus propria viuunt: amicis fidi sunt amici. cæra tractabiliores, & colũba mitiores: genio indulgent, & sine riuali diligunt: siculissant quandoque, & pergræcantur: sermonibus festiui dubiã mensam instruunt, omnia cum amicis habent communia: benefactorum sunt memores, alia dant, alia negãt: equis & canibus gaudent, necnon aprici gramine campi: ad vindictam procliues videntur quandoque, rectam viam ingrediuntur, genuinum habent pudorem: digni sunt, quibuscum in tenebris mices: tempori seruiunt, & mutuas tradunt operas: de vultu vtcunq; iudicant, & vicissim iudicantur: gestus habent magna cum dignitate spectabiles: laudis & gloriæ studiosi apparent: sunt vxoris, ac liberorum amantissimi, & publici boni procuratores soliciti: fores tritas habẽt, ac nullos à se reijciunt: risu omnia condiunt, duabus ancoris nauigant: in suo loco & fano gaudent: extra lutum pedes perpetuò gerunt: & in vtranuis aurẽ ac vtrunque oculum securè dormiunt &c. Cæterum hisce morbis plurimum tentari solent: synocho, ophthalmia, capitis grauitate, colicis cruciatibus, peripneumonia, homoptoe, calculo, pleuritide, apoplexia, phlegmonis, exeuthematibus, conuulsionibus, gonorrhæa, lethargo, lyenteria, & alijs huius plumæ: qui de sanguine, in qualitate aut quantitate peccante, vel de plethora aut cacochymia, necnon obstructionibus putrefactione, item ac cruditatibus promanare solent. Iuppiter ex quatuor humoribus corporis sanguinẽ habet cum Sole, ob qualitates cum illo communes: ex sensibus, auditum, qui, vt ille, planè est aërius. Iouea les homines leui quacunque occasione, sanguinem è naribus, vel de opportuno corporis meatu alio, identidem excernunt: & quia calidi sunt & humidi facilè sudant, atq; hinc grauiter hircũ olent, pulsus plenos habent, & quandoque vndantes: somnijs lætis, & rerum pulchrarum plenis gaudent: in quibus plurimũ, vel rubra vident: vel hæmorrhagias, & nationem in sanguine, aut similia sibi repræsentari sustinent. Sed hæc de Ioue plus satis esse, gradiuus Mars conqueritur: ad quem nunc demũ transire & iuuat, & expedit: ne ille sua in nos tela contorqueat*

Iuppiter quibus corporis partibus præsideat.

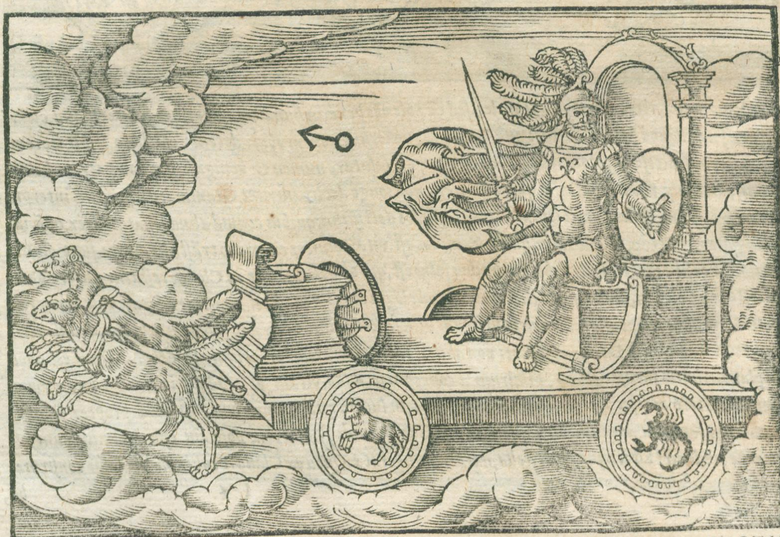
Iouealiũ hominum mores & natura.

Vera pictura hominum vt dicunt sanguineorum.

Morbi Iouea les.

Iuppiter ex rebus corporis quidnã suum agnoscat. Notæ ab interioribus & excretis hominum Iouialium.

DE MARTE

Martis stellam, igneæ naturæ esse & planè æstuantis, vel de epitheto annuerunt Græci, quibus Mars ipse πύροεις dictus est. Nam vrentem calorem, & ob intemperantiam maxime noxiū habet: quapropter flauæ bili, omnium quæ in corpore sunt calidissimæ, præesse merito existimatur: & qualitates vnà cum radio, propter naturalem malitiam, ad perdendū quàm generandum procliuiores deorsum refundere. Quod Græcorum antiquissimi, posteritatem latere noluerunt, apud quos ἄρης id est Mars, ἀπό τȣ ἀναιρεῖν, hoc est à sustollendo & corrumpendo: aut, ἀπό τῆς ἀρῆς, vt Phurmitus scribit, id est, à damno, & interitu, nomenclaturam est adeptus. Propterea inauspicatum sidus, & cum Saturno maleficū esse rectè cum Ptolemæo asseuerat Galenus. Nam huius caloris, vt dictum est, vrere & perdere proprium est magis, quā fouere. Id quod in humanis corporibus flaua bilis præstat, & agnoscit. Quid enim ex igni producas ac generes: Hinc vitia & mala cùm corporis, tum animi quamplurima inducit: de quibus postea. Ex intemperato enim ardore, & bilis vehementi commotione, intemperatas perturbationes innumeras excitari certū est: quas incompositas quoque actiones, & violenti, inconsideratique affectus sequuntur. In quorum acie militant rixe, contentiones, homicidia, bella, & similia. Vnde Mars belli, & armorum deus, à Poëtis non temere dici ac fingi mihi censetur: nutricem habens Belonam, vel, vt alijs placet, matrem, aut sororem. Quid enim à calore immodico qui iam efferbuit, ac suapte natura vrendo cuncta conficit, & in flammas euolat (qualis est biliosus, æstus merè martius) sperari, aut expectari queat? nihil me hercule, nisi immoderatum & præceps, breuiq; peritur ū. Est itaq; ad vrendum, arefaciendum, & perdendum in primis apta Martis stella: modò non aliunde impedita, sui iuris fuerit. Quod Ptolemæum, summum rerum cœli philosophū innuisse audies. ὁ δέ τοῦ ἄρεος ἀςὴρ (inquit) ξηραίνειν, Μάλιςα καὶ καυσοῦν ἔχει φύσιν, τῷ πυρώδει χρώματι οἰκείως, καὶ τῇ πρὸς τὸν ἥλεον ἐγγύτητι ὑποκειμένης αὐτῷ τοῦ ἡλιακῆς σφαίρας. quod verti potest. Martis stella, & arefacit, & vrit, sicut congruit igneo ipsius colori, & Solis vicinitati, vt qui illius sphæræ subiectus sit. Hinc factā facilè crediderim, quod ex facultatibus corpus humanum, & vitam dispensantibus, ob innatam malitiam, Marti nullam ascripseruut antiqui: sicuti etiā nec Saturno, vt suprà est dictum. Sed ex his quæ naturali subseruiunt, attractricem ei tribuerunt: & ex visceribus hepar, aut potius fellis vesiculam eidem appendulam: quàm Græci, κύςιν χολήδοχον nuncuparunt, Latini bilis folliculum, seu biliosi humoris, cui Mars præsidet, armariolum. Ille in natali cœlo potens, & sui iuris factus, quia Ptolemæo, & Galeno maleficus esse censetur, ac bilem flauam æstuantem, ac præcipitem sibi inauthorat, idcirco homines cum animo, tum corpore tales agnoscit, qui gladiatoriè & minaciter loquuntur ac incedunt: perque enses, perque ignes irruunt: non mouenda mouent: caput cerebro vacuum gestant: alterius potestatis, æque ac iniuriarum sunt inpatientes: præposteris consilijs omnia agunt: sese periculis temere præcipitant: propositum sæpenumero mutant: sui sunt profusi, & alieni appetentes: summis viribus res arduas tentant: arcem ex cloaca faciunt: cornua & supercilium vbique attollunt: cœlum, ceu digito attingentes, omnia territant: tragicè, vt Gygantes, loquuntur: fœnum in cornu habent: cœlum terræ miscent: pennas nido maiores vbique extendunt, pugnis ac calcibus in omnes, & per omnia grassantur: plaustra conuicijs onerata circunferunt: in fermento iacentes frenum mordent: ceu œstro quodam perciti, cædunt omnes, inque vicem committunt crura sagitis, Manliana & Phalaridis imperia sustinent: litem vbique mouent: nec magis humilibus, quàm lupi parcunt: currenti ad iras calcar addunt: corpus sine pectore gestant: infreni ore columnas rumpunt: ferrum ferro exacuunt, et litem lite componunt: ignem igni addunt & oleo incendium extinguunt: sunt vbique vt Martis pulli, fel in ore habent, & ignem in corde, iura sibi data negant, de alieno corio liberales sese præstant, &c. Quòd ad morbos attinet huic stellæ familiares, & congeneres, talem de priscorum obseruatione illorum habito catalogum, Tertiana febris, icterus, phrenitis, causus, erysipelas, hemoptoem, dysenteria, vrinæ ardor, hemicrania, huius notæ alij, qui de bilis flaue quantitate, vel qualitate, vt dicunt, peccantis, adhæc de sanguinis adustione, igneis scintillis & vaporationibus. biliosis, necnon totius corporis incendio, & similibus causis emergere plurimùm solent, aduersus quos tam præcauendo, quàm curando, peritus aliquis medendi magister, te prorsum immunem reddere poterit. Cæterum qui Martiam naturam agnoscunt, hi pulsus habent magnos & celeres, vrinam flauam, igneam, ac mordacem, sudorem acrem, salsum, vel amarum, deiectiones flauas, linguam siccam, narium muccum paucum, eumque subflauum, cum simili oculorum lippitudine, aurium sordes multas & biliosas, somnia, ignis, incendiorum, homicidiorum, litium, armorum, & huius picturæ aliorum. Sed de marte, quod adhunc locum attinet satis.

Martis stella ignea & æstuans.

Martis certa ex epitheto natura.

Mars plurimorum malorum est author & conciliator.

Li. 1. Apotel.

Ex rebus corporis quænā sibi vendicet Mars.

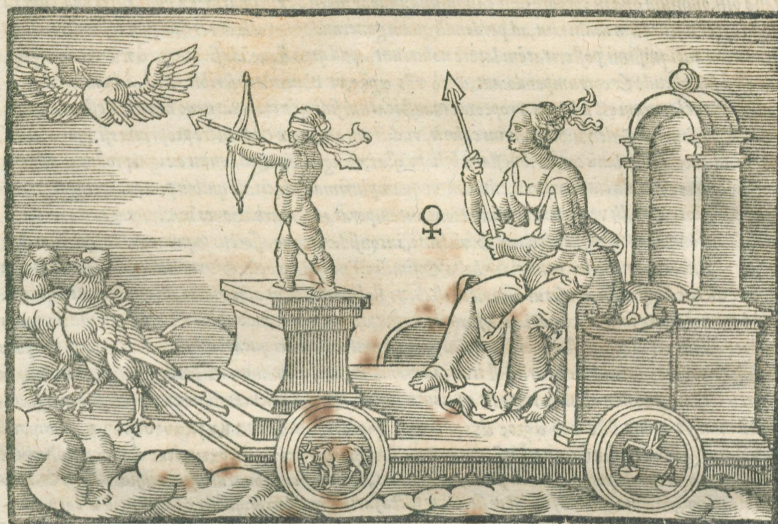
Martialium hominum mores & natura.

Mira biliosorū hominum pictura.

Morbi Martiales & cholerici.

Notæ tam internæ quàm externæ martialium hominum & biliosorum.

DE VENERE.

Venus vnde appellata, cũ sua natura.

Veneris stella quòd ad res omnes veniat, Ciceroni simpliciter est dicta. Alijs genitale astrum, & prolificum, ob humidi temperaturam, insitamque vim beneficam, quam habet ac infundit. Cui ea inesse fertur natura, vt corporibus, & substantijs inferioribus, tantisper dum generantur, vel fouentur, succum blandum, & humidulum suggerat: ita tamen, vt irroret, magis quàm mergat & inundet: sequaturque roris potiùs naturam, quàm imbrium. Quæ res (o pinor) effecit, vt Venus decenti epitheto apud priscos poëtas, homines re vera φιλοσοφωτάτους καὶ ἀϛρολογωτάτους, ab alendo, alma passim nuncupetur.

Venus quomodo frigida esse intelligatur.

Quod attinet ad alteram illius qualitatem, nimirum frigiditatem: quemadmodum ex calore, alium posuimus qui foueat & alat, qualis est Solis, deinde Iouis, & qui illum æmulatur calidi inati: alium insuper qui vrat & perdat, qualis est Martis, & qui illum agnoscit flauæ bilis. Sic in frigidi natura, vnum vtcunque temperatum statuemus, quale est in Veneris radio, & pituita dulci, cui præest Cypria: alterum corrumpens & intemperatum, quale est in Saturno & melancholico succo.

Duæ stellæ beneficæ, & totidem maleficæ.

Lib. I. Apotel. sub finem.

Ex quibus facilè moueor, vt Ptolemæo assentiam, ac Galeno subscribam, qui de numerosissimo stellarũ choro, duas simpliciter adiutrices, beneficas, & naturæ amicas dixerunt, Iouem scilicet ac Venerem: duas verò alias, Saturnum inquam & Martem, corruptrices, naturæ inimicas, ac malaficas. Sed ipsius Ptolemæi sententiã Latinam, ne nimiùm sim longus, hîc adscribere consultius erit. Cùm quatuor sint humores (inquit) seu primæ naturæ, duæ fœcundæ & viuificæ, nempe calidi & humidi, ex quibus omnia coalescunt ac roborantur: itemque duæ exitiales & detrimentosæ, aridi & frigidi, vnde rursum dissipantur & debilitantur omnia: tradidere veteres stellas beneficas esse Iouis, Veneris & Lunæ, eò quòd temperatæ naturæ sint: & in quibus plurimum insit calidi & humidi. Stellas verò Saturni & Martis maleficas, quòd contrariæ sint naturæ & effectus: alteram enim frigidissimam, alteram feruentissimam esse voluerunt. hactenus ille.

Veneris temperamentum & qualitas.

Existimabis itaq; Veneris spiraculum humidum esse sed absque vllo excessu, cum pauco, eoq; temperato tepore. Quòd antiqui poëtæ, fortasse respexisse voluerunt, dum Venerem è spuma (quæ est veluti aquarum spiritus & medulla) genitam fabulati sunt: à qua ἀφροδίτη nomen habet. Vel, quòd spumosa sint animaliũ semina, vel quòd omnia humore gaudeant. Vel, vt verè cõmentus est Euripides, quòd ἄφρονες sint, & parùm sanæ mentis, qui se à Venere superari sinunt.

Venus, quibus corporis partibus præsit.

Quibusdam, hepar inter alias corporis partes, illi cum Ioue scribere visum fuit: in quo concupiscibilẽ facultatẽ, cupidinesq; omnes pharetratos (quibus Venus mater esse creditur) necnon titillationũ, & appetituum sedem statuerunt Plato, & Galenus: sine quibus, an animal vllum sentiens esse possit, quum materia ex qua aliquid fit, formæ sit appetens, iudicabunt philosophi. Sed genitalia animalium membra illi rectiùs addicta existimarim: vnde voluptatum ministra, & libidinis dea suo quodam iure esse censetur.

Quibus corporis sensibus imperet Venus.

Cum his etiam in odoratu, & gustatu partem habet: in quibus cùm animi, tum corporis delitias sitas esse ambigit nemo. In quam rem allusisse mihi videtur Lucretius poëta in omni philosophia summus: apud quem Venus, hominum, diuûmque voluptas: or-

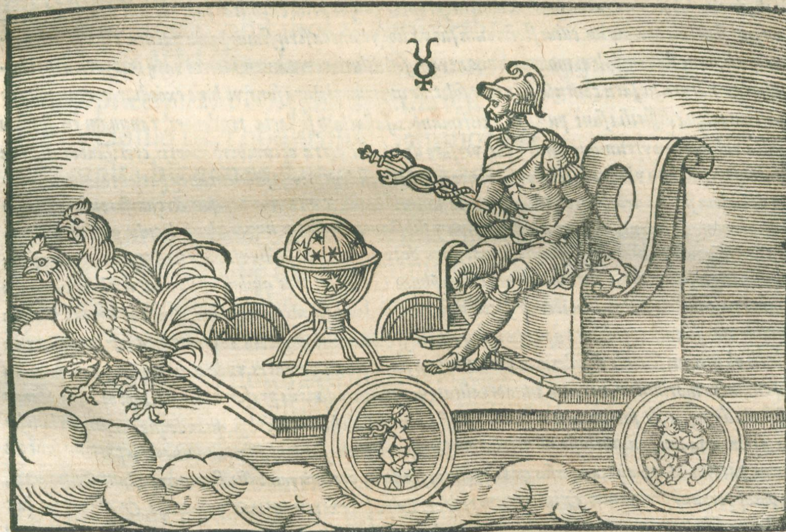
natur titulo conueniente rei. habet insuper de facultatibus appetitricem, & ex humoribus pituitam vt
dixi, dulcem, insipidam, ac naturalem: quæ in sanguinem vitæ amicũ transire, & nisi omnes mentiũtur
Asclepiada, à natiuo calore excoqui facilè potest. Cæterum, quia Venus cum suo radio, planeta est vt
diximus, temperatus, idcirco homines agnoscit, in quibus est cygnea cantio, & atticus lepos: qui mores a-
micorum noscunt magis, quàm odio habent, floribus gaudent & vnguentis: munditiarum sunt aman-
tißimi. Cupidinis crumenam porri folio vinctam circunferunt: vno digitulo caput scalpunt: melle perun-
cti lesbiantur ac corynthiantur: summis vnguibus incedunt: lentiscum mandentes, Lydio more viuunt, au
ricula infirma, & quauis spõgia sunt molliores ac delicatiores: cuticulam splẽdide curant, ac sibi ipsis pla
cent: mellis modullas vbiq; in ore habent: caput demulcentes cauda blandiuntur: oleum in dextra auricu
la gestant: statũ corporis & oculorum decorum habent: molliculo sunt capillitio, & cute delicatula, gig-
nendæ proli, & propagando generi deditißimi: rebus amatorijs ac catilenis vacant: pietatis miseri-
cordiæ, & fauoris sunt studiosißimi: omnibus gratijs insignes habentur, in vtranuis aurem, & vtrunque
oculum dormiunt. &c. Huius proles, peculiares & suos morbos habet, in quibus catharri, coryzæ, branchi,
lethargus, paralysis, apoplexia, gonorrhea, obstructiones, renum, vesicè, vteri, & pudendorum dolores, quo
tidianæ febres, capitis affectus, Lyenteriæ, diarrheæ, hydrops, diabete, saliua stomachalis, & huius farinæ
alij, qui de cruditatibus, cacochymia, abundante plus satis pituita, flatibus, imbecillo calore, perfrigeratio-
ne, & similibus prodire plurimùm solent: quorum omniũ & præcautionẽ & curationem, à præstantißimis
medicis, ceu a Deorũ manibus, opportunè exiges. Quòd ad pulsus attinet, paruos, tardos, & molles habẽt:
muccum per nares copiosum emungunt: ructus acidulos expectorant: sudorem insipidum exhalant: lotiũ
album pallidum & tenue redduut, craßum nonnunquam & turbidum in alui deiectiones albas excernũt
humidas: muccosas, lentas, & cruditatum plenas. Aquas plurimùm somniant, balnea, piscationes, colu-
bros, & similia. In quibus hanc de Venere commentatiunculam tibi claudimus.

Veneriorum hominum mores & natura.

Morbi Veneris & pituitosorum.

Notæ tam internæ, quàm externæ venereorum.

DE MERCVRIO.

Superest de vniuerso septem planetarũ theatro sanèquam venerando, vnus Mercurius: cuius stellã ver
satilis eße naturæ, & Protheum quendam imitari, cum Ptolemæo, & priscis rerũ cœli interpretibus om-
nibus, fidẽ facit experientia. Nam alio tẽpore frigidũ eße illius spiraculũ, alio humidũ, quandoq; calidum,
& retorridum, nonnunquam ventosum, ex commotionibus quas in aëre ciet, facilè est deprehendere: Nũc
enim Solis naturam, nunc Lunæ, nunc aliorum quibuscum miscetur, celerrimè induit. Vnde factum vi-
deas, vt nunc vir, nunc fœmina fiet, quẽadmodum scripsit poëta. Quæ res, locũ fortaße dare potuit his quæ
de Hermaphrodito apud Nasonem sub cortice ænigmatice circumferuntur. Habet itaq; hic planeta natu-
ram mirè variam: quod de Ptolemæi verbis probare aggredior. Mercurij stella (inquit) vim ferè parem

Mercurij stella inconstãs, versatilis & variæ.

Lib. I. Apot.

habet in desiccando & absorbendis humiditatibus: propterea quòd non valde longè à Sole recedit. Aliquã do vero in humectando, quia vicina est Lunæ: quæ terræ proxima vehitur. Subitarũ autem mutationũ in vtranq; partem est effectrix, concitata celeritate sua, qua mouetur circa Solem. Hæc ille. Itaq;, quia conci

Mira Mercurialis stellæ natura: & ingeniorum quibus præest.

tatioris motus est, idcirco eam concitationẽ in corporum qualitatibus & humoribus eorundem permiscendis, ac alternandis retinere fertur. Vnde, quia vbiq; dubitant Mercuriales, vndecunq; etiam quærunt ac sciscitabundi perscrutantur singula. perscrutandoq; ad secretiora penetrant: & quæ prius erant obscura aperiunt. Quinetiam proficiscuntur vlterius ad intentata, dum non solùm suos, legendo, audiendo, & scribendo, exacuunt spiritus: sed etiam fidentiores faciunt, redduntq; indefessos. Cæterũ, humor ipse quẽ Mercurij stella ciet, mirum in modum est acutus, & penetrabilis. Qua ex re fit, vt hominum, cogitationes ad eloquendum, scribendum, & ex tempore dicendum ac discendũ vehementer promoueat: atque animũ ad

Mercurius quibus rebus corporis præest.

rerum subtilium, & ingeniosarũ peruestigationem promptissimè exacuat: adeò, vt quærendo Mercuriales quiduis facilè inueniant, inueniendo cognoscant, & cognoscendo scientes euadant. Hinc rationalem animæ vim, quam Peripatetici artium omnium artem & officinam dixerunt, (propterea quòd sola reliquas potestate comprehendit, vnà cum intelligentia, & phantasia, (quæ receptaculum est eorum omniũ quæ sensibus offeruntur) illi meritò sacrarunt antiqui. Insuper, facundiam (vnde Gratiarũ dux fingitur) cum oratione, quæ conceptæ rationis est explicatrix. Rursum & linguam, quæ cum vocalibus instrumentis, orationis est artifex, & intelligentiæ ministra. Ex quo ἑρμῆς à Græcis Mercurius dictus fuit: quòd ἑρμηνείαν, hoc est interpretationem auspicatum stellæ illius defluuium ingeneret. Fel præterea eidem nonnulli addiderunt, quod Aristoteli purgantis sese iocinoris, vel, vt alijs placet, efferuescẽtis sanguinis, est excrementum: Cuius natura penetrabilis & acris, quantas ad inueniendum, intelligendum, disserendum, & eloquendum, vires habeat, docet, post Aristotelem, vetus prouerbium hoc, animum non habet, qui iram non habet. Quanquam non sum nescius de animositate etiam intelligi posse.

Mercurij stella qualem melancholiam quandoque efficiat.

Sed hìc non omittendum, quòd stella Mercurij, melancholicæ quandoque est naturæ, aut, si mauis, melancholiam efficit, sed celerem & subtilem, qualis est in apibus, & formicis: vnde, in his prouida diligentia, in illis verò, sedula industria commendatur. Saturnus contrà, grauem & pigram efficit: qualis in asinis & bobus apparet: ex quo in vtrisque laborum tolerantia mirè probatur. De facultatibus corpus humanum regentibus, in animali, & eius sobole, quæ ratiocinatrix dicitur, propter causas prius expositas partem sibi vendicat. Stilbon, aut si mauis Mercurius, cuius stella cum suo radio (vt antea scripsimus) quia naturæ est versatilis &

Mercurialiũ hominum mores & natura.

ancipitis, nunc flauam bilem mouens, nunc atram, sed dilutiorem tamen, idcirco varij temperamenti homines, & naturæ sic satis confusæ, figurare solet: de quorum pictura sunt, vt hinc exordiar, aureos montes pollicentes: quæ difficilia sunt pulchra existimantes, fallaciam fallacia trudentes, tanquam in speculo multa videntes: in vtrumque parati, aut versare dolos, seu certæ occumbere morti: cretisantes contra Cretensem: nodum vbique in scirpo quærentes: fumos vendentes: oua subuentanea parientes: duos parietes de eadem fidelia dealbantes: Chameleonte mutabiliores, ventorum campos circumferentes: duabus sellis plerumque sedentes: vulpinæ pelli leoninam subsuentes: bullatas nugas plenis loculis gerentes: somnia sibi fingentes: animis pegaso velociores: nunc de toga, nunc de pallio rixantes: ad omnia, ceu nauibus & quadrigis festinantes: ante victoriam triumphum canentes: vias quibus effugiant multas habentes omnes naso suspendentes, libenter & facilè discentes. græcam fidem possidentes, proprijs ingenij viribus confidentes: sciendi cupiditate à publicis negotijs abstinentes: ab augenda re domestica, & promouendis liberis ob mirum sciendi desyderium, animum prorsus alienum gerentes, vnde pauperes in paupere tecto sæpenumero moriuntur, nominis immortalitatem perituris diuitijs præferentes &c.

Morbi Mercuriales.

Morbi quos Mercurij stella agnoscit, & suis immittit, sunt epilepsia, phrenitis, cholera mórbus, quandoque causus, melancholia, dysenteria, angina, phthisis, pleuritis, tenesmus, vertigo: in summa affectus omnes qui partim sunt Saturni, partim Martiales, aduersus quos, optimus medicus, optimis remedijs, si mature illum consulueris, te peropportunè præmuniet, & immunem reddet. De pulsu, excrementis, & insomnijs, & alijs, quæ hæc stella suæ soboli communicat, nihil peculiariter hìc possum scribere, propterea quòd vnius naturæ, (vt iam admonui) haud quaquam esse solet, quare confusè varia ei omnia adscribes, de qua stella & reliquis sex in

Res cœli, cũ rebus corporis magnum habent commercium.

cœlo primarijs, hoc est, de planetis septem, quod ad medicam & astronomicam de illis commentantiunculam attinet, verbum non amplius addam, alijs suum locum ex ordine daturus, modò mihi placidè concesseris ex his quæ hactenus & alibi scripsi, rerum cœli, cum rebus corporis magnum esse commercium. Ad hæc peritum astronomum, cum perito medico, admodũ conuenire, Quod facile ex precedentibus colligere licet.

CIR-

CIRCVLI.

43 QVATTVOR aerios Zonæ cinxere meatus:
Quattuor has cursus & tempora nosse volentem
Scire sat est.quin signa etiam sunt quattuor istis
Plurima,quæ zonis hærentia conuoluuntur.
Ipsæ inconcussa retinentur sede per annos,
Mutuáque implexa sibimet consortia mordent:
44 At modus in binis protenditur. Aëra, pepli
Sidera nocturni,si suspectare libebit:
Nec scindunt medium Phœbeia lumina mensem,
Languet vt in stellis species hebes, omnia cœli
Illustrante dea,ac flammas superante minores.
Orbe sed haud pleno sinit igni feruere acuto
Sidera, candentis speciem super inspice Lactis
Protendi cœlo:color olli nomen ab ortu
Primigeno statuit se,Zonam Græcia solers
Concelebrat,nostro sic Baltheus ore notatur.
Non isti forma similis,similísve colore
Circulus est alius:modus & mensura duobus,
Est compar solis:alios duo parcior arctat
Linea,nec multa trahit istos ambitus æthra.
45 HORVM alius duri cum soluunt flabra aquilones,
Et cum præcipitant borealia flamina sese,
Axe Lycaonio iacet obuius:hîc Geminorum
Sunt capita,hîc genua Aurigæ defixa quiescunt:
Circulus hic idem retinet pede Persea læuo,
Atque sinistro humero cubitu tenus:hic quoque dextram
Sustinet Andromedæ manus extima,desuper acri
Subrigitur boreæ,cubito inclinatur in austrum
Merens Andromeda:hic celeris vestigia summa
Præstringuntur Equi,præstringitur Ales ab ipso
Verticis extremo,secat hic humeros Ophiuchi
Circulus,& secum flagrantia dorsa reuoluit:
Erigone tepidum sese summittit in austrum,
Virgineúsque pudens Zone superemminet artus.
Sed Leo,sed Cancer borealis tramite cœli
Viscera protendunt,at circulus ima calentis
Pectora pérque aluum procul in postrema Leonis
Succedit:secat ast alius per viscera plana,
Et medio subter caua tegmina diuidit orbem,
Lumina recludens altrinsecus.orbita porro
Ista poli partes si discernatur in octo,

Quinque ſuperuoluit ſe partibus:at tribus alti
Intrat ſtagna ſali:ſol iſtinc flamiger æthram,
Iam relegit,pulſúſque deus ſemel ordine facto
Flectitur æſtiuo,neque celſum ſemita in axem
Sideris erigitur,via rurſum nota iugales
Suſcipit,ínque notum rutili redit orbita ſolis.
Circulus iſte quidem Cancro tenus adiacet axe.
46 SEMPER in occiduo procul alter cardine in auſtri
Diuidit imbriferi corpus medium Capricorni.
Idæíque pedes pueri,poſtremáque caudæ
Cæruleæ,breuis hic lepus,hic canis artus
Conditur extremos:hic Theſſala cernitur Argo:
Hic Centaureæ fera molis terga ſecantur:
Iſtæ venenatæ diſiecta volumina caudæ
Amputat:hic arcu protenditur ampla Sagitta.
Vltimus hic Phœbo locus eſt,vbi lapſus in auſtrum
Pellitur,albenticùm canent tempora bruma:
Sideris hic metæ procul iſtuc cælite curſu,
Axe ſereniferi deſcendit Sol aquilonis.
Partibus iſte tribus tantum ſe circulus effert,
Quinque latet,creperi ſuccendens ſtagna profundi.
47 INTER vtrunque dehinc quantus iacet ambitus illi
Zonarum,cana ſpeciem quo lactis in æthra
Cernitur,ingenti ſe tramite linea tendens,
Diuidit ima noti:diſcernit & alta aquilonis:
Hic luci modus & tenebris ſub lege magiſtra
Penſatur,nox æqua diem ſubit æmula,Phœbus
Lumina ſubſtituit paribúſque reuoluitur horis,
Vel cum ſumma æſtas coquit agri viſcera hiantis,
Vel cum floricomo iam tellus vere mouetur.
Aſt iſti celſæ quà tramite panditur æthræ,
Indicium eſt Aries:hunc totum linea quippe
Suſtinet:hic Tauri curuantur crura minacis,
Et rutilat ſtellis hic baltheus Orionis.
Spira Anguis leuis hic,cratérque tenacia corui
Ora inhiant:hic ſunt flexarum denique flammæ
Chelarum:genua hic rigidi vibrant Ophiuchi.
Nec Iouis armigero caret Alite:nanque per ipſum
Fulua Aquila eſt caput.hic Equus eminet,hícque comanti
Ceruice erigitur claræ dator Hippocrenes
Treis omnes rectè contentos tramite cœli,
Diſtantéſque pari ſpacio ſibi tranſigit axis,
Omnibus & medijs vt circunfunditur idem.

48

48 DESVPER obliqua eſt alijs via, quartus & iſte
Stringitur arctatus Zonarum more duarum,
Quas ab diuerſa mundi regione locatas
Scire repercuſsi momentum diximus aſtri.
Hunc alius medium medius ſecat, haud dea Pallas,
Vel licet cunctos præcellat acumine diuos,
Compingat parili ſic lubrica plauſtra meatu,
Implicet vt ſpacijs ſibimet diſtantibus orbes,
Qualia deuexo nectuntur ab ordine cuncta,
Vrgentúrque viam ſimilem, noctéſque diéſque,
Lucis ab exortu procul in vada Calpetitana
Nanque Titaneo cum ſunt elata profundo,
Rurſus in occiduos merguntur ſingula fluctus
Ordine partito. ſimilis naſcentibus ortus:
Scandendi lex vna mouet. par denique lapſus
Omnibus, & ſimili conduntur ſidera caſu.
Ille autem oceani tantum deſcendit in æquor,
Quantum ab cæruleo diſtat Cancro Capricornus.
Et quàm multus item eſt vbi gurgite protulit ortum.
Tantus in aduerſas itidem eſt cum labitur vndas,
Signifer in ſpacium quantum deducitur oræ
Ambitus extremæ puncti vice terra locanda eſt,
Vnde acies oculis cum tenditur, hæc quoque puncti
Sedem habet: hoc ſigno procurrit miſſa per auras
Signiferi in ſummum, medio de tramite ſi quis
Dirigat obtutus agilis procul, hóſque locorum
Defeſſos longo ſpacio tener amputer aër,
Id quod contenti viſus abſcinditur vltro
Si qui in ſigniferi patulum circunferat orbem
Sex olli partes magnæ dabit ambitus oræ.
Aſt hæ dimenſa ſpacij ſic lege locantur,
Bináque decíſis includunt partibus aſtra.
49 OLLI Cancer ineſt, Leo flammifer, Attica Virgo,
Brachia ſunt itidem Chelarum, & Scorpius ipſe,
Arcitenens: ſetoſa dehinc ſpecies Capricorni
Voluitur, auratam protendit Aquarius vrnam:
Tum duo ſunt Piſces, Aries, Taurus, Geminíque.
His ſe biſſenis ſol admouet, híſque recurrens
Omnibus abſoluit totos reparabilis annos:
Quæ cum ſigniferi graditur ſol aureus orbem,
Singula frugiparos attollunt tempora vultus.
50 ILLIVS oceano quantum ſubmergitur alto
Tantum telluris ſupereminet, omnibus iſte

Noctibus illabens pelago sex inserit astra,
Sex reparat: tanto nox humida tempore semper
Tenditur, extulerit quantum se circulus vndis.
51 AT si scire velis, mora lucem quanta retentet,
Et quanto nox atra sibi trahat ocia lapsu,
Quæ procul oceano consurgunt signa notato:
Horum semper enim comes est Titanius vni:
Horum prima oculis memor incunabula quære
Luminis ipsa, vagi captans venatibus ipsa,
Ipsa notans mundo quæ sic se nubibus abdent.
Aut si consurguut, vt tellus sæpe tumescit,
Occultata iugo, prætentáque rupe latebunt,
Prompta via est alijs venientum tempora signis
Noscere nanque ipso deprenderis indice cuncta
Oceano, magnam quà circum amplectitur vndis
Tellurem, curuet celando vt littora mundo,
Latius atque sinu patuli salis hauriat astra,
Istius indicium præbebunt cornua semper,
Vel matutino quà perstrepit aëre fluctu,
Acer Atlantei vel quà furit æquoris æstus.
52 NAM non obscuræ, cùm Cancer commouet, ortum,
Oceano stellæ circunuoluentur vtroque
In freta labentes, aut quæ rursus eoi
Parte ferunt mundi. Minoæ clara Coronæ
Serta cadent, austri tergo cadet incola Piscis:
Hunc medium pendere tamen, medúmque sub vndas
Cedere per spina rutila labente Corona
Semper suspicies: at tergi plurima versum
Ventre tenus summo supera inter sidera cernes:
Os & colla dehinc & pectora vasta per æquor
Mersantur. premit ab genibus celsos Ophiuchum
Vsque humeros Cancer. Cancer premit ortus & Anguem,
Agmine quà vasto fluit ad caput aspera ceruix.
Qua tumet & spiris: qua turgent pectora, primis.
Parte nec Arcturus distabit multus vtraque:
Iam minor in superis, iam viscera plurimus alto
Conditur: hunc etenim consortem quattuor astris
Oceanus recipit. satur hic vix luminis Amni
Cedit, & inspiciens tandem conuexa relinquit.
Tum iam plus medijs nox inclinabitur horis,
Cùm labente die Phœbo comes ibit in vndas:
Ista quidem vasti conduntur gurgitis alto:
Contra autem nulli concedit sideris ortu

Orion

Orion rutilans ardentia cingula late,
Et flagrans humeros,& ſplendens enſe coruſco,
Eridanúmque trahens alio ſe littore promit.
53 ADVENIENTE dehinc villoſo colla Leone,
Omnia quæ Cancro ſeſe emergente per æthram
Extulerant,abeunt:quin & Iouis Ales in vndas
Conditur,& totis raptim petit æquora pennis.
Sed Nixus genibus replicato luce reſidens
Poplite,iam ſuperi cælatur corporis artus.
Non tamen iſte genu,non læuam gurgite plantam
Occulitur,non oceanus vorat omnia ſigni
Proſerit Hydra caput,claro Lepus exilit ortu,
Et Procyon,primíque pedes Canis ignicomantis.
54 ERIGONE ſalſis cum vultum exegerit vndis,
Aëris vt patuli iam conſcia permeet æthram,
Aſtrorum numeroſa premit.nam Virgine eoa
Conſurgente,freto cedit Lyra Cyllenæa,
Cedit Delphinus pelago,cedítque Sagitta,
Primáque pennarum pars canum condit Olorem:
Vix iam cauda ſalum ſuperat:vix lumine parco
Eminet Eridanus,ponti procul efflua tingit.
Cælatur Sonipes caput impiger,ardua ceruix
Tethyos ima petit ſalſæ,iubar ora madeſcit.
Hydra ſuperpoſitum procul in cratera mouetur:
Parte alia & liber veſtigia Sirius ardet:
Vltima cæruleo producens æquore pippim,
Illa micat,malóque tenus ſeſe exerit Argo,
Cum iam virgineos æther vehit altior artus.
55 NEC cum flagratus emittunt marmora Chelas,
Sideris expertes & clara luce carentes,
Non eſt nota dies,aut eſt ignobilis ortus:
Nanque his indicium proprio fert ore Bootes
Plurimus exoriens,Arcturúmque eminus alto
Cardine ſuccendit:iam celſo Theſſala puppis
Aethere ſubuehitur:iam mundo funditur Hydra
Longior,extremæque polum ſubit indiga caudæ:
Curua Chij cœlo conſurgunt brachia ſigni.
Inſpice ceu dextra referatur ab æquore planta,
Inque Genu tantum nixus pede proferat ortum.
Iſte Lyræ rutilat conterminus,atque ſub vndis
Hic tenebris pętit occidui vaga cærula ponti,
Et mox oceano reparatur clarus eoo
Cum Chelis igitur pede tantum promitur vno:

Ipſe dehinc verſus procul in caput, vltima monſtri
Terga manet, manet Arcitenens dum ſpicula cœlo
Exerat, & ſupera vibret bellator in æthra.
Hoc ſidus reuehunt Chelæ, crus Scorpius ipſe,
Cætera cum medio, læuam, & caput, oráque rurſum
Arcus agit, tribus hic tandem memorantia membra
Partibus erigitur, tria totum denique ſigna
Abſoluunt pelago. mediæ tum ſerta Coronæ,
Ex qua Centauro diffunditur extima cauda,
Prima venenati cùm repunt brachia mõnſtri,
Surgunt oceano iam gurgite, & vltima Cygni,
Et caput acris Equi premit æquora: iam procul iſta
Marmoris occidui penitus petiere profundum,
Hauſta ſalo caput Andromedæ freta vaſta receptant:
Ac formidatam deuexi cardine mundi
Fluctigeni ſpeciem monſtri ſuperinuehit auſter.
Sed boreæ de parte trucis velut aggere ab alto
Proſpiciens ſuperi ſubiecto verticis axe,
Intentúſq; procul ſpecie, vaga brachia Cepheus
Exerit, & ſæuam pelagi monet adfore peſtem.
Illa tamen verſa in fluuium poſtrema profundo,
Tingitur ab ſpina capite quæ proxima ſummo eſt,
Vndéque ſuccedens Cepheus, & verticem & vlnas
56 Merſatur patulus. Quin & tum Scorpius acer
Naſcitur oceano, quicquid per ſidera aquarum
Ad ſpeciem Eridanus pater expuit, abditur alta
Tethye, & occidui tegitur Padus æquore ponti.
Scorpius ingentem perterritat Oriona,
Proſerpens pelago. vetus, ô Latonia virgo,
Fabula, nec noſtro ſtruimus mendacia verſu
Prima, neque obduri compegi germinis: ætas
Prima dedit populis. cæcus mos mentis acerbæ,
Immodicúſque furor ſceleris penetrauerãt œſtro
Impia corda viri: tabuerunt dira medullis
Protinus in medijs incendia: plurimus ardor
Pectore flagrauit téne improbus ille, procáxque,
Te dea, te dura valuit contingere dextra?
Cùm ſacrata Chij nemora, & frondentia late
Brachia lucorum, cùm ſiluæ colla comáſque
Deuotæ tibimet manus impia demolita eſt.
Audax haud facinus donum foret O Enopioni:
Digna ſed immodico merces ſtetit illicet auſu.
Nam dea nubiferi perrumpens viſcera montis,

Dirum

Dirum antris animal sæuos vomit hostis in artus.
Ergo vt falcatis monstrum petit Oriona
Morsibus,& totas in membra ferocia chelas
Intulit,ille male mali pœnas luit.ista furori
Præmia debentur,sunt hæc commercia læsis
Semper numinibus.metus hic,metus acer in astro
Permanet,& primo cùm Scorpius editur ortu,
Orion trepido terræ petit extima cursu.
Nec minus Andromedæ quicquid volitabit in æthrã
Et si quid Pistrix reliquum conuexa vehebant,
Hoc oriente ruunt:omnes procul in vada terror
Ingerit,& cunctos pauor vnus in æquora cogit.
Cepheus ipse caput,distentáque brachia vasto
Induitur ponto:tellurem cingula radunt
Extima,& oceano mersantur pectora rauco
Sola senis,reliquum polus ast à littore versat.
Semper in occiduo genetrix quoque Cassiepeia
Sidera præcipitis sequitur labentia natæ,
Deformémque trahit procul in vada cæca ruinam,
Prona capútque solo,solio vestigia ab alto
Sustollit miseranda:superquatit ira furórque,
Doridos & panopes post fata nouissima matrum,
Ac memor has pœnas dolor exigit.omnia fluctus
Hæc simul occiduos subeunt.tamen altera in vndis
Sufficit,ínque vicem lapsorum multa reportat.
Tempore nanque isto reliquæ se serta Coronæ
Expediunt pelago,postremíque agminis Hydra
Erigitur caudam,caput.& turgentia membra
Centauro exuperant,manus effert dextera prædam
Siluarum nam prima feræ vestigia mollis,
Arcum sera manent,Arcu redeunte per æthram
Protulit,incipiunt reliquum Serpentis & artus
Anguitenentis,item fert primis fluctibus Arcus
Amborum capita,& primis geminas Ophiuchi,
Ac primam rutili spiram Serpentis eoo
Scorpius oceano surgens agitat.pede Nixi,
Quem procul aduersum semper salis altera mittũt,
Tunc artus medij,tum pectora vasta humerúsque,
Dexteráque vlnarum spumosi gurgitis æstu
57 Procedunt, Pariter caput & manus altera porro,
Tota sagittiferi cum vibrant astra,feruntur,
Mercurialis item Lyra voluitur,altáque Cepheus
Cardine sustollens vestigia,gurgite nondum

Pectora liber agit,sed pectora mersus in vndas,
Plaustra Lycaoniæ pulsat pede desuper Vrsæ.
Tempore non alio magni Canis ignea cedunt
Sidera:protentum freta iam procul Oriona
Hauserunt pelago,toto Lepus occidit astro,
Tum quoque & oceano fugientem Sirius vrget.
Sed non Aurigam,cùm gurgitis ille profundi
Ima petit,pedibus Capra mox,Hœdíue sequuntur:
Ista polo rutilant,illum vada liuida condunt:
Hæc membris discreta alijs, extantiaque alte
Læuum humerum & summæ sese attollentia palmæ
Cernuntur, donec labenti congrada soli,
Sidere deuexo freta late cærula turbent.
58 NANq; manũ Aurigę,reliquũ celsúmq; corusci
Verticis & dorso quà spina attollitur alto,
Deprimit hirsuti sidus surgens Capricorni.
Membra Sagittigero cedunt postrema reuecto.
Iam non alatus remoratur sidera Perseus
Aeris in spacijs,neque clauum vendicat Argo.
Alluuione sato Perseus pede denique dertro,
Atque genu libero,mersatur cætera ponto.
Argo quod curuis puppim suptrahit oris,
Tingitur,& duro tingit vada cærula dorso.
Ipsa dehinc manet exortum Cilicis Capricorni:
Totaque cum pelago cœlo descendit ab alto,
Aequora cum Procyon,gressum sectatus herilem,
Intrat,& oceano permutat celsa profundo.
Hæc habet occidui plaga gurgitis,ista sonoro
Supprimit vnda salo.rursum procul erigit æthra
Cygnum,Aquilamq; Iouis.surgunt flãmata Sagittæ
Sidera,pérque notum rutilatum numinis Ara,
Delphinum paruas promit Capricornus in auras,
59 ET matutino cùm surgit Aquarius orbe,
Os Equus atque pedes nouus exerit:ecce cadentis
Parte poli trahit occiduum nox atra sub æquor
Centaurum cauda,sed non caput,aut humerorum
Vasta simul recipit:persistit pectore celso
Cornipedis species,& cœlum vertice fulcit.
Ora dehinc Serpens,& prima volumina tantum
60 Conditur:Ingentis late tamen agmina caudę
Ponè trahit subit ista solum,subit æquora rursum
Integer oceani,cùm se Centaurus in vndas
Iecerit,atque nouo vibrarint sidere Pisces

His

His in summa poli surgentibus, ille per austrum
Piscis item planta, quem pulcher Aquarius vrget,
Redditur, haud toto tamen hic se corpore promit:
Sed manet alterius venientis tempora signi:
Parte latet, partem supera in conuexa sonoris
Fluctibus absoluit pelagi: sic brachia mœstæ
Andromedæ, sic crura dehinc humerísque nitentes
Paulatim recauo redeunt maris aurea cœlo.
Postquam adolent Pisces incendia, denique Pisces
Cum rutilant, mundo dextram hæc attollet in vlnā,
Leuáque virginei rursum se corporis edunt.
61 PHRIXEI et postquā pecoris proruperit ortus
Australem hic aries Aram procul admouet vndis
Gurgititis occidui: quà lux redit, excitat idem
Persea proceri sustollere verticis astra,
Et claros fulgere humeros: ac cætera nondum
Sunt exempta solo, quin totum hoc inuida veri
Natura ambigua rerum ratione reliquit,
Extimus an reliquos Aries produceret artus:
Perseos, an Tauro freta pelleret adsurgente
Hoc vna cœlum, subit intiger haud ipse vlla
Viscera, nascentis noua Tauri deserit astra,
Quippe huius flammis Aurigæ sidus inhæret,
Nec tamen hunc totum sustollit Taurus in æthram.
Aurigam salsis euoluunt fluctibus omnem
Surgentes Gemini, Tauro, Capra, plantáque læua
Nempe hœdi euadit, cùm primum rursus ab vndis
Cetosa insuperum referuntur viscera cœlum.
Nam caudæ & cristæ rigor arduus aëra celsum
Tunc repetunt, diri cùm sidera gurgite monstri
Voluit præcipitis teres inclinatio mundi,
Eminus ingentem condit pars prima Bootem.
Quattuor hic etenim signis surgentibus altum
Vix penetrat pelagus, neque summa totus ab æthra
Labitur arcturus. manus olli quippe sinistra
Iuge manet, celsisque super subducitur Vrsis.
63 AT cùm iā pedibus repetit fluctus Ophiuchus,
Vt genua oceanus vasto procul æquore condat,
Signum erit eoa Geminos procedere parte,
Nec lateri Pistrix cuiquam vicina videtur,
Sed iam tota super sustollitur, expuit atram
Iam pelagus speciē, nec adhuc tamē extima sorbent.
Quid ne nascentis suspectat nauita ponto

 Agmina

Agmina prima Padi cœlo cum feruere aperto?
Vicináſque faces rutili manet Orionis,
Curricula vt ſolers vero mox indice diſcat
Certa tenebrarum, poſsítque fideliter aſtro
Explorare notos & tuto carbaſa ponto?
Credo ni deſit magnorum congrua cura,
Prompta via eſt ipſo cognoſcere talia ſemper,
Præceptore Ioue, & cœlo tibi ſigna magiſtri
Omnia ducentur, monet alta Iuppiter æthra
Singula nos, facilis veram dedit arbiter artem,
Ne tempeſtatum primordia cæca laterent.

PROGNOSTICA.

64 NONNE vides, primum cùm Phœbe in cornua ſurgit
Tenuia, & anguſto lumen iacit ore per æthram,
Decedente die, pronóque ab tramite ſolis,
Promat vt ingreſſus ſolers tibi tempora menſis?
Nanque facem quarti ſibimet profitebitur ignis
Corpora cùm primum perfundens lumine noſtra,
In ſubiecta ſoli tenuem porrexerit vmbram.
Aſt orbis medij ſi cedat Cynthia formam,
Octauos ortus, octauáque plauſtra docebit.
Denique cum toto dea iam ſurrexerit ore,
Integer vt magni reſplendeat ambitus orbis,
Effluxiſſe ſibi medij iam tempora menſis,
Monſtrabit cœlo: pleni cùm rurſus egena
Oris eat, tanto procedens lumine formæ,
Inſerit aërijs quantum dea nubibus ignes,
Eſſe ſeneſcentis ſibimet diſpendia menſis
Illa docet, quibus in rutili confinia fratris
Tertia vix mundo ſupereſt via: cùm minus autem
Vmbrarum excludit, ſunt tales quattuor ortus
Marcentis Lunæ, quales ſub menſe renato
Quattuor exurgunt languentis luminis vmbræ:
Atque his octonas includunt ordine luces.
Interiectorum numerum quoque noſſe dierum
Prompta via eſt, proprio ſemper dea proditur ore.
Scandat quanta polum, quoties temone iugales
Strinxerit, & quanto iam tramite liquerit vndas.
65 AT decedentis poſtrema crepuſcula noctis,
Bis ſex ſigna tibi quæ verſat Signifer orbis
Monſtrabunt curſu nam Phœbus ſingula mutat,

Semper

Semper & alterno succedit in omnia lapsu,
Conficiens iter ætherium: nunc igneus istud
Astrum adolet flammis, alij nunc aurea Titan
Lumina miscetur, vel cum deuexus in vndas
Labitur, & rebus formam absumpsere tenebræ:
Vel matutino redit in cunabula linquens
Cum pelago, & rebus suffudit luce colores.
Sic diuersa diem comitantur sidera semper.
Non ego nunc longo redeuntia sidera motu
In priscas memorem sedes, habet ista priorum
Pagina, & incerta rerum ratione feruntur.
Nam quæ Solem hiberna nouem putat ęthere volui,
Vt Lunæ spacium redeat, vetus Harpalus ipsam
Ocyus in sedes momentáque prisca reducit.
Illius ad numeros prolixa decennia rursum
Adiecisse Meton Cecropia dicitur arte,
Insedítque animis, tenuit rem Græcia solers,
Protinus & longos inuentum misit in annos.
Sed primæua Meton exordia sumpsit ab anno,
Torret rutilo cùm Phœbus sidere Cancrum,
Cingula cum veheret pelagus procul Orionis,
Et cum cæruleo flagraret Sirius astro.
66 HOC vt fons est, vnde & duxit tempora Lunæ
Nauita, quo longum facili rate curreret æquor,
Aequora ruris amans, telluri farra parenti
Crederet: ingenti petat hæc indagine semper,
Seu qui vela salo, seu qui dat semina terræ.
Nec mora discendi. breuis hic labor, & breue tempus
Poscitur: innumeros habet autem industria fructus.
Vtilitas te certa manet, prænoscere motus
Si libet aerios, & tempestatibus ipsis
Edere principium, te primum sponte procellis
Arcebis rabidis, te rursum principe fluctus
Vitabunt alij, si certis singula signis
Tempora discernas. nam mundi cardine verso,
Vt stata raucisoni redit indignatio ponti.
Sæpe etenim quanquam tranquillæ noctis amictu
Mitia protenti requiescant terga profundi,
Doctus securam subducit ab æquore classem
Nauita, & Arctæa retinet statione phaselum,
Cum matutinæ præsensit signa procellæ.
Naque alias cælo cùm tertia lumina Phœbus
Exerit, ille sali fuit implicabilis horror,

Adfore quem pelago comitem ſibi dixerat aſtrum:
Crebro quinta dehinc lux cõmouet Amphitriten:
Sæpe inopina mali clades ruit. omnia certis
Indicijs tibi Luna dabit, ſeu lucis vtrinque
Cæſa facem, ſeu cùm teretem concreſcit in orbem,
Sol quoque venturas aperit tibi ſæpe procellas,
Sidera producens, & cùm ſale ſidera condit,
Nec minus ex alijs aderit cognoſcere motus
Aequoris, & magnos cœli callere tumultus,
Quos det certa dies, quæ longi tempora menſis,
Aſtrorúmque vice & mundi ratione trahantur.
Aeris immadidum quiddam tellure creatum
Spiramenta vomunt, vis hoc cum fundit in auras
Venarum, occulte patulo prætexitur agro
In ſubiectum oculis, terrámque ſupernatat omnem.
Multáque materies, quam cùm calor ignicomantum
Hauſit ſtellarum, ſuperas ſubducit in auras,
Et concreta diu compingit nubila mundo.
Si minor hæc madidi ſubſtãntia ceſpite ab imo
Subrigitur, tenues nebulæ caligine fuſa
Tenduntur cœlo: vis autem ſiccior olli
Cum fuit, in celeris diſſoluit vndique ventos,
Vicinúmque ſibi flabris dominantibus vltro
Aera propellit, ſi maior protinus humor
Conſurrexit humo, pluuias quoq; nubila fundunt,
Et pluuijs late calor eſt pater. hic ſuper imbres
Exprimit, & ducta feruentis vt obice mundi
Reſpuit humorem: ſi molles, magna vtriuſque
Occurſet ſibimet velut obuia, cominus agris
Compulſa aërio fragor intonat, ampláque late
Murmura diſcurrunt pariter crepitantibus auris.
Hic inflictus item, diuerſorùmque per æthram
Sæpe ſuperna furens, illiſos fulguris ignes
Excludit, rutilis totamque volantibus æthram
Præſtringit flammis, & cœlum ſulfure odorat.
Omnibus his genitrix tellus, & ceſpite ab imo
Ducuntur ſuperi motus: ignea mundi
Lumina, flammigero Phœbus temone coruſcans,
Et quæ noctiuagos attollit Luna iugales,
His peperere malis exordia. nanque deorſum
Mouit humum cùm forte calor, laxata repente
Spiramenta ſoli venas procul altáque pandunt
Viſcera telluris, bibit imum terra calorem
Deſuper,

Desuper,& madidum tepefactus cespes anhelat.
Aeris hos motus,rabiémque volubilis vndæ,
Flabra procellarum,mundani tramitis iras,
Præsentire decet.cape solers singula mente,
Præceptísque virûm sitientia pectora pande.
64 CYNTHIA cum primum cœlo noua cornua promit,
Cautus vtrinque deam circunspice:nanque reuectæ
Nequaquam semper similis lux imbuit ortum:
Sed species diuersa trahit,varióque notatur
Formarum primi cùm surgit luminis igne,
Tertia cum rutilat,cum maior sideris æthram
Scandit,& aerias quarta face luminat oras,
Ingredientis erit plenè tibi nuncia mensis.
Hæc castigato si tertia fulserit ortu,
Pura sit,vt fœdis ab sordibus adfore dices,
Clara,serena diu:tenui surrexerit autem
Si face,& ignito suppinxerit ora rubore,
Turbida certantes conuerrent æquora cauri,
Luminia ista dehinc si crassior,atque retusis
Cornibus ingreditur,si quarti sideris ortu
Percussi vt tenuem prætendat corporis vmbram,
Imbribus aut zephyris hebetabitur,arguet vltro
Flabra noti, aut pluuias.nam crassus desuper aër
Cornua cæca premens,notus vuidus aëra cogit.
Tertia si rursum protollat Cynthia currus,
Sic subrecta faces & acumina tenta coruscans,
Vt nec curua quasi declinet cornua,nec tum
Fusa supinatum diducat lumen in auras,
Occiduo zephyrum prædicet surgere mundo,
Aut Libyæ de parte notum.sin quattuor autem
Cynthia curriculis cœlum subit,atque coruscis
Cornibus immodice prostantibus vlserit ignes,
Vix prolixa salum ciet,ocyus omnia cauri
Marmora conuoluent,fera verrent flabra profundum.
Istius in boream quòd se sustollit acumen,
Si curuum specie velut annuat,adfore cœlo
Sæua procellosi prædicet flabra aquilonis.
Nanque hoc vrgeri sese adserit,hocque grauari
Indice,rursus eo veniet notus,hanc vbi partem
Pone supinari conspexeris,ínque reclinem
Sponte habitum,pandi nam subrigit auster acumen
Inferiore plaga.si Lunam tertius ortus
Proferat, atque deæ conuoluat circulus oras,

Suffuſus rutilo, mox tempeſtate ſonora
Spumoſum late pelagus caneſcere cernes.
Maior & hæc rauci verſabit gurgitis vndas,
Ipſa quoque immodice ſi vultum Luna rubeſcat.
68 CONTEMplator itẽ, ſeu plenũ luminis orbẽ
Cynthia diſtendit, ſeu cùm teres ambitus olli
Ceditur, & mediæ velut indiga lucis, vtrinque
Suſtinet obductæ ſibimet diſpendia formæ.
Cornua prima replens, & cornua feſſa dehiſcens
Induit, & qualem procedens ore colorem
Hinc perpende oculis. ipſo monitore dierum
Signa tene, ac totum diſcerne in tempora menſem.
Non vnum deprenſa diem tibi ſigna loquuntur,
Nec vulgo in cunctis adſunt præcepta diebus:
Sed quæ ſigna nouo dederit nox tertia motu,
Quartáue ſuſtollat medios dum Cynthia vultus,
Durabunt cœlo: medio quæ edixerit ore,
Ignes in plenos: hinc in diſpendia rurſus
Altera prouiſæ ſignantur tempora Lunæ.
Illa dehinc donec germani luminis ignis
Accedat Phœbe, menſis poſtrema notabunt.
Hoc quod protento vehit ingens mundus inani,
Aëra uomen habet: quod ſpirat ceſpite tellus,
Nubila dicuntur: cœlum ſuper au la deorum,
Axea compactum conuoluitur. hîc ſua certis
Sunt loca numinibus: borealis verticis alta
Regia Saturni: qua ſiccior annus anhelat,
Aeſtatis rutilo, calida ſtat Iuppiter æthra,
Immodicus terram qua deſuper ignis aduret,
Gradiuo incolitur, brumalis pulſus habenas
Quà Solis redigit, pulchro Venus obtinet aſtro:
Aſt vbi demerſo latet ater circulus orbe,
Ceſsit Mercurio locus imbrifer, his ſuper amplas
Quinque tenens Zonas, certo via feruida Solis
Limite decurrit, cum Luna nubila propter,
Exhalantis humi quà ſpiramenta madeſcunt
Ima, vehnnt cœli, luxit dum fruſtra frequenter,
Deſuper in nubes rutilantis lampade Lunæ.
Paſcitur humore, & varias dea lumine formas
Exprimit incerto, ſic crebro denique Phœbo
Nubibus ambiri cùm ſubſint nubila, Lunæ
Creditur, hanc puotíes includere circulus ergo
Spectatur, proprio ſuccedunt ordine ſigna,
Ille

Ille alias trino cùm voluit tramite Lunam,
Et geminis plerunque meat,ſolet vnicus idem
Cingere. Si ſimplex circunuerſabitur orbis,
Signa procellarum certiſsima.ſigna ſereni
Præferet:abruptus ſubito prænunciat euros.
Marceſcens tenui ſenſim caligine,& æthra
Digeſtus patula,docet vndis adfore pacem.
Si duo ſe Lunæ circunfudere,repente
Maxima vis pontum,vis verret maxima terras,
Maioréſque dehinc ſtagna agitabunt procellæ.
Si trinus rutilum conſtrinxerit ambitus orbem,
Et magis immodica formidine ſæuiet auſter,
Zonarum teter fuerit ſi tractus in æthra,
Denique diſrumpant ſi ſeſe cingula Lunæ,
Vltima tempeſtas ruet imi gurgitis æſtum.
96 SOLIS quinetiam,Solis tibi cura videndi
Sit potior,Solem melius præuiſa ſequuntur,
Aſtrorúmque duci monſtrata tenacius hærent:
Siue ille occiduas vergat decliuis in vndas,
Seu ſe luciferis reparabilis exerat oris.
Iſtius ingentes radij,caliginis atrum,
Et nebuloſarum tractus piceos tenebrarum
Lumine diſpiciunt,cùm per chaos vmbriferum vis
Flammea peruaſit,cùm ſemper noctis amictus
Inſerit aëriæ fulgor facis:ille calore
Pigra mouet,ſimulac rutilis torpentia flammis
Sol ſoſpita animet,Sol dura obſtacula primus
Curru adamanteo referat pater,efflua Phœbus
Igne inhibet,Phœbus radijs denſata relaxat.
At cum flammigeri cedit vis inclita Solis
Lucis egens, craſſæque deus latet obice nubis,
Et cœlo & pelago magnos ait adfore motus.
Non hic cùm primos educet gurgite vultus,
Ceu picturato diuerſos ore colores,
Proferat:haud etenim tali tibi Sole reuecto,
Mitia iam cœli fas expectare ſerena.
Et ſi tranquillo conuexa cucurrerit auſtro,
Indiderítque facem ponto deus integer,atra
Nube carens,purúſpue coma,& ſplendidus orbe,
Conuenit eoæ faciem præſumere lucis.
Sed non ora cauo ſimilis medióque recedens
Orbe,quaſi vel ſi radios diſcingitur vltro,
Figat vt auſtralem porrecto ſidere partem,

Aut

Aut boreæ rigidi iaculetur luminis igne,
Et vento & pluuijs reparata in luce carebit·
49 DENIQVE per flammas procul atque incendia, Solis
Ipsa dei cedunt blandi si lumina, solers
Tende oculos, certa hoc ducentur signa magistro,
Et ne sanguineus late rubor induat ora,
Qualia protractu vaga nubila sæpe rubescunt:
Aut ne labenti piceus color abdat amictu
Lampada, quære diu, si tetro crassior orbe est,
Vuescet pluuijs tellus, inflatáque celsas
Aggere deuicto superabunt flumina ripas.
Ignea si fulgor præcurrit plurimus ora,
Flamina crebra salis quatient vada, flumina terras
Conuerrent omnes, & duri flabra aquilonis,
Siluarúmque comas, & celsa cacumina flectent.
Vis simul amborum si vultum Solis oberret,
Cuncta noti quatient, imbres procul arua rigabunt.
71 ECCE alias primo nascentis Solis in ortu,
Vel cum præcipites pelago deus inserit ignes,
Vt coëunt radij nebuloso: cætera quippe
Pars Hyperioniæ rutilat facis, hícque comarum
Vis confusa micans mundo sua lumina præstat:
Hic globus ater item liuentia nubila cogit,
Nonnunquam crasso nebularum tectus amictu,
In conuexa redit, tum cœlo rursus aperto
Cum ruit, opposita vultum caligine condit,
Omnibus his signis in terram defluit imber.
72 Plurimus. Interdum tenuis præuertere nubes
Visa deum, hæc celeris si præsurrexerit ortum,
Ipséque ponè sequens radiorum luce carere
Cernatur, nimbis ingentibus arua madebunt.
At matutini si Phœbum in littoris acta
Maiorem solito produxerit, atque per æthram
Marcenti similis defluxerit extimus orbis,
Alta dehinc scandens minuat iubar igniferum Sol,
Pura serena aderunt, nanque olli gurgitis aër
Crassior in modicum surgens diffuderat orbem.
Et iam si tenero sustollens tramite cœli
Oblitum iusti iubar attrahit, hic quoque magnis
Cum madefacta die sub tempestatibus horret
Pallidus hora cadens promittet pura serena,
Displosis etenim per apertam nubibus æthram
Ora laboranti similis languentia pallet,
Et

Et disiectarum moles late nebularum
Indicat exuti faciem clarescere mundi.
Quin nascente die venturos conuenit imbres
Noscere, cum proni procul ad confinia cœli
Deferri piceo spectaris nubila tractu.
Et cum declinant radij se partem in vtranque,
Lucis in occasu, nox vt ferat algida rores,
73 Imber erit. Puras si Phœbus condit habenas,
Et Calpetano tranquillum gurgite lumen
Tingat, ac in lapsu nubes ignita sequatur,
Nóxque diésque dehinc venturi rursus eoi
Nimborum expertes & tempestatibus atris
Durabunt. Sed cum radijs marcentibus ardor
Languet, & in tenui tenduntur acumine frustra
Phœbei crines, nimbos arguet atra procella.
Talis & obducti cernetur forma diei,
Qualem fraternos subtexens Luna iugales
Lucem hæbetat: subit hæc superi sacra lumina Solis
Inferior, mediæque inter stans lampadis orbe,
Arcet flammigeræ radium facis: aut tibi rursum
Cum matutinos molitur lucifer ortus,
Ebria sanguineæ subuoluant vellera nubes.
Nanque grauis cœlo fundetur protinus imber.
74 NEC si Sole procul rutila inter stagna morante
Emineant radij, radios quoque crassior vmbra
Contegat, ille dies pluuijs ventóque carebit.
Quin erit imber item, si Solem circulus ater
Ambiat exortum: maior se denique nimbus
Vrgebit cœlo, maior sola perluet imber:
Circuufusa adeo si cingula nescia solui
Seruarent terræ speciem torpentia molis.
75 SAEPE etiam Phœbo nubes percussa rubescit,
Et meditata dei formam, procul igne recepto
Concipit effigiem, simulato luminis orbe.
Id qua parte poli spectaueris, adfore ab ipsa
Parte tene ventos: tamen hæc tamen omnia semper
Decedente die melius ventura docebunt.
76 CONVENIT hic etiã paruũ Pręsepe notare;
Id nubi nomen, quæ Cancro obuoluitur alto:
Græcia docta dedit, duo propter denique Asellos
Suspice, quorum alius Septem vicina trioni
Astra adolet, tepidum procul alter spectat in austrũ.
In medio quod nube quasi concrescit adacta,

Id Præsepe vocant. porro hoc Præsepe repente
Si sese ex oculis procul auferet, ardeat autem
Congruus aerijs late rubor ignis Asellis,
Nequaquam tenues agitabunt stagna procellæ:
At si sideribus similis lux duret, & illi
Tetra sit effigies, cadet altis nubibus imber
Lenior, & parco mox tellus rore madebit:
Sed boreæ si parte trucis velut indiga iustæ
Stella facis, lento marcescere cernitur igne,
Et procul alterius iuba late flagrat Aselli,
Protinus Aethiopum surget conuallibus auster:
At regione noti si lucem stella senescat,
Segnis Riphæis aquilo crepitabit ab oris.
77 QVIN & terrenis cape rebus certa frequenter
Signa procellarum: nam cum traxere tumorem
Aequora prolixum, cum littora curua resultant
Sponte procul, neque cæruleus colliditur æstus:
Aut cùm proceris vertex in montibus vltro
Perstrepit aerium, ventos instare docebunt.
78 ET cum parua fulix trepido petit arua volatu,
Stagna sinens, longásque iterat clangore querelas,
Indicat insanis freta mox canescere ventis.
Denique cum cœlo tenduntur pura serena,
Sæuitura polo sunt flamina, primus in ipsa
Mox picturati conuertit pectoris artus
Sturnus edax, premat vt tenues vis obuia plumas,
Et ne post tergum pateat penetrabilis euro.
79 LATIPEdèmq; anatem cernes excedere põto
Sæpius, & summa nebulam se tendere rupe:
Iámque super latices florum volitare senectam,
Stellarúmque comas rumpi precul æthere celso,
Decidere in terras, rutilarum spargere crines
Flammarum, & longos à tergo ducere tractus:
Inde etiam ventos mox adfore præmonet vsus.
80 QVOD si diuersis se paßim partibus ignes
Excutiant, verret pelagus sine fine modóque
Turba procellarum, si duri limite ab euri,
Si regione noti, si lenis parte fauoni,
Aut de Bistonio mundi procul axe coruscat.
81 SI repetunt veterem ranæ per stagna querelam,
Vellera si cælo volitent, si discolor iris
Demittat gemino se fornice, circulus albam
Si stellam teter velut ambiat, æquora propter

Si crepitent volucres,ſi gurgite ſæpius alto
Pectora merſentur,ſi crebro garrula hirundo
Stagna adeat,rutilæ cum ſint primordia lucis.
Si matutinas vlulæ dant carmine voces,
Improba ſi cornix caput altis inſerit vndis,
Flumine terga rigans,ſi ſæuet gutture rauco,
Plurimus abruptis fundetur nubibus imber.
82 IMBER erit,totis cùm bucula naribus auras
Concipit:& late pluuijs ſola cuncta madebunt,
Cùm proprias ſolers ſedes formica relinques,
Oua cauis effert penetralibus,aſpera quippe
Tempeſtas,gelidúſque dies,& frigidus æther,
Inſcrit internis terrarum redditus æſtus,
Pectora cum curuo purgat gallinula roſtro.
83 AGMINE cùm denſo circunuolitare videtur
Graculus,& tenui cùm ſtridunt gutture corui,
Cùm procera ſalum repetit clangore frequenti
84 Ardea.Cum paruę defigunt ſpicula muſcæ,
Et ſi nocturnis ardentibus vndique teſtis,
Concreſcunt fungi,ſi flammis emicet ignis
Effluus,aut lucis ſubſtantia langueat vltro,
Conuenit inſtantes prænoſcere protinus imbres:
Denique cùm patulam torrens Vulcanus ahenum,
Scintillas flamma circumlabente reliquit.
85 SI notus humentis Libyco trahit æthere nubes,
Si nimium ad montem nebularum craſſus amictus
Tendatur,ſummo nudentur vertice ſaxa:
Et quà pontus item freta per diſtenta quieſcit,
Nubila ſi longo ſe procumbentia tractu
Diffundunt cœlo,& Thetidi terríſque ſupinis
Pax aderit,nuſquam mundo ruet effluus imber.
86 SED cùm tranquillo tenduntur craſſa ſerena
Sub Ioue,venturæ prænoſcere ſigna procellæ
Conuenit: & rurſum cùm perfurit aëris horror,
Inſpice quam referant terris pelagóque quietem.
Inter prima tamen paruum Præſepe notatur,
Arduus excelſo quod Cancer cardine voluit.
Hoc cùm concretus tenuari cœperit aër,
Diſcutit impoſitæ late ſibi molis amictum.
Nanque ſereniferi patet hoc in flabra aquilonis,
Cùm minus & primo purgatur flamine venti
Tempore,tum propior modulatur noctua carmen,
Tum veſpertinum cornix longæua reſultat,

Tum corui crepitant,& ouantia gutture rauco
Agmina crebra vocant,tum nota cubilia leti
Succedunt pariter,tum pennis corpora plaudunt.
87 TVNC & Strymonias circunuolitare repente
Suſpicies per aperta grues,vbi mitior annus
Sponte procelloſum disiecerit aëra cœli.
Tunc quoq; cùm ſtellis hebes eſt lux omnibus vltro,
Nubila nec craſſos circunduxere meatus,
Vt iubar occulerent flagrantibus obuia flammis:
Nec caligo inhibet rutilantis lampados ignes,
Orbe nec expleto ſacra ſidera Luna recondit:
Sed iam ſponte ſua ſtellarum lumina marcent,
Conuenit hibernæ prænoſcere ſigna procellæ.
Nubila ſi cœlo conſiſtere,nubila ferri,
Si qua ſuperfundi ſibimet ſuſpexeris vltro.
Gramina ſi carpit ſemeſa petacius anſer:
88 SI nocturna tibi cornix canit,heſperus æthra
Cùm redit,innumero ſi cantu graculus inſtat,
Si matutino fringuilla reſultat ab ore,
Si fugiunt volucres raptim freta turbida Nerei,
Orchilos infeſtus ſi floricomis hymenæis
Ima petit,terræ ſi denique paruus eritheus
Succedit trepidæ ſcrupoſæ concaua rupis,
Cecropias ſi paſtus apis vicinus ad ipſa
Caſtra inhibet,florumq́ue ſimul libamina mœſtæ
Proxima decerpunt:ſi Threiciæ per aperta
Sponte grues trepidant,nec ſeſe audacius æthræ
Committunt,pennis vt longos ſæpe volatus
Formauere ſuper,ſi ſoluit aranea caſſes
Tenuia ſi toto vehit auſter licia cœlo,
Mox tempeſtates,& nubila tetra cientur.
89 QVID? maiora canam,cinis,cinis ipſe repente
Cum coit,albenti nix terras veſtit amictu,
Nix operit terras,rutilis vbi lumina prunis
Summa rubent,erráńtque breui caligine craſſa
Interius nebulæ,& denſo iam fomes in igni
Marceſcit penitus,pluuios mox arguet auſtros.
90 INDVIT immodicis cùm ſemet floribus ilex,
(Indiga nam ſucci ligno natura rigenti eſt)
Et cum flore nouo,cùm brachia glande grauantur
Vuentis cœli ſub nutrimenta latenter
Sponte operata docet.quin & lentiſcus amara,
91 Indicium eſt pluuijs. Ter fœtum concipit arbos,

Térque

Térque nouos genetrix fructus alit:ipsáque trino
Flore renidescens tria tempora prodit arandi.
Ter prorumpentis scillæ teres erigitur flos,
Sulcandíque solum ter monstrat tempus adesse.
92 SIC & crabronum rauca agmina, si volitare
Fine sub autumni conspexeris æthere longo,
Iam vespertinus primo cùm commouet ortus
Vergilias pelago, dicés instare procellas.
Síque sues lentæ, si lanæ sedula nutrix,
Si capra dumosis errans in saltibus, vltro
In Venerem pergat: quippe ollis vuidus aër
Excitat internum per viscera mota furorem,
Et tempestates & nubila protinus atra
93 Adfore præcipies. Quin & gaudebit arator,
Quíque solum iustis versabit mensibus anni,
Plebe gruum prima: gaudebit tardus arator
Agmine pigrarum, sic quadam lege deorum
94 His comes est imber. Pecudes si denique terrã
Lanigeræ fodiant, caput aut tendatur in arcton,
Cùm madidus per marmora turbida condit
Pleiadas occasus, cum brumæ in frigora cedit
Frugifer autumnus, ruet æthra concitus imber.
At ne perruptis terrarum dorsa lacunis
Infodiant pecudes, si vasto viscera hiatu
Discutiant terræ, veniet vis æthere toto
Dira procellarum, nix omnes vestiet agros,
Nix herbas lædet teneras, nix vret aristas,
At si contigerit plures ardere cometas,
Inualidas segetes torrebit siccior aër.
Nanque prorumpunt naturæ legibus vltro
Spiramenta soli, si iustus defuit humor,
Arida per cœlum surgentia desuper æthræ
Ignescunt flammis, mundíque impulsa calore
Excutiunt stellas, & crebro crine rubescunt.
94 CONTEMplator item, si longo plurima pôto
Agmina festinant volucrum, solidémque frequentes
Succedunt terram, sterilis desæuiet æstus.
Ac sitient agri, nam qua circunflua tellus
Adluitur pelago, coquit altam siccior aër
Cespitis arentis ventis, citiúsque calorem
Sentit humus sic cincta salo, fuga protinus ergo
Est auium in terras, pauet hos vt viderit æstus
Agricola, & sicco iam deflet mergite culmos.

Sed ſi tum modico producant agmina ab vndis.
Nec trepido paſsim verſant conuexa volatu,
Lætitia eſt duris paſtoribus,adfore parcos
Præſumunt imbres:ſic in contraria ſemper
Vota homines agimur,noſtríque cupidine fructus
Poſcimus alterius diſpendia:denique & ipſa
Solers natura,& rerum genitabilis ordo,
Certa ſuis ſtudijs adfixit ſigna futuri.
96 NANque & ouis cupido ſi gramina tondeat ore
Inſaturata cibi,decerpens latius agros,
Paſtor id indicium pluuialis frigoris edet.
Et ſi perſultans aries laſciuius herbas
Adpetit,aut ſeſe ſuſtollant ſaltibus hœdi,
Vel ſi iuge gregi cupiant hærere,nec vſquam
Matribus abſcedant,& ſi ſine fine modóque
Pabula delibent,cùm tutas veſper adire
Compellat caulas,monſtrabunt adfore nimbos
97 BVBVS arator item trahit atræ ſigna procellæ,
Lambere ſi lingua prima hos veſtigia forte
Viderit,aut dextrum proſterne corpus in armum.
Vel ſi prolixis auras mugitibus implent,
Paſcua linquentes vix veſpere.dat capra moti
Rurſum ſigna poli,cùm ſpinis ilicis atræ
Multa inhiat.docet hæc eadem ſus horrida,cœno
Gurgitis illuuie ſi ſæpius inuoluatur.
98 MARTIVS ipſe lupus villarũ proxima oberrãs
Affectánſque locos hominum,lectúmque larémque
Sponte petens,craſſo conſurgere nubila cœlo
99 Præmonet.Id parui cum ſtringunt deniq; mures,
Cùm geſtire ſolo,cùm ludere forte videntur:
Protendit tibimet canis id præſentia,multam
Tellurem fodiens:tamen hæc tamen omnia rerum
Adfore vel primo nimbos mox ſole docebunt,
Vel cum curriculis lux ibit cepta ſecundis,
Tertius aut verſo cum venerit ortus Olympo.
100 NON ſpernenda tibi ſint talia,ſed memor vni
Adde aliud ſemper:ſi tertia denique ſigna
Proueniant,firmo venturum pectore fare:
Et tranſactorum ſolers componere menſum
Signa laborabis,ſi ſic fluxere reperta,
Nequaquam trepidare pudor perſuadeat vllos
Aſtrorum lapſus,aſtrorum protinus orrus
Diſcute,ſi caſus ſimiles & ſtella per æthram

Prodi-

Prodidit:exacti iam summa crepuscula mensis,
Et surgentis item primordia conscius artis
Fare sacræ.mensum confinia summa duorum
Cæca latent:luces hæc semper semet in octo
Inscia lunaris tendunt facis: ipse fideli
Perquires studio:& si quid tibi forte repertum,
Pluribus indicijs solers fulcire memento.

IN FESTI AVIENI ARATVM.

HAC *Auieni paraphrasi cudenda, vnico Aldino vsi sumus exemplari, quamplurimis in locis ita deprauato, vt minimè mirum videri tibi debeat, studiose lector, si etiamnum hæsitandi locus multifariam supersit. Ne verò aut nos aliquid temere mutaße suspiceris, aut tibi liberum iudicandi arbitriū adēptum merito conquēraris, huc adscribemus, è qualibus nostra concinnauimus, non quidem omnia, sed quæ admonitione aliqua digna visa sunt.*

1 FESTO AVIENO. *Aldus, Auieno. Auienus citatur D. Hieronymo, Seruio, & veteribus alijs compluribus.*

3 NOX ET AGIT. *Scriptum erat, Nox agit, & verso ceu fixa, &c. & mox, Nam numer is & honore caret, micat, &c.*

AETHERIS. *Duobus verbis legebatur, In stabili. arbitror significari hîc orbem mobilem, non stabilem.*

HAC TERES. *Aldus, Ac teres.*

VT MVNDVS *subijt Arctos. Claudicat versus quinto pede. vide itaq; num legendum sit, Subijcit Arctos.*

ADSVETAS. *Hi duo versus, corrupti meo iudicio leguntur in Aldino libro, hunc in modum.*

Ad suetas duris quondam venantibus æthræ
Intulit & raptor genetricis flore sacrauit.

CVM PVER *Agrestes. Aldus, Agrestis. quod puto, Agresteis scribendum fuiße, vt multis alijs in locis, & vt etiam, pag. 69. versu vicesimo quarto Apes.*

5 PRAECLARI *Nominis. Ald. Pro clari nominis arcto.*

7 ERIGITVR. *Exigitur, antea legebatur.*

9 TRICCAEI. *Ald. Triccœi Aesculapium significat, de Tricca vrbe Theßaliæ ita nominatum.*

NITESCIT *in orbe. Ald. Nitescet. verbum Diuidit quod sequitur, vtrum legendum, monstrat.*

10 VISCERA PARTEIS. *Antea erat, Partis.*

NEQVE *Tanta volumina. Tanta hîc positum est operarum incuria pro Tenta.*

IN *picturatæ. Aldus vno verbo, Impicturatæ.*

14 LACHRIMIS *Aiebat obortis. Prior erat lectio, ab ortis.*

ALITE *Procursu. Aldi codex habet.*

Alite pro cursu sese inconuexa ferebat.

15 NEC *Contemplandi. Aldus, Ne contempl.*

20 PLVRIMVS. *Pro Atque, legendum Adque.*

AT *Deducta. In Aldino codice versus hic, vna hac syllaba, Huic, mancus est*

24 IGNEA. *Pro Singula, Cingula legendum est.*

28 SEGNIOR. *Aldus impreßit, Ab lapsu. & mox pro Parcior, Partior.*

29 SIMILE EST. *Aldinus codex, Similem.*

30 PROLES. *Aldus habet, Proles tibi tertia piscis Surget Bombycij, numero vnitatis.*

33 LOCVS *has habet arctior omnes. Aldina lectio, Omnis.*

34 VERGILIAS *Cerne tenet vsus. Aldus cudit, Vergilias cernit. tenet.*

35 PECVDES QVI. *Aldus, Pecudêsque.*

GRANDIBVS *Haud equidem. Pro negatione, coniunctionem disiungentem, Aldus cudit, Aut pro Haud.*

38 IMVS *Vt australi. Ald. Australi: & mox pro, Huc cùm Threicio, idem, Hic iam Threicio.*

ANGVSTO *Decurrit. Ald. Decurrat. & mox, Clamauit.*

39 TVM *quoque si piceam spectaris, in Aldino est, Specteris*

INSCIA *Nerui. Ald. in dandi casu numeri pluralis, Neruis. & mox pro Cōterminus, Cōterminat.*

47 TORRET Et immodicis. Aldus legit, Et in modici. & versu abhinc tertio, Alueus Ocenea est. item paulo post, Gemina florum.

STELLARVM. Aldus, Stellarum fulcent rutilant, quæ plurima longi Bellua, &c.

49 SOLENNI. Aldus, Solenne. & tertio post versu, Tergúmque.

62 QVINQVE Itidem stellæ, similis quibus. Aldus ita cudit,
Quinque itidem stellæ similes, quibus haud sit imago.
Ne quas formarum doctus notet adfixarum.

77 AC Flammas. Aldus, Flammans.

ERIGONE. Ald. Erigones.

79 AST Hæ dimensa. Aldus cudit, Ast Hedi mensa, & versu sequ. Includant.

80 DISTABIT Multus. Ald: Inultus.

81 SIDERIS Expertes. Ald. Expertis & clara luce carentis.

82 CAECVS MOS, Aldus Cœtus. & versu qui sequitur, Penetrauerit.

83 NEC Minus Andromedæ, Aldus, Andromeda est. & mox, Omnis proculin vada terror.

RELIQVVM Polus ast à littore. Aldus cudit, Polus asta littore.

ARCVM Sera. Aldus, At cum sera manent.

FERT Primis fluctibus. Aldinus codex hic & versu sequenti habet Primos.

84 CILICIS Capricorni. Cilici, Ald.

ET Matutino cùm surgit. Consurgit, Aldus legit.

SIDERE PISCES. Piscem, cudit Ald.

CESISQVE. Aldus, Celsique.

86 PRONO Quæ. Pronoque, Aldina editio.

87 HOC Vt fons est, vnde. Aldus, Hoc vt fontem.

88 COMPVLSA. Lege, Compulsu.

HIS Peperere malus exordia. Corruptè Aldus cudit, Perpere. & mox, Viscera telluri.

89 CAVTVS Vtrinque. Ald. Vtrunque. & versu abhinc 8. adfore dicet.

SIDERIS Ortu. Ald. Ortum.

90 IGNES. Aldus, Ignis in plenos.

EXPRIMIT Incerto. Legendum, Inserto.

91 PRAEFERET. Abruptus. Ald. abruptos. & versu sequenti. Tenuis sensim.

DESCRIBEBAT ET TYPIS MANDABAT THEODORVS GRAMINAEVS TYPOGRAPHVS, ARTIVM MATHEMATICARVM PROFESSOR, COLONIAE AGRIPPINAE, M. D. LXIX. CALEND. IANVARII.

ARATI PHAENOMENA PER GERMANICVM CAESAREM IN LATINVM CONuersa, & in eadem Commentaria.

AELVM Circulis quinque distinguitur, quorum duo extremi, maximè frigidi: Australis humillimus, & Aquilonius excelsissimus. His vtrinq; proximi duo, Paralleli vocantur, vt ita dixerim, æquedistantes: ideo Tropicus vnus Solstitialis, alter Hibernus, per quem sol transiens ac tenens octauam partem Capricorni, solstitium hibernum facit: alter æstiuus, per quē sol transiens ac tenens octauam partem Cancri, solstitium æstiuum facit. Medius est Aequinoctialis, qui octauam partem arietis tenens, æquinoctium vernum facit: octaua Libræ, autumnale constituit. Vt Circuli in cœlo, ita Zonæ in terra vocantur. Inhabitabiles frigidi circuli sunt, ob rigorē, quòd ab his longissime sol abest. sub torrido quidam habitare putant Aethiopiæ maximam partem: item plurimas insulas Maris rubri, aliósque vertices eminentiásque terrarum nostris ampliores, sub Tropicis habitare nulli dubium est.

Noster Solstitialis Aestiuus est excelsus atque arduus. Diuisi autem sunt à nobis circulo Aequinoctiali, qui antichthones nominantur, & videntur humiles atque depressi, qui antipodes infra sunt: quod vt esse videatur, efficiunt flexus obliquitatésque terrarum, quas antichthones & antistochæ & antisceptæ inhabitare dicuntur. Incipit autem Signifer, non ab extremo circulo, nec ad extremum extenditur: sed ab intimo Tropico australi, brumalique eodem, per Aequinoctialem ad summum solstitialem, eundemdémque æstiualem per medium: in his longitudo latitudinísq; porrectus. Obliquæ circuli Signiferi partes, ccclxv. signa xij. partium singula tricenarum, quorum quædam minora, quædam ampliora, & populo Canophora dicuntur: sed compensatio quinque partibus creditur applicari, vt sint omnes Signiferi partes, ccclxv. Horum incipientia ab ariete, alia sunt masculorum naturalibus, alia fœminarum. Item quartum quoq; eorum, aut Tropicum, aut solidum, aut deforme. Incipiet dinumeratio ab Ariete. Signa tropicorum duo sunt æquinoctialia, aries & Libra: duo solstitialia, Capricornus & Cancer. Tropicis maxima solida ante posita, his deformia.

HIC est stellarum ordo, vtrorumque circulorum: Septentriones duplices ad austram vertuntur, figura auersis caudis inuicem sibi aduersantes: inter quas obliquus dilabitur Draco. Sub vnius nanque pede est serpentarius, cuius serpentarij pedes attingunt frontem scorpionis. a latere autem retro stat Custos sub pedibus quidem eius Virgo, habens igneam in manibus spicam: retrorsus verò, vestigijs eius adiacens Leo, medio æstiuo solstitio Cancer & Gemini. Genua autem agitatoris caput Gemini attingunt. pedes autem eius Tauri cornibus iunguntur, cuius Hœduli desuper obtinent locum septentrionis. Habet autem septentrio à dextris iuxta Coronam desuper, serpentem in manibus serpentarij, & eum qui in Geniculo stat, & sinistro pede septentrionalis Draconis verticem, calcans vnum brachium Libræ, alterū dans Coronæ. nam ad minoris septentrionis, vltimus pes Cephei continetur, Cycnum manu dextra apprehendens: super cuius alas Equus extendit pedem, & super equum aquarius extollitur, iuxta quem Capricornus est. sub aquarij pedibus Piscis magnus austrinus, constituta ante Cepheum Cassiepeia, & à dorso agitatoris Perseus pedem extendit: super Persei caput Cassiepeia pedibus properare videtur. Inter Cycnū igitur & eum qui in Geniculo stat, Lyra constituitur. In quorum medio desuper ab oriente Delphinus cognoscitur: sub cuius cauda est Aquila, in proximo habens Serpentarium. Sed tam de aquilonio circulo dictum est. nunc ad australem ordinem properemus.

SVB aculeo Scorpionis, Sacrarium constitutum est: sub corpore eius anteriora Centauri videntur, in quo est bestia. Conspicitur & Sagittarij pes summus ex alia parte. Sub australi circulo prope Centauri membra, Hydræ cauda, & Coruus: ad genua Virginis. vrna est posita: à sinistris Orionis, qui & Incola, Fluuius, qui & Padus, necnon & Eridanus: sub pedibus Orionis, qui & Incola dicitur. Lepus splendida effigie conspicitur. retrorsum verò à pedibus eius. Canis splendida refulget: post cuius caudam Nauis constituta est: ad Tauri pedem protendit manum Orion: pedibus Gemini appropinquat Anticanis: super caput Arietis non longe ab Andromedæ pedibus, Triangulus positus est. sub Ariete & Piscibus Cetus. connexio verò Piscium communem habet stellam.

ARATI PHAENOMENA

AB Ioue principium magno deduxit Aratus
Carminis:at nobis genitor tu maximus auctor:
Te veneror,tibi sacra fero,doctíque laboris
2 Primitias.Probat ipse deûm rectórque satórque,
Quantũ etenim possint anni certissima signa,
Qua Sol ardentẽ Cancrum rapidissimus ambit,
Diuersásque secat metas gelidi Capricorni:
Quæúe Aries & Libra æquant diuortia lucis,
Si non parta quies te præside,puppibus æquor,
Cultoríque daret terras,procul arua silerent.
Nunc vocat audaces in cœlum tollere vultus,
Sideráque & varios cœli cognoscere motus,
Nauita quid caueat,quid vitet doctus arator,
Quando ratem ventis,aut credat semina terris.
Hæc ego dum lætis cogor prædicere musis,
Pax tua túque adsis nato,numénque secundes.

1 QVAERITVR cur à Ioue incepit,& non à musis,vt Homerus? Conueniens magis hoc existimauit principium Phænomeneis,vti Iouem inuocaret,quòd ipsorum carminum origo est Iupiter.non solus autem ita cœpisse videtur Aratus,sed & Crates comicus,A Vesta incipiens & profari carmina, Sophron in mimo,qui nuncius inscribitur,à Vesta incipiens,Omnes inuocant Iouem omnium principem. Sed quæritur cuius Iouis meminerit,vtrúmne fabulosi,an naturalis? Et philosophi quidem plurimi, naturalis aiũt eum Iouis meminisse.Sed Crates ait Iouem dictum cœlum.inuocatum verò meritò,quia in aere & æthere sunt sidera,& Homerum dixisse Iouem in aliqua parte,cœlum,& ipse Aratus,quod dicit Herodotus Iouem dictum aëra,& Crates quidem eiusdem est opinionis,testémque esse Philonem comicũ dicit, hoc autem constat & ipsum dicere.Nam quia nihil aliud est Vox,quàm percussus aer,videtur conuenienter dixisse,quæ rei præstent auctoritatem,plenas Ioue vias referens,& omneis hominum cõuentus.Nihil eorum quæ in terra sunt,sine aere est,ratione etiam Cuius omnes vsum desideramus.nam cuncti mortales ostendunt vsum suspirio,& cum viuimus,aere indigemus.Ad quod ait,Dextra monstrat,ad auguria pertinet auium,propter quod & Stoici Iouem esse affirmant,qui per materiã manat spiritus,& similis est nostræ animæ.Zenodotus autem Aetolus & Diodorus aiunt,nec ad fabulosi Iouis sufficere eiusmodi opinionẽ,esse enim talem causam Iouis,& conuenire omnes vias eo confertas,quas tanquam loco eius describit.Dicendo autem,Etiam genus,ostendit animæ immortalitatem,bene,propterea quòd ait,nouerat enim virtuti aliquid æmulum futurum.Dei igitur aduersus delicta lenem esse,est,quoniam omnium parens affirmatur,& non solùm hominum,sed etiam deorum.

3 CAETERA quæ toto fulgent vaga sidera mundo,
Indefessa trahit proprio cum pondere cœlum,
Axis at immotus semper vestigia seruat,
Libratásque tenet terras,& cardine firmo

4 Orbem agit extremum. Geminus determinat axẽ,
Quem Graij dixere polum: pars merſa ſub vndas
Oceani, pars celſa ſub horrifero aquilone.
5 Axem Cretææ dextra læuáque tuentur,
Siue Arcti, ſeu Romani cognominis Vrſæ,
Plauſtrúmve: & facies ſtellarum eſt proxima vero,
Tres temone rotíſque micant, ſublime quaternæ:
Si melius dixiſſe feras, obuerſa refulgent
Ora feris, caput alterius ſuper horrida terga
Alterius lucet: pronas rapit orbis, in ipſos
Decliueis humeros. veteris ſi gratia formæ,
Creſsia vos tellus aluit, moderator olympi
Donauit cœlo, meritum cuſtodia fecit,
Quòd fidæ comites prima incunabula magni
Viderunt Iouis, attonitæ cùm furta parentis
Aerea pulſantes mendaci cymbala dextra,
Vagitus pueri patrias ne tangeret aures,
Dictæi exercent dominæ famuli Corybantes.
Hinc Iouis altrices, Helice Cynoſuráque fulgent.
Dat Graijs Helice curſus maioribus aſtris,
Phœnicas Cynoſura regit. ſed candida tota,
Et liquido ſplendore Helice nitet, haud prius vlla,
Cùm ſol Oceano fulgentia condidit ora,
Stella micat cœlo, ſeptem quàm Creſsia flammis
Certior eſt Cynoſura tamen ſulcantibus æquor,
Quippe breuis totam fido ſe cardine vertit,
Sidoneámque ratem nunquam ſpectata fefellit.
4 Has inter medias, abrupti fluminis inſtar,
Immanis ſerpens ſinuoſa volumina torquet
Hinc atque hinc, ſuperátque illas mirabile monſtrũ.
Cauda Helicen ſuperat, tendit ſimul ad Cynoſuram
Squammigero lapſu qua deſinit vltima cauda,
Hac caput eſt Helices, flexu comprenditur alto
Serpentis Cynoſuræ ille explicat amplius orbes,
Sublatúſque retro maiorem reſpicit Arcton.
Ardent ingentes oculi, caua tempora claris
Ornantur flammis, mento ſedet vnicus ignis,
Tempus dexterius quæ ſignat ſtella Draconis,
Quæque ſedet mento, lucet nouiſsima cauda,
Extremúmque Helices ſidus micat, ac radiatur
Serpentis decliue caput, quæ proxima ſigna
Occaſus ortúſque vna tanguntur ab ore,
Oceani tumidis ignotæ fluctibus Arcti,

Semper in occiduis seruantes ignibus axem.

4 *VERTICES extremos circa quos Sphæra cœli voluitur, Polos Græci nuncupauerunt, è quibus vnus est australis, qui terræ obiectus à nobis nunquam videtur: alter autem septentrionalis, qui boreus vocatur, & nunquam occidit.*

5 *DVAE sunt Arcti, quarum maiorem vocant, Helicen: minorem, Canis caudam. Alterutra quidem harum capita deorsum, alterutra sursum aspiciunt. Altera nanque Helice est, quæ apparet prima noctis: altera, pusilla quidem, sed à nauigantibus obseruatur maria enim conturbat. Helicen autem dicit Hesiodus Callisto Lycaonis regis filiam fuisse, & in Arcadia solitam cum Diana venari, & in montibus vagari, & à Ioue compressam, rem celasse Dianæ. Quàm grauidam, nudam se lauantem cùm aspexisset Diana in lauacro, partum eius accelerans, bestiam eam esse iussit: & dum esset vrsa, Arctum enixa est, quem Arcadem vocant. Amphis autem comicus poeta, refert Iouem in Dianæ effigiem transfiguratum in venatione Callisto oppressisse tempore partus plena cum vexaretur, Dianæ culpam indicasse, & iratam Dianam in vrsam transfigurasse. Quæ dum in montibus vagaretur, à quibusdam pastoribus apprehensa, cum puero perducta est ad Lycaonem: post tempus in Lycæi Iouis templum cònfugientem, cum eā Arcas filius sequeretur, quo eam nefas erat intrare, ab Arcadibus vtrique interfecti sunt. Iupiter autē vtrosque cœli astris intulit, Vrsamque eam nominauit. Ouidius à Iunone in bestiam conuersam scribit. Habet autem stellas, in capite septem, in singulis humeris singulas obscuras, in armo duas, in pectore vnam, in pede priore claras duas, in summa cauda claram vnam, in ventre claram vnam, in spina vnam, in crure posteriore duas, in extremo pede duas super caudam tres: fiunt omnes, XXIIII. Porro Arctus minor à pluribus Phœnice, à Græcis Arctophylax, à nonnullis Canis cauda vocatur. Quam Sidones aspicientes continuo nauigant. Dicitur à Ioue inter astra collocatus, vt duplex honor Helices monstraretur. Agathosthenes quidem in Asiaticis carminibus, Cynosuram dicit Iouis fuisse nutricem, vnam ex Idæis nymphis, à qua in Cretæ oppido Hystoe Nicostratus constituit portus, & circa eum locum Cynosuram fuisse, cum Telchinijs qui dicuntur Curetes Idæi. Aratus Cynosuram & Helicen Cretenses Iouis nutrices fuisse dicit, ob quod sunt cœlesti donatæ honore.*

Habet autem stellas, in humero splendidam vnam, in pectore claram vnam, in ventre claram vnam super caudam claras tres: fiunt omnes septem, supra alias decem, quæ præcedunt & dicuntur ludentes: et maxime altera quæ vocatur Polus, in quo à quibusdam putatur totus orbis circunuerti.

6 *INTER ambas ergo Arctos, maximus flexuoso corpore adiacens Draco, qui vtranq; Arcton flexuoso corpore semicingit, Helices superuoluit caput, Phœnices circuncingit caudam. Hunc Pherecydes dicit inter astra collocatum beneficio Iunonis, eo quòd cum nuberet Ioui Iuno, dijs offerentibus munera, Terræ quoque obtulerit aurea mala cum ramis, quæ Iuno in hortum suum, qui erat apud Atlantem, inferri iussit, & Hesperides Atlantis filias custodes posuit, quæ cum à filiabus Atlantis subtraherentur & sæpe vexarentur, Iuno custodem horti Draconem peruigilem implicuit arbori, quem Hercules interfecit, & illa astris intulit Hunc alij Iouem astris iutulisse dicunt, ob memoriam virtutis Herculis, Mineruæ obiectu, quē illa contortum cœlo immisit, & inter Septentriones locauit. Habet autem stellas, in capite splendidas tres, in corpore verò vsque ad caudam. XII. ab inuicem distantes. Sunt autem omnes XV.*

7 HAVD procul effigies inde est defecta labore,
Non illi nomen, non magni causa laboris:
Dextro nanque genu nixus, diuersáque tendens
Brachia, suppliciter pansis ad numina palmis,
Serpentis capiti figit vestigia sæua.

DRACONEM immensæ magnitudinis, hortorum custodem insomnem, dum à Iunone ad custodienda aurea mala esset constitutus, Hercules, cum ad mala aurea profectus fuisset, vt refert Panyasis Heraclea, fertur peremisse. & iccirco inter astra à Ioue hunc laborem memoria dignum honorasse, & vtrosque sideribus intulisse, ita vt in certamine fuerint eorum habitus, serpentis capite iam desecto. qui ideo in genu stans, manibus sursum extensis, dextro pede contra draconem porrecto pingitur, vt certaminis labor significetur. Ideo pellem leonis in sinistra manu habere fingitur, vt insigne virtutis monstretur, quia leonem inermis interfecisse narratur. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas splendidas, in sinistro cubito vnam, in eadem manu vnam, in eodem brachio vnam, in sinistro femore vnam, in dextra parte femoris duas, in coxa duas, in genu dextro vnam, in eadē tibia vnam, in crure duas, in eodem pede vnam, in dextra manu vnam, in claua quam eadē tenet manu, vnam, in leonino pelle quatuor. Snut omnes vigintiquatuor.

CORONA.

8 CLARA Ariadnææ propius ſtant ſigna Coronæ.
Hunc illi Bacchus thalami memor addit honorem.

8 HAEC corona dicitur eſſe Ariadnes, quam Liber aſtris intuliſſe dicitur, dum eius nuptias dij in inſula Creta celebrarent, cogitans præclaram facere, pro qua primum noua nupta coronata eſt. Sed qui Cretica conſcripſit, refert, quia cum Liber ad Minoem regem veniſſet, vt Ariadnen filiam eius duceret vxorẽ coronam dono Ariadnæ dediſſe Vulcani opere factam ex auro & gemmis precioſis, & talis fulgoris fuit, vt Theſea ex Labyrintho liberaret, quæ poſt aſtris affixa eſt, cùm in Naxon vtrique veniſſent. Signum amoris eius crines oſtendunt. & eſt ſtellis fulgentibus ſub cauda Leonis. Habet autem ſtellas nouem in circuitu poſitas, quarum tres ſunt ſplendidæ.

OPHIVCHVS.

9 TERGA nitens ſtellis, à quo ſe vertice tollit,
Succiduis genibus lapſum & miſerabile monſtrum,
Hic Ophiuchus erit, longe caput ante nitendo,
Et vaſtos humeros, tum cætera membra ſequuntur.
Illis languet honor humeris, manus integer ardor.
Luna etiam menſem cùm pleno diuidit orbe,
Lux tenuis manibus per quas elabitur Anguis
Preſſus vtraque manu, medium cingens Ophiuchum.
Scorpius ima pedum tangit, ſed planta ſiniſtra
In tergo reſidet, veſtigia dextera pendent.
Eſt impar manibus pondus, nam dextera paruam
Partem anguis retinet per læuam attollitur omnis:
Quantúmque à læua diſtantia Serta notantur,
Erigitur tantum Serpens, atque vltima mento
Stella ſub ætherea lucet crinita corona,
Ad quam ſi dorſo peruadit lubricus Anguis,
Inſignes cœlum perfundunt lumine Chelæ.

9 HIC eſt Serpentarius qui ſuper Scorpionem ſtat, tenens vtraque manu ſerpentem, qui ab aſtrologis dicitur fuiſſe. Aeſculapius filius Apollinis, qui cùm medicinæ arte vteretur, mortuos fertur ſuſcitaſſe. Quamobrem iratus in eum Iupiter, domum eius cum ipſo fulminis ictu percuſſit. Rogatu autem Apollinis patris, Iupiter ei arte ſua rurſus poſt obitum defuncto animam reſtituiſſe ad vitam, & inter aſtra conſtituiſſe putatur. Habet autem ſtellas, in capite claram vnam, in ſingulis humeris claras ſingulas, in ſiniſtra manu tres, in dextra quatuor. & duas ex eis claras: in ſingulis lumbis ſingulas, in ſingulis genibus ſingulas, in dextra tibia claram vnam, in ſingulis pedibus ſingulas claras. ſunt omnes XVII.

SERPENS quem tenet in manibus habet, ſtellas in orificio duas, in flexura capitis ſpiſſas quatuor in manu Ophiuchi duas claras, in prima flexura octo, in ſecunda, quam tenet in dextra manu, alias octo, in tertia vſque ad caudam ſex. fiunt omnes ſtellæ ſerpentis triginta.

SCORPIVS.

SCORPIVS ſane inter aſtra à Ioue illatus eſt, pro eo quòd ferunt ex terra ortum, ſummiſſúmque qui Oriona interficeret, ob eius loquacitatem, quòd ex venatione nullam ſe feram relinquere diceret: iſque Oriona percuſſit & occidit, & inde à Ioue aſtris illatus eſt, vt eius naturam futuri homines intelligerent. Nigidius autem dicit Scorpionem ad perniciem Orionis in inſula Chio in monte Chelippio ortum, voluntate atque ope Dianæ. Nam cum in monte Celſionio venaretur, irridens Dianam, contẽnebat eius

opera quæ in monte constituebat. Itaque Diana dicitur misiße Scorpionem qui Orionem vita priuaret: postea ab Ioue impetraße, vt Scorpio in duodecim signorum memoria coustitueretur. Hic ob magnitudinem in duo domicilia partitur. etenim ad aliud tendunt brachia eius, ad aliud corpus & cauda & aculeus. Habet autem stellas in vno quoque cornu duas, in ore vnam claram, in fronte duas, in dorso claras tres, in ventre duas, in cauda quinque, in aculeo duas. sunt omnes XIX. ex his quatuor quæ suut in Cornibus eius, duæ priores claræ, & duæ obscuræ Libræ aßignantur, quam Chelas Græci dicunt.

ARCTOPHYLAX.

10 INDE Helicen sequitur senior, baculóque minatus
Se velle Arctophylax, brachiorum munera cæcus
Icarus, ereptam pensauit munere ripam,
Non illi obscurum caput est, non tristia membra:
Sed proprio tamen vna micat sub nomine flamma,
Arcturum dixere, sinus quà vincula nodant

10 BOOTES, qui & Arcturus, fertur eße custos Plaustri, eo quòd Plaustrum sequitur, id est Septentriones, & quasi succinctus sit Septentrionibus. Hunc dicunt Arcadem Iouis filium eße, de cuius pòst nomine Arcadia dicta est, quem Lycaon Pelasgi filius, cùm Iouem hospitio recepißet, infantem membratim lacerauit, & Ioui in epulis apposuit, tentans Iouem, vtrum deus eßet. Iupiter autem dicitur domum Lycaonis fulmine incendiße, eóque loco ciuitatem constructam quæ Trapezos appellata est: Lycaonem verò conuertiße in lupum, Arcadem autem compactis membris ad vitam reduxiße, & cuidam caprario dedisse nutriendum. Qui cum adulta iam ætate eßet, matri inscius vim inferre voluit, quos cùm incolæ Lycæi montis occidere vellent, Iupiter vtrosque liberans, astris intulit: qui vt res gesta est, ita manent, illa Vrsæ naturæ, hic impetum faciens, quem Bootem Homerus vocat. Habet autem stellas, in dextra manu quatuor, quæ non occidunt: in capite claram vnam, in singulis humeris singulas in singulis mammillis claras singulas, in dextra parte corporis sub mammilla obscuram vnam, in dextro cubito claram vnam, inter vtraque genua claram vnam, & magnā quæ est Arcturus: in singulis pedibus singulas. fiunt omnes XIIII.

VIRGO.

11 FVLGET spica manu, maturísque ardet aristis,
Quam te diua vocant: tangunt mortalia si te
Carmina, nec surdam præbes venerantibus aurem
Exosa heu mortale genus, medio mihi cursu
Stabunt quadrupedes, & flexis lætus habenis,
Téque tuúmque canam terris venerabile numen,
Aurea pacati regeres cùm secula mundi
Iustitia, inuiolata malis, placidißima virgo,
Seu genus Astræi fueris, quem fama parentem
Tradidit astrorum, seu verò intercidit æuo
Ortus fama tui, medijs te læta ferebas
Sublimis populis, nec dedignata subire
Tecta hominum & puros mores sine crimine, diua
Iura dabas, cultúque nouo rude vulgus in omnem
Formabas vitæ sinceris artibus vsum,
Nondum vesanos rabies nudauerat enses,
Nec consanguineis fuerat discordia nota,

Ignotísque

Ignotíque maris curſus,priuatáque tellus
Grata ſatis,neque per dubios auidiſsima ventos,
Spes procul amotas fabricata naue patebat
Diuitias,fructúſque dabat placata colono
Sponte ſua tellus,nec parui terminus agri
Præſtabat dominis ſigno tutiſsima rura.
At poſtquam argenti creuit deformior ætas,
Rarius inuiſit maculatas fraudibus vrbes,
Seráque ab excelſis deſcendens montibus,ore
Velato,triſtíſque genas abſcondita ripa,
Nulliúſque larem,nollos adit illa penates.
Tantum cùm trepidum vulgus cœtúſque notauit,
Increpat,O patrum ſoboles oblita priorum,
Degeneres quæ habuit ſempérq; habitura minores,
Quid me nunc habitus ſuper & mala vota vocatis?
Quærenda eſt ſedes nobis noua:ſecula vaſta,
Artibus indomitis tradent ſcelerique cruento.
Hæc effata,ſuper montes abit alite curſu,
Attonitos linquens populos,grauiora pauentes.
Aerea ſed poſtquam proles terris data,nec iam
Semina virtutis vitijs demerſa reſiſtunt:
Quiſque priora tenet veſtigia,quiſque ſecunda:
Ferríque inuento mens eſt lætata metallo,
Polluit & taurus menſas,aſſuetus aratro.
Deſeruit propere terras iuſtiſsima Virgo,
Et cœli ſortita locum,quà proximus illi
Tardus in occaſum ſequitur ſua plauſtra Bootes.
Virginis at placidæ præſtanti lumine ſignat
Stella humeros,Helicénque ignis non clarior ambit,
Quíque micat cauda,quíq; armum fulget ad ipſum,
Quíque priora tenet veſtigia,quíque ſecunda
Clunibus hirſutis & qui ſua ſidera reddit:
Nanque aliæ quibus expletum ceruíxque capútq;,
Vatibus ignotæ priſcis,ſine honore feruntur

11 AD Aſpectum autem Bootes Virgo conſtituta eſt, quæ Erigone dicta eſt, quæ inter Leonem & Libram in Zodiaco locum tenet. Hanc Heſiodus Iouis & Themidis filiam eſſe dicit, nomine Iuſtam. Hunc ſecutus Aratus dicit,quòd cum eſſet immortalis,in terris morabatur,& à virorum aſpectu ſe ſubtrahere ſolita,cum fœminis conſulto ludere & conuerſari videbatur,& ab eis Iuſta vocabatur, & nondum inter homines nequitiam,neque nauigationem fuiſſe:ſed illã in terris moratam,æquitatem hominibus præſtitiſſe eo ſeculo quod aureum dicebatur. Sed poſtquam diminuti homines à pietate quieuerunt,illa cum eis minimè conuerſata eſt:poſtquam verò hominum mores in deterius verſi ſunt, in toto ſe è terris abſtulit,& in ea parte cœli habitauit qua enumeretur. Nonnulli autem eam eſſe Cererem, eo quòd ſpicas teneat:alij Atargatin.quidam verò Fortunam,pro eo quòd ſine capite aſtris infertur. Nigidius de Virgine ita refert:Virginem Iuſtitiam dici ſiue Aequitatem, quæ ab hominibus receſſerit, & ad immortales merito tranſierit. Nam cum inter mortales conueniret omnibus locis conciliabulíſque ſolitam conſiſtere, & præcipere hominibus ne temere à iuſtitia & æquitate diſcederent:qui quandiu

 monitis

monitis eius obedirent, diu in vita sine cura & solicitudine futuros: sed cùm negligentius æquitatem obseruantes declinarent, insidijsque, cupiditate & auaritia alter alterum deciperet, ab hominibus discessisse, & digna cœlesti numero immortale præmium pietatis possedit. Habet autem stellas in capite obscuram nimis vnam, in singulis humeris singulas, in vnaquaque ala obscuras duas: ex eis quæ sunt in dextra ala à parte humeri, est clara vna: & in singulis cubitis singulas, in singulis manibus singulas: illa quæ dextra, clarior est, & vocatur Spica: in tunica obscuras sex, in singulis pedibus singulas. sunt omnes decem & nouem.

GEMINI.

13 QVA media Helice, subiectum respice Cancrum:
At capiti suberunt Gemini.

13 *HI dicuntur Castor & Pollux, fratres Gemini maxima concordia, è quibus cum vnus cecidisset in pugna quam aduersus Athenienses gerebant, alter immortalitatem acccepit, quos Iupiter vtrosque cœlo intulit, sideribúsque Geminos nomiuauit, qui Salutares sunt appellati. Nam & horum stellæ ita se habent, vt occidente vna, oriatur altera. Alij volunt Zethum & Amphionem esse, ideo vnus zonam, alter lyram habet. Nigidius deos Samothracas dixit, quorum argumentum nefas sit enumerare, propter eos qui ministerijs præsunt. item dicit Castorem & Pollucem, Tyndaridas, Geminorum honore decoratos, quòd principes pacationis dicantur: quòd mare totum prædonibus maleficisque pacatum reddidissent, & quo in tempore nauigauerunt cum Iasone atque Hercule ad pellem mauratam auferendam, multis laboribus tempestatibúsque conflicti, periculorum atque animorum experti, impendia laboribus liberare studuerunt: atque cum à Ioue essent elati, petierunt à patre, vt sibi liceret in eo cœli loco constitui, vnde mortalibus auxiliantes prospicere possent. Quamobrem eis concessum est immortali memoria locóque constitui, & plerisque mortalibus axiliantes sui conspectus gratia præbent. Quorum prior habet stallas, in capite claram vnam, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas. sunt omnes nouem. Alter qui Propus appellatur, is iuxta cancrum est, habet stellas, in capite claram vnam, in singulis mammillis singulas, in sinistro cubito duas, in eadem manu vnam, in sinistro genu vnam, in singulis pedibus singulas, in sinistro pede vltimæ distantiæ vnam: quæ vocatur Propus, fiunt simul decem. Hi sunt inter duodecim signa zodiaci circuli: sed in medio circulo æquinoctiali tropici hiemalis, qui Australis appellatur, sitæ sunt.*

CANCER in astris positus esse dicitur, beneficio Iunonis, Quod cum Hercules cum Hydra ad fontem Lernæum depugnaret, hic Cancer Herculis pede morsu deprehendit, vt Panyasis auctor dicit, quem miratus Hercules, calcatum contriuit, beneficióque Iunonis magnis honoribus decoratus est. idem duodecim signorum numero annumeratus. sunt in hoc signo aliæ stellæ quas Græci ὄνοις dicunt, Quod cùm Liber a Iunone insania obiecta fugeret, ad occursus Dodonæi Iouis, eiúsque in templo responsa peteret, vt Philiscus refert, magni imbres cum grandine orti sunt, ea parte qua transiturus erat. Asinis è contrario transeuntibus per aquas, in vno ex his sedens & ipse transuectus est sine periculo, & ab insania liberatus. Vni autem ex his effecisse dicitur, vt voce humana loqueretur, & post paucum tempus cum Priapo contendere cœpit de membro naturali. Priapus compressum asinum occidit. Iouis autem beneficio vtrique immortali honore donati astris sunt illati. Est & altera origo, quæ infertur ab alijs. Quòd cum aduersus gigantes dij bellum agerent, idem Liber & Vulcanus & Satyri asinis insidentes. profecti sunt ad pugnam. Quod genus viso tumulto diro, cùm murmure rugissent, gigantes eorum voce territi fugerunt, & confestim dij de gigantibus triumphauerunt: & iccirco vnà cum præsepio suo astris sunt illati, & in signo nobilis Cancri positi, cuius cursum ad occasum tendit. Habet autem stellas in cornibus anterioribus duas claras, & tres obscuras, quæ appellantur Nubilum: quod circa eum videtur, Præsepium dicitur: in ore vnam, in dextris pedibus singulas: sunt quatuor obscuræ. in sinistris priores claras duas, in secundo vnam, in tertio vnam, in extremo minore vnam, in testa duas. sunt omnes XVI.

LEO.

-QVA posterior pes,

Horren-

Horrentésque iubas & fuluum cerne leonem,
Hunc vbi contigerit Phœbi violentior axis,
Accensa in Cancro iam, tunc geminabitur æstas.
Tunc lymphæ tenues, tunc est tristissima tellus.
Et densas lætus segetes bene condit arator.
Ne mihi tunc remis pulset vaga cærula puppis:
Dem potius ventis excluso vela rudente,
Excipiámque sinu zephyris spirantibus auras.

LEONEM beneficio Iunonis inter astra collocatum dicitur, eo quòd virtute cæteras præcellat. Periandrus Rhodius refert eum ob primos labores Herculis memoriæ causa, honorifice astris illatum. Nigidius refert hunc Leonem nutritum apud Lunam iussu Iunonis, & in terra Arcadia in regione Nemææ in spelunca Mihdimon nomine fuerit, quam quidam Aphriso dicunt, & iussu Iunonis ad Herculis exitium dimissum, quem Hercules iussu Eurysthei interfecit cum Molorcho hospite suo, cuius clauam pro viribus tributam principio est adeptus, cum qua Leonem interfecit, itaque postea claua pro gladio, pelle pro scuto reliquo tempore vti cœpit, & apud omnes mortales gratus ob virtutem habere cœpit: Iunoni porro magis odio esse. Quapropter leonem cœlesti memoria dignatum voluntate Iunonis nos arbitramur. Hic notabilis & maximus inter signa est. Plerique volunt Nemææ gymnicos ludos ob hunc Leonem institutos. hic totus figuratur. Habet stellas, in capite tres, in collo duas, in pectore claram vnam, in spina tres, in cauda media vnam, in vltima cauda claram vnam, in medio ventre vnam, sub pectore duas, in priore pede claram vnam, sub ventre vnam claram, in medio ventris vnam, in posteriore pede claram vnam, in genu posteriori claram vnam. fiunt omnes decem & nouem. Videntur aliæ stellæ obscuræ septem iuxta caudam eius, quæ vocantur crines Berenices, & sunt earum virginum quæ Lesbo perierunt. illa autem magna & clara quæ in pectore eius est, appellatur Tyberone.

ERICHTHONIVS.

14 EST etiam Aurigæ facies, siue inclyta forma,
Natus Erichthonius, qui curru sub iuga duxit
Quadrupedes, seu Myrtoas demersus in vndas
Myrtilos hunc potius species in sidera reddit.
Sic nulli cursus, sic ruptis mœstus habenis,
Perfidia Pelopis raptam gemit Hippodamiam.
Ipse ingens transuersus abit læuam Geminorum.
Maiorísque Vrsæ contra delabitur ora.
Numina præterea secum trahit: vna putatur
Nutrix esse Iouis, si vere Iupiter infans
Vbera Cretææ mulsit fidissima capræ:
Sidere quæ claro gratum te gestat alumnum,
Hanc auriga humero totam gerit: at manus hœdos
Ostendit, nautis inimicum sidus in vndis.
Orbis ab oceano celsus rapit. haud semel hœdi
Iactatam videre ratem nautásque pauentes,
Sparsáque per sæuos moriētum corpora fluctus.

14 HIC agitator Erichthonius dicitur fuisse Vulcani & Mineruæ filius. Qui Vulcanus cum Ioue fulmen efficeret, ab Ioue promissum cœpit, vt quicquid vellet præsumeret. ille Mineruam in coniugem petiuit. Iupiter imperauit Mineruæ vt virginitatem defenderet. Dúmque cubiculum introirent, certando Vulcanus semē in pauimentū iecit, vnde natus est Erichthonius, quē Minerua in cista abscōdit, dracon éq;

cuſtode appoſito, duabus ſororibus Aglauro & Pandroſo commendauit. Hic primus currus homines equis iunctis docuit ſimiles quadrigæ ſolis facere. primum Panathenæa conſtituiße, arcem templumque ædificaße dicitur, Quem Iupiter miratus aſtris receptum memoriæ tradidit. In hoc ſigno & Capra eſt, quam in humero portat, quæ Iouem nutriuit. Itémque eius filij Hœdi, quos auriga in brachio portat, qui fluctus ſignificare dicuntur, noſcuntur. Muſæus de capra hoc refert, datur Iouis infans nutriendus Themidi Althææ quæ fuit domina capræ, quæ ex ea Iouem nutriuit. Eße autem hanc caprã filiam Solis dicunt, cuius aſpectus tam atrox fuiße dicitur, vt Titanes eam timerent, rogarentq́ue matrem Terram, vt eam abderet. Terra autem in antro clauſam Amalthææ tradidit cuſtodiendam, ibique Iouem cum cura Amalthææ educaße. Qui cùm eßet iuuenis, & ille contra Titanes inermis vellet pugnare, eius pellem dicitur acceptam pro ſcuto habuiße, quòd ſemper Titanibus agitator timori fuerit, & dicebatur media pelle Gorgoneum caput habere: eo tectus tegmento capræ, tergo alterius pellis tecta reſtituit, vitæ etiam immortalitate donauit, cœlique aſtris intulit, & eius pellem appellauit. Alijs placet agitatorem Myrtilum eße Mercurij filium OEnomai aurigam, & à patre Mercurio aſtris illatum, cuius caput non multum diſtat ab Helice, genua apponuntur Geminis, pedes iuxta Tauri cornua. Habet autem ſtellas, in capite vnam, in ſingulis humeris ſingulas, ſed ea eſt clarior quæ in ſiniſtro humero eſt, & appellatur Capra: in ſingulis genibus ſingulas, in dextra manu vnam, in ſiniſtra duas, & ſuper ipſo brachio ſtellas duas, quæ vocantur Hœdi. ſunt omnes ſimul decem.

TAVRVS.

15 AVRIGAE pedibus trux adiacet ignea Taurus
Cornua fronte gerens, & lucidus igne minaci,
Quem Liber ignarum cœli formando docebat:
Et caput, & patulas nares, & cornua Tauri:
Fronte micant Hyades: quæ cornua flamma ſiniſtri
Summa tenet. ſub hæc eadem, veſtigia dextra
Aurigæ, mediáque ligant compagine diuos
Myrtilos exoritur ſummo cum Piſcibus ore,
Totus cum Tauro lucet, ruit oceano bos
Ante ſuper terras cum fulget Myrtilus ore

16 PORRO *Taurum inter aſtra quidam putant poſitum, propter Iouem quòd in bouem ſit fabuloſe conuerſus. Nigidius hunc Iouem à Neptuno fratre per gratiam adduxiße, qui in figura Tauri ſenſum humanum haberet quem Iupiter Sidonem miſit, vt Europam Agenoris filiam ad ſe portaret, íſque per pelagus Sidonem venit, ibíque Europam inter æquales ſuas ludentem in templo Aeſculapij conſpexit, eámque repentino arreptu collocatam ſuo tergo deuexit ad Iouem in inſulam Cretã. Ob hanc igitur cauſam Iupiter Taurum ſideribus dignatus eſt immortali memoria inferre. Eratoſthenes dicit hunc eße qui coÿt cum Paſiphae. cuius priores partes apparent, reliquum corpus non apparet propter fœmineum ſexum. Spectat autem orientem. In ſigno autem Tauri frons & facies, Hyades vocantur, quas Pherecydes Athenæus nutrices Liberi dicit, quæ Dodonides nymphæ vocantur. Quæ cum à Lycurgo captiuitatem timentes, fugerent Thebas, ne ſibi à Iunone aliquid paterentur, Iupiter cœlo illatas ſideribus honorauit, Hyadéſque appellauit, quòd naſcente Libero eas inuenerit, quas in ſignum temporis poſuit: vel quòd ſint pluuiales: ὕειν enim puluere eſt, quia earum ortus imbres concitat: vel quia in modum Υ leteræ poſitæ ſunt. Muſæus & iſta refert, Ex Atlante & Hya duodecim filiæ procreatæ ſunt, & filius Hyas, quem dum ab apro vel Leone occiſum ſorores omnes nimis diligentes flerent, obieruut: è quibus quinque ſtellas figuratas Hyades appellauerunt: ſeptem autem, Pleiades. Myrtilus autem quinque filias Cadmi eße dixit. Habet autem Taurus ſtellas in capite quinque, quæ Hyades appellantur: id eſt in cornibus ſingulis ſingulas, in fronte duas, in naribus vnam: hæ ſunt Hyades: in ſingulis genibus ſingulas, in vngue anteriore duas, in palearibus duas, in collo vnam, in dorſo tres, è quibus nouißima ſplendida eſt: in ventre ſplendidam vnam, in pectore vnam, in palla vnam ſunt omnes XVIII. ab exciſione Tauri vſque ad id quod ſeptem ſtellæ, ſunt quas quidem Pliades vel Pleiades dicunt, quæ non videntur ſimul, eo quòd ſeptima obſcura ſit.*

CEPHEVS

CEPHEVS.

16 IASIDES etiam cœlum cum coniuge Cepheus
Aſcendit, totáque domo: quia Iuppiter auctor
Eſt generis. prodeſt maieſtas ſæpe parentis.
Ipſe breuem patulis manibus ſtat poſt Cynoſuram,
Diducto paſsim quantum latus à pede dextro,
Cepheus extremam tangit Cynoſurida caudam:
Tantundem à læuo diſtat minor vtraque iungit,
Regula. Cepheos veſtigia baltheus ambit.

16 CEPHEVS in ordine quarto loco poſitus eſt, quem Septentrionalis circulus occupat, à pedibus vſque ad pectus: reliquus medius eſt Arcturo, Aeſtiuo tropico circulo. fuit ergo, ſicut Euripides ſcribit. Aethiopium rex, Andromedæ pater, qui filiam ſuam ad cetum dicitur expoſuiſſe, quam Perſeus ſaluauit: eiuſque cauſa, & ipſe pater beneficio Mineruæ ſit aſtris illatus. Habet quidẽ ſtellas, in capite ſplendidas duas, in ſingulis humeris ſingulas, in ſingulis manibus ſingulas claras, in ſingulis cubitis obſcuras ſingulas, in zona tres obliquatas, in dextra coxa vnam, in ſiniſtro genu duas, ſupra pedes quatuor, in vltimo pede vnam. ſunt omnes XIX.

CASSIEPEIA.

17 QVA latus afflexum ſinuoſi reſpicit Anguis,
Caſsiepeia virum reſidet ſublimis ad ipſum,
Clara etiam pernox cœlo cùm Luna refulget,
Sed breuis & paucis decorata in ſidere flammis,
Qualis ferratos ſubijcit clauicula dentes,
Succutit, & foribus præducit vincula clauſtri:
Talis diſpoſitis ſtellis ipſa horrida vultu.
Sic tendit palmas ceu ſit planctura relictam
Andromedam, meritæ non iuſta piacula matris.

17 CASSIEPEIA interea (vt refert Sophocles carminum vates) dicitur præpoſuiſſe formam ſuam Nereidibus, ob quam rem ira Neptuni Ceto tranſmiſſo vaſtabatur eorum terra: expoſtulatámque Andromeden & Ceto propoſitam: ob quam rem longe habitus eorum diuerſus eſt, ita autem eſt Caſsiepeia in ſella ſedens. Habet in capite ſtellam claram vnam, in ſingulis humeris ſingulas claras, in dextra mammilla claram vnam, in dextra manu claram & magnam vnam, in ſiniſtra manu claram vnam, in vmbilico claram & magnam vnam, in ſiniſtro femore duas, in eodem genu claram vnam, in vnoquoq; angulo ſellæ in qua ſedet, ſingulas claras. ſunt omnes XIII.

ANDROMEDE.

18 NEC procul Andromede, totam quam cernere nondum
Obſcura ſub nocte licet, ſic emicat ore,
Sic magnis humeris candens nitet, ac media ambit,
Ignea ſubſtricta fulget qua zonula palla,
Sed pene facies remanet, diſtrictáque pandit
Brachia, ceu magni teneantur robore ſaxi.

ANDROMEDA filia fuit Cephei & Caſsiepeiæ, quæ adamata eſt à Cupidine, & datum eſt reſponſum vt traderetur Ceto ad deuorandum. Quæ ſuſpenſa inter duos montes, & expoſita Ceto eſt cum omnibus ornamentis, à Perſeo autem liberata eſt, & ob id Perſea dicta: beneficióque Mineruæ aſtris recepta eſt.

pta eſt. Euripides etiam dicit intra aſtra collocatam vt labor Perſei æternus pateret, manibus eius extenſis, quemadmodum Ceto oppoſita eſt. Quæ cùm à Perſeo liberata eßet, neque patri, neq; matri voluit commorari, ſed continuò cum Perſeo profecta eſt. Habet ſtellas, in capite claram vnam, in ſingulis humeris ſingulas, in ſingulis cubitis claras ſingulas, in dextra manu claram vnam, in eodem brachio claras duas, in zona tres, ſub zona quatuor, in ſingulis genibus claras ſingulas, in dextro pede duas, in ſiniſtro pede vnam, ſunt omnes XXI.

EQVVS DIMIDIVS.

19 ANDROMEDAE verò radiat quà ſtella ſub ipſa
Aluo, fulget equus: tres armo, ſed latera æquis
Diſtinguunt ſpatijs: capiti triſtiſsima forma,
Et ceruix ſine honore obſcuro lumine ſordet
Spumanti mandit ſed quà ferus ore lupato,
Et capite & longe ceruice inſignior exit
Stella nitens, armis laterique ſimillima magno.
Nec totam ille tamen formam per ſingula reddit.
Primo præſtat equo, medio rapta ordine membra
Deſtituunt, viſus radijs hinc ſurgit imago.
Gorgonis hinc proles in Pierio Helicone,
Vertice cùm ſummo nondum decurreret vnda,
Muſæos fontes dextri pedis ictibus hauſit.
Inde liquor genitus nomen tenet Hippocrenen.
Fontes nomen habent, ſed Pegaſus æthere ſummo
Veloces agitat pennas, & ſidere gaudet.

19 EQVVS prætereà dimidius eſt, priore parte patens vſque ad vmbilicum. Aratus dicit ſuper Geniculatorem ſitum, & iam aſtris illatum, eo quòd à celſitudine Heliconis montis percußo pede dextro aquã produxit, quem liquorem Hippocrenen dicunt. Quidam pro eo quòd Iupiter eo vſus fuerit. Nonnulli verò Pegaſum putant qui ad aſtra pro Bellerophontis interitu euolauerit. Euripides dicit Melanippen Chironis filiam eße, quæ compreßa grauida, profugit in Pelion montem, & dum à patre comprehendi timeret deorum miſericordia conuerſa in equum ad aſtra conſcendit, cuius poſteriores partes corporis propter fœminei ſexus pudorem non videntur. Habet autem ſtellas, in facie claras duas, in capite claram vnam, in ſingulis auribus ſingulas claras, in maxilla vnam, in ala proxima capiti claram vnam, in humero alæ dextræ vnam, in media ala vnam, in extremis pennis vnam, in armo vnam, in pectore vnam, in ſpina vnam, in vmbilico claram vnam, in ſingulis genibus ſingulas, in ſingulis vngulis ſingulas. ſiunt omnes XVIII.

ARIES,

20 INDE ſubeſt Aries, qui longe maxima torrens
Orbis, & ad finem ſpacijs non tardior oram
Peruenit, & quando grauiore Lycaonis Arctos
Axem vel tutor quem tanto gratior ille
Diſtantes cornu properat contingere metas.
Claráque non illi eſt facies, nec ſidera poſſunt,
Officiat ſi Luna, ſua virtute nitere.
Sed quærendus erit zonæ ratione micantis,
Vt chelæ, candens aut baltheus Orionis.

20 ARIES, vt Heſiodus & Pherecydes dicunt, inter aſtra collocatus eſt, propter Phrixum & Hellen

Athamantis

Athamantis & Nebulæ filios. Qui cum nouercam occidere vellent, insani à Libero dicuntur effecti: qui dū in silua errarent, mater eis Arietem aurata pelle fertur adduxisse, qui cùm nauigare vellent, in mare proiecti sunt, quod pelagus ab Helles nomine Hellespontus vocatur. Helle autem (vt aiunt) à Neptuno saluata est, & ex ea puerum Pæonem genuit. Phrixus autem insidens præparato arieti, Colchos adductus est ad AEetam regem, ibique Arietem Marti immolauit, eique suam auream pellem concessit, antequam inter astra processisset, quam Draco custodiuit. Genitum autem hunc Arietem dicunt ex Neptuno & Theophane Altidis filia, quam cum adamasset, in insulam Crinnissam traduxit, inque ouem cōuertit, cum qua in Arietem mutatus concubuit, ex qua Aries chrysouellus natus. Nigidius hunc Arietem dicit ducem & principem esse signorum zodiaci circuli. Immortali autem honore donatum, quòd cum Libea exercitum in Aphricam duceret, & aquæ inopiam pateretur, subito Aries ex arena exiuit, & Liberum cum suo exercitu ad aquam perduxit diuinitus. Hoc facto Liber eum Arietem Iouem Ammonem appellauit, eiq; fanum magnificum fecit, eo in loco in quo reperta est aqua, & abest ab Alexandria itinere dierum nouē, locus arenosus & serpentum multitudine plenus, & ab arena Ammon est nominatus. Præterea Aries dux aquæ, immortalis mutatus, & cœli sidera consecutus. Conuertit autem caput ad Taurum, ipse autem assequitur alijs signis. Habet autem stellas, in capite vnam, in auriculis tres, in collo duas, in summitate pedum anteriorum singulorum singulas, in dorso quatuor, in cauda vnam, in ventre tres, in summitate singulorum pedum posteriorum singulas. sunt omnes XVIII.

DELTOTON.

21 EST etiam propiore deum cognoscere signo
Deltoton, si quis donum hoc spectabile Nili,
Diuitibus veneratum vndis in sede notarit.
Tres illi laterum ductus, æquata duorum
Sunt spacia, vnius breuior, sed clarior ignis.
Hinc Aries iuxta medium Deltoton habebit.

21 SVPER caput Arietis non longè ab Andromedæ pedibus adiacet signum quod Græci ob similitudinem Deltæ literæ, Deltoton vocant: Latini autem ob proprietatem formæ, Triangulum dicunt Quod quidam à Ioue per Mercurium inter astra positum dicunt, super caput Arietis, pro eo quòd obscurum esse dicitur. Quidam verò dicunt Aegypti esse effigiem, stellis figuratam in tribus angulis, id est trigono, & Nilum talem ambitum facere. Habet autem stellas tres, in singulis angulis singulas, è quibus vna est clarior.

PISCES.

22 INTER lanigeri tergum, & Cepheida mœstam
Hinc vltra gemini Pisces, quorum alter in austrum
Tendit, Threicium boream petit alter, & audit
Stridentes auras, niueus quas procreat Hæmus.
Non illis liber cursus, sed vincula cauda
Singula vtrunque tenent vno coëuntia nodo.
Nodum stella premit Piscis qui respicit auras
Threicias. dextram Andromedæ cernuntur ad vlnam.

22 PISCES hi sunt, & maior Piscis. Nigidius hos Pisces dicit in flumine Euphrate fuisse, & ibi ouū inuenisse miræ magnitudinis, quod voluentes eiecerunt in terram, atque ita columbam insedisse, & post aliquot dies exclusisse eam Syriæ quæ vocatur Venus: miximè quæ misericors ad homines pertinebat: quæque multa quæ ad vtilitatem hominibus verterentur, ea dicitur inuenisse. Quæ, quoniam Iupiter sæpius à Mercurio laudari nominarique audiret, quod in deos religiosa, in hominibus officiosa diligenter fuerit, rogata à Ioue quod sibi optanti tribui postularet: illa ait, Vt pisces qui suam originem seruassent, immortali præmio afficerentnr. Iupiter in duodecim signis Pisces siderum splendore decorauit. Vnde hodie quoq;

Syrineque hos Pisces edunt, & columbas poteſtate decorant. Horum autem vnus aquilonius eſt, alter auſtralis, ex aduerſo caudis vtrinque poſitis. Habent inter ſe alligamentum luteum, continens vſque ad priores pedes arietis. Andromedæ autem humerus dexter, piſcis eſt ſignum. Habet idem aquilonius ſtellas duodecim. Alligamentum luteum, quo continentur in parte boreæ, habet ſtellas tres, in parte noti tres, ad orientẽ tres, ad occidentẽ tres. Auſtralis piſcis quindecim. ſunt omnes XXXIX.

PERSEVS.

23 TANTVS & ille micat, tantum occupat ab Ioue cœli.
Dextra ſublata ſimilis, prope Caſsiepeiam:
Sublimis fulget pedibus: properare videtur,
Et velle aligeris purum æthera tangere palmis.

23 PERSEVS quidem ex Dianæ & Ioue natus eſt. Iupiter enim in ſimilitudinem aurei imbris ſe transformans, oppreſſam deluſit Danaen, Acriſij regis Argiuorum filiam, quam pater à Ioue vt vitiatam cognouit, intra arcam includens, præcipitauit in mare: quæ delata ad Italiam, inuenta à quodam piſcatore, & oblata regi, eam ſibi fecit vxorem, vna cum Perſeo quem enixa eſt in mari. Qui miſſus ad Polydecten regem inſulæ Seriphi, acceptis à Mercurio talaribus, & à Vulcano harpe adamantina, per aëra iter faciens ad Gorgones Phorci filias veniſſe perhibetur, quæ angues pro crinibus dicuntur habuiſſe, quóſque vidiſſent in lapides conuertere. Gorgones tres feruntur fuiſſe ſorores, vno oculo, vna pulchritudine inter ſe communicantes: quarum nomina putantur, primæ Stheno, ſecundæ Euriyalæ, tertiæ Meduſa. Quidam verò eum à Minerua miſſum dicunt, & ab ea clypeum vitreum accepiſſe, per quem videre nec videri ab eis poſſet. Qui cum Gorgones dormientes inueniſſet, caput Meduſæ abſcidit & Mineruæ tradidit, quod illa in ſuo poctore aptauit, vt in bello terribilior eſſet. Perſeum autem inter ſidera collocauit. Habet autem ſtellas, in capite vnam, in ſingulis humeris claras ſingulas, in manu dextra claram vnam, in eodem cubito vnam, in manu ſiniſtra vnam, in dextra parte lumborum claram vnam, in ſiuiſtro femore claram vnam, in ſingulis genibus ſingulas, in ſingulis tibijs ſingulas, in ſingulis pedibus ſingulas, in capite Gorgonis circunquaque tres, in harpe vuam. ſiunt omnes XVIII.

PLEIADES:

24 SIDERA communem oſtendunt ex omnibus ignem.
Septem traduntur numero, ſed carpitur vna,
Deficiente oculo diſtinguere corpora parua.
Nomina ſed cunctis ſeruauit fida vetuſtas.
Electra, Alcyonéque, Celænóque Taygetéque,
Et Sterope, Meropéque ſimul, formoſaque Maia,
Cœlifero genitæ, ſi vere ſuſtinet Atlas
Regna Iouis, ſuperóſque, atq; ipſo pondere gaudet.
Lumine non multo Pleias certauerit aſtris:
Præcipuo ſed honore oſtendit tempora bina:
Cum primum agricolam ventus ſupereminet auſter,
Et cùm ſurgit hiems portu fugienda peritis.

24 PLEIADES à pluralitate Græci vocant: Latini, eo quòd vere exoriantur, Vergilias dicunt. Dicit autem Pherecydes Athenæus, ſeptem ſorores fuiſſe, Lycurgi filias, ex Naxo inſula, & pro eo quod Liberũ educauerunt, à Ioue inter ſidera ſunt relatæ. Harum nomina putantur, Electra, Alcyone, Cæleno, Aſterope, Merope, Taygete, Maia: quarum ſeptima, vt ait Aratus, vix intueri poteſt, quam quidam præ timore Orionis fugiſſe putant: quidam à Sole perſecutam arbitrantur, vocatamque Electram, quæ non ſuſtinens videre caſus pronepotum, fugerit. Vnde & illam diſſolutis crinibus propter luctum ire aſſerunt, & propter comas, quidam Cometen appellant. Nonnulli verò Meropen eſſe autumant quæ nupta à quodam viro, nominata eſt Hippodamia. Muſæus autem refert filias Atlantis fuiſſe ſeptem, ex quibus ſex claræ ſunt, vna obſcura. cum dijs concubuerunt, tres cum Ioue, & ex Electra Dardanus, ex Maia Mercurius

ex

ex Taygete Lacedæmon: cum Neptuno duæ, Alcyone, ex qua Herus: Cœleno, ex qua Lycus: cum Marte Aſterope, ex qua OEnomaus: Merope, cum Siſypho. Magnam apud homines dignitatem habent.

LYRA.

25 TEMpora læua premit Parthi ſubiecta draconis,
Summa genu ſubuerſa tenet quà ſe Lyra voluit:

25 LYRAM inter aſtra collocatam dicunt, propter honorem Mercurij qui eam condidit ex teſtudinis ſimilitudine, de Apollinis boum cornibus: qui intendit chordas ſeptem Atlantidem numero Regrediente igitur Nilo ad ſuos meatus, inter cætera relicta etiam teſtudo eſt, quæ cum putrefacta fuiſſet & nerui eius extenſi intra corium remanſiſſent, percuſſa à Mercurio ſonitum dedit: in cuius ſimilitudinem Mercurius Lyram fecit, quam poſtea Apollini datam, alij Orpheo dicunt, eo quod vnius ex muſis, id eſt Calliopæ ſit filius, fecit autem chordas nouem iuxta numerum muſarum. Tantæ nanque dicitur dulcedinis in modulando fuiſſe, vt arbores, ſaxa, beſtias, atque inferos commouerit ob coniugis Eurydices deſiderium ad inferos deſcendens. Qui cum Apollinem maximum deorum honoraret, Liberum autem patrem à quo fuerat glorificatus minimè glorificaret, ſedens in Pangæo monte, & expectans ſolis ortum, Liber indignatus miſit Bacchas, vt Aeſchylus ſcribit, quæ eum membratim diſcerperent, collectiſq; membris eius ſepelierunt eum in Lesbijs montibus: eius Lyram Muſæo dederunt, Iouémque rogauerunt, vt eius memoriam aſtris inferret. Habet autem ſtellas, in vtriſque pectinibus ſingulas, in cacumine chordarum ſingulas, in vtriſque humeris ſingulas, in fundo vnam, in modulo vnam, in tympano claram atque candidam vnam. ſunt omnes nouem.

CYCNVS.

26 CONTRA ſpectat auem, vel Phœbi quæ fuit olim,
Cycnus de thalamis candens, qui lapſus adulter
Furta Iouis falſa volucer ſub imagine texit.
Haud medij fulgoris erunt pennæ, vtraque læta,
Dexterior iuxta regalem Cepheos vlnam.
At læua fugit inſtantem ſibi Pegaſon ala.

26 CYCNVM dicunt inter aſtra conſtitutum, eo quòd Iupiter in Cycnum transfiguratus euolauerit in ramum Atticæ regionis, ibique compreſſerit Nemeſin, quæ & Leda dicitur (vt refert Crates tragœdiarum ſcriptor) quæ enixa eſt ouum, vnde nata eſt Helena: ſed quoniam Iupiter rurſus in cœlū in Cycnum transfiguratus ſe recepit, vt fuit pennis tenſus, ſimulacrum eius ſideribus reliquit. Habet autē ſtellas, in capite claram vnam, in dexra ala quinque, vnam claram quæ eſt erga collum, in ſiniſtra ala quinque, in pectore vnam, in cauda vnam, quæ eſt ampliſſima. ſunt omnes XIIII.

AQVARIVS.

27 OCEANO merſus, ſopitas condere flammas,
Imbres, occaſus ortúſque, intercipit ora.
Et cùm terrores auget nox atra marinos,
Multum clamatos fruſtra ſpectaueris ortus.
Tunc rigor, aut rapidus ponto tunc incubat auſter,
Tarda miniſteria, & nautis tremor alligat artus,
Et rationem animi temeraria pectora ſoluent.
Nulla dies oritur, quæ iam vacua æquora cernat,
Puppibus & ſemper tumidis ratis innatet vndis.

Interea tentare vndas iuuat, aspera sed cum
Assultat lateri deprensæ spuma carinæ,
Tunc alti curuos prospectant littore portus:
Inuentásque alij terras pro munere narrant,
Interea exanimat pauidos instantis aquæ mons:
Ast alij procul è terra iactantur in altum:
Munit & hos breue lignum, & fata instantia pellit,
Et tantum à leto, quantum rate fluctibus absunt.

27 PORRO *Aquarius nomen accepiße dicitur, quòd eius exortu imbres plurimi fiant. Quidam volunt Ganymedem eum eße, Troili & Callirrhoes filium, qui cum in Ida monte venaretur, ob nimiam pulchritudinem á Ioue adamatus, & per aquilam raptus, inter astra est collocatus, Dehinc Aquarius dictus est, quòd vndas funderet. Nigidius Hydrochoon siue Aquarium existimat eße Deucalionem Theßalũ, qui maximo cataclysmo sit relictus cum vxore Pyrrha in monte Aetna, qui est altißimus in Sicilia & posteaquam se & vxorem suam in terra relictum censuit, orbitatis & vastitatis misertus, ab Ioue precari cæpit, vt aut & ipsi interirent, aut hominum genus restituerent. Iupiter respondit, & per sortem indicauit, vt lapides quos ante se reperißent, post se iactarent. Reuersi itaque, quotquot Deucalion misit, viri fiebant: quos Pyrrha, fœminæ. Quo facto rursus hominum genus natum est, ob quam rem λαὸς Græce populus dicitur, quia lapis antiquitus Græce λάας appellabatur. Ab antiquis quidem dicitur Aristeus filius Apollinis fuiße quem Apollo dicitur ex Cyrene procreaße, quam compreßit in monte Orpheo, qui Cyrenis est appellatus Aristeus dicitur omnibus artibus doctus fuiße, quibus cæteros homines ad bonos fructus vtilitatémque perducebat. Is cum Caniculæ signum pestiferum oriretur, & statim præsentes fructus læderentur, & homines diuturna pestilentia afficerentur, factum est vt à dijs impetraretur, maximè Neptuno, Iouis fratre, ne tempestatibus & ventis pateretur genus humanum affici indignis calamitatibus Itaque venia data, constitutum est à dijs, vt Caniculæ stellæ exortu, venti perflarent dies circiter quadraginta, eiúsque pestilentiæ vim abscinderent. Quapropter Aristeus à dijs inter astra est collocatus. Habet autem Aquarius stellas, in capite obscuras duas, in singulis humeris singulas amplas, in sinistro cubito vnam, in dextro cubito vnam, in singulis manibus singulas, in singulis mammillis singulas, sub mammillis singulas, in dextro lumbo vnam, in singulis genibus singulas, in dextra tibia vnam, in singulis pedibus singulas. sunt omnes XVIII. Effusio verò aquæ dextra læuáque, fit stellis XXXI. Quarum duæ splendidæ sunt, cæteræ verò obscuræ.*

CAPRICORNVS *sane similitudinem habet Aegipanos: habet enim posteriorem partem Piscis, priorem Capricorni: & hunc honorem dicitur aßecutus, eo quòd cum Ioue sit nutritus. Epimenides dicit in Ida vtrosque nutritos, & ad Titanum bellum cum Ioue eße profectum: quem Iupiter victor astris intulit, quòd eius opera dij armati eßent: itémque matrem eius Capram, quòd Dicolon inuenißet in mari, ideo Piscis cauda notatam. Nigidius Capricornum refert immortali honore donatum, quo tempore Typhon in monte Tauro speluncam haberet, & Aegyptum incoleret, ab Iouéque conceßum habuißet, quemadmodum dijs poßet obsistere, cùm eis consilium panderet, si neque terras relinquere vellent: neque Typhonis immanitati resistere, dij poßent, inconsulte figuras immutauerunt, in quam quis vellet, seu bestiam, seu volucrem, seu piscem pecudémve, Typhon se in Capram transmutaßet: itaque immortales figuris ignotis Typhonis ante oculos crebro versabantur: vnde adhuc maximè pro dijs multas bestias obseruant colúntque Aegyptij. Et cùm venit Typhoni neminem deorum aduersari, sibimet vacuam cognouit dominantibus, arbitratus deos se veritos, propter metum: dominabatur imperitis fortunæ varietate, & periculi magnitudine instantis. Nam post XVIII. dies dicitur consilium de eo repente à dijs factum vt interficeretur: obídque vsque hodie in Aegypto hos dies, id est XVIII. festos perpetuo, annis singulis instituerunt: in quibus diebus qui nascitur amplius quàm eos non viuit. Typhon autem fulmine interficitur ab Apolline, in templo Aegypti Memphis, vbi mos fuit solio regio decorari reges qui regnabant. Ibi enim sacris initiabantur primum, vt dicitur, reges, satis religiose tunicati: & Tauro quem Apim appellant, iugum portare fas erat, quem deum maximum Aegypty existimant, & per vicum vnum duci, vt periti existimabant, labore humanæ neceßitatis, vt crudelius quæ sub eis sint abutantur. deducitur autem à sacerdote Isidis in locum qui nominatur Adytos, & iureiurando adigitur, neque mensem, neque diem intercalandum, quem in festum diem immutarent, sed CCCLXV. dies peracturos, sicut institutum est ab antiquis. Sed illò reuertamur vnde digreßi sumus. Igitur dij postea quam Typhonem pœna affecerunt,*

cerunt, & interfecerunt, sancta astrorum memoria decorauerunt, & ei nomen Aegyptij, Aegypana impo suerunt, quod cum tanti dij se in bestias conuertissent, Typhon se in Capram transfigurabat. oppidumque magnificum in Aegypto ædificauerunt, quod Panopolin adpellauerunt. Habet autem stellas, in singulis cornibus duas, in naribus claram vnam, in capite claras duas, sub collo vnam, in pectore duas, in anteriore pede vnam, in summitate ipsius pedis vnam, in dorso septem, in ventre quinque, in caudæ extremitate claras duas. sunt omnes XXVI.

SAGITTARIVS.

28 BELLIGERVM Titan etiam cùm contigit arcum,
Ducentémque ferunt sinuato spicula neruo,
Iam clausum ratione mare est, iam nauita portu
Infestam noctem fugit, ad longásque tenebras,
Signum erit exoriens nobis tum nocte suprema.
Scorpios ille micat super freta cærula cauda:
Insequitur grauis Arcus, & in lucem magis exit.
Tunc alte Cynosura repit, tunc totus in vndas
Mergitur Orion, humeris & vertice Cepheus.

28 *PORRO Sagittarius Scorpione oriente ascendit, quo ascendente Orion occidit totus, & Cepheus à vertice & humeris cum manibus, in cuius signi regione zodiacus circulus humillimus est propter equina crura. Quidam negant, dicentes nunquam Centauros vllis sagittis vsos fuisse. Quidam autem dicunt, quòd quadrupedes esse non videantur, sed stans bipes sagittarius. Hic autem homo equinis pedibus est, & caudam habet veluti sagittarij. Sositheus autem tragœdiarum scriptor, illum affirmat esse Crotonem. Euphemes Musarum nutricis filium, & inhabitasse Heliconem, atque sagittis & venatis vitam exegisse, qui inter Musas sæpius commoratus, plausu cantus earum distinguebat, id est ad pedem manibus plaudebat, quo alij timerent. Hunc Musæ beneficio Iouis astris intulerunt, cuius artes, id est plausus & sagittæ, inter mortales mansere. Nigidius de Crotone idem dicit, sed non conuersatum cum Musis sed dum illæ cantus chorósque celebrarent, hunc procul auditu repentino plausu ad pedem feriendo oblectare canentes, ob hoc eum à Ioue immortali memoria earum rogatu donatum, quòd esset nutricis earum filius, idem Oceani nepos. Habet autem stellas, in capite duas, in arcu duas, in acumine sagittæ duas in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in ventre claram vnam, in spina duas, sub cauda duas, in anterioribus geniculis singulas. sunt omnes XV. Reliquæ verò septem, subter crura, similes quidem sunt posterioribus, quæ non ostenduntur, quòd Centaurus duplex sit: iaculum autem eius, ex quo dicunt omnes Cycoplas ab Apolline interfectos, qui Iouis fulmina fuerant, absconditum fertur ad aquilonem, & peracta, ac potius sedata lite, assumptum, & ad pedes sagittarij inter astra collocatum. Habet autem stellas quatuor, in summo vnam, in medio obscuram vnam, in pennis duas, vnam verò splendidiorem alijs.*

AQVILA.

29 VNGVIBVS innocuis Phrygium rapuit Ganymedem
Et cœlo appositus custos quo Iuppiter arsit:
In puero, luit excidio quem Troia furorem.

29 *AQVILAM sane inter astra collocatam dicunt, propter Ganymedem Iouis ministrum, quem rapuit in cœlum, est enim ea signum Iouis, quòd cum dij omnes volucres inter se diuiderent, eam in portione sortitus sit Iupiter. quòd altius cunctis volantibus euolet, & pene inter omnes principatum teneat, & quòd sola auium Solis radijs non terreatur. Nanque ita est spectans ad orientem pennis tensis. Aglaosthenes dicit Iouem in aquilam transfiguratum, Naxiam regionem vbi nutritus fuerat petijsse, & regnum accepisse. Egresso verò de Naxo cum aduersus Titanas proficisceretur, & sacrificium faceret, aquilā ei in*

ei in auspicio apparuisse, & fulmina ministrasse, quam bono omine acceptam tutelæ suæ subiecisse. Habet autem stellas, in capite claram vnam, in humeris singulis alarum singulas, in pectore obscuram vnam: sunt omnes quatuor. Sagitta autem quam tenet in pedibus, dicitur sagitta Apollinis fuisse, cum qua Cyclopas interfecit, eo quòd Iouis fulmina facerent, quòd eo telo Aesculapius eius filius à Ioue esset interfectus, quam sagittam astris illatam in memoriam virtutis suæ reliquit. Habet autem stellas quatuor, in summo vnam, in medio vnam, in pennis sagittæ duas.

DELPHINVS.

30 SIDERA quæ mundi pars celsior æthere voluit,
Quæque vident boream, ventis assueta serenis
Diximus: hinc alius decliuis ducitur ordo,
Sentit & insanos obscuris flatibus austros.

30 *NEPTVNVS, vt Artemidorus refert, Amphitriten voluit in coniugium accipere, quæ cum ob verecundiæ magnitudinem & virginitatis obseruantiam ad Atlantem confugisset, Neptunus post eam multos misit qui eam peterent, inter quos & Delphinum misit qui eam peteret. Quæ cum circa insulas Atlantis moraretur, reperit eam, nunciauitque Neptuno, quam ille suis persuasionibus ad suam perduxit voluntatem, Delphinóque maximos honores in mari tribuit, quem in astris intulit & in manu sua habere instituit. Habet autem stellas nouem, & ideo musicum signum dicitur, eo quòd in numero musarum stellas habet, in ore vnam, in solio duas, in pinnulis ventris tres, in dorso vnam, in cauda duas. sunt omnes nouem. Delphinus autem non multum currit supra Capricornum.*

ORION.

31 TELA, caput, magnísque humeris, sic baltheus ardet,
Sic vagina ensis, pernici sic pede fulget.

31 *ORION qui & Incola dicitur, ante Tauri vestigia fulget, & dicitur Orion, ab vrina, id est ab inundatione aquarum. Tempore enim hyemis habet ortum cum mare & terras aquis & tempestatibus turbat. Hunc Romani Iugulam vocant, eo quòd sit armatus, vt gladius stellarum luce terribilis & clarissimus, qui si fulget, serenitatem portendit: si obscuratur, tempestatem annuit imminere. Hunc Hesiodus dicit Neptuni & Euryales filium, cui dono datum est à Neptuno, vt super fluctus ambularet, veluti supra terram. Qui cùm Chium venisset, Meropem OEnopionis filiam compressit, quem Oenopion ob iniuriam excæcauit, & de finibus suis expulit ipse cum Lemnum venisset, à Sole dicitur ei lumina restituta esse, & reuersus est ad OEnopionem, qui cum à ciuibus terra absconderetur, OEnopion, desperata eius inuentione, Cretam est profectus: vbi cum immodice venaretur, & à Diana corriperetur, ait se nullam feram in terris relicturum. Tellus indignata Scorpionem extulit miræ magnitudinis, qui pœnas magniloquentiæ eius exigeret, Iupiter autem Orionem ob virtutem astris intulit. idem rogatu Dianæ Scorpionem inter astra duodecim cœlo collocauit, quorum contra magnitudinē stellæ quoque eorum amplissimæ sunt. Aristomachus autem dicit Erythrea quendam Thebis voto petisse, vt filium haberet, ad quem Iupiter Mercurius & Neptunus hospitio deuenerunt: qui eis hostiam immolauit, vt filius nasceretur: cuius bouis pelle detracta, dij in eam vrinam fecere, iussuque Mercurij, terra obruta est, vnde puer supradictus est natus, quem Vrionem appellauerunt & astris intulerunt. Quidam autem dicunt Vrionem Methymnæum qui cùm esset citharæ potens, rex Corinthiorum Pyranthus nomine eum dilexit, qui cum á rege impetrasset vt ciuitatem arte sua illustraret, & magnum patrimonium acquisiuisset, consenserunt famuli cum nautis, vt eum interficerent: quem cum vellent interficere petijt ac eis vt ante decantaret. Cum autem citharæ sonus cum voce eius audiretur, Delphini circum nauim venerunt, ille super vnum ex his se præcipitauit, qui eum sublatum ad Regem Pyranthum Corinthum detulit. Delphinus subductis per æstū aquis exanimatus est. Qui cum suos casus Pyrantho narrasset, iussit rex Pyranthus Delphinum sepeliri, & ei monumentum fieri: post aliquantulum temporis nauis qua Orion deuectus fuerat, Corinthum delata est. Nautas cum ad se adduci rex imperasset, & de Orione inquireret, dixerunt eum obijsse. Quibus ille, Crastino, inquit, die ad Delphini monumentum iurabitis: eósque custodiri mandauit, atque Orionem ita ornatum sicut se præcipitauerat, in monumento Delphini delitescere. Cùm autem adducti per*

Delphini

Delphini monumentum iurarent Orionem obijsse, & de monumento prodijsset, illi cum videntes obmutuerunt, ibiqua regis imperio crucifixi sunt, Dehinc Iouis miseratione dicitur Orion cum Delphino inter astra positus. Nigidius autem refert quodam tempore Iouem cum cæteris dijs apud Musæum Bisonio rum regem hospitio dapsili copiósoque affectu prædito in hilaritate constituisse, vt in corio Tauri qui tunc immolatus fuerat, mingerent, eóque loco in corio terra obruta natus sit Orion, qui factus adolescens digna deorum forma atque egregia virtute incitatus, immortali memoria obtemperabat, quibus ortus dicebatur. Nam cum in Celinio venaretur, Dianam irridens contemnebat eius opera, quæ in monte constituebat. Itaque Diana misisse dicitur Scorpionem qui Orionem vita priuaret: Orion vita priuatus, sideribus illatus est. Habet autem stellas, in capite claras tres, è quibus media est splendidior cæteris: in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito obscuram vnam, in eadem manu vnam, in zona tres, in gladio quem tenet in manu, tres: in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas, in mantili tres sunt omnes XVII. & decem ex eis obscuriores.

CANIS.

32 CVM tetigit Solis radios, accenditur æstas,
Discernitque: ortu longe sata viuida firmat:
At quibus arctatæ frondes, aut languida radix,
Exanimat: nullo gaudet maiúsve minúsve
Agricola: & sidus primo speculator ab ortu.

32 *SIRIVS, stella est in medio Centro cœli, ad quam cum Sol accesserit, duplicatur calor ipsius, & languore afficiuntur corpora humana. Sirium autem stellam vocatam putant, propter flammæ candorem. Latini autem illam Caniculam vocant, vnde & dies Caniculares dicuntur, quia quandiu Sol in ipsa est, pestifera est, sed pro qualitate adiacentium commutatur. nam aut vincitur, aut morbosis vtitur viribus. hinc est, quòd cùm certo tempore oritur, non semper est noxia. Quidam verò dicunt Canem fuisse quæ Europæ cum dracone custos data est, quæ postea Minos vtraque accepit. Eandem postea ob medicinæ causam Procridi in munere datam, quæ postea Cephalus vtraque possedit, vir Procridis, qui eam ad Thebas duxit ad vulpem Thebanorum agros infestantem: cui Cani fatum est, ne ab vllo posset interfici, itémque Vulpi. Iupiter verò Vulpem in lapidem conuertit, & Canem astris intulit. Amphianus tragœdiarum scriptor refert, quòd cum hominibus stellæ relinquerent locum, missus est legatus Canis ad Doloram, quam vt vidit, tempore tempestiuo adamauit: qui cum flagraret amore, nec posset frui, magis asperius vrebatur: calamitate accepta, & Deos adiutores inuocare cœpit: tunc Aquilo misit filios suos adolescentes, qui operam Cani traderent, & ipse flatu suo Canis ardorem sedauit, qui flatus Etesiæ dicitur: amoris autem memoria remansit.*

Sunt qui aliter memorent. Icarius à Libero hospitio receptus est, qui ei in munere vtrem plenum vino tribuit, iussitque vt in reliquas terras propagaret. Icarius dehinc Athenæus, cum in terram Atticam ad posteros deuenisset, eis genus hoc suauitatis ostendit. pastores autem cum immoderatius biberēt, ebrij facti conciderunt. Qui arbitrantes Icarium malum medicamentum sibi dedisse, eum fustibus interfecerunt. Icarium autem occisum Canis qui cum eo fuerat, Mæra nomine, vlulans, Erigone eius filiæ monstrauit vbi pater insepultus iaceret: quæ cum venisset eius corpus sepeliuit, ipsaque se in monte Hymetro contulit, ibique laqueo sibi mortem consciuit. Tunc dicitur Liber à Ioue petijsse, vt Erigonem & Icarium astris inferret. Iupiter autem audita eius petitione, Erigonem signum Virginis nominauit: Icarium autem patrem eius, Arcturum. Qui cùm exoritur, tempestates mari terræque efficit. cúmque Athenas pestilentia opprimeret, ex oraculo responsum est cessaturam pestilentiam, si per annos singulos de frugibus & vindemia Icario & Erigonæ primum delibaretur. Quod factum est ab Atheniensibus, qui diebus festis institutis aras constituerunt: ideo quia illam pendentem aspexerunt, quod est apud Græcos: ex quo factum est, vt soli oscillo iactarentur homines. Canis autem Icarij qui vlulans ante pedem pendentis Virginis mortuus est, Astrocyon nominatur, quod nos Canis stellam dicimus: qui ob eandem causam quando exoritur, summam pestilentiam hominibus facit. Habet autem stellas, in capite vnam, quæ Isis dicitur, claram: in lingua vnam, quam Sirium vel Canem vocant, quæ magna est

& ſplendida: in collo duas, in ſingulis humeris ſingulas obſcuras, in pectore claras duas, in anteriore pede ſiniſtro tres, in dextro vnam claram, in extremo ſupra dorſum tres, in ventre duas, in ſiniſtro femore vnā in poſteriori pede ſiniſtro vnam, in ſummitate caudæ vnam fiunt omnes XX. Situm autem eſt hoc ſignum inter hiemalem tropicum, & arcticum ſubterraueum qui Auſtralis vocatur.

DASYPVS.

33 SIC vtrunque oritur, ſic occidit in freta ſidus:
Tu paruum Leporem perpende ſub Orione.

33 LEPVS ſub pedibus Antecanis & Orionis conſtitutus eſt. Hic dicitur Orionis canem fugere venantis. Nam vt venatorem eum finxerunt aliqua de cauſa, ita Leporem ei ad pedes fugientem finxerūt. Quidam negant tam nobilem támque magnum venatorem, de quo ante in Scorpione ſigno diximus, & poſtea in ipſius figura dicemus, oportere Leporem venari. Callimachuſque accuſat eum, quòd cum Dianæ ſcriberet laudes, eam leporino ſanguine gaudere, & eos venari dixerit. Nonnulli à Mercurio inter aſtra collocatum dicunt propter nimiam velocitatem, ſiue quòd inter quadrupedes plus pariat, & quoſdam fœtus pariat, quoſdam verò in ventre habeat, ſicut Ariſtoteles philoſophus ait, qui de animalium ratione diſſeruit. Antiquitus autem dicebatur in inſula Lero nullum Leporem fuiße, ſed ex eorum ciuitate adoleſcens quidam ſtudio generis ab exteris terris Leporem fœminam produxit, & ad eius partum diligentiſſime quæ opus eßent adminiſtrauit: itaque cum peperißet, & complures eius ciuitatis ad ſtudium intendißet, & partim precio, partim beneficio mercati eßent, omnes Lepores alere cœperunt: quibus cùm nihil daretur ad manducandum, impetu facto, omnia comederunt, quo facto inſulam calamitas afflixit. itaque poſtea Leporis figuram aſtris contulerunt, vt homines meminißent nihil his exoptandum in vita, ſi inſolenter vtantur lætitia, qua dolorem capere poſterius cogantur. Habet autem ſtellas, in ſingulis auribus ſiugulas, in pectore duas, in dorſo nitidam vnam, in poſterioribus pedibus ſingulas. ſunt autem omnes VII.

ARGO NAVIS

34 AT cum decurrens inhibet iam nauita remos,
Auerſámque ratem votis damnatus ab ore,
Perlegit, optatam cupiens contingere terram:
Sed quia pars violata fuit coéuntia ſaxa,
Numine Iunonis tutus cùm fugit Iaſon,
Hæc micat in cœlo lateri non amplior, actus
Qua ſurgit malus, qua debet reddere proram,
Intercepta perit nulla ſub imagine forma:
Puppis demiſſo tantum ſtat lucida clauo.

34 POST Canis igitur magni caudam, ſecundum ſtellarum ordinem Nauis conſtituta eſt, quam quidam beneficio Mineruæ inter aſtra collocatam dicunt, quæque prima ab ea fabricata eſt, & mare quod antea inuium fuerat hominibus, peruium nautis ingenio fecit, quam notatam in cœlo figurauit, ſed à gubernaculis vſque ad malum. Nonnulli dicunt Danaum Beli filium ex compluribus coniugibus qninquaginta filias habuiße. fratrem autem eius Eegyptum totidem filios. Danaum autem & filias eius interficere voluit, vt regnum paternum ſolus obtineret, eaſque filijs ſuis vxores à fratre popoſcit, Danaus autem cognita malitia, Mineruam inuocauit adiutricem: tunc primum dicitur Minerua nauim feciße, quæ Argos apppellata eſt, cum qua Danaus ex Aphrica Argos profugit. Aegyptus filius ſuos ad perſequendum fratrem miſit. Qui poſtquam Argos venerunt, patruum impugnare cœperunt. Danaus autem vt vidit ſe eis obſiſtere non poße, dedit eis filias ſuas, quæ patris iußu viros ſuos vna nocte interfecerunt, ſola Hypermneſtra Linum ſeruauit: ob quod fanum illis factum eſt. cæteræ verò dicuntur apud Inferos in dolium pertuſum aquam ingerere. Habet autem Nauis ſtellas, in puppe quatuor, in cataſtroma quatuor, in malo ſummo tres, in ſingulis temonibus quinque, ſub carina quinque. ſunt omnes XXVI.

CETVS.

CETVS.

35 DIVERSO posita & boreæ vicina legenti,
Auster pistris agens duo sidera, perlegit vnum.
Nanque Aries supra Pistrim Piscésque feruntur:
Bellua sed ponti non multum præterit Amnem.

35 PORRO sub Ariete & Piscibus super fluuium Cetus in cœli regione collocatus est. Dicitur autem à Neptuno missus ad Cepheum propter inuidiam Nereidis, à qua contra Cassiepeiam & Andromedam exardescebat propter nimiam pulchritudinem. huic Ceto Andromeda proposita erat, quem Perseus interfecit, & ab Ioue astris illatus est, vt memoria actus maneret. Habet autem stellas, in caudæ extremo claras duas, à cauda vsque ad gibbum eius sex, sub ventre sex. sunt omnes XIIII.

ERIDANVS FLVVIVS.

36 PLANXERE ignotis Asiæ Phaetontides vndis
Eridanus medius liquidis inter iacet astris.
Huius pars vndæ læuum ferit Orionis
Lapsa pedem, procul à motis qui Piscibus vsus,
Vincula coniectat nodus: cristam super ipsam,
AEquore Pistris adit. sunt illi libera cœlo
Sidera, nonnullam specie reddentia formam:
Sub Leporísque latus, versam post denique puppim,
Inter & Eridanum, flexúsque cauúmque carinæ.
Atque hæc ipsa notat, si nullam ferre figuram,
Sunt etiam toto sparsi sine nomine mundi
Inter signa ignes etiam, quibus & sua desit
Forma, per oppositi noscuntur lumina signi.

36 FLVVIVS, vt superius diximus, subter Cetum collocatus est. cœli regione cernitur, ad quam sinister Orionis pes extenditur. Ab Arato & Pherecyde Eridanus Padus esse putatur: & ideo inter astra collocatus, quòd à meridianis partibus dirigere cernitur. Hesiodus autem dicit eum inter astra collocatū, propter Phaethonta Solis, & Clymenes filium, qui dicitur currum patris ascendisse. Cúmque à tera altius leuaretur, præ timore in Eridanum fluuium, qui & Padus dicitur, cecidit, ab Ioue fulmine percussus: & omnia ardere cœperunt: causáque extinguendi vniuersos amnes immissos esse, omnéque mortalium genus interijsse, præter Pyrrham & Deucalionem. Sorores quoque Phaetontis flentes in arbores populos versæ sunt, lachrimæque earum in Electrum durare dicuntur, Heliadésque appellatæ. ipsæ autem nomina habuisse, Merope, Helie, Aegle, Aegiale, Petre, Phœbe, Chærie, Dioxippe. Cycnus quoque rex Liguriæ Phaethontis propinquus dum fleret, in Cycnum conuersus est, id quoque monens flebile canit. A quibusdam verò Nilus, qui & Gion existimatur, & ideo inter sidera collocatus, quòd à meridianis partibus cursum dirigat. Est autem sidus multarum stellarum luce adornatum, & subiacet ei stella quæ vocatur Canopus, siue Ptolemæon splendens: tangitque temonem Nauis. apparet autem humillima, eo quòd circa terram esse videtur, & nullum sidus inferius apparet, ob quod terrestris vocatur. Habet autem stellas, in primo flexu quatuor, in secundo tres, in tertio tres, vsque ad nouissimum septem, quas dicunt in ore Nili fluuij esse. sunt omnes XVII.

PISCIS.

37 INFIMVS Hydrochoos sed quà vestigia figit,
Sunt aliæ stellæ, quà caudam bellua flectit,

Quàque caput Piscis, media regione locatæ:
Nullum nomen habent, nec causam nominis vllam:
Sic tenuis cunctis iam pene euanuit ardor:
Nec procul hinc dextra diffundit Aquarius vndas,
Atque imitata cadunt errantis signa liquoris.
E quibus vna magis sub cauda flamma relucet
Squammigeræ pistris: pedibus subit altera signi
Fundentis latices: est & sine honore corona,
Ante Sagittiferi multum pernicia crura.

37 PISCIS magnus, cuius nepotes dicuntur Pisces, qui in circulo zodiaco constituti sunt, dicitur in astra collocatus, eo quòd decidens in Boeth stagno, Phacetis filia Veneris, in Piscem sit transfigurata, quã Syri deam nominauerunt. Quidam autem dicunt quòd de stagno filiam Veneris saluauerit. Vnde vsque hodie Syri Pisces argenteos in templo sacrauerunt. Est autem signum in parte australi, quod Piscibus orientibus oritur, quem Piscem dicunt Aquarij vrnæ habere effusionem. Habet autem stellas XII. è quibus vna fertur esse sub pedibus Aquarij, & tres in brachijs eius. ipsæ autem clariores esse cæteris noscuntur. inter hæc sunt astra siue signa quæ Planetæ appellantur.

38 OCEANVM occasu tangit tanto & magis arte,
Thuribulum metæ vim cœlo suscipit, & iam
Præcipiti tractu vastis dimittitur vndis.
Multa dedit natura homini rata signa salutis,
Venturámque nouis cladem depellere suasit.
Inter certa licet numeres sub nocte cauenda,
Thuribulum. nam si sordebunt cætera cœli
Nubibus obductis, illo splendore timeto,
Ne pacem pelagi soluat violentior auster:
Tunc mihi siccentur astricto cornua velo,
Erigat, emittátque latus per inane rudentes.
Quod si deprensa turbauit lintea puppis,
Incubuítque sinu laxo, vel mergitur vndis
Prona ratis, soluétque inimicum Nerea prora:
Vel si perspexit seruator Iuppiter æger,
Vltima persoluunt iactatæ vota salutis:
Nec metus ante fugit, quàm pars effluxerit orbis,
Quæ boream cœlum spectantibus indicet ortum.

38 SACRARIVM qui & Pharus dicitur, est signum nauigantibus semper contrarium, quod sequitur Scorpionis caudam. Quod quidam locatum inter astra dicunt, quòd in eo dij primum mutuo coniurationem fecerunt, cum iupiter contra Saturnum fecit, quòd memoriæ non solùm astris illatum, sed etiã hominibus hoc haberet institutum, quia in agonibus & ludis quinquennalibus coronæ habentur, & fœderis testes adhibentur, itémque vates per quos futura respondentur in Symposijs domibus consecrantur, & iure Iupiter igneum sibi velamen, ne eius fulminum potentia deprehenderetur adhibuit. Habet stellas quatuor, duas in superficie, in qua prunæ fuisse dicuntur, duas in vase eius.

CENTAVRVS.

39 INDE per ingentes costas, per crura, per armos,
Nauscitur intacta Sonipes sub Virgine dextra,

Seu

Seu prædam è siluis portat, seu dona propinqua
Placatura deos, cultor Iouis admouet aræ
Hic erit ille pius Chiro, tutissimus omnes
Inter nubigenas, & magni doctor Achillis.
Hic humero medium scindens iter ætheris alti,
Si tenuem traxit nubem stellásve recondit,
Toto clarus equo, venientes nunciat euros.

39 CENTAVRVS dicitur Saturni & Philyræ filius. nam Saturnus cum Iouem filium quæreret in Thracea, cum Philyra Oceani filia in equum versus dicitur concubuisse, & ex ea Chironem Centaurum natum artis medicinæ inuentorem, ipsamque in arborem φίλυραν, hoc est tiliam versam esse, & habitasse Chironem in Pelio monte inter homines æquissimum, à quo Aesculapius medicina, Achilles cithara, in astrologia Hercules literis instructi sunt: cuius hospitio cum Hercules vteretur, sicut Antisthenes dicit è pharetra sagitta lapsa dicitur pedem eius vulnerasse, acceptoque vulnere illum animam exhalasse, & ab Ioue astris illatum. est autem signum ad aspectum Sacrarij. Vnde & ad idem Sacrarium sacrificare videtur. Habet stellas, in capite obscuras tres, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in medio pectore vnam, in spina duas, in ventre splendidas duas, in dextro lumbo claram vnam, in cauda tres, in singulis genibus retrorsus duas, in vtroque armo vnam, in vtrisque pedibus anterioribus singulas. fiunt omnes XXXIII. Quidam arbitrantur tenere in sinistra manu arma & Leporem: in dextra vero bestiolam quæ θηρίον appellatur, & βύρσαν, id est vtrem vini plenum, in quo libabat dijs in Sacrario. Habet autem stellas bestiola, in capite vnam, in spina claram vnam, in cauda duas, in summo pede posteriore claram vnam, in anteriori pede vnam claram, in thyrso tres. fiunt omnes XXXIII.

HYDRA.

40 HIC primos ortus Crater premit vlterioris,
Vocalis rostro Corui, super Hydráque lucet.

40 HYDRA, super cuius caudam Coruum sedere dicunt, & in medio Vrnam asserunt, est signum in parte australi, caput deflexum habens ad Cancrum, cuius sinuosi corporis medietas est connexa sub Leone, caudam verò extendit ad Centaurum, supra quam sedet Coruus: qui Coruus ideo inter astra collocatus dicitur, eo quòd fuerit in tutela Apollinis, à quo missus ad fontem, vt dijs ad libandum aquam deferret: cùm vidisset arbores grossos ficus habentes, volans consedit in eis donec maturæ fierent, & aquam deferre distulit: post paucos autem dies peracto sacrificio, cum ille ficos comedisset, & se dijs peccasse sensisset, denuò ad fontem vt aquam hauriret redijt, & ab Hydra exteritus vas vacuum reportauit, dicens excessisse aquam, quæ fuerat in fonte. cognoscens Apollo sibi Coruum peccasse, prohibuit eum eo tempore aquam bibere, vt Aristoteles dicit in eo libro, qui de bestijs scribitur. Et Isidorus in naturalibus, vel in physicis memoriæ tradidit, quod ipse peccati pœnas daret, qui & postea astris illatus est. Crater autem in medio angue positus est: caudam autem anguis Coruus appetit rostro, neque potest iuxta accedere vt bibat. Habet anguis stellas in capite, claras tres, in prima flexura sex, & vna ex eis obscura ad vltimum: in secunda flexura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta vsque ad caudam octo claras. fiunt omnes XXVI. Paululum sub prima flexura Crater siue Vrna situs est, inclinatus ad genua Virginis. Habet stellas in labris obscuras duas, per singula latera tres, in fundo duas. sunt omnes X. Coruus autem qui est ad vltimam eius caudam, spectans ad occasum, habet stellas, in capite claram vnam, in ala duas, in cauda tres, in pedibus singulas ab vnguibus. sunt omnes sex. omnes simul fiunt XXXXIII.

* *

AETHERIVM venit thalamum super imbribus atrum,
Et tonitru, crebráque abscondit grandine terras.
Temperat in Geminis annum, nec crede sereno,
Nubila nec diuturna putes cum sidere Cancri
Fons erit ardentis, tamen hoc in littore certum

Flagrantis placide lucens hic temperat annum.
Cùm posuit sedem Nemeæis finibus astrum,
Virginéque & Libra, semper pendentia tantum
Nubila continua magis in statione manebunt.
Nunc quoque nulla fides cœlum cum Scorpion acer
Stat super: incerta nanque omnia lege feruntur:
Heu quantis terras tum Iupiter ignibus omnes
Obruet, aut glomerata cadet quàm densa per astra
Immitis grando cœlo, quàm sæpe sonabit,
Cum spatium attigerit tendentis singuláque ignis,
Non terris imbres, ponto non flamina deerunt,
Et cœli terret sonitus mortalia corda,
Cum sedem Aegoceri Cithereius attigit ignis.
Horridus at gelidos portendit Aquarius ignes,
Hibernæque cadunt pluuiæ, concretáque grando.
Piscibus à geminis sub prima recurrerit astra,
Hesperus, hæc tibi signa feret, cùm lucifer ora
Ingreditur Venus alma polũ, sed vbi Hesperus ignes
Prouocat ætherios, & noctem ducere terris
Incipit, exoriens ecce hæc Citherea mouebit.
Vere caueto imbres, & fulmina culmine ab alto,
Phryxeum rutilo pecus irradiauerit astro
Nubila, commixtúsque fragor pluuialibus vndis,
Flamináque assiduo terris tum stantia pulsu.
E cœlo diri deiecti grandinis ictus,
Vere magis nitido Tauri cum sidere fulsit.
Appota Geminis eadem constantia præstat,
Cum dederit soles, inducit nubila cœlo:
Nubila cum fuerint, subitos mirabere soles:
Et modo te vento gelido, modo protinus imber
Lucens alterna superabit nube serena.
Sin leuis ingressa est spaciosi sidera Cancri,
Pacem mundus habet, non nulli corpore soles
Pestiferi incendunt, non sidera densa solutos
Astringunt artus: alieno tempore lenis
Omnia pacato tum sidere temperat aër.
Ac rapidis idem ne solibus æstuet orbis,
Efficient magni conspectu signa Leonis.
Virgine erunt pluuiæ, plerique in nube fragores,
Concaua quos reddunt incluso nubila vento.
Detrahit autumno pluuias, eadémque repellit,
Nubibus assiduis, cœlúmque ob frigora prima,
Extremum autumni superent glacialia terræ.

Scorpios at raris ne quis caua terra grauetur,
Horrebit pluuijs.ad diros omnia nimbos,
Continuósque ruit, cum per sinuosa tenetur
Cornua Centauri rapida distincta sagitta.
Aegoceros imbres, & crebro lumine ruptos
Nubibus elidet sonitus, templóque nitore
Flagrantis teli mortalia numina vincent.
Hæc eadem fundens prædicit Aquarius imbrem.
Extremis sæuis maria increbescere ventis,
Ostendunt Pisces Veneris quos stella notarit.
Et quoniam certis extat via cognita signis,
Accipe quid moueat mundo Cyllenius ignis,
Si modo Phœbei flammas euaserit axis,
Matutina ferens solitos per sidera cursus.
Cum pecudum villis auratum fulserit astrum,
Ventorúmque graues, & diræ grandinis iræ,
Non intermisso patienti tempore surgent.
Quin pluuias alias etiam in regione notabis
Affore non omni: nanque est tunc imber in aruis.
Ast vbi se Taurus sinuatis cornibus effert,
Grandine significat. Geminis tranquilla sereni
Et placidum nautis spondet cœlúmque fretúmque,
Nubila atque imbres, æstus ac frigora miscet.
Certior ardor erit, quanuis iuuet aura fauoni,
Cum vasti calida radiabit sede Leonis.
Templa sed ætherei simul ac possederit ignis,
Omnia mixta feret, pluuias meditabitur ingens,
Vndique grando venit, rumpuntur culmina nimbis.
Centauri attigerit cum iam Cyllenius arcus,
Aut vbi consurgit Capricornus & ipse biformis,
Aut subitos cœlo deducet crebrius imbres
Fulminis, aut iactu magnum perrumpit Olympum.
Nullo serenato Capricornus nubila cœlo
Comparat, aut gelidos flatus, cœlíque fragores.
Non alio melius signo prædicere possis.
Piscibus hæc eadem quanuis cognoscere fas sit,
Quandoquidem exoritur mundo Cyllenius ignis.
Quid faceret primum modo cum lumine Solis,
Tempus & occasus moneat quoque discere Phœbi.
Ver erit hibernis totum execrabile nimbis,
Et crebro tonitru iunget florentia rura,
Spésque nouæ segetis quatientur grandinis ictu,
Vretur cœlum, magni, cùm regna tonantis

Ingrediens pecudis ingreditur aurea terga,
Hinc & Agenorei ſtellantia cornua Tauri,
Quídve ferant Gemini, rapido quid ſidere Cancer,
Si penitus quæras: Taurum ſæuire videbis,
Grandine nec contra ferri ratione probanda,
Aut Cancro, aut Geminis: calidus veſtigia ſeruat
Hic quo dicta Leo ſæuíſque caloribus ardet.
Flatus at Geminis miſcet tranquilla ſerenis,
Spiciferæque manu tendenti libera nutu
Diſſentit diuæ, ſed vt hæc ventura ſerena
Nunciat, & ventis ceſſat mare, ceſſat & aër.
Scorpios in pluuias rarus, ſed nubibus atris
Creber agit nimbos: & ſæua tonitrua portat,
Clara Sagittiferi tetigit cum lumina ſigni.
AEgocero ſemper cœlo leuis excidit imber.
Frigidus at rapidis horrebit Aquarius euris,
Brumaléſque dabit pluuias, atque igne perenni
Cum ſonitu quatiet nubes ſecura laboris,
Non fruſtrans animum certo me limite ducat.
Hæc eadem tibi ſigna dabunt non irrita Piſces.

SOLEM per ſeipſum conſtat moueri, non cum mundo verti, ſed in zodiaci circuli obliquitate curſum paragrare, paulo ſuperius diximus: qui cum per trecentos ſexaginta quinque dies, & quadrantem zodiacum luſtret, & ſingula tricenis diebus denîſque horis ac ſemiſſe, id eſt dimidia hora, tranſcurrat incremento dimidiarum horarum quarto anno vnum diem complet, quem biſſextum nuncupant, qui dies conficitur ex quadrantibus. Nam cum duodecies ſemis ſex horas integras faciant, id eſt quadrantem, hic quadrans quater ductus vigintiquatuor horas perficit, idem vnum diem cum ſua nocte complet, & in quarto biſſextum, vt præfati ſumus, efficit. Sol interea dum igneus ſit, præ nimio motu conuerſionis ſuæ amplius incaleſcit. cuius ignem dicunt philoſophi aqua nutriri, & è contrario elemento virtutem luminis & caloris accipere, vnde videmus eum ſæpius madidum atque rorantem. Tunc autem *eclipſin patitur, quod Latinè defectio dicitur, quoties Luna XXX, ad eandem lineam qua Sol vehitur, peruenit, eique ſe obyciens eum obſcurat, vnde deficere nobis videtur, cum ei orbis Lunæ opponitur. Signa enim tempeſtatis vel ſerenitatis hoc modo aſtrologi mundi cognoſcenda eſſe dixerunt. Virgilius nanque ait, ſi Sol in ortu ſuo maculoſus ſit, atque ſub nube latens: aut ſi dimidia pars eius apparuerit, imbres futuros. item Varro ait, Si exoriens concauus videtur, ita vt è medio fulgeat, & radios faciat, partim ad aquilonem, partim ad auſtrum, tempeſtatem humidam & ventoſam futuram innuit: item, ſi Sol, inquit, rubeat in occaſu, ſincerus dies erit: ſi palleat, tempeſtatem ſignificat. Nigidius quoque ait, Si pallidus Sol in nigras nubes occidat, aquilonem ventum ſignificat. Hunc etiam Græci Apollinem appellauerunt, à quo ſe ſpiritum accipere arbitrantur. ἀπόλλωμ enim Græce, Latine perdens dicitur, quòd feruore ſuo omnem ſuccum virentium decoquendo perdat herbarum. Hunc etiam diuinationis deum eſſe voluerunt, ſiue quòd Sol omnia obſcura manifeſtat in luce, ſiue quòd in ſuo proceſſu, & occaſu eius orbita multimodos ſignificationū monſtret eſſectus. Sol dicitur, aut ex eo quòd ſolus ſit, aut quòd ſolito per dies ſurgat & occidat. Hunc etiam ſine barba pingunt, quia occidendo & naſcendo ſemper eſt iunior, ſiue quòd nunquam in ſua virtute deficiat. vt Luna quæ creſcit aut minuitur. Huic quoque illam ob cauſam, quòd aut quadripartitis temporum varietatibus anni circulum peragat, id eſt verni, æſtatis, autumni, & hiemis: aut quòd quadripartito limite diei metitur ſpacium. Vnde & ipſis equis condigna nomina poſuerunt, id eſt Erytræus, Aethon, Læmpros, & Philogæus. Erythræus Græce ruber dicitur, quòd à matutino lumine rubicundus exurgat. Aethon lucidus dicitur, quòd tertia hora inſtante lucidior fulgeat. Lampros verò lucens vel ardens dicitur, quod fit dum ad vmbilicum diei contra arcticum conſcenderit circulum. Philogæus Græce terram amans dicitur, quòd hora nona procliuior vergens occaſui pronus incumbat.*

LVNA terris vicinior est quàm Sol, siue quàm cætera errantia sidera. Vnde & breuiore orbe celerius peragit cursum suum. Nam iter quod Sol trecentis & sexaginta quinque diebus & sex horis peragit, Luna vigintiseptem diebus & octo horis percurrit. singula verò signa Sol tricenis diebus & denis horis ac semiße. Luna autem binis diebus, & semis hora, beße vnius, perlabitur. Vnde fit vt quantum spatij in zodiaco Luna percurrit, tantum Sol tredecim diebus expleat. Hanc quidam philosophorum dicunt proprium lumen non habere, globîque eius vnam partẽ eße lucifluam, aliam verò obscuram & paulatim se vertendo diuersas formas efficere. Alij contra aiunt, Lunam globum suum habere, sed ignem à Sole concipere, & quantum percutitur ardescere, & quantum à Sole discedit augeri, Cùm vero contrà steterit, feritur ex aduerso & velut speculum, non vim, sed imaginem reddit, vnde & defectum patitur, si inter ipsam & Solem vmbra terræ interueniat. Hac enim crescente vniuersa gignentia pubescunt, tenuescente tenuantur: humor etiam & spiritus omnis augescit. tumescit oceanus. quod diuerso cœli & vagantium stellarum temperatur, atque deteritur & infra fluit, id excipit Luna & Soli tradit. quo & animalia vigescunt, & humus quodammodo animatur genitali calore, & vt ita dixerim, viua plurimum valent in orginibus quam in ortu sunt: languent in occasu. Ortum facit in stella quam Sol præterit, deinde statione matutina cum à quinto loco Solis steterit, in eodem manet signo, donec ab eodem Sole moueatur, quæ contraria est Soli. mane occidit, oritur simul nocte, & vocatur Chronicos. Deinde rursus altero latere, à quinto signo deprehensa postmerediana, stationem facit, donec ingreßo Sole idem signum sub radijs eius delitescens in totum occidat. Aspiciunt inter se stellæ ex tertio signo quod dicitur Trigonũ, & habent maxime confusionem: item à quarto signo, quod Tetragonon & Centrum vocatur, & in alterutrum maxime præstant effectum, item ex contrario, quod est septimum signum & Diametron vocatur, quæ maxime aduersum cætera dißident. Vel leuiter aspiciunt, vt sextum quod dicitur Hexagonon. Signa tropica peregrinis nationibus præsunt, & omnino motibus & consilijs subinde variantur, atque permutantur. Biformia generatione rerum omnium repetitionem significant, & interim dilationem. Solida vehementer & instanter efficiunt, & ad exitum vel prospera vel aduersa perducunt, sicut aspiciuntur à stellis, vel fauentibus, vel repugnantibus. Iam verò quia de eius cursu vel ordine sub breuitate diximus, restat vt quid de ea Gentiles senserint edicamus. Lunam gentiles Dianam germanam Solis quem Apollinem nuncupabant, fuiße dixerunt, & sicut à Sole spiritum, ita se à Luna corpus accipere arbitrabantur: Dicebant enim eam viarum præsidem, & virginem, eo quod in via nihil pariat. idcirco igitur ambo sagittas habere dicuntur, quòd ipsa duo sidera de cœlo radios vsque ad terram emittant, ideo faces, quia Luna illuminat, Sol & illuminat & exurit. ideo bigam Luna dicitur habere, siue propter velocitatem. siue pro eo quòd nocte & die apparet. ideo vnum equum album & alium nigrum dicitur habere, eo quòd hieme & æstate plus luceat quàm vere & autumno. Diana autem Luna dicta est, quasi diana, eo quòd die ac nocte apparet ipsa, & Luna eo quòd luceat, & Triuia eo quòd tribus fungatur figuris, de qua Vergilius ait, Tria virginis ora Dianæ. nam eadem Luna, eadeam Diana, eadem Proserpina vocatur, id est cœlestis, terrestris, & infernalis. De qua quidam, Denique cum Luna est, sublustri splendet amictu: Cum succincta iacet calamis, Latonia virgo est. Lunam voluerunt etiam apud inferos Proserpinam, seu quòd nocte luceat, siue quòd humilior currat & terris præsit: vnde bigam boum habere dicitur, illo videlicet pacto quod detrimenta & augmenta non solùm terra, sed & lapides vel cerebra animantium, & quod magis incredibile sit, etiam lætamina sentiunt, quæ in Luna incrementis eiecta vermiculos parturiant. Ipsam Dianam ortam nemoribus volunt, simili modo quod arborum ac fruticum succo augmenta inducat. Denique crementis Lunæ abscißa ligna furfuraceis tinearum terebraminibus fistulascunt. Nemoribus quoque adeße dicitur, quòd omnis venatio plus nocte quàm die dormiat. Endymionem verò pastorem amaße dicitur, duplo scilicet modo: seu quod primus hominum Endymion cursum Lunæ inuenerit, vnde & triginta annos dormiße dicitur: quia nihil aliud in vita sua, nisi huic repertioni studuit, sicut Mnaseas in primo libro de Europa scribens tradidit. siue quod Endymionem amaße fertur, quia nocturni roris humor, qui est siderum, quique ipsius Lunæ animandis herbarum succis insudetur, & pastoralibus prosit succeßibus. Præterea signa tempestatis vel & serenitatis in ea videri poße antiqui dixerunt. Nigidius ait, si Luna in summo circulo maculas nigras habuerit in primis partibus mensis, imbres futuros significat. Si in medio, tunc cum plena sint in eo cornicula, serenitatem. Cæterùm si rubet quasi aurum, ventos ostendit. fit enim ventus ex aëris dẽsitate, qua obducti Sol & Luna rubescunt. item si cornua eius tetra fuerint nebula, tempestas futura est. Aratus autem dicit, Si aquilonium cornu Lunæ est porrectius, aquilonium imminere. Item si cornu australe sit erectius, notum imminere. Quarta autem Luna index futurarũ certißima habetur aurarum. Vnde & Vergilius, Si in ortu quarto: nanque is certißimus auctor.

A BRVMA in fauoniũ CAESARI nobilia sidera, significãt. III. cal. Ianua. matutino Canis occidẽs

quo die Atticæ & finitimis regionibus Aquila vespere occidere traditur. Pridie nonas Ianuarias Cæsari Delphinus matutino exoritur, & postero exoritur Fidicula, quando Sagitta vesperi occidit. Item quinto idus Ianuarias eiusdem Delphini vespertinus occasus & continui dies hiemis Italiæ, cum Sol in Aquarium sentitur transire, quod fere XVIII. cal. Febr. euenit. VIII. Febr. Regia stella appellata Tuberoni, in pectore Leonis occidit matutino, & pridie non. Febr. Fidicula vesperi occidit.

A FAuonio in æquinoctium Cæsari significant IIII. calend. Mart. quatriduum variè, & VIII. calen. Mart hirundinis visus, & postero die arcturi exortus vespertinus. Item nonas Mart. Cæsar. Cancri exortu id fieri obseruauit. VIII. Idus Mart. aquilonis Piscis exortus, & postero die Orionis exortus, & in Attica Miluus apparere obseruatur. Idibus Martijs Cæsar ferales sibi notauit Scorpionis occasus. III. calend. Aprilis Italiæ Miluus ostenditur. XII. cal. Apriles Equus occidit matutino.

Aequinoctium vernum VIII. cal. Aprilis peragi videtur. Ab eo ad Vergiliarum exortum matutinum Cæsari significant. III. non. April. in Attica Vergiliæ vespere occultantur. Item post pridie nonas Apriles in Bœotia & Chaldæis Orion & gladius eius incipiunt abscondi. Cæsari VI. Idus Aprilis significat imbres Libræ occasus. XIIII. cal. Maias succulæ occidunt vespere, sidus vehemens, & terra marique turbidum. XVI. cal. Maias, in Attica occidunt vesperi, Cæsari. XV. cal. Mai. quatriduum significant, XII. calen. Mai. Assyrijs succulæ occidunt vesperi, quod vulgo appellatur sidus parilicium, quoniam XI. calen. Maias vrbis Romæ natalis habetur, quo fere serenitas redditur. claritatem obseruationis membrorum augmēto, Hyadas appellantibus Græcis, quod nostri à similitudine cognominis vocabulum eis stellis propter succos impositum arbitrantur: imperiti appellauere Succidas. Cæsari VIII. calen. Maias notantur dies. VII. calen Mai. Aegypto Hœdi exoriuntur. VI. cal. Mai. Bœotiæ & Atticæ Canis vespere occultatur, & Fidicula mane oritur. X. cal. Maias, Assyrijs Orion totus absconditur. Quarto autem cal. Maias Assyrijs Canis.

VI. non Maias Cæsari Succulæ matutino exoriuntur, & VIII. Idus Mai. Capella pluuialis. Aegypto autem eodem die Canis vesperi occultatur. Sic fere in VI. Idus Mai. qui est Vergiliarum exortus, decurrūt sidera.

A Vergiliarum exortu significant Cæsari post pridie Idus Mai. Arcturi occasum matutinum. III. idus Mai. Fidiculæ exortus. XII. calen. Iunias Capella vesperi occidit. & in Attica Canis. XI. cal. Iunias Cæsari Orionis gladius occidere incipit. III. no. Iunias Assyrijs Aquila oritur vesperi. VII. idus Iunias Arcturus matutino occidit Italiæ. IIII idus Iunias Delphinus oritur in Aegypto. XI. cal, Iulias eiusdem Orionis gladius Cæsari occidere incipit. VIII. cal. Iulias, longissimus dies totius anni, & nox breuissima Solstitium conficit.

A Solstitio ad Fidiculæ occasum, VI. cal. Iulias Cæsari Orion exroitur. Zona autem eius Assyrijs, IIII. no. Iulias, Aegypto verò eadem die Procyon æstuosus matutino oritur, quod sidus apud Romanos non habet nomen, nisi Canicula, quam volumus intelligere minorem Canem, vt in astris pingitur ad æstum maxime pertinens, sicut paulo pòst docebimus. IIII. non Iulias Chaldæis corona occidit matutino. Atticæ Orion totus eadem die exoritur. Pridie idus Iulias, AEgypto Orion desinit exoriri. XV. cal. Augustas, Assyrijs Chiron exoritur. Deinde post triduum fere vbique confusum inter omnes sidus, indicans quòd Canis ortu vocatus, Sole partem primam Leonis ingresso cum sit solstitium, quod sidus accendit solem & magnam æstus obtinent causam. XVI. cal. August. Aegypto Aquila occidit matutino, Etesiarumque Prodromi flatus incipiunt, quod Cæsar X. cal. August. sentire Italiam existimauit: Aquila Atticæ matutino occidit. VIII. idus Aug. Arcturus medius occidit.

IIII. idus Aug. Fidicula occasu suo autumnum inchoat, aut annotat. sed vera ratio id fieri inuenit pridie idus Augu. Equus oritur vesperi, & Cæsari. Aegypto Delphinus occidit. XI. cal. septembres Assyrijs stella, quæ Anteuindemiator appellatur, exoriri mane incipit, vindemiæ maturitatem promittens, cuius argumeuto erunt agni colore mutati, & Assyrijs quinto cal. Septemb. Sagitta occidit, Etesiæque desinunt. Anteuindemiator Eegypto nonis Septembribus oritur. Atticæ Arcturus matutino, & Sagitta occidit mane. V. idus Septemb. Cæsari Capella oritur vesperi: Arcturus verò pridie idus Septemb. imbres vehementissimos significat, terra marique. Ratio eius hæc traditur, si Delphino occidente imbres fuerint, non defuturi sunt per Arctu. eius signi ortum seruat hirundinum habitus. nanque deprehensæ intereūt, XVI. cal. Octo. Aegypto Spica quam tenet Virgo, oritur matutino, Etesiæque desinuut. XI. cal. Octobres. commissura Piscium occidit, ipsumque Equi sidus VIII. cal. Octob. III. cal. Octobr. Hœdi oriuntur. cal. Octobribus Capella matutino exoritur. VI. nonas Octob. Atticæ Corona exoritur mane. V. nonas Octob. Heniochus occidit matutino. IIII non. Octob. Cæsari Corona exoriri incipit, & pridie non. occidunt, Hœdi vesperi. VIII. idus Octob. Cæsari fulgens in Corona stella exoritur, & tertio idus Vergiliæ vesperi exoriuntur. XVIII. cal. Nouember. succulæ vesperi oriuntur. Pridie cal. Nouembr. Cæsari Arcturus occidit, & Succulæ exoriuntur

cum

cum Sole. quarto nonas Nouembr. Arcturus occidit vesperi, & idus Nouembr. Atticæ Vergiliæ occasu suo hiemem inchoant. Quinto idus Orionis gladius occidere incipit. Deinde III. idus Vergiliæ occidunt, occasum matutinum Vergiliarum Hesiodes. natura huius quoque nominis Hesiodis astrologiam tradidit fieri

IN æquinoctio autumni consitetur quod Thales XXV. die ab æquinoctio, Anaximander, XXXI. Euctemon XLVIII. nos autem sequentes obseruationem Cæsaris, XLV. die ab æquinoctio dicimus fieri.

ANTE omnia autem duo esse nomina cælestis iniuriæ meminisse debemus. Vnum quod Tempestates vocamus, in quibus grandines, procellæ, cæteraque similia intelliguntur, quæ cum plenilunio acciderint, vi maiore impelluntur. Hæc ab horridis sideribus exeunt (vt sæpius diximus) veluti Arcturo, Orione, Hedis. Alia sunt illa quæ silente cælo, serenis noctibus fiunt, nullo sentieute, nisi cum facta sunt publica: & magnæ sunt differentiæ à prioribus, alijs rubiginem, alijs vredinem, alijs caliginem impellentibus: omnibus verò sterilitatem. De his nunc dicemus, quæ ante nos à nullo sunt prodita. Prius causas reddemus eorum quæ sunt præter lunarem, & quæ paucis cæli locis constant. Nanque Vergiliæ primatum tenent ad fructus quarum exortu æstas incipit, occasu hiems semestri spacio intra se, & messes vindemiásque, & omnium maturitatem amplexantur. Est præterea in cœlo qui vocatur Lacteus circulus, etiam visu facilis: huius defluuio velut ex vbere aliquo sata cuncta lactescunt, duorum siderum obseruatione: Aquilæ in septentrionali parte, & in austrina Caniculæ, cuius mentionem suo loco fecimus. Ipse circulus fertur per Sagittarium & Geminos, solis centrum infra æquinoctialem circulum secans, commissuras eorum obtinente, hinc Aquila, illinc Canicula ideo effectus vtriusque ad omnes frugiferas pertinet terras, quoniam in his tantum locis solis terræque centra congruunt. Igitur horum siderum diebus si purus atque mitis aër genitalem illum lacteumque succum transmiserit in terras, læta adolescunt sata: si luna qua dictum est ratione roscidum frigus asperserit admixta amaritudo, vt in lacte puerperium necat. Modus in terris huius iniuriæ, quam fecit in quacunque conuexitate comitatus vtriusque causæ, & ideo non pariter in toto orbe sentitur, vt nec dies. Aquilam diximus in Italia exoriri XIII. calend. Ianuarias: nec patitur ratio naturæ quicquam in satis ante eum diem spei esse certæ. Si vero interlunium incidat, omnes hibernos fructus lædi necesse est. Rudis fuit priscorum vita, atque sine literis, non minus tamen ingeniosam fuisse in illis obseruationem apparebit, quàm nunc esse rationem. Tria nanque tempora fructibus metuebant, propter quod instituerunt ferias, diésque festos: Rubigalia, Floralia, Vinalia. Rubigalia Numa constituit anno regni sui XI. quæ nunc aguntur, ad VII. cal. Maij. quoniam tunc fere segetes rubigo occupat Hoc tempus Varro determinat, Sole Tauri partem decimam obtinente, sicut tunc ferebat ratio: sed vera causa est, quòd post dies XIX. ab Aequinoctio verno, per id quatriduum varia gentium obseruatione. In quarto calen. Maij Canis occidit, sidus & per se vehemens, & cui præoccidere Caniculam necesse sit idem itaque Floralia quarto cal. eiusdem instituerunt, vrbis anno, D.XVI. ex oraculis Sibyllæ, vt omnia bene deflorescerent. Hunc diem Varro determinat, Sole Tauri partem quartamdecimam obtinente. Ergo si in hoc quatriduum inciderit plenilunium, fruges & omnia quæ florebunt lædi necesse erit. Vinalia priora quæ ante hos dies sunt, IX. calend. Mart. degustandis vinis instituta, nihil ad fructus attinent, nec quæ adhuc diximus, ad vites oleasque, quoniam earum conceptus exortu Vergiliarum incipit, ad sextum Idus Maij, vt docuimus. Aliud hoc quatriduum est, quòd neque rore sordere velint. exhorrent enim frigidum sidus Arcturi postridie occidens, & multominus plenilunium incidere. Quarto nonas Iunias iterum Aquila exoritur vesperi, decretorio die florentibus oleis vitibúsque, si plenilunium incidat in eum, equidem & solstitium octauo calend. Iunias in simili casu dixerim & Canis ortum post dies à solstitio XXIII. sed interlunio accidente, quoniam vapore constat culpa, acinique præcoquuntur in callum. Rursus plenilunium nocet ad quartum nonas Iulias, cum Aegypto Canicula exoritur, vel certe XVI. calend. Aug. cum Italiæ item quarto calend. Aug. cum Aquila occidit vsque in X. calend. eiusdem. Extra has causas sunt Vinalia altera quæ agũtur XIII. calend. Septemb. & Varro, à Fidicula incipiente occidere mane determinat: quod vult initium autumni esse & hunc diem festum tempestatibus leniendis esse institutum. Nunc Fidiculam occidere sexto Idus Aug. obseruatur. Intra hæc constat cælestis sterilitas: neque negauerim posse eam permutari arbitrio legentium locorum æstimantium naturas, sed à nobis rationem esse demonstratam satis est: reliqua obseruatione cuiusque constabunt. Alterutrum quidem fore in causa, hoc est plenilunium, aut interlunium, non erit dubium, & in hoc mirabilem admirari benignitatem Natura succurrit iam primum hanc iniuriam omnibus annis accidere non posse, propter stato siderũ cursus, nec nisi paucis noctibus anni: idque quando sit futurum facile nosci, ac ne per omnes menses timeretur, earum quoque lege diuisum æstate interlunia, præter quam biduo secura esse hieme plenilunia, nec nisi æstiuis breuiss[...]misque noctibus metui non diebus item valere. Præterea tam facile intelligi, vt formica minimum animal interlunio quiescat, plenilunio & etiam noctibus operetur. Aue Param oriente Sirio

ipſo die non apparere, donec occidat, e diuerſo Virionem prodire ipſo Solſtitij die. Neutrum verò Lunæ ſtatum noxium eſſe, ne noctibus quidem niſi ſerenis, & omni aura quieſcente: quoniam neque in nube, neque in flatu cadunt rores: ſic quoque non ſine remedio. Sarmenta aut palearum aceruos, & euulſas herbas, fruticéſque per vineas campoſque cum timebis, incendito fumus medebitur: hic è paleis & contra nebulas auxiliatur, vbi nebulæ nocent. Quidam tres cancros viuos cremari iubent in arbuſtis, vt carbunculi nō non noceant. Alij ſiluri carnem leuiter vri à vento, vt per totam vineam fumus diſpergatur. Varro auctor eſt, quòd ſi Fidiculæ occaſu, quod eſt initium autumni, vna pica conſecretur inter vites, minus nocere tempeſtates. Archibius ad Antiochum Syriæ regem ſcripſit, ſi fictili nouo obſerata obruatur rubeta rana in media ſegete, non eſſe noxias tempeſtates.

VERTICES extremos circa quos cœli ſphæra voluitur, Polos nuncupauere, è quibus vnus eſt ſeptentrionalis, qui boreus appellatur, qui nunquam occidit. Alter auſtralis, qui terræ obiectus à nobis nunquam videtur. Et auſtronotus dicitur, quam quidam dicunt eſſe Tethyn Oceani vxorem, nutricem Iunonis, quæ fingitur in Oceano prohiberi occidere. Hæc habet ſtellas, in capite ſeptem non claras, in vtraque aure duas in armo vnam, in pectore claram vnam in pede priori vnam, in femore poſteriori duas, in pede extremo poſteriori duas, in cauda tres. Sunt omnes XX.

IN GERMANICI ARATO, ET IN
EVM COMMENTARIIS OBSERVATIONES

Pag. 101. ARATI PHAENOMENA. Aldus hunc titulum libro fecit, FRAGMENTA Arati Phænomenon per Germanicum, in Latinum verſi cum commento nuper in Sicilia reperto. Verſuum & commentariorum auctorem agnoſcit Germanicum, Lactantius, vt poſthac dicetur. Iulius Firmicus non Germanicum, ſed Iulium Cæſarem ſcriptorem facit, his verbis, lib. II. Aſtronomicon: Sed nec aliquis pene Latinorum de hac arte Inſtitutionis libros ſcripſit, niſi paucos verſus Iulius Cæſar, & ipſos tamen de alieno opore mutuatus. M. verò Tullius princeps ac decus Romanæ eloquentiæ, ne quid intentatum relinqueret, quod non fuiſſet diuinum eius ingenium aſſecutum, verſibus Heroicis, etiam ipſe de Inſtitutione pauca reſpondit.

IN his longitudo latitudiniſque porrectus. Quidam emendarant, Latitudóque, & Porrectus participium putant. nihil mutandum cenſui, & Porrectus nomen arbitror, pro porrectione.

CANOPHORA. Vide num legendum ſit, Anaphora.

102 VT Homerus. Aldus, Homero, quod cum ſequentibus iungit.

IN Mimo qui nuncius inſcribitur. Vide num ſit legendum, Qui γυναικεῖος inſcribitur, hoc enim nomine Athenæo Sophronis Mimi citantur.

DEI igitur aduerſus delicta lenem eſſe, eſt. Ald. Deo legit, & Delicata. quidam adiecerunt, Proprium eſt.

AXIS at immotus. Alij, Axis ſtat, motus ſemper veſtigia ſeruat. Exigua mutatione verum attigerimne, docti iudicent.

GEMINVS determinat axem. In alijs codicibus Geminis legitur, nullo ſenſu. Geminus, inquit, polus, quē ita dixere Graij, terminat axem. δύω πόλω Aratus. Cic. Extrema ora & determinatio mundi.

SIVE Arcti, ſeu Romani. Alij, Romanæ cognominis Vrſæ plauſtrum, vel facies ſtellarū proxima vero.

103 QVOD fidæ comites. Ald. habebat.

Quod fidei comites prima incunabula magni
Fuderunt Iouis attonitæ, cum furta parentis.

DICTAEI exercent: Ald. Dicta exercere dominæ. quod quidam correxere, Dictæi exercerent.

SEPTEM quàm Creſſia flammis. Ald. Septem qua Creſſia flammis. Senſus eſt, Nulla ſtella magis micat in cælo, quàm Helice ſeptem flammis illuſtris.

HAS inter medias, abrupti fluminis inſtar. Vitioſe alij habent, Luminis. Aratus enim habet, οἷη ποταμοῖο ἀποῤῥώξ.

104 DVAE ſunt Arcti. Ald. Duo ſunt arcturi quorum maiorem vocant, &c. & mox, Alterutra quidem horum, quod in noſtro codice ſcribendum fuit, Harum.

PORRO Arctus minor. Eodem errore Aldinus codex, Porro Arcturus minor. Notum eſt Arcturum Bootem appellari, non quas Latini Septentriones, Vrſas, ſeu Plauſtrum appellant. quæ autem ſequuntur verba, A Græcis Arctophylax, videntur abundare: aut legendum, A Græcis κυνόσουρα, quam lectionem verba proxime ſequentia confirmant.

AGA-

AGATHOSTHENES. Hunc eundem auctorem Hyginus, Aglaosthenem, alij Aglosthenem nuncupant. quæ eadem varietas & in Græcis legitur. Nam Agasthenes Athenæo, Aglosthenes Iulio Polluci, Naxicorum scriptor citatur.

IN CRETAE oppido Hystoe. Sic etiam Hygini vetusti codices manu exarati habebant, cùm in impreßis sit, Hestica.

HVNC Pherecydes dicit inter astra collocatum. Aldus habet genere fœminino. Hanc collocatam: quod cùm manifesto de Dracone, quem maximum supra dixit, intelligatur ferri non potuit.

HAVD procul effigies inde. Aldus corrupte, Efficiens, vnde effigiem enim dicit quam Aratus εἴδωλον & versu sequenti, Non illi numen, cum ex Arato constet Nomen legendum eße. τὸ μὲν οὔ τις ὀπίσαται ἀμφαδὸν εἰπεῖν.

ET ICCIRCO inter astra à Ioue. Videtur legendum, Iupiter, vt sit, Et iccirco inter astra Iupiter hunc laborem memoria dignum fertur honoraße.

SVNT omnes viginti quatuor. Viginti duæ hic tantum enumerantur. Si ex Hygino addas, In vtroque latere singulas, XXIIII. habebis.

105 TERGA nitens stellis. Aldus hunc & consequentem versum Coronæ affixerat, itaque scripserat.

Terga nitet stellis, à quo se vertice tollit
Succiduis genibus lapsum & miserabile.

Ad quam si dorso. Ald.

Ad quem se dorso peruadet lubricus anguens.

QVI cum medicinæ arte vteretur. Ab Aldino codice abest particula, Cùm poßetque abeße, si ita locus interpungeretur, Aesculapius filius Apollinis, qui medicinæ arte vteretur. Mortuos fertur suscitaße: quamobrem iratus in eum. quod mox sequitur, Iupiter domum eius cum ipso fulminis ictu percußit, Aldus cuderat, Iouis, domum eius cum ipso fulminis icto percußit. Ita verò sæpius in his commentarijs Iouis pro Iupiter scriptum reperi, quod non mutaßem, vt eßet rectus casus, nisi alij plures loci Iupiter habuißent Mendum fecit fortaßis notæ adscriptio, qua astrologi Iouem significant: quam imperitus librarius pro ratione orationis explicare non potuerit.

SVNT omnes XVII. Ald. XXVII.

BACVLOQVE minatus. Aldus, Minatur.

106 SEV genus Astræi. Aldus hos duos versus ita cudit,

Siue illi astra genus fuerit, quem fama parentem
Tradidit Astrorum, se vero intercipit æuo.

NEC dedignata subire. Ald. Designata.

DISCORDIA nota. Alia lectio, Discordia nata. Vide Lactant. lib. 5. de Iustitia cap. 5. Vbi hunc locũ Germanici citat.

NAVE petebat diuitias, fructúsque. Aldinæ editio habet, Naue petebant diuitias fructúsque.

107 RARIVS inuisit. Inuasit, scripsit Aldus.

INCREPAT, O patrum soboles. Aldus habet.

Increpito partum soboles oblita priorum.
Degeneres habuit semperque habitura minores.

ARTIBVS indomitis tradent. Tradant, Aldus. & versu sequenti, vbi est, Super montes, habebat ille, Super monitus.

VATIBVS ignotæ. Aldus legit, Ignotis.

SED postquam diminuti homines à quietate quieuerunt. Vide num sit legendum, ab æquitate: vel, a pietate.

108 AT capiti suberunt Gemini. Aldinus codex habet, Ancipitis suberit gemini qua posterior pes. posteriora verba, Quà posterior pes, vt ad Leonem referrem Arati verba fecerunt, itaque cuderem vt nunc habes.

ALTER qui Propus appellatur. Aldinus codex habet, Alter qui tripus, & mox, Quæ vocatur propos. Ex Hygino correxi, cuius verba sunt cùm geminorum stellas enumerat: In pedibus vtrisque singulas, & infra sinistrum pedem vnam quæ πρόποις appellatur.

SVNT in hoc signo aliæ stellæ quas Græci ὄνοις dicunt. Græcũ verbũ ὄνοις, Aldinus codex non habet.

AD occursus Dodonæi Iouis. Aldus, Ad occasus.

109 VNA putatur. Lactant. lib. 1. De falsa religioue, Ipsius autẽ, inquit, Cretici Iouis sacra, quid aliud quàm quomodo sit aut subtractus patri, aut nutritus, ostendunt? Capella est Amalthææ nymphæ, quæ vberibus suis aluit infantem: de qua Germanicus Cæsar in Arateo carmine sic ait, -Illa putatur

Nutrix eſſe Iouis, ſi vere Iupiter infans
Vbera Cretææ mulſit fidiſſima capræ,
Sidere quæ claro gratum teſtatur alumnum.

QVEM Iupiter mirat. Ald. Quem Iouis miratus, de qua emendatione ſupra.

110 QVEM Iupiter Sidonem miſit. Aldus, Quem Iouis.

111 CLARA etiam pernox. Aldus. Pernix.

VT traderetur Ceto. Ald. Cetui, & mox itidem bis, vt inflexonis quartæ nomen ſit.

112 ALVO, Fulget equus. Aldus ſcripſerat, Albo, corrupte. Aratus enim habet, γαςέρι νειαίρῃ.

QVIDAM pro eo quod Iupiter. Aldus, Iouis.

INQVE ouem conuertit. Aldus, Inque Iouem conuertit.

113 HINC Aries. Ald. Hunc Aries. itidem de piſcibus, Hunc vltra gemini piſces.

NODVM ſtella premit. Aldinus codex legit,

Nondum ſtella premit piſcis qui reſpicit auras,
Threiciæ dextram Andromedæ cernuntur ad vlnam.

ATQVE ita columbam. Aldus, At que ita Cobam.

MAXIMAE QVAE. Aldus, Maximéque. itaque citat Gyraldus de Dijs gentium. lib. 1.

114 QVAM pater à Ioue vt vitiatam cognouit. Alij, Vt, non habent.

ACCEPTIS à Mercurio talaribus. In alijs libris eſt. Accepta à Mercurio talaria.

ALCYONE, ex qua Herus. Sic & Aldus: legendum autem, ex qua Hyreus, ex Apollodori Bibliotheca.

CONTRA ſpectat autem. Tres hi verſus in alijs codicibus cum ſuperioribus de Lyra coniuncti erãt, qui mihi ad Cycnum pertinere viſi ſunt.

HAVD medij fulgoris. Aldinus codex & Germanicus,

Aut medij fulgoris erunt penna vtraque læta

EVOLAVERIT in ramum Atticæ regionis. Sic vterque codex ille. Arbitror autem legendum, Rhãnum, qui pagus eſt Atticæ regionis, à quo & Nemeſis Rhamnuſia dicta eſt.

ET cum terrores auget nox atra. Ald. Mox atra, vitioſe: vt & verſu ſequenti, pro Aſpectaueris, Aſpectauerit.

116 QVOD Dicolon. In alijs libris ita quoque ſcriptum eſt. Arbitror autem legendum, Quod Cochlon inueniſſet in mari. ait enim Hyginus de hoc eodem Capricorno, Hic etiam dicitur, cum Iupiter Titanas oppugnaret, primus obieciſſe hoſtibus timorem, qui Panicos appellatur, vt ait Eratoſthenes: hac etiam de cauſa eius inferiorem partem piſcis eſſe formationem, quod muricibus, id eſt maritimis conchylijs, hoſtes ſit iaculatus pro lapidum iactatione. Vide & Miſcellan. Politiani cap. XXVIII. vbi & hos commentarios Germanici agnoſcit.

QVO tempore Typhon. Alij codices pro hoc nomine per totam hanc fabulam Phytonis nomen habent.

COLVNTQVE Aegyptij, & cùm venit, Typhoni. Aldina lectio eſt, Colúntque Agyptij, & cõuenit Phythoni neminem deorum aduerſari ſibimet vacuam cognouit dominantibus.

117 EVPHEMES muſarum nutricis. Alij codices Euſchemis. Hyginus Euphemes legit.

AGLAOSTHENES dicit Iouem. Hunc locum Lactan. lib. 1. de falſa Religione, ſub Cæſaris nomine profert his verbis: Nec hic tantum ſacrificaſſe Iupiter inuenitur: Cæſar quoque in Arato refert Aglaoſthenem dicere Iouem cum ex inſula Naxo aduerſus Titanas proficiſceretur, & ſacrificium faceret in litore, aquilam ei in auſpicium aduolaſſe: quam victor bono omine acceptam tutelæ ſuæ ſubiugarit. Lilius Gyraldus ſcribit de Dijs gentium lib. VII, hæc in Aratum Latina commentaria (ſic enim appellat) in Baſſum à quibuſdam referri.

118 TELA, caput, magniſque humeris. Orationis conſequentia poſtulat, Magnóſque humeros.

ARISTHOMACHVS autem dicit Erytrea quendã. Aldinus & Germanicus codex habet, Caubriſam. Ex Hygino Erythrea ſubſtitui.

AD quem Iupiter, Mercurius. Ald. Ad quem Iouis, eodem errore quo ſupra.

QVIDAM autem dicunt Vrionem Methymnæum. Sic habent codices omnes. Arbitror autem Arionem legendum cuius hanc hiſtoriam iiſdem prope verbis Herodotus lib. 1. ſcribit. quod ſi verum eſt, vt verum eſt, poſtea pro Orion Arion, & pro Orione & Orionem, Arione & Arionem legendum eſt.

REX Corinthiorum Pyranthus nomine. Puto legendum Periandrus nomine, vt etiam in tota hac hiſtoria. ſic enim habet Herodotus quòd autem Periandrus pro Periander veteres dixerint, ex multis Hygini & huius auctoris conſtat.

APVT

119 APVD Musæum Bistoniorum regem. In Hygini fabulis, Byrseus dicitur.

ICARIVS. Ald. & Germanicus codex, Icarus. Græci script ores omnes Icarium appellant. Latini variant. nam & Tibullus hunc eundem Icarum appellat. ait enim lib. IIII.

-& cunctis Baccho iucundior hospes
Icarus, vt puro testantur sidera cœlo,
Erigonéque, Canísque, neget ne longius ætas. quod idem apud Ouidium reperitur aliquoties.

MAERA nomine. Alij codices, Neæra. Nostra lectio cum Aeliano consentit & cum Hygino.

120 LEPVS sub pedibus Antecanis. Aldus & alij, Anticanis. Ciceroni προκύων Antecanis vertitur.

IN insula Lero. Aldus, Hiero.

PERVIVM nautis ingenio fecit. Alij, Naualis ingenio. Si Nautis non placet, lege Nauali.

121 AVSTER pistris agens. In alijs codicibus est, Agit.

HVIC Ceto. Alij, Cetui, de quo antea etiam dixi.

PROCVL à motis. Alias, Amotis.

MEROPE, Helie. In Hygini fabulis his nominibus nuncupantur. Merope, Helie, Aegle, Lampetie, Phœbe, Aetheriæ, Dioxippe.

ID quoque monens. Apud Hyginum est, Moriens.

122 ANTE Sagittiferi multum pernicia. Alij nullum pernicia.

THVRIBVLVM. Alij, Thuribulo. & versu sequenti, præcipiti tactu. item versu ab hoc octauo, Erigat emittántque latus.

SACRARIVM. Alij vitiose, Sacrarius qui & Pharum dicitur.

SI tenuem traxit nubem. Alij codices, Sic tenuem.

123 FIVNT omnes XXXIII. Ex Hygino legendum est, XXIIII. quod etiam confirmat numerus qui mox sequitur. aduertendum quoque pro eo quod hic est, In dextro cubito vnam, Hyginum habere, In sinistro. & mox vbi est, In spina duas, Hygini codicem habere, In interscapilio quatuor: vt plenum habeas numerum stellarum viginti quatuor.

CVM vidisset arbores. Alij inutili repetitione habent, Qui cum vidisset arbores.

SVNT omnes sex. Legendum, Septem, vt & Hyginus habet, & summa postulat.

127 HORRIDVS at gelidos. Alij codices, ad gelidos.

CONSPECTV signa Leonis. aldinus codex, Conspecta.

124 CONTINVOSQVE ruit. alias, Continuísque.

126 HVNC etiam Græci. apud Fulgentium Mythologiarum lib. I. hæc verba & quæ tota reliqua pagina continet, reperi: siue illinc huc inter Germanici verba sint adiecta: siue hinc ille in vsum suum descripserit. Ex collatione autem ista, ita locum qui mox sequitur corrigendum arbitror. habet autem in hunc modum, Huic quoque illam ob causam &c. sic igitur emenda, Huic quoque quadrigam adscribunt, illam ob causam, &c. aut quòd quadripartito (quadrifido Fulgentius habet) limite diei metiatur spacium: vnde & ipsius, equis &c. aliæ varietates sunt, quas è libris Fulgentij petas licet.

ERYTHRAEVS. AETHON. Alij codices, Actæon, & mox quoque, itemque apud Fulgentium. Vt pro Actæon, Aethon scripserim, fecerunt præter interpretationẽ vocabuli, versus Ouidiani, II. Metamorp.

Interea volucres, Pyrois. Eous & Aethon,
Solis equi. & Martialis,
Quid cupidum Titana tenes? iam Xanthus & Aethon
Fræna volunt. Nam qui hic Erythræus, Martiali Xanthus: qui Philogæus, Ouidio Eous: qui Lampros. Pyrois nuncupatur.

127 QVO & animalia vigescunt. In Aldino codice est, Rugescunt: in Germanico, Rigescunt.

LVNAM voluerũt. Est & hic locus totus apud eundẽ Fulgentium lib. II. cuius ope non pauca hic emendata sunt.

DETRIMENTA eius & augmenta. Posterior pars deerat in aldino codice & in Germanico.

IPSAM Dianam Ortam nemoribus volunt. Aldus, Dictam: apud Fulgentiũ scribitur. Ortis ipsam etiam Dianam nemoribus, vt neutra lectio probari potuerit, veram mõstrare potuerit.

PLVS nocte quàm die dormiat. In Fulgentij libro est, Plus nocte pascatur, diéque dormiat.

QVIA nocturni roris humor. Fulgentius habet, Quia nocturni roris humor, quem ἀπόῤῥοια siderum atque ipsius Lunæ animandis herbarum succis insudat, pastoralibus prosit successibus.

A BRVMA in fauoniũ. Quæ sequuntur ferè omnia apud Pliniũ reperiuntur lib. XVIII. natur histo. vnde & multa hic corrigenda deprehendi. Nam primum præpositio A, hic deerat

128 ET *postero exoritur. Plinius addit, Die.*

QVANDO *Sagitta. Plinius, Quo Aegypto Sagitta.*

ITEM *quinto idus Ianuarias. Plin. Ad VI. Idus Ianuarij eisdem Delphini vespertino occasu continui dies hiemant Italiæ.*

XVIII cal. Febr. Plinius, XVI.

A Fauonio in Aequinoctium. Plinius addit, Vernum.

IIII. cal. Mart. quatriduum. Plin. XVII. cal, Martij triduum.

ITEM *nonas Martij. Plinius, III. nonas Martij.*

AQVILONIS *Piscis. Plin. Aquilonij.*

IDIBVS *Martijs. Plin. Cæsar & Idus Martias ferales sibi annotauit Scorpionis occasu. XV. verò cal, Aprilis Italiæ miluum ostendi.*

AB *eo ad Vergiliarum exortum matutinum Cæsari significant. Plin. Addit cal. Aprilis.*

ITEM *post pridie. Plin. Eadem postridie in Bœotia: Cæsari autem & Chaldæis nonis: Aegypto Orion, &c.*

XIIII. cal. Plin. Habet præterea, Aegypto.

CAESARI *XV. Plin. XV. Cæsari, continuóque triduo significat.*

SIDVS *parilicium. Ex Plinio legendum est, Palilicium.*

CLARITATEM *obseruationis. Longe aliter Plinius, húncque in modum, Claritatem obseruationi dedit, nimborum argumento, hyadas appellantibus Græcis has stellas, quod nostri à similitudine cognominis Græci, propter sues impositum arbitrantes, imperitia appellauere Suculas.*

NOTANTVR *dies. Plinius in numero vnitatis, Notatur dies.*

POST *pridie Idus. Plin. Postridie. nec addit, Idus Mai.*

ASSYRIIS *aquila oritur. Plin. insuper habet, Cæsari & Assyrijs.*

VII. Idus Iunias. Plin. VIII. Idus Arcturus matutino occidit, Italiæ sexto & IIII. Idus, Delphinus vesperi exoritur. XVII. cal. Iulij gladius Orionis, quod Aegypto post quatriduū XI. cal. eiusdem Orionis, &c.

NISI *Canicula, quam. Plin. Nisi caniculam hanc velimus intelligi, hoc est minorem canem: sanè vt in astris pingitur. nam quòd sequitur. Est autem magnopere pertinens, corruptum videtur in Plinij codicibus, itaque vt Germanicus habet, corrigendum.*

IIII. non. Iulias Chaldeis, Plin. III. non.

XV. cal. Augustas. Plin. XVI. cal. Assyriæ Procyon exoritur. Dein postridie ferè vbique confessum inter omnes sidus iudicans, quod canis ortum vocamus, Sole partem primam Leonis ingresso. Hoc fit post solstitium XXIII. die.

XVI. cal. August. Plin. XVIII.

INCHOAT, *aut annotat. Plin. Inchoat, vti is adnotat: sed vt vera ratio id fieri inuenit, sexto Idus eiusdem.*

QVAE *Anteuindemiator. Plin. Vindemiator, vt & mox.*

AGNI *colore mutati. Legendum ex Plinio, Acini.*

PER *Arctu. Lege, Per Arcturum. Eius signi ortum seruat hirundinis abitus. Plin. habet, Signū orientis eius sideris seruetur hirundinum abitus.*

XI. cal. Octob. commissuræ piscium. Plin. XI. cal. Cæsari commissura piscium occidens, ipsumque æquinoctij sidus, &c.

III. cal. Octob. Plin. IIII. calend.

V. Nonas Octob. Heniochus. Plin. Asiæ & Cæsari V. calend. Heniochus.

IIII. nonas Octob. Plin. Tertio calen. Cæsari corona exoriri incipit, & postridie occidunt.

VERGILIAE *vesperi exoriuntur. Plin. Vergiliæ vesperi. Idibus corona tota. Sexto calen Nouemb.*

129 OCCASVM *matutinum Vergiliarum Hesiodes. Locus hic deprauatissimus, hunc in modum mihi restituendus ex Plinio videtur, Occasum matutinum Vergiliarum Hesiodus (nam huius quoque nomine extat astrologia) tradidit fieri, cùm æquinoctium autumni conficeretur: Thales, XXV. die ab æquinoctio: Anaximander, XXIX. Euctemon, XLVIII. nos autem sequentes, &c.*

ANTE *Omnia autem duo esse nomina. Est & hic locus apud Plin. eodem lib.*

DVO *esse nomina, Plin. Duo genera esse.*

QVAE *cùm plenilunio acciderint. Plin. non habet, Plenilunio. sic enim legit, Quæ cùm acciderint, vis maior appellatur.*

NISI *cum facta sunt. Hæc in hunc modum interpungenda sunt ex Plinio, Nisi cum facta sunt. Publica hæc & magnæ sunt differentiæ.*

ALIIS *caliginem impellentibus.Plin. Alijs carbunculum appellantibus.*

NANQVE *Vergiliæ primatum tenent ad fructus.Plin.Nanque Vergiliæ priuatim attinent ad fructus, vt quarum exortu æstas incipiat occasu hiems, semestri spacio intra se messes, vindemiásque & omnium maturitatem complexæ.*

129 SOLIS CENTRVM.*Plin.Solis centro bis æquinoctialem, &c.*

OMNES *hibernos fructus. Addit Plinius, Et præcoces.*

IX.*cal.Mart.Plin.IX.calend.Maij.*

OCTAVO *cal.Iunias.Plin.VIII.cal.Iulij.*

ITEM *quarto cal.Augu.Plin.XIII.*

BENIGNITATEM *Naturæ succurrit iam: primum.Plin.Naturæ succurrit: iam primum.*

AVEM *param.Plin.Parram & mox, Vireonem.*

VNA *pica.Plin.Vua eiecta.*

DESCRIBEBAT, AC TYPIS MANDABAT THEODORVS GRAMINAEVS COLONIAE AGRIPPINAE M. D. LXIX CALEND. FEBRVARII.

M. T. CICERONIS ARATVS. PHAENOMENA.

BIOVE musarum primordia.

*

Ergo vt oculis aßidue videmus, sine vlla mutatione aut varietate.

3 Cætera labuntur celeri cælestia motu,
Cum cælóque simul noctésque diésque feruntur.

*

4 Extremúsque adeo duplici de cardine vertex
Dicitur esse Polus. *

5 *Hunc circum Arcti duæ feruntur, nunquam occidentes:*
Ex his altera apud Graios Gynosura vocatur,
Altera dicitur esse Helice. *

6 *Cuius quidem clarißimas stellas totis noctibus cernimus,*
Quas nostri Septem soliti vocitare triones.

Paribúsque stellis similiter distinctis, eundem cœli verticem lustrat parua Cynosura. *

Hac fidunt duce nocturna Phœnices in alto.
Sed prior illa, magis stellis distincta refulget,
Et late prima confestim à nocte videtur.
Hæc verò, parua est, sed nautis vsus in hac est:
Nam cursu interiori breui conuertitur orbe.

Et quo sit earum stellarum admirabilior aspectus. *

7 Has inter, veluti rapido cum gurgite flumen
Toruus Draco serpit subter superáque reuoluens
Sese, conficiénsque sinus è corpore flexos.

Eius cùm totius est præclara species, in primis suspicienda est figura capitis atque ardor oculorum.

Huic non vna modo caput ornans stella relucet,
Verum tempora sunt duplici fulgore notata,
E trucibúsque oculis duo feruida lumina flagrant,
Atque vno mentum radianti sidere lucet:
Obstipum caput & teriti ceruice reflexum
Obtutum in cauda maioris figere dicas.

Et reliquum quidem corpus Draconis totis noctibus cernimus. *

Quod caput hic paulum sese subitóque recondit,
Ortus vbi atque obitus partem miscentur in vnam.

7 *Id autem caput* *

Attingens defessa velut mœrentis imago.
Vertitur *quam quidem Græci*
Ἐνγόνασιν vocitant, genibus quod nixa feratur.
8 Hîc illa eximia posita est fulgore corona.

Atque hæc quidem à tergo

9 * propter, caput Anguitenentis
Quem claro perhibent ὀφιοῦχον nomine Graij.
Huic ſupera duplices humeros affixa videtur
Stella micans tali ſpecie, talíque nitore.
Hic preſſu duplici palmarum continet Anguem
Eius & ipſe manet religatus corpore toto.
Nanque virum medium Serpens ſub pectora cingit
Ille tamen nitens grauiter veſtigia ponit,
Atque oculos vrget pedibus pectúſque Nepai.

10 *Septentriones autem ſequitur*
Arctophylax vulgo qui dicitur eſſe Bootes,
Quòd quaſi temone adiunctam præ ſe quatit Arcton.

Huic Booti enim
* Subter præcordia fixa tenetur
Stella micans radijs, Arcturus nomine claro.

11 * *Cui ſubiecta fertur*
Spicum illuſtre tenens ſplendenti corpore Virgo.

*

Malebant tenui contenti viuere cultu.

*

Ferrea tum̀ verò proles exorta repente eſt:
Auſaque funeſtum prima eſt fabricarier enſem,
Et guſtare manu victum domitúmque iuuencum.

*

13 Et natos Geminos inuiſes ſub caput Arcti
Subiectus mediæ eſt Cancer: pedibúſque tenetur
Magnus leo tremulam quatiens è corpore flammã.

*

Nauibus aſſumptis fluitãtia quærere apluſtra

*

14 *Auriga*
Sub leua geminorum obductus parte feretur,
Aduerſum caput huic Helice truculenta tuetur.
At Capra læuum humerum clara obtinet.
Verum hæc eſt magno atqui illuſtri prædita ſigno.
Contrà, hœdi exiguum iaciunt mortalibus ignem.

15 *Cuius ſub pedibus*
Corniger eſt valido connixus corpore Taurus.

* *Eius caput ſtellis conſperſum eſt frequentibus:*
Has Græci ſtellas ὑάδας vocitare ſuerunt.

16 * *Minorem autem Septentrionem Cepheus paßis palmis à tergo ſubſequitur.*
Nanque ipſum ad tergum Cynoſuræ vertitur arcti.

17 * *Hunc antecedit*
Obſcura ſpecie ſtellarum Caſsiepeia.

*

18 Hanc autem illuſtri verſatur corpore propter
Andromeda, aufugiens aſpectum mœſta parentis.
19 Huic Equus ille iubam quatiens fulgore micanti
Summa contingit caput aluo, ſtellâque iungens
Vna tenet duplices communi lumine formas,
Aeternum ex aſtris cupiens connectere nodum.
*
20 Ex in contortis Aries cum cornibus hæret.
*
E quibus hinc ſubter poſsis cognoſcere fultum.
Iam cœli mediam partem terit, vt prius illæ
Chelæ, cum pectus quod cernitur Orionis.
21 Et prope conſpicies paruum ſub pectore claro
Andromedæ ſignum, Δελτωτὸν dicere Graij
Quod ſoliti, ſimili quia forma littera claret.
Huic ſpacio ductum ſimili latus extat vtrunque,
At non tertia pars lateris. nam non minor illis,
Sed ſtellis longe denſis præclara relucet.
Inferior paulo eſt Aries, & flamen ad auſtri
22 Inclinatior. Atque etiam vehementius illi
Piſces, quorum alter paulo prolabitur ante,
Et magis horriſonis Aquilonis tangitur alis.
At quæ horum è caudis duplices velut eſſe catenæ
Dicuntur, ſua diuerſæ per limina ſerpunt,
Atque vna tandem in ſtella communiter hærent,
Quem veteres ſoliti cœleſtem dicere Nodum.
Andromedæ læuo ex humero ſi quæſere perges,
Adpoſitum poteris ſupera cognoſcere piſcem.
23 E pedibus natum ſummo Ioue Perſea viſes,
Quos humeris retinet defixo corpore Perſeus,
Quà ſumma ab regione Aquilonis flamina pulſant.
Hîc dextram ad ſedes intendit Caſsiepeiæ,
Diuerſóſque pedes vinctos talaribus aptis,
Puluerulentus vti de terra lapſus repente,
In cœlum victor magnum ſub culmina portat.
24 At propter leuum genus omni ex parte locatas
Paruas Vergilias tenui cum luce videbis.
Hæ ſeptem vulgo perhibentur more vetuſto
Stellæ, cernuntur verò ſex vndique paruæ:
At non interijſſe putari conuenit vnam,
Sed fruſtrà temerè à vulgo ratione ſine vlla
Septem dicier, vt veteres ſtatuere poetæ,
Aeterno cunctas æuo qui nomine dignant:

Alcyone,

Alcyone, Meropéque, Celeno, Taygetéque,
Electra, Steropéque, ſimul ſanctiſsima Maia.
Hæ tenues paruo labentes lumine lucent,
At magnum nomen ſigni clarúmque vocatur,
Propterea quòd ad æſtatis primordia claret,
Et poſt hiberni præpandens temporis ortus,
Admonet vt mandent mortales ſemina terris.
35 Inde Fides leuiter poſita & conuexa videtur,
Mercurius paruus manibus quam dicitur olim
Infirmis fabricatus, in alta ſede locaſſe.
Hæc genus ad læuum Niſi delapſa reſedit,
Atque inter flexum genus & caput Alitis hæſit.
26 Nanque eſt Ales auis, lato ſub tegmine cœli
Quæ volat, & ſerpens geminis ſecat aëra pennis.
Altera pars huic obſcura eſt & luminis expers,
Altera nec paruis nec claris lucibus ardet,
Sed mediocre iacit quatiens è corpore lumen.
Hæc dextram Cephei dextro pede pellere palmam
Geſtit. iam verò clinata eſt vngula vehemens
Fortis Equi, propter pennati corporis alam.
27 Ipſe autem labens geminis Equus ille tenetur
Piſcibus. huic ceruix dextra mulcetur Aquari.
*Sirius hæc obitus terrai iuſsit equinis,
Quàm gelidum valido de corpore frigus anhelans
Corpore ſemifero magno Capricornus in orbe
Quem cùm perpetuo veſtiuit lumine Titan,
Brumali flectens contorquet tempore curſum,
Hoc caue te ponto ſtudias committere menſe:
Nam non longinquum ſpatium labere diurnum:
Non hiberna cito voluetur curriculo nox:
Humida non ſeſe veſtris aurora querelis
Ocyus oſtendet, clari prænuncia ſolis:
At validis æquor pulſabit viribus auſter:
Tum fixum tremulo quatietur frigore corpus:
Sed tamen anni iam labuntur tempore toto,
Nec cui ſignorum cedunt, neque flamina vitant,
Nec metuunt canos minitanti murmure fluctus.
28 Atque etiam ſupero naui pelagóque vagato,
Menſe, Sagittipotens ſolis tum ſuſtinet orbem.
Nam iam, cùm minus exiguo lux tempore pręſto eſt,
Hoc ſignum veniens poterunt prænoſcere nautæ.
Iam prope præcipiti ante licebit viſere nocti,
Vt ſeſe oſtendens emergat Scorpius alte.

Posteriore trahens flexum vi corporis Arcum.
Iam superà cernes Arcti caput esse minoris,
Et magis erectum ad summum versarier orbem.
Tum sese Orion toto iam corpre condit
Extrema propè nocte, & Cepheus conditur ante
Lumborum tenus à palma depulsus ad vndas,
Hîc missore vacans, fulgens iacet vna sagitta,
Quam propter nitens penna conuoluitur ales,
Et clinata magis paulo est Aquilonis ad auras.
29 Ad propter se Aquila ardenti cũ corpore portat,
Igniferum mulgens tremebundis æthera penis,
Non nimis ingenti cum corpore, sed graue mœstis
Ostendit nautis perturbans æquora signum.
30 Tum magni curuus Capricorni corpora propter
Delphinus iacet, haud nimio lustratus nitore,
Præter quadruplices stellas in fronte locatas,
Quas interuallum binas disterminat vnum:
Cætera pars latè tenui cum lumine serpit.
Illæ quæ fulgent luces ex ore corusco,
Sunt inter partes gelidas aquilone locatæ,
Atque inter spacium & læti vestigia solis.
At pars inferior Delphini fusca videtur
Inter solis iter, simul inter flamina venti,
Viribus erumpit quà summi spiritus Austri.
31 Exinde Orion obliquo corpore nitens,
Inferiora tenet truculenti corpora Tauri.
Quem qui suspiciet in cœlum nocte serena,
Latè dispersum non viderit, abdita verò
Cætera se speret cognoscere signa potesse.
32 Nanque pedes subter, rutilo cum lumine claret
Feruidus ille Canis, stellarum luce refulgens.
Hunc tegit obscurus subter præcordia vesper.
Nec toto spirans rabido de corpore flammam,
Aestiferos validis erumpit flatibus ignes:
Totus ab ore micans iacitur mortalibus ardor.
Hic vbi se pariter cum sole in culmina cœli
Extulit, haud patitur foliorum tegmine frustra
Suspensos animos arbusta ornata tenere.
Nam quorum stirpes tellus amplexa prehendit,
Hæc augens anima vitali flamine mulcet:
At quorum nequeunt radices findere terras,
Denudat folijs ramos, & cortice truncos.
33 Hunc propter, subtérq; pedes quos diximus ante,
Oriona,

Oriona,iacet leuipes Lepus:hic fugit,ictus
Horrificos metuens roſtri tremebundus acuti:
Nam Canis infeſto ſequitur veſtigia curſu,
Præcipitantem agitans,oriens iam denique paulum
Curriculum nunquam defeſſo corpore ſedans.
43 At Canis ad caudam ſerpens prolabitur Argo,
Conuerſam præ ſe portans cum lumine puppim:
Non aliæ aues vt in alto ponere proras
Ante ſolent,roſtro Neptunia prata ſecantes,
Sed conuerſa retro cœli ſemper loca portat,
Sicut cum cœptant tutos conſtringere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ,
Aduerſamq; trahunt optata ad littora puppim:
Sic conuerſa vetus ſuper æthera vertitur Argo,
Atque vſque à prora ad celſum ſine lumine malum,
A malo ad puppim cum lumine clara videtur,
Inde gubernaclum diſperſo lumine fulgens,
Clari poſteriora Canis veſtigia condit.
35 Exin ſemotam procul in tutóque locatam
Andromedam,tamen explorans fera quæſere Piſtrix
Pergit,& vſque ſitam validas aquilonis ad auras
Cærula veſtigat,finita in partibus auſtri.
Hanc Aries tegit,& ſquammoſi corpore Piſces,
Fluminis illuſtris tangentem corpore ripas.
36 Nanque etiam Eridanum cernes in parte locatū
Cœli,funeſtum magnis cum viribus amnem,
Quem lachrimis mœſtæ Phaetontis ſæpe ſorores
Sparſerunt,letum mœrenti voce canentes.
Hunc Orionis ſub læua cernere planta
Serpentem poteris:proceráque Vincla videbis
Quæ retinent Piſces,caudarum parte locata,
Flumine mixta retro ad Piſtricis terga reuerti.
Hîc vna ſtella nectuntur,quam iacit ex ſe
Piſtrix è ſpina valida cum luce refulgens.
Exinde exiguæ tenui cum lumine multæ
Inter Piſtricem fuſæ ſparſæque videntur
Atque gubernaculum ſtellæ,quas contegit omneis
Formidans acrem morſum Lepus.his neque nomen,
Nec formam veteres certam ſtatuiſſe videntur.
Nam quæ ſideribus claris Natura poliuit,
Et vario pinxit diſtinguens lumine formas,
Hæc ille aſtrorum cuſtos ratione notauit,
Signáque ſignauit cœleſtia nomine vero:

Has autem quæ ſunt paruo ſub culmine fuſæ,
Conſimili ſpecie ſtellas parilíque nitore,
Non potuit nobis nota clarare figura.
37 Exinde, Auſtralem ſoliti quem dicere Piſcem,
Voluitur inferior Capricorno verſus ad auſtrum,
Piſtricem obſeruans, procul illis piſcibus hærens:
At prope conſpicies, experteis nominis omnes,
Inter Piſtricem, & Piſcem quem diximus Auſtri,
Stellas ſub pedibus ſtratas radiantis Aquari.
Propter Aquarius obſcurum dextra rigat amnem,
Exiguo qui ſtellarum candore niteſcit.
E multis tamen his duo latè lumîna fulgent.
Vnum ſub magni pedibus cernetur Aquari:
Quod ſupereſt, gelido delapſum lumine fontis,
Spumiferã ſubter caudam Piſtricis adhæſit.
Hæ tenues ſtellæ perhibentur nomine Aquai.
Hîc aliæ volitant paruo cum lumine claræ,
Atque priora pedum ſubeunt veſtigia magni
Arcitenentis, & obſcuræ ſine nomine condunt.
38 Inde Nepæ cernes propter fulgentis acumen,
Aram, quam flatu permulcet ſpiritus auſtri,
Exiguo ſuperûm quæ lumina tempore tranat:
Nam procul Arcturo eſt aduerſa parte locata.
Arcturo magnum ſpacium ſuperà dedit, orbem
Iuppiter hunc paruum inferiori in parte locauit.
Hæc tamen æterno inuiſens loca curriculo Nox,
Signa dedit nautis, cuncti quæ noſcere poſcent,
Commiſerans hominum metuendos vndiq; caſus.
Nam cum fulgentem cernes ſine nubibus atris
Aram ſub media cœli regione locatam,
A ſumma parte obſcura caligine tectam,
Tum validis fugito deuitans viribus auſtrum.
Quem ſi proſpiciens vitaueris, omnia caute
Armamenta locans, tuto labere per vndas:
Sin grauis inciderit vehementi flamine ventus,
Perfringet celſos defixo robore malos:
Vt res nulla feras poſsit mulcere procellas,
Ni parte ex aquilonis opacam pellere nubem
Cœperit, & ſubitis auris diduxerit Ara.
Sin humeros medio in cœlo Centaurus habebit,
Ipſeque cærulea contectus nube feretur,
Atque Aram tenui caligans veſtiet vmbra,
Ad ſignorum obitum vis eſt metuenda fauoni.

39 Ille autem Centaurus in alta ſede locatus,
Qua ſeſe clarum collucens Scorpios infert,
Hac ſubter, partem præportans ipſe virilem,
Cedit, equi partes properans coniungere Chelis.
Hic dextram porgens, quadrupes qua vaſta tenetur,
Quam nemo certo donauit nomine Graiûm,
Tendit, & illuſtrem truculentus cedit ad Aram.
40 Hic ſeſe infernis de partibus erigit Hydra,
Præcipiti lapſu flexo cum corpore ſerpens.
Hæc caput atque oculos torquens ad terga Nepai,
Conuexóque ſinu ſubiens infetna Leonis,
Centaurum leni contingit lubrica cauda.
In medióque ſinu fulgens Cratera relucet:
Extremum nitens plumato corpore Coruus,
41 Roſtro tundit. Et hic, Geminis eſt ille ſub ipſis
Ante canem, Graio Procyon qui nomine fertur.
Hæc ſunt quæ viſens nocturno tempore ſigna,
Legitimo cernes cœlum luſtrantia curſu.
42 Nam quæ per bis ſex Signorum labier orbes
Quinque ſolent ſtellæ, ſimili ratione notari
Non poſſunt: quia quæ faciunt veſtigia curſu,
Non eodem ſemper ſpacio portata teruntur.
Sic malunt errare vagæ per nubila cœli,
Atque ſuos vario motu metirier orbes.
Hæc faciunt magnos longinqui temporis annos.
Cum redeunt ad idem cœli ſub tegmine ſignum.
Quorum ego nunc nequeo totos euoluere curſus:
Verum hæc quæ ſemper certo voluuntur in orbe
Fixa ſimul magnos edam * gentibus orbes.
43 Quatuor æterno luſtrantes lumine mundum,
Orbes ſtelligeri portantes ſigna feruntur,
Amplexi terra cœli ſub tegmine fulti,
E quibus annorum volitantia lumina noſces,
Quæ denſis diſtincta licebit cernere ſignis:
Tum multos orbes magno cum lumine latos
Vinctos inter ſe, & nodis cæleſtibus aptos:
Atque pari ſpacio duo cernes eſſe duobus.
44 Nam ſi nocturno cognoſcens tempore cœlũ,
Cum neque caligans deterſit ſidera nubes,
Nec pleno ſtellas ſuperauit lumina Luna,
Vidiſti magnum cadentem ſerpere Circum,
Lacteus hic nimio fulgens candore notatur.
Hic non perpetuum detexens conficit orbem,

Sed ſpacio multum ſuperis præſtare duobus
Dicitur,& latè cœli luſtrare cauernas.
45 Quorum alter tangẽs aquilonis vertitur auras
Ora petens Geminorum: illuſtratum genus ardens
In ſeſe retines Aurigæ portat vtrunque.
Hunc ſura læua Perſeus humeroque ſiniſtro
Tangit.ad Audromedam hic dextra de parte tenetur
Imponítque pedes duplices Equus,& ſimul ales
Ponit Auis caput,& clinato corpore tergum:
Anguitenens humeris connititur:illa recedens
Auſtrum conſequitur deuitans corpore Virgo.
At verò totum ſpacium conueſtit & orbis
Magnus Leo, & claro collucens lumine Cancer,
In quo conſiſtens conuertit curriculum Sol
Aeſtiuus,medio diſtinguens corpore curſus.
Hic totus medius circo diſiungitur ipſo:
Pectoribus validis atque aluo poſsidet orbem.

*

Hunc octo in partes diuiſum noſcere circum,
Si potes,inuenies ſupero conuertier orbe
Quinque pari ſpacio partes treis eſſe relictas,
Tempore nocturno quas vis inferna frequentet.
Alter ab infernis cancro connectitur auſtris.
46 Diſtribuens mediũ ſubter ſecat hic Capricornũ,
Atque pedes gelidum riuum fundentis Aquari,
Cæruleæque feram caudam Piſtricis,& illum
Fulgentem Leporẽ,inde pedes Canis,et ſimul amplã
Argolicam retinet crebro cum lumine Nauem:
Tergáque Centauri,atque Nepai portat acumen:
Inde Sagittari defixum poſsidet arcum.
Hunc à clariſonis auris aquilonis ad auſtrum
Condens poſtremum tangit rota feruida Solis:
Exinde in ſuperas brumali tempore flexu
Se recipit ſedes.huic orbi quinque tributæ
Nocturnæ partes,ſupera tres luce dicantur.
47 Hoſce inter,mediã in partem retinere videtur
Tantus quantus erit collucens Lacteus orbis,
In quo autumnali atque iterum ſol lumine verno
Exequat ſpacium lucis cum tempore noctis.
Hunc retinens Aries ſublucet corpore totus,
Atque genu flexo Taurus connititur ingens:
Orion claro contingens pectore fertur,
Hydra tenet flexu Crateram,Coruus adhæret,

Et

Et paucæ Chelis ſtellæ, ſimul Anguitenentis
Sunt genua, & ſummi Iouis ales nuncius inſtat:
Propter Equus capite & ceruicum lumine tangit.
Hoſce æquo ſpacio deiunctos ſuſtinet axis,
Per medios ſummo cœli de vertice tranans.
48 Ille autem claro quartus cum lumine Circus,
Partibus extremis extremos continet orbes,
Et ſimul à medio media de parte ſecatur,
Atque obliquus in his nitens cum lumine fertur:
Vt nemo cui ſancta manu doctiſsima Pallas
Solertem ipſa dedit fabricæ rationibus artem,
Tam tornare catè contortos poſsiet Orbes,
Quàm ſunt in cœlo diuino lumine flexi,
Terram cingentes, ornantes lumine mundum,
Culmine tranſuerſo retinentes ſydera fulta.
Quattuor hi motu cuncti voluuntur eodem:
Sed tantum ſupera terras ſemper tenet ille
Curriculum, oblique inflexus tribus Orbibus vnus:
Quanto eſt diuiſus Cancer ſpacio à Capricorno,
Ac ſubter terras ſpacium par eſſe neceſſe eſt.
Et quantos radios iacimus de lumine noſtro,
Queis lunæ conuexum cœli tangimus orbem,
Sex tantæ poterunt ſub eum ſuccedere partes,
Bina pari ſpacio cœleſtia ſigna tenentes.
45 Zodiacum hunc Greci vocitant, noſtríq; Latini
Orbem Signiferum perhibebunt nomine vero:
Nam gerit hic voluens bis ſex ardentia ſigna.
Aeſtifer eſt pandens feruentia ſidera Cancer:
Hunc ſubter fulgens cedit vis torua Leonis,
Quem rutilo ſequitur collucens corpore Virgo.
Exin proiectæ claro cum lumine Chelæ,
Ipſaque conſequitur lucens vis magna Nepai.
Inde Sagittipotens dextra flexum tenet arcum.
Poſt hunc ore fero Capricornus vadere pergit.
Humidus inde loci collucet Aquarius orbem.
Exin ſquammiferi ſerpentes ludere Piſces:
Quies comes eſt Aries obſcuro lumine labens,
Inflexóque genu proiecto corpore Taurus,
Et Gemini clarum iactantes lucibus ignem.
Hæc Sol æterno conueſtit lumine luſtrans,
Annua conficiens vertentia tempora curſu.
30 Hic quantum terris conuexus pellitur orbis,
Tantundem ille patens ſuperà mortalibus extat.

T Sex

Sex omni ſemper cedunt labentia nocte:
Tot cœlum iuſſu fugientia ſigna reuiſunt.
Hoc ſpacium tranans cæcis nox conficit vmbris,
Quod ſupera terras prima de nocte relictum eſt,
Signifer ex orbe & ſignorum ordine fultum.
51 Quod ſi Solis aues certos cognoſcere curſus,
Ortus ſignorum nocturno tempore viſes:
Nam ſemper ſignum exoriens Titan trahit vnum;
Sin autem officiens ſignis mons obſtruet altus,
Aut adiment lucem cæca caligine nubes,
Certas ipſe notas cœli de tegmine ſumes,
Ortus atque obitus omneis cognoſcere poſsis.
Quæ ſimul exiſtant cernas, quæ tempore eodem
Præcipitent obitum nocturno tempore noſces.
52 Iam ſimul vt ſupero ſe toto lumine Cancer
Extulit, exemplo cedit delapſa Corona.
Et loca conuiſit cauda tenus infera Piſcis.
Dimidiam retinens ſtellis diſtincta Corona
Partem etiam ſupera, atque alia de parte repulſa eſt:
Quam tamen inſequitur Piſcis, nec totus ad vmbras
Tractus, ſed ſupero contectus corpore cedit.
Atq; humeros vſque à genibus Cancrumq; recondit
Anguitenens, validis magnum à ceruicibus Anguē.
Iam vero Arctophylax non æqua parte ſecatur.
Nam breuior clara cœli de parte videtur,
Amplior infernas depulſus poſsidet vmbras.
Quattuor hic obiens ſecum deducere ſigna
Signifero ſolet ex orbi, tum ſerius ille,
Cum ſupera ſeſe ſatiauit luce, recedit,
Poſt mediam labens claro cum corpore noctem.
Hæc obſcura tenens conueſtit ſidera tellus:
At parte ex alia claris cum lucibus errat
Orion humeris & lato pectore fulgens,
Et dextra retinens non caſſum luminis Enſem.
53 Sed cum de terris vis eſt patefacta Leonis,
Omnia quæ Cancer præclaro detulit ortu,
Cedunt obſcurata, ſimul vis maior Aeti
Pellitur: ac flexo conſidens corpore Niſus
Iam ſupero ferme depulſus lumine, cedit:
Sed læuum genus atque illuſtrem linquit in altum
Plantam. tum contra exoritur claram caput Hydræ,
Et Lepus, & Procyon, qui ſeſe feruidus infert
Ante canem: inde Canis veſtigia prima videntur.

54 Non pauca è cœlo depellens signa repente
Exoritur candens illustria lumina Virgo.
Cedit clara Fides Cyllenia: mergitur vnda
Delphinus, simul obtegitur depulsa Sagitta:
Atque Auis ad summam caudam, primásque recedit
Pinnas, & magnus pariter delabitur Amnis.
Hic Equus à capite & longa ceruice latescit.
Longius exoritur iam claro corpore Serpens,
Crateráque tenus lucet mortalibus Hydra.
Inde pedes Canis ostendit iam posteriores,
Et post ipse trahit claro cum lumine puppim:
Insequitur labens per cœli numina Nauis:
Hæc medium ostendit radiato stipite malum:
Et iamiam toto processit corpore Virgo.
55 At cùm procedunt obscuro corpore Chelę,
Existit pariter larga cum luce Bootes,
Cuius in aduersum est Arcturus corpore fixus,
Totáque iam superà fulgens prolabitur Argo,
Hydráq;, quòd latè cœlo dispersa tenetur,
Nondum tota latet, non caudam contegit vmbra.
Iam dextrum genus, & decoratam lumine suram
Erigit ille vagans vulgato nomine Nisus
Quem nocte extinctũ atq; exortum vidimus vna
Persæpe, vt paruum tranans geminauerit orbem:
Hic genus & suram cum Chelis erigit alte:
Ipse autem præceps obscura nocte tenetur
Dum Nepa & Arcitenens inuisant lumina cœli.
Nam secum medium pandet Nepa, tollere verò
In cœlum totum exoriens conabitur Arcus.
Hic tribus elatus cum signis corpore toto
Lucet: at exoritur media de parte Corona,
Caudáque Centauri extremo candore refulget.
Hic se iam totum cæcas Equus abdit in vmbras,
Quem rutila fulgens pluma præteruolat Ales:
Occidit Andromedæ clarum caput, & fera Pistrix
Labitur horribiles epulas funesta requirens.
Hanc contra Cepheus non cessat tendere palmas.
Illa vsque ad spinam mergens se cærula condit:
At Cepheus caput atq; humeros palmásq; reclinat.
56 Cum verò vis est vehemens exorta Nepai,
Latè fusa volat per terras fama vagatur,
Vt quondam Orion manibus violasse Dianam
Dicitur excelsis errans in collibus amens,

T 2 Quos

Quos tenet, Aegæo defixa in gurgite Echineis,
Brachia cui viridi conuestit tegmine vitis.
Ille feras vecors amenti corde necabat,
O Enopionis auens epulas cœnare nitentes:
At verò pedibus subitò perculsa Dianæ
Insula discessit, disiectáque saxa reuellens
Perculit, & cęcas lustrauit luce lacunas:
E quibus ingenti existit cum corpore præ se
Scorpios infestus præportans flebile acumen.
Hic valido cupidè venantem perculit ictu,
Mortiferum in venas figens per vulnera virus:
Ille graui moriens constrauit corpore terram.
Quare cùm magnis sese Nepa lucibus effert,
Orion fugiens commendat corpora terris.
Tum verò fugit Andromeda, & Neptunia Pistrix
Tota latet, cedit conuerso corpore Cepheus,
Extremas medio contingens corpore terras,
Hic caput & superas potis est demergere partes,
Infra lumborum nunquam cònuestiet vmbra:
Nam retinent Arcti lustrantes lumine suras.
Labitur illa simul gnatam lachrymosa requirens
Cassiepeia, neque ex cœlo depulsa decorè
Fertur: nam verso contingens vertice primùm
Terras, post humeros euersa sede refertur.
Hanc illi tribuunt pœnam Nereides almæ
Cum quibus, vt perhibent, ausa est cõtendere forma.
Hæc obit inclinata: at pars exorta Coronæ est
Altera, cum caudáq; omnis iam panditur Hydra.
At caput & totum sese Centaurus opacis
Eripit è tenebris, linquens vestigia parua
Antepedum contecta: simul cum lumina pandit
Ipse feram dextra retinet. Prolabitur inde
Anguitenẽs capite & manibus: profert simul Anguis
Iam caput & summum flexo de corpore lumen.
Hic ille exoritur conuerso corpore Nisus,
Aluum, crura, humeros, simul & pręcordia lustrans,
Et dextra radios læto cum lumine iactans.
57 Inde Sagittipotens superas cum visere luces
Institit, emergit Nisi caput: & simul effert
Sese clara Fides, & promit corpore Cepheus.
Feruidus ille Canis toto cum corpore cedit,
Abditur Orion, obit & Lepus abditus vmbra.
Inferiora cadunt Aurigæ lumina lapsu.

58 Inde

58 Inde obiens Capricornus ab alto, lumine pellit
Aurigam, inſtantémq; Caprã, paruos ſimul Hœdos,
Et magnam antiquo depellit nomine Nauem,
Crus dextrumq; pedem linquens, obit infra Perſeus
In loca, tum cedens à puppi linquitur Argo.
Obruitur Procyon, emergunt Alites vnà,
Et volucris terris exiſtit clara Sagitta.

PROGNOSTCA.

73 * Vt cum
Luna means Hyperionis officit orbi,
Stinguuntur radij cæca caligine tecti.

*

76 Aſt autem tenui quæ candent lumine Phantæ

*

77 Atque etiam ventos præmonſtrat ſæpe futuros
Inflatum mare, cùm ſubitò penitúſque tumeſcit,
Saxáque cana ſalis niueo ſpumata liquore,
Triſtificas certant Neptuno reddere voces:
Aut denſus ſtridor cùm celſo è vertice montis
Ortus adaugeſcit ſcopulorum ſæpe repulſu.
78 Cana fulix itidem fugiens è gurgite ponti,
Nunciat horribiles clamans inſtare procellas,
Haud modicos tremulo fundens è gutture cantus.

*

81 Vos quoque ſigna videtis aquai dulcis alumnæ
Cùm clamore paratis inanes fundere voces,
Abſurdóque ſono fontes & ſtagna cietis.

Quis eſt qui ranunculos hoc videre ſuſpicari poſſit?

Sæpe etiam pertriſte canit de pectore carmen,
Et matutinis acredula vocibus inſtat,
Vocibus inſtat, & aſsiduas iacit ore querelas,
Cùm primùm gelidos rores aurora remittit.
Fuſcáque nonnunquam curſans per littora cornix,
Demerſit caput, & fluctum ceruice recepit.
82 Mollipedeſque boues ſpectantes lumina cœli
Naribus humiferum duxere ex aëre ſuccum.

*

91 Iam verò ſemper viridis ſemperque grauata,
Lentiſcus triplici ſolita grandeſcere fœtu,
Ter fruges fundens, tria tempora monſtrat arandi.

Ne hoc quidem quæro, cur hæc arbor vna ter floreat, aut cur arandi maturitatem ad ſignum floris ac commodet.

CAETERA DESIDERANTVR.

F. 136 AB IOVE. Cic. II. de legibus, Ordire igitur: nam hunc tibi totū dicamus diem: Ab Ioue musarū primordia, sicut in Arati carmine orsi sumus. Haud scio. ad húncne locum referri debeant versus quos Priscianus lib. 10. citat his verbis: Cicero tamen in arato stinguens participio vsus est, quod à verbo Stinguo nascitur.

Quem neque tempestas perimet, neque longa vetustas
Interimet Stinguens præclara insignia cœli.

Nu. 3 CAETERA. Ex II. lib. de Natura deorum hæc & quæ ad numerū 20 sequuntur, paucis exceptis, sumpta sunt. sic enim illic scribitur, atque hoc loco me intuens, Vtar, inquit, carminibus Arati, eísque á te admodum adolescentulo conuersa, ita me delectant, quia Latina sunt, vt multa ex ijs memoria teneam Ergo vt oculis aßidue videmus, sine vlla mutatione, aut varietate. Cætera labuntur, &c.

6 QVAS NOSTRI. Citatur & hic locus, Ciceronis Acad. II. qui & Lucullus dicitur, his verbis, Ego verò ipse & magnus quidem sum opinator: non enim sum sapiens, & meas cogitationes sic dirigo: non ad illam paruulam Cynosuram.

Qua fidunt duce nocturna Phœnices in alto, vt ait Aratus, eóque directius gubernant, quòd eam teneaut,

Quæ cursu interiore breui conuertitur orbe: sed ad Helicen & clarißimos Septentriones, id est, rationes has latiore specie, non ad tenue elimitas.

TORVVS. Est & hic locus apud Priscianum lib. 14. Quædam etiam (de Præpositionibus loquitur) syncopam paßæ sunt, vt Supra pro supera, & Infra pro infera, & Extra pro extera. Nam antiqui trisyllaba ea proferebant, vt Cicero in Arato,

Toruus Draco serpit, subter superáque retorquens
Sese.

Idem Priscianus eodem extremo libro, Et super tamen & Supra à supera, illud per apocopā, hoc per syncopam, facta sunt: sic enim antiqui frequenter protulerunt, & maximè Cicero in poëmatibus suis, vt in arato,

Toruus Draco serpit subter superáque retorquens
Sese.

Idem in eodem,

Huic supera duplices humeros adfixa videtur
Stella micans tali specie, talique nitore.

Caterùm, quod Priscianus legit, Serpit, &, Superáque retorquens, alij scribunt, Repit. &, Supráque reuoluens illud, quòd nescirent, S liquescere in Toruus: hoc, quòd Supera insolens esset. Nam extremum, Reuoluens scribitur. II. de Natura deorum.

QVOD CAPVT. Alias, Hoc caput. Huius quoque loci, Hyginus lib. 4. meminit, sed paululum alijs verbis, vbi prolatis Græcis Arati versibus, Item. inquit, Cicero dicit,

Quod caput hic paulum sese subitóque recondit,
Ortus vbi atque obitus parte admiscentur in vna.

7 ENGONAZIN. Alias,

Ενγόνασιν dicunt genibus quia nixa feratur.

F. 137 9 HVIC SVPERA. Versus qui duo sequuntur, restituti sunt ex Prisciani lib. 14. ijs verbis, quæ nu. 6. recitaui. Paulo post alij codices habent,

Atque eo ipse manet religatus corpore toto:
Nanque virum medium serpens sub pectore cingit.

11 SPICVM. Seruius in Georg. lib. 1. Dicimus autem hic spicus, & hoc spicum, Cic. in Arato,

Spicum illustre gerens insigni corpore Virgo. sed in mas. genere habet vtrunque numerum: in neutro, singularem tantum.

MALEBANT. Lactan. lib. 5. Diuinarum institutionum, de iustitia loquens, primis seculis & posterioribus.

Malebant tenui contenti viuere cultu, vt Cicero in suo ait arato, quod est propriū nostræ religionis.
Ne signare quidem, aut partiri limite campum
Fas erat, in medium quærebat.

qui posteriores versus de arateis eße non videntur.

FERREA. Cicero extremo secundo de Natura deorum. Quid de bubus, inquit Balbus, loquar? sequitur mox, Quibus cùm terræ subigerentur fißione glebarum ab illo aureo genere, vt poëtæ loquuntur, vis nullæ vnquam afferebatur.

Ferrea tum verò proles, &c. sequitur, Tanta putabatur vtilitas percipi ex bubus, vt eorum visceribus vesci

vesci scelus haberetur.

13 SVBIECTVS. Alij codices Subiectus medio: alij, Media.

NAVIBVS. Versus hic apud Priscianum est lib. 7. Et aplustra enim, inquit, & aplustria antiqui protulisse inueniuntur. Cic. in Arato,

Nauibus aßumptis fluitantia quærere aplustra. Cæsar in Arato.
Fulgent Argoæ stellis aplustria puppis.

18 ANDOMEDA. Alias, Andromede fugiens, eodem sensu.

20 E QVIBVS HINC. Hinc inchoant quæ feruntur Arati Ciceronis fragmenta, ab Aldo seorsim cusa. Hoc autem initium ita quidam sua auctoritate immutarunt,

Paulum hanc subter: verum in hac mutilatione quid Cic. scripserit, haud facile est conijcere. Iidem mox legunt, Vt prius altæ Chelæ, tum pectus.

22 ATQVAE HORVM E. Aldus legit,

Atque horum & caudis duplices eße cathenæ
Dices aut diuersæ per lumina serpunt.

ANDROMEDAE. Ex Aldinæ lectionis vestigijs hos quatuor versus corrigere conatus sum: habet autem hunc in modum:

Andromedæ læuo ex humero si qua exere perges
Ad positum poteris supra cognoscere piscem.
E pedibus vatum summo Ioue Perseus es,
Quos humeros retinet de fixo corpore Perseus.

Quæsere pro quærere veteres dixiße, notat Festus.

24 AT PROPTER. Hunc locum & alios aliquot Priscianus citat lib. 6. Cicero tamen, inquit, in Arato hoc genus pro Genu protulit.

Tertia sub caudam ac genus ipsum lumina pandit. In eodem,
Ac propter læuum genus omni ex parte locatas
Paruas Vergilias tenui cum luce videbis. In eodem,
Hæc genus ad læuum nixi de lapsa resedit,
Atque inter flexum genus & caput alitis hæsit.

Primum versum vbi collocem, nondum reperi. Postremi duo, mox sequuntur Num. 25.

26 NANQVE EST ALES. Lib. 11. de Natura deorum, Inde est ales.

27 IPSE AVTEM. Versus hi quatuor mire deprauati sunt. Vt autem cuique coniectandi locus relinquatur, adscribam vt Aldus cudit:

Ipse autem labens multis equus ille tenetur,
Piscibus, huic ceruix dextra mulcetur aquarij
Serius hæc obitus terrai iußit equinis,
Quam gelidum valido de corpore frigus anhelans.

Quidam tertium carmen reiecit, itaque, Tum gelidum, legit versu sequenti.

Pro multis, legendum putaui, Geminis, aut etiam, Binis. habet enim Aratus, δύ ἰχθύες. Reliqua aucutioribus relinquo expendenda.

CORPORE. Pro Magno, Aldus, Nam. Priscianus, lib. 6. Capricornus, inquit, secundæ inuenitur declinationis. Cicero in Arato,

Corpore semifero magno Capricornus in orbe. Idem in eodem,
Tum magni curuus Capricorni corpore propter

Delphinus iacet, haud nimio lustratus nitore. quanquam pro Curuus, ibi coruus legatur. & mox apud eundē, Currus. qui duo loci me admonuerunt vt Currens, qui in his versibus, num. 30. scribebatur, in Curuus commutarem.

28 VT SESE. Alij libri, Vt sese emergens ostendat.

HIC MISSORE. Hanc lectionem elicui è scriptura antiqua quam Aldus expreßit:

Hic mißo reuocans, fulgens iacet vna sagitta.

Mißore enim & vacans legendum censui, quod Arateis his respondet, αὐτὸς ἄτερ τόξε.

HVNC TEGIT. Aldus legit,

Hunc tegit obscuris subter præcordia vesper.

Ver toto spirans, &c. Vt pro Ver, Nec legerem, admonuit me vir doctißimus, cuius iudicio mihi standum eße reor.

34 AT CANIS. Locus hic apud Hyginū lib. Fabularū, fab. 14. profertur his verbis, Hæc est, nauis Argo, quam

quam Minerua in siderale m circulum retulit, ob hoc quòd ab se esset ædificata: ac primum in pelagus deducta est hæc nauis, in astris apparens à gubernaculo ad velum. Cuius speciem ac formam Cic. in Phænomenis exponit his versibus:

At canis ad caudam serpens prælabitur Argo,
Conuersam præ se portans cum lumine puppim.
Non aliæ naues vt in alto ponere proras
Ante solent, rostris Neptunia prata secantes:
Sicut cum cœptant tutos contingere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ,
Aduersamque trahunt optata ad littora puppim:
Sic conuersa vetus super æthera labitur Argo.
Inde gubernaculum tendens à puppe volante
Clari posteriora canis vestigia tangit.

CONVERSAM. Aldus Conuexam, & mox, In alto pondere: item, Sed conuexa.

ATQVE VSQVE. Aldus & alij ad cœlum, Ad Cælsum maluimus, vt Num. 38. Perfringet celsos defixo robore malos.

36 HIC VNA. Aldus,

Hanc vna stella nectuntur quam iacet ex se
Pistricis spinæ valida cum luce refulgens.

37 EXINDE. Versus hic quibusdam improbatus est, quòd vetus scriptura deprauata esset. sic enim Aldus,

Exinde australem soliti conuincere piscem
Voluitur inferior capricorno versus ad austrum.

Vt correxi, apte redditur quod ait Aratus, νότου δὲ ἑ κικλήσκοισι.

STELLAS. Alij pro Stratas, Sparsas.

HAE TENVES. Aldus corrupte,

Etenus stellæ perhibentur nomine Aquarij. quidam corrigunt, Ast omnes.

39 CEDIT EQVI. Hos versus ita Aldus scribit,

Cedite qui partis properat coniungere chelis.
Hic dextram pergens quadrupedes qua vasta tenentur.

40 HAEC CAPVT. Quod Cic. ait, Ad terga Nepai, Aratus, ὑπὸ μέσσον καρκίνον, Nepa ergo etiam Scorpius dicitur, aut hallucinatus est Cicero, qui Tergora cancri, dicere debuerit.

EXTREMVM. Aldus, Extrema. Alij, Extremo, Extremum sinum intelligo, quem rostro Coruus tundat. sin mauis Extremam, Hydram accipies.

42 QVORVM EGO. Aldus, Quare ego. & mox, Fixa simul magno sedem gentibus orbes. quidam legunt, Magnos similes vertentibus orbes.

44 CVM NEQVE caligans detersit. Aldus. Detergit, & versu qui sequitur, Superaret: & inde quarto, Superest præstare duobus.

45 HVNC sura læua. Aldus legit,

Hunc supera læuæ. Græce est, λαιῇ δὲ κνήμῃ,

AT VERO. Versus hic reiectus est à quibusdam, qui & sequentem sic inchoant,

Inde leo.

ALTER ab infernis. Aldus cudit,

Alter ab infernis austri conuertitur auris.

46 DISTRIBVENS. Quidam corrigit,

Ast alter, quod vt longius à veteri scriptura remotum, non valde placet.

53 CEDVNT obscurata simul vis. Pro Aëti, Aldus vitiose, Aquarij,

56 QVOS TENET. Pro Echineis, Aldus Echinus, quod alij vt adulterinum reijcientes, nihil substituerunt.

ANTEPEDVM. Versus hic reiectus est à quibusdam. Aldus autem male distinctum habet:

Ante pedum contecta simul cum lumine pandit.

Vno verbo audaciusculè Ciceronem dixisse putem Antepedes, quos Artus προτέροις πόδας & alij πρόποδας vno item verbo.

57 INDE Sagittipotens. Aldus vitiose, Conuisere luces Institit & mergit. & mox,

Abditur Orion, obijt simul abditus vmbra est,

Inferiora cadunt aurigæ lumina lapsum.

73 VT CVM *Luna means. Ex Prisciani lib. 10. Idem (Cicero) inquit, paßiuum eius verbi in Progno sticis protulit, Vt cum Luna means &c.*

76 AST AVTEM. *Idem Priscianus extremo 16. libro, Hoc quoque non est prætermittendum, quòd coniunctiones sibi præpositæ inueniuntur, tam eiusdem potestatis cum sint, quàm alterius: vt Cicero in Prognosticis.*

Ast autem tenui quæ candent lumine phatnæ. Idem repetit libro 18. vbi de Constructione disserit.

77 ATQVE *etiam ventos. Versus hi & qui sequuntur, ex libro 1. de Diuinatione desumpti sunt omnes.*

TYPIS MANDABAT THEODORVS GRAMINAEVS COLONIAE AGRIPPINAE. M. D. LXIX. CALEND. MARTII.

C. IVL. HYGINI POETICON ASTRONOMICON, DE MVNDI ET SPHAERAE AC VTRIVSque partium declaratione.

HYGINVS M. FABIO PLVRIMAM SALVTEM.

ETSI te studio grammaticæ artis inductum, non solum versuum moderatione, quam pauci peruiderunt, sed historiarum quoque varietate, qua scientia rerum perspicitur, præstare video, quæ facilius etiam scriptis tuis perspici potest, desiderans potius scientem quàm liberalem iudicem: tamen quo magis exercitatus, & nonnullis etiam sæpius in his rebus occupatus esse videar, & ne nihil in adolescentia laborasse dicerer, & imperitorum iudicio, desidiæ subirem crimen, hoc velut rudimento scientiæ nisus, scripsi ad te, non vt imperito monstrans, sed vt scientissimum commonens:

1 Sphæræ figurationem, circulorumque qui in ea sunt notationem, & quæ ratio fuerit vt non æquis partibus diuiderentur.

2 Præterea terræ marisque definitionem: & quæ partes eius non habitantur, vt multis iustisque de causis hominibus carere videantur, ordine exposuimus.

3 Rursusque redeuntes ad sphæram, duo & quadraginta signa nominatim pernumerauimus.

4 Exinde vniuscuiusque signi historias causamque ad sidera perlationis ostendimus.

5 Eodem loco nobis vtile visum est, persequi eorum corporum deformationes, & in his numerū stellarū.

6 Nec prætermisimus ostendere ad septem circulorum notationem, quæ corpora aut partes corporum peruenirent, & quemadmodum ab his diuiderentur.

7 Diximus etiam in æstiui circuli definitione, quærentes quare non idem hyemalis vocaretur: & quid eos fefellerit, qui ita senserint: & quid in ea parte sphæræ solis efficiat cursus.

8 Præterea, quare circulos in octo partes diuideremus, ordine exposuimus.

9 Scripsimus etiam quo loco circulus æquinoctialis foret constitutus, & quid efficeret ad eū perueniēs sol.

10 In eiusdem circuli demonstratione ostendimus, quare Aries inter sidera celerrimus diceretur.

11 Pauca præterea de hyemali circulo diximus.

12 Exinde zodiacum circulum definiuimus, & eius effectus: & quare potius duodecim signa quàm vndecim numerarentur, quid etiam nobis de reliquis circulis videretur.

13 His propositis rebus, ad id loci venimus, vt exponeremus, vtrum mundus ipse cum stellis suis verteretur, an mundo stante, vagæ stellæ ferrentur: & quid de eo nobis & compluribus videretur, & qua ratione ipse mundus verteretur.

14 Præterea quare nonnulla signa celerius exorta, serius occiderent: nonnulla etiam cæteris tardius exorta, citius ad occasum peruenirent: quare etiam quæ signa pariter oriantur, non simul occidant.

15 Eodem loco diximus, quare non essent in sphæra superiora interioribus hemicycli æqualia: & quot modis stellas videre non possimus.

16 Præterea scripsimus in duodecim signorum ortu, quæ de reliquis corpora exoriri, & quæ eodē tempore occidere viderentur.

17 Deinde ordine perscripsimus, sol vtrum cum mundo fixus verteretur, an ipse per se moueretur: & cū ipse per se moueatur, & cōtra duodecim signorū ortus eat, quare videatur cū mundo exoriri & occidere.

18 Deinde protinus de Lunæ cursu pauca proposuimus: & vtrum suo, an alieno lumine vteretur: Eclipsis Solis & Lunæ quomodo fieret: quare Luna per eundem circulum iter faciens, celerius sole currere videatur: & quid fefellerit eos, qui ita senserint.

19 Quinque stellæ quantum habeant interuallum: & vtrum quinque sint an septem: & vtrum quinq; certè errent, an omnes, & quinque quomodo currant.

20 Diximus

20 *Diximus etiam qua ratione priores astrologi non eodem tempore signa & reliquas stellas reuerti dixerint: & quare me tam diligentißimè obseruaße videantur, & quid reliquos fefellerit in eadem causa. In his igitur tam multis & varijs rebus, non erit mirum aut pertimescendum, quòd tantum numerũ versuum scripserimus: neque enim magnitudinem voluminis, sed rerum multitudinem peritos conuenit spectare. Quod si longior in sermone visus fuero, non mea facunditate, sed rei necessitate factum existimato: nec si breuius aliquid dixero, minus idem valere confidito, quàm si pluribus eßet audiendum verbis. Etenim præter nostram scriptionem sphæræ, quæ fuerunt ab Arato obscurius dicta, persecuti planius ostẽdimus: vt penitus id quod cœpimus, exquisiße videremur. Quod si vel optimis vsus auctoribus effeci, vt neque breuius neque verius diceret quispiam, non immerito fuerim laudari dignus à vobis, quæ vel amplissima laus hominibus est, doctis: si minus, non deprecamur in hac confectione nostram scientiam ponderari. Ideoque maioribus etiam niti laboribus cogitamus, in quibus & ipsi exerceamur, & in quibus volumus nos probare quid poßimus. etenim neceßarias nostris hominibus scientißimis maximas res scripsimus: non leuibus occupati rebus, populi captamus existimationem. Sed ne diutius de eo quod negligimus loquamur, ad propositum veniemus, & initium rerum demonstrabimus.*

1 *MVNDVS appellatur is, qui constat ex sole, & luna, & terra, & omnibus stellis.*

SPHAERA est species quædam in rotundo conformata, omnibus ex partibus æqualis apparens, vnde reliqui circuli finiuntur. Huius autem sphæræ neque exitus, neque initium potest definiri, ideo quòd in rotundo omnes tractus & initia & exitus significari poßunt.

CENTRVM est, cuius ab initio circũductio sphæræ terminatur, ac terræ positio cõstituta declaratur.

DIMENSIO, quæ totius ostenditur sphæra, est cum ex vtrisque partibus eius ad extremam circunductionem rectè vt virgulæ perducuntur: quæ dimensio à compluribus Axis est appellata. Huius autẽ cacumina, quibus maxime sphæra nititur, Poli appellantur: quorum alter ad aquilonem spectans, Boreus alter oppositus austro, Notius est dictus.

SIGNIFICATIONES quædam in circunductione sphæræ circuli appellantur. E quibus Paralleli dicuntur, qui ad eundem polum constituti finiuntur. Maximi autem sunt, qui eodem centro quo sphæra, continentur. Horizon appellatur is, qui terminat ea quæ perspici aut non videri poßunt: hic autem incerta ratione definitur: quod modo polo subiectus, & circulis his qui Paralleli dicuntur: modò duobus extremis & æqualibus nixus: modò alijs partibus adiectus terræ, peruidetur ita, vt cunq; fuerit sphæra collocata.

POLVS is qui Boreus appellatur, peruideri potest semper: Notius autem ratione dißimili, semper est à conspectu remotus. Naturalis autem mundi statio, φυσική dicitur. Est ea in Boreo polo finita, vt omnia è dextris partibus exoriri, in sinistris occidere videantur. Exortus enim est, subita quædam species obiecta nostro conspectui: Occasus autem pari de causa, vt erepta ab oculis visa.

IN finitione mundi, circuli sunt Paralleli quinque, in quibus tota ratio sphæræ consistit, præter eum qui Zodiacus appellatur: qui quòd non vt cæteri circuli, certa dimensione finitur, & inclinatior alijs videtur, λοξός à Græcis est dictus. Quinque autem quos supra diximus, sic in sphæra metiuntur, initio sumpto à polo qui Boreus appellatur, ad eum qui Notius & Antarcticus vocatur. In triginta partes vnũquodque hemisphærium diuiditur, ita vti dimensio significari videatur in tota sphæra per sexaginta partes factas. Deinde ab eodem principio Boreo sex partibus ex vtraque finitione sumptis, circulus ducitur, cuius centrum ipse est Polus finitus: qui circulus, Arcticus appellatur, quod intra eum Arcti simulacra vt inclusa perspiciuntur: quæ signa à nostris vrsarum specie ficta, Septentriones appellantur.

Ab hoc circulo de reliquis partibus quinque sumptis, eodem centro quo supra diximus, circulus ducitur, qui θερινὸς τροπικός appellatur, ideo quòd sol cum ad eum circulum peruenit, æstatem efficit eis qui in aquilonis finibus sunt: hiemẽ autem eis quos austri flatibus oppositos antè diximus. Præterea, quòd vltra eum circulum sol non transit, sed statim reuertitur, τροπικός est appellatus.

Ab hac circuli significatione quatuor de reliquis partibus sumptis, ducitur circulus Equinoctialis, à Græcis ἰσημερινὸς appellatus, ideo quod sol cùm ad eum orbem peruenit, æquinoctium conficit. Hoc circulo facto, dimidia sphæra pars constituta perspicitur.

Econtrario item simili ratione à Notio polo sex partibus sumptis, vt supra de Boreo diximus, circulus ductus ἀνταρκτικός vocatur: quòd contrarius est ei circulo, quẽ arcticon supra difiniuimus.

Hac definitione sphæræ, centroque poli qui Notius dicitur, quinque partibus sumptis circulus χειμερινὸς τροπικὸς instituitur. à nobis Hiemalis, à nonnullis etiam Brumalis appellatus, ideò quòd sol cùm ad eum circulum peruenit, hyemem efficit his qui ad aquilonẽ spectant: æstatẽ autem, his qui in austri partibus domicilia constituerunt. Quantò enim abest longius ab illis qui in aquilonis habitant finibus, hoc hieme maiore confligantur: æstate autem, quibus sol appositus peruidetur: itaque Aethiopes sub vtroque orbe neceßario fiunt.

Ab hoc circulo ad æquinoctialem circulum, reliquæ fiunt partes quatuor, ita vti sol per octo partes sphæræ currere videatur. Zodiacus autem circulus sic vel optime definiri poterit, vt signis factis, sicut postea dicemus, ex ordine circulus perducatur.

Qui autem Lacteus vocatur, contrarius æquinoctiali, ibi oportet vt eum medium diuidere, & bis ad eum peruenire videatur: semel in eo loco vbi aquila constituitur: iterum autem ad eius signi regionem, quod προκύων vocatur. Duodecim signorum partes sic diuiduntur: Quinque circuli, de quibus diximus supra, ita finiuntur, vt vnusquisque eorum diuidatur in partes duodecim, & ita ex eorum punctis lineæ perducantur, quæ circulos significent factos, in quibus duodecim signa describantur. Sed à nonnullis imperitioribus quæritur, quare non æquis partibus circuli finiantur, hoc est, vt de triginta partibus quinæ partes diuidantur, & ita circuli pari ratione ducantur: id facilime defendi posse confidimus. Cum enim media sphæra diuisa est, eius circuli nullus potest æqualis esse: qui quanuis proxime eum accedat, tamen minor esse videatur. Itaque qui primum sphæram fecerunt, cum vellent omnium circulorum æquas rationes esse, pro rata parte voluerunt significare, vt quanto magis à polo discederetur, eo minorem numerum partium sumerent in circulis metiendis, quo erat necesse his maiorem circulum definire. Quod etiam ex ipsa sphæra licet intelligere: quanto magis à polo discedes, eo maiores circulos fieri necesse est: & hac re minorem numerum duci, vt pares eorum videantur effectus. Et si non in triginta partes vnumquodque hemisphærium diuidatur, sed in alias quotlibet finitiones, tamen eò ratio peruenit eius, ac si triginta partes fecisset. Zodiacus circulus tribus his subiectus, de quibus supra diximus, ex quadam parte contingit æstiuum & hiemalem circulum, æquinoctialem autem medium diuidit. Itaque sol per Zodiacum circulum currens, neque extra eum transiens, necessario cum his signis quibus innixus iter conficere videtur, peruenit ad eos quos supra diximus orbes, & ita quatuor tempora definit. Nam ab Ariete incipiens, ver ostendit: & Taurum & Geminos transiens, idem significat. Sed iam capitibus Geminorum circulum æstiuum tangere videtur, & per Cancrum & Leonem transiens & Virginem, æstatem efficit. Et rursum à Virginis extrema parte transire ad æquinoctialem circulum perspicitur. In Libra autem æquinoctium conficit, & autumnum significare incipit, ab hoc signo transiens ad Scorpium & Sagittarium. Deinde protinus incurrit in hiemalem circulum, & à Capricorno, Aquario, Piscibus, hiemem transigit. Itaque ostenditur non per tres ipsos circulos currere, sed Zodiacum transiens ad eos peruenire. Sed quoniam de his rebus diximus, nunc Terræ positionem definiemus, & Mare quibus locis interfusum videatur, ordine exponemus.

2 TERRA mundi media regione collocata, omnibus partibus æquali distdens interuallo, centrum obtinet sphæræ. Hanc mediam diuidit Axis in dimensione totius terræ: Oceanus autem regione circunductionis sphæræ profusus, propè totius orbis alluit fines. Itaque & signa occidentia in eum decidere existimantur: sic igitur & terras contineri, poterimus explanare. Nam quæcunque regio est quæ inter Arcticum & Aestiuũ finem collocata est, ea diuiditur trifariam, è quibus vna pars, Europa: altera, Asia, tertia, Africa vocatur. Europam igitur ab Africa diuidit mare ab extremis Oceani finibus & Herculis columnis. Asiam vero & Libyam cum Aegypto disterminat os Nili fluminis quod Canopicon appellatur. Asiam ab Europa Tanais diuidit, bifariam se conijciens in paludem quæ Mæotis appellatur. Hac igitur definitione facile peruidetur, mare omnibus adiectum finibus terræ.

Sed ne videatur nonnullis mirũ, cùm sphæra in sexaginta partes diuidatur, vt ante diximus, quare definimus ab æstiuo circulo ad arcticum finem duntaxat habitari: sic vel optime defendimus. Sol enim per mediam regionẽ sphæræ currens, nimiũ his locis efficit feruorẽ. Itaq; quæ finis est ab æstiuo circulo ad hiemalem, ea terra à Græcis διακεκαυμένη vocatur: quod neque fruges propter exustam terrã nasci, neque homines propter nimium ardorem durare possunt: extremæ autem regionis sphæræ duorum circulorum, quorum alter Boreus, alter Notius vocatur, fine Arctici circuli & eius qui Antarcticus vocatur, non habitantur, ideo quod sol ab his circulis semper est longe, venti quoque assiduos habent flatus. Quamuis enim sol perueniat ad Aestiuum circulum, tamen longe ab Arctico videbitur fine: id ita esse hinc quoque licet intelligere: Cum enim sol peruenit ad eum circulum qui Hiemalis vocatur, & efficiat nobis qui prope eum sumus constituti, nimium frigus, quid arbitramur eis locis frigoris esse, qui longius etiam absunt à nobis? Quod cum in hac parte sphæræ fiat, idem in altera parte definitum putabimus, ideo, quod similes eius sunt effectus. Præterea hinc quoque intelligimus illic maximum frigus, & in æstiuo circulo calorem esse: quod quæ terra habitatur. Eos tamen videmus qui proxime sint Arcticum finem, vti braccis & eiusmodi vestitu: qui autem proximi sint æstiuo circulo, eos Aethiopas & perusto corpore esse. Habitatur autem sic temperatissimo cœlo, cum inter æstiuum circulum & Arcticum finem hæc perueniat temperatio: quòd ab Arctico circulo frigus, ab æstiuo feruor exortus in vnum concurrens efficit: media finem temperatam, quæ habitari possit. Itaque cum sol ab eo loco discesit, hieme necessario conflictamur,

mur, quòd ventum exorientem non reuerberat sol. Quod cum veniat in hac definitione, illud quoque fieri posse videmus, vt Hiemali circulo nobis ad Antarcticũ finem habitari possit: quòd pares eodem perueniant casus. Certum quidem esse nemo contendit, neque peruenire eò potest quisquam propter interiectum terræ, quæ propter ardorem non habitatur. Sed cum videmus hanc regionem sphara habitari, illam quoq; in simili causa posse constitui suspicamur.

3 SED quoniam quæ nobis de terræ positione dicenda fuerunt, & spharam totam definiuimus, nunc quæ in ea Signa sint, singulatim nominabimus, E quibus igitur primum duas Arctos, & Draconem: deinde Arctophylaca cum Corona dicimus: Ceteum, qui Engonasin vocatur. Exinde Lyram cum Olore, & Cepheo, & eius vxore Cassiepeia, filiáque Andromeda, & genero Persio: dicimus etiam protinus Aurigam à Græcis ἡνίοχον appellatum: Ophiuchum præterea cum Sagitta & Aquila, paruóque Delphine. Inde Equum dicimus, cum eo sidere quod Deltoton vocatur. His corporibus enumeratis, ad duodecim Signa perueniemus. Ea sunt hæc, Aries, Taurus, Gemini: deinde Cancer cum Leone & Virgine: præterea Libra, dimidia pars Scorpionis, & ipse Scorpius cum Sagittario & Capricorno: Aquarius autem cum Piscibus reliquas habet partes. His enumeratis, suo ordine est Cetus cum Eridano flumine, & Lepore. Deinde Orion cum Cane, & eo signo quod προκύων dicitur. Præterea est Argo cum Centauro, & Ara: deinde Hydra cũ Pisce qui Notius vocatur. Horum omnium non inutile videtur historias proponere: quæ certè aut vtilitatem ad scientiam, aut iocunditatem ad delectationem afferent lectori. Igitur, vt supra diximus, initium est nobis Arctos maxima.

4 HANC autem Hesiodus ait esse Callisto nomine, Lycaonis filiam, eius qui in Arcadia regnauit: eámque studio venationis inductam, ad Dianam se applicuisse: à qua non mediocriter esse dilectam, propter vtriusque consimilem naturam. Postea autem ab Ioue compressam, veritam Dianæ suum dicere euentum, quòd diutius celare non potuit: nam iam vtero ingrauescente, propediem partus in flumine corpus exercitatione defessum cum recrearet, à Diana cognita est non conseruasse virginitatem: cui dea pro magnitudine suspicionis non minorem retribuit pœnam: erepta enim facie virginali, in vrsæ specem est conuersa, quæ Græcè ἄρκτος appellatur. In ea figura corporis. Arcada procreauit. Sed, vt ait Amphis comœdiarum scriptor, Iupiter simulatus effigiẽ Dianæ, cum virginem venantem vt adiutans persequeretur, amotam conspectu aliarum compresit: quæ rogata à Diana quid ei accidisset, quod tam grandi vtero videretur, illius peccato id euenisse dixit: itaque propter eius responsum, in quam figuram supra diximus, eam Diana conuertit. Quæ cum in silua vt fera vagaretur, à quibusdam Aetolorum capta, ad Lycaonem pro munere in Arcadiam cum filio est deducta. Ibi dicitur inscia legis, in Iouis Lycæi templum se coniecisse: quam confestim filius est secutus. Itaque cum eos Arcades insecuti, interficere conarentur, Iupiter memor peccati, ereptam Callisto cum filio inter sidera collocauit, eámque Arctum, filium autem Arctophylaca nominauit, de quo postea dicemus. Nonnulli etiam dixerunt, cum Calisto ab Ioue esset cumpressa, Iunonem indignatam in vrsam eam conuertisse. quam Dianæ venanti obuiam factam, ab ea inter fectam, & postea cognitam inter sidera locatam. Sed alij dicunt, cum Callisto Iupiter esset in siluam persecutus, Iunonem suspicatam id quod euenit, contendisse vt eum manifesto diceret deprehendisse. Iouem autem quò facilius suum peccatum tegeretur, in vrsæ speciem conuersam reliquisse: Iunonem autem in eo loco pro virgine vrsam inuenisse, quam Dianæ venanti, vt eam interficeret, demonstrasse: quod factum vt perspiceretur Iouem ægre tulisse, effigiem vrsæ stellis figuratam constituisse. Hoc signum vt complures dixerunt non occidit. Qui volunt aliqua de causa esse institutum, negant Tethyn Oceani vxorem id recipere, cum reliqua sidera eo perueniant in occasum: quòd Tethys Iunonis sit nutrix, cui Calisto succubuerit vt pellex. Ariethus autem Tegeates historiarum scriptor, non Callisto, sed Megisto dicit appellatã: & non Lycaonis, sed Cetei filiam, Lycaonis neptem. Præterea Cetea ipsam Engonasin nominari. Reliqua autem superioribus conueniunt: quæ res in Nonacri monte Arcadiæ gesta demonstratur.

ARCTOS MINOR. Hanc Aglaosthenes qui Naxica conscripsit, ait Cynosuram esse vnam de Iouis nutricibus ex Idæis nymphis: ab eius quoque nomine & vrbem quæ Hestiea vocatur, à Nicostrato & sodalibus eius constitutam, & portum qui ibi est, & agri maiorem partem Cynosuram appellatam. Hanc autem inter Curetas fuisse, qui Iouis fuerunt administri. Nonnulli etiam Helicen & Cynosuram nymphas esse Iouis nutrices dicunt: & hac re etiam pro beneficio in mundo collocatas, & vtrasque Arctos appellatas esse, quas nostri Septentriones dixerunt: sed maiorem arcton complures plaustro similem dixerunt, & ἅμαξαν Græci appellauerunt. Cuius hæc memoriæ prodita est causa: In initio qui sidera peruiderunt, & numerum stellarum in vnaquaque specie corporis constituerunt, & non Arctum, sed Plaustrum nominauerunt. Ex septem stellis, duæ quæ pariles & maximè in vno loco viderentur, pro bobus haberentur: reliquæ autem quinque figuram plaustri simularent. Itaq; & quod proximum huic est signũ Bootem

Bootem nominari voluerunt, de quo posterius plura dicemus. Aratus quidem non hac re Bootem, nec illud Plaustrum dicit appellari, sed quod Arctos videatur vt Plaustrum circa polum, qui Boreus appellatur, versari: & Bootes agitare eam dicatur. In quo non mediocriter videtur errare. Postea autem de septem stellis, vt Parmeniscus ait, quinque & viginti sunt à quibusdam astrologis constitutæ, vt Vrsæ species, non septem stellis perficeretur. Itaque & ille qui antea Plaustrum sequens, Bootes appellabatur, Actophylax est dictus, & ijsdem temporibus quibus Homerus fuit, hæc Arctos est appallata. de Septẽtrionibus ille enim dicit, hanc vtroque nomine, & Arcton & Plaustrum nominari: Bootem autem nusquam meminit Arctophylaca nominari. Incidit etiam compluribus erratio, quibus de causis minor Arctos Phœnice appelletur: & illi qui hanc obseruant, verius & diligentius nauigare dicantur. & quare si hæc sit certior quàm maior, non omnes hanc obseruent: qui non intelligere videntur de qua historia sit profecta ratio, vt Phœnice appelletur. Thales enim qui diligenter de his rebus exquisiuit, & hanc primus Arcton appellauit, natione fuit Phœnix, vt Herodotus Milesius dicit. Igitur omnes qui Peloponnesum incolunt, priore vtuntur Arcto. Phœnices autem quam à suo inuentore acceperunt, obseruant: & hanc studiosius perspiciendo diligentius nauigare existimantur, & verè eam ab inuentoris genere Phœnicem appellant.

SERPENS. Hic vasto corpore ostenditur inter duas Arctos collocatus: qui dicitur aurea mala Hesperidum custodisse, & ab Hercule interfectus, ab Iunone inter sidera collocatus: quod illius opera Hercules ad eum est profectus, qui hortum Iunonis tueri solitus existimatur. ait enim Pherecydes, Iunonem cum duceret Iupiter vxorem, Terram inuenisse ferentem aurea mala cum ramis: quæ Iunonem admiratam, petijsse à Terra, vt in suis hortis sereret, qui erant vsque ad Atlantem montem. Cuius filiæ cum sæpius de arboribus mala decerperent, Iuno dicitur hunc ibi custodem posuisse: hoc etiam signi erit, quòd in sideribus supra eum Draconem. Herculis simulacrum ostenditur, vt Eratosthenes demonstrat: quare licet intelligere, hunc maximè Draconem dici. nonnulli etiam dixerunt hunc Draconem à gigantibus Mineruæ obiectum esse, cum eos oppugnaret: Mineruam autem arreptum draconem contortum ad sidera iecisse, & ad ipsum axem cœli fixisse: itaque eum adhuc implicato corpore videri, vt nuper ad sidera perlatum.

ARCTOPHYLAX. De hoc fertur, vt sit Arcas nomine, Callistus & Iouis filius, quem dicitur Lycaon, cum Iupiter ad eum in hospitium venisset, cum alia carne concisum pro epulis apposuisse. studebat enim scire, si deus esset qui suum hospitium desideraret. Quo facto non minore pœna est affectus. nam statim Iupiter mensa proiecta, domum eius fulmine incendit: ipsum autem in lupi figuram conuertit: at pueri membra collecta & composita in vnum, dedit cuidam Aetolorum alendum, qui adolescens factus, in siluis cum venaretur, inscius vidit matrem in vrsæ speciem conuersam, quam interficere cogitans, persecutus est in Iouis Lycæi templum: quò & qui accessisset, mors pœna erat Arcadum lege. Itaque cùm vtrunque necesse esset interfici, Iupiter eorum misertus, ereptos inter sidera collocauit, vt ante diximus. Hic autem è facto sequens Vrsam perspicitur, & Arctum seruans Arctophylax est appellatus. Nonnulli hunc Icarium Erigones patrem dixerunt, cui propter iustitiam & pietatem existimatur Liber pater vinum & vitem & vuam tradidisse, vt ostenderet hominibus quomodo sereretur, & quid ex eo nasceretur: & cum esset natum, quomodo eo vti oporteret. Qui cum seuisset vitem, & diligentissime administrando floridam facile fecisset, dicitur hircus in vineam se coniecisse, & quæ ibi tenerrima folia videret, decerpsisse: quo facto, Icarium irato animo tulisse, eúmque interfecisse, & ex pelle eius vtrem fecisse, ac vento plenum præligasse, & in medium proiecisse, suósque sodales circum eum saltare coëgisse. Itaque Eratosthenes ait: Ικαρίου ποσὶ πρῶτα περὶ τράγον ὠρχήσαντο. Alij dicunt Icarium cum à Libero patre vinum accepisset, statim vtres plenos in plaustrum imposuisse: hac re etiam Bootem appellatum: qui cum perambulans Atticorum fines pastoribus ostenderet, nonnulli eorũ auiditate pleni, nouo genere potionis inducti somno consopiuntur: atq; alius aliam se in partem reijciunt, vt semimortua mẽbra iactantes, alia ac decebat loquebantur. Reliqui eorum arbitrati venenum ab Icario datum pastoribus, vt eorũ pecora abigeret in suos fines, Icarium interfectum in puteũ deiecerunt: sed vt alij demonstrant, secundum arborẽ quandam defoderunt. Qui autem obdormierant experrecti, cum se nunquã melius quiesse faterentur, ac requirerent Icarium, vt pro beneficio muneraretur, interfectores eius animi conscientia permoti, statim se fugæ mandauerunt, & in insulam Aetolorum peruenerunt: à quibus vt hospites recepti, domicilia sibi constituerunt. At Erigone Icarij filia permota desiderio parentis, cùm eum non redire videret, ac persequi conaretur, canis Icarij, cui Mera fuerat nomen, vlulans vt videretur obitum domini lachrimari, redijt ad Erigonen, cui non minimam cogitatæ mortis suspicionem ostendit: neq; enim puella timida suspicari debebat nisi patrem interfectum, qui tot dies ac menses abesset. At canis vestem eius tenens dentibus, perduxit ad cadauer. Quod filia simul ac vidit, desperata spe, solitudine ac pauperie oppressa, multis miserata lachrimis, in eadem arbore qua parens sepultus videbatur, suspendio sibi mortem

tem consciuit. Cui canis mortuæ spiritu suo parentauit: nonnulli enim hunc in puteum se deiecisse dixerunt Anygrum nomine: quare postea neminem ex eo puteo bibisse, memoriæ tradiderunt. Quorum casum Iupiter miseratus, in astris corpora eorum deformauit. Itaque complures Icarium, Bootem: Erigonem, Virginem nominauerunt, de qua posterius dicemus: Canem autem sua appellatione & specie Caniculam dixerunt: quæ à Græcis, quod ante maiorem Canem exoritur, προκύων appellatur. Alij hos à Libero patre figuratos inter sidera dicunt. Interim cum in finibus Atheniensium multæ virgines sine causa suspendio sibi mortem consciscerent, quod Erigone moriens erat precata, vt eodem leto filiæ Atheniensium afficerentur quo ipsa foret obitura, nisi Icarij mortem persecuti, & eum forent vlti. Itaque cum id euenisset, vt ante diximus, pœnitentibus eis Apollo dedit responsum: Si vellent euentu liberari, satisfacerent Erigonæ. Qui quòd ea se suspenderat, instituerunt, vt tabula interposita pendente, funibus se iactarent, vt qui pendens vento mouetur: quod sacrificium solenne instituerunt. Itaque & priuatim & publicè faciunt, & id Aletidas appellant: quod eam patrem persequentem cum cane, vt ignotam & solitariam oportebat, mendicam appellabant, quas Græci ἀλήτιδας nominant. Præterea Canicula exoriens, æstu eorum loca & agros fructibus orbabat: & ipsos morbo affectos, pœnas Icario cum dolore sufferre cogebat, eo quòd latrones recepissent. Quorum rex Aristeus Apollinis & Cyrenes filius, Actæonis pater, petit à parente, quo facto à calamitate ciuitatem posset liberare: quem deus iubet multis hostijs expiare Icarij mortem, & ab Ioue petere, vt quo tempore Canicula exoriretur, dies quadraginta ventum daret qui æstui caniculæ mederetur. Quod iussum Aristeus confecit, & ab Ioue impetrauit vt Etesiæ flarent: quas nonnulli Etesias dixerunt, quòd quotannis certo tēpore: exoriūtur ἔτος enim Græce, annus est Latine. Nonnulli etiam Etesias appellauerunt, quòd expostulatæ sunt ab Ioue, & ita cōcessæ. Sed de hoc in medio relinquamus, ne nos omnia præripuisse existimemur Sed vt ad propositum reuertamur, Hermippus qui de sideribus scripsit, ait, Cererem cum Iasione Thusci filio concubuisse: quamobrem fulmine percussum complures cum Homero dixerunt. Ex his, vt Petellides Gnosius historiarum scriptor demonstrat, nascuntur filij duo, Philomelus & Plutus: quos negant inter se conuenisse: nam Plutum qui ditior fuerit, nihil fratri suo de bonis concessisse: Philomelum autem necessario adductum, quodcunque habuerit, ex eo boues duos emisse, & ipsum primum plaustrum fabricatum esse: itaque arando & colendo agros, ex eo se aluisse. cuius matrem inuentum miratam, vt arantem eum inter sidera constituisse, & Bootem appellasse. Ex hoc autem Pareanta demonstrant natum, qui de suo nomine Parios, & oppidum Paron appellauit.

CORONA. Hæc existimatur Ariadnes fuisse, à Libero patre inter sidera collocata. Dicitur enim in insula Dia cùm Ariadne Libero nuberet, hanc primum coronam muneri à Venere & Horis accepisse, cum omnes dij in eius nuptijs dona conferrent. Sed (vt ait qui Cretica conscripsit) quo tempore Liber ad Minoa venit, cogitans Ariadnen comprimere, hanc coronam ei muneri dedit: qua delectata, non recusauit conditionem stupri. Dicitur etiam à Vulcano facta ex auro & Indicis gemmis, per quas Theseus existimatur de tenebris Labyrinthi ad lucem venisse. quòd aurum & gemmæ in obscuro fulgorem luminis efficiebant. Qui autem Argolica conscripserunt, hanc afferunt causam: Quòd Liber cum impetrasset à parente vt Semelem matrem ab Inferis reduceret, & quærens ad eos descensionem, ad Argiuorum fines peruenisset, obuiam ei quendam factum nomine Hypolipnum, hominem dignum eius seculi, qui petenti Libero descensionem monstraret. Hunc autem cum vidisset Hypolipnus puerum ætate miranda corporis pulchritudine reliquis præstantem, mercedem petisse ab eo quæ sine detrimento eius daretur. Liberum autem matris cupidum, si eam reduxisset, iurasse, quod vellet, se facturum: ita tamen, quòd deus homini non pudenti iuraret: pro quo Hypolipnus descensum monstrauit. Igitur cum Liber ad eum locum venisset & vellet descendere, coronam quam à Venere muneri acceperat, deposuit in eo loco, qui στέφανος est è facto appellatus, noluit enim secum ferre, ne immortale donum mortuorum tactu coinquinaretur. Qui cum matrem incolumem reduxisset, Coronam dicitur inter astra collocasse, vt æterna memoria nominis efficeretur. Alij dicunt hanc Coronam Thesei esse, & hac re propter eum collocatam. Nam qui in astris dicitur Engonasin, is Theseus esse existimatur, de quo posterius plura dicemus. Dicitur enim, cum Theseus Cretam ad Minoa cum septem virginibus & sex pueris venisset, Minoa de virginibus Eribœam quandam nomine, candore corporis inductum, comprimere voluisse: quod cùm Theseus se passurum negaret, vt qui Neptuni filius esset, & valeret, contra tyrannum pro virginis incolumitate decertare. Itaque cum iam non de puella, sed de genere Thesei controuersia facta esset, vtrum is Neptuni filius esset necne, dicitur Minos aureum annulum de digito sibi detraxisse, & in mare proiecisse: quem referrre iubet Theseum si vellet se credi Neptuni filium esse: se enim ex Ioue procreatum facilè posse declarare. Itaque comprecatus partem petijt aliquid signi, vt satisfaceret se ex eo natum: statimque tonitru

& fulgere cœli, indicium significationis fecisse. Simili de causa Theseus sine vlla præcatione aut religione parentis, in mare se proiecit: quem confestim delphinum magna multitudo mari prouoluta, lenissimis fluctibus ad Nereidas perduxit: à quibus annulũ Minois, & à Thetide coronam, quam nuptijs à Venere muneri acceperat, retulit, compluribus lucentem gemmis. Alij autem à Neptuni vxore accepisse dicunt. Coronam Ariadnæ Theseus dono dicitur dedisse, cum ei propter virtutem & animi magnitudinem vxor esset concessa: hanc autem post Ariadnes mortem, Liberum inter sidera collocasse.

EN GONASIN. Hunc Eratosthenes Herculem dicit, supra draconem collocatum, de quo antè diximus, eúmque paratum vt ad decertandum, sinistra manu pellem leonis, dextra clauam tenentem. Conatur interficere draconem Hesperidum custodem, qui nunquam oculos operuisse somno coactus existimatur, quo magis custos appositus esse demonstratur. De hoc etiam Panyasis in Heraclea dicit. Horum igitur pugnam Iupiter admiratus, inter astra constituit. Habet enim draco caput erectum: Hercules autem dextro genu nixus, sinistro pede capitis eius dextram partem opprimere conatur: dextra manu sublata vt feriens, sinistra proiecta cum pelle leonis, vt quam maximè dimicans appareat: etsi sit, qui negat hoc quenquam (vt Aratus) posse demonstrare: tamen conabimur, vt aliquid verisimile dicamus. Ariethus autem, vt antè diximus, hunc Cetea Lycaonis filium, Megistus patrem dicit, qui videtur vt lamentans filiam in vrsæ figuram conuersam, genu nixus palmas diuersas tendere ad cœlum, vt eam sibi dij restituant. Hegesianax autem Thesea dixit esse, qui Trœzene saxum extollere videtur: quòd existimatur Aegeus sub eo saxo Ellopium ensem posuisse, & Athræ Thæsei matri prædixisse, ne antè eum Athenas mitteret, quàm sua virtute lapide sublato, potuisset gladium patri referre. Itaque niti videtur, vt quam altissimè posit lapidem extollat. Hac etiã de causa nonnulli Lyram, quæ proxima ei signo est collocata, Thesei esse dixerunt: quod vt eruditus omui genere artium, Lyram quoque didicisse videbatur. Idq́ue & Anacreon dicit: ἀγχοῦ δαὶ τεῦ ἄινο Θυσέος ἐςὶ λύρη. Alij autem Thamyrin à musis excæcatum, vt supplicem ad genua iacentem dicunt. Alij Orphea à Thracijs mulieribus interfici, quod viderit Liberi patris initia. Aeschylus autem in fabula quæ inscribitur, προμηθεὶς λυόμενος, Herculem ait esse, non cum dracone, sed cum Liguribus depugnantem. Dicit enim, quo tempore Hercules à Geryone boues abduxerit, iter fecisse per Ligurum fines. quos conatos ab eo pecus abducere, manus contulisse, & complures eorũ sagittis confixisse. Sed postquam Herculem tela deficerent, multitudine barbarorum & inopia armorum defessum, se ingeniculasse, multis iam vulneribus acceptis: Iouem autem misertum filij curasse vt circa eum magna lapidum copia esset: quibus se Herculem defendisse, & hostes fugasse. Itaque Iouem similitudinem pugnantis inter sidera constituisse. Hunc etiam nonnulli Ixiona brachijs vinctis esse dixerunt: quod vim Iunoni voluerit afferre. Alij Promethea in monte Caucaso vinctum.

LIRA. Inter astra constituta est, hac, vt Eratosthenes ait, de causa: quòd initio à Mercurio facta de testudine, Orpheo est tradita, qui Calliopes & OEagri filius, eius rei maxime studiosus. Itaque existimatur suo artificio feras etiam ad se audiendum allicuisse: qui quærens vxoris Eurydices mortem, ad Inferos descendisse existimatur, & ibi deorum progeniem suo carmine laudasse, præter Liberum patrem: hunc enim obliuione ductus prætermisit, vt Oeneus in sacrificio Dianam. Postea igitur Orpheus, vt complures dixerunt, in Olympo monte, qui Macedoniam diuidit à Thracia: sed, vt Eratosthenes ait, in Pangæo sedens, cum cantu delectaretur, dicitur Liber ei obiecisse Bacchas, quæ corpus eius discerperent interfecti. Sed alij dicunt. quòd initia Liberi sit speculatus, id ei accidisse: musas autem collecta membra sepulturæ mandasse, & lyram quo maxime potuerant beneficio, illius memoriæ causa figuratam stellis inter sidera constituisse Apollinis & Iouis voluntate: quòd Orpheus Apollinem maximè laudaret, Iupiter autem filio beneficium concessit. Alij autem dicunt Mercurium, cum primum lyram fecisset, in Cyllene monte Arcadiæ, septem chordas instituisse ex Atlantidum numero: quòd Maia vna ex illarum numero esset, quæ Mercurij est mater. Deinde postea cùm Apollinis boues abegisset, deprehensus ab eo quo sibi facilius ignosceret, petenti Apollini vt liceret dicere se inuenisse lyram, concessit, & ab eo virgulam quandam muneri accepit: quam manu tenens Mercurius, cum proficisceretur in Arcadiam, & vidisset duos dracones inter se coniuncto corpore, alium, alium appetere, vt qui dimicare inter se viderentur, virgulam inter vtrunque subiecit, itaque discesserunt: quo facto eam virgulam pacis causa dixit esse constitutam. Nonnulli etiam cum faciunt Caduceos, duos dracones implicatos virgula faciunt: quod initium Mercurio fuerat pacis. Eius exemplo & athletæ, & in reliquis eiusmodi certationibus virgula vtuntur. Sed vt ad propositum reuertamur, Apollo lyra accepta dicitur Orphea docuisse: & postquam ipse citharam inuenerit, illi lyram concessisse. Nonnulli etiam dixerunt, Venerem cum Proserpina ad iudicium Iouis venisse, cui earum Adonin concederet: quibus Calliopen ab Ioue datam iudicem, quæ musa Orphei est mater. Itaque iudicasse, vti dimidiam partem anni earum vnaquæque possideret. Venerem autem indignatam, quòd non sibi propriũ concessisset, obiecisse omnibus quæ in Thracia essent mulieribus, vt Orphea amore inductæ, ita sibi quæque appeteret,

appeteret, vt membra eius discerperent: cuius caput in mare de mõte prelatum, fluctibus in insulam Lesbon est reiectum: quod ab his sublatum & sepulturæ est mandatum: pro quo beneficio ad musicam artem ingeniosissimi existimantur esse. Lyra autem à musis, vt antè diximus, inter astra constituta est. Nonnulli aiunt, quòd Orpheus primus puerilem amorem induxerit, mulieribus visum contumeliam fecisse illis, ab hac re interfectum.

OLOR. Hunc Græci κύκνον appellant, quem complures propter ignotam illis historiam, communi genere auium ὄρνιν appellauerunt: de quo hac memoriæ prodita est causa: Iupiter cum amore inductus, Nemesin diligere cœpisset, neque ab ea vt secum concũberet impetrare potuisset, hac cogitatione amore est liberatus: iubet enim Venerem aquilæ similatã, se sequi, seséque ipse in olorem conuertit, & vt aquilã fugiens ad Nemesin confugit, & in eius gremio se collocauit: quem Nemesis non aspernata, amplexũ tenens, somno est consopita: quam dormientem Iupiter compressit, ipse autem auolauit: & quòd ab hominibus altè volans cœlo videbatur, inter sidera dictus est esse constitutus: quod ne falsum diceretur, Iupiter è facto eum volantem, & aquilã sequentem, collocauit in mundo. Nemesis autem, vt quæ auiũ generi esset iuncta, mensibus actis, ouum procreauit: quod Mercurius auferens, detulit Spartã, & Ledæ sedenti in gremium proiecit, ex quo nascitur Helena, cæteras corporis specie præstans, quam Leda suam filiam nominauit. Alij autem cum Leda Iouem concubuisse in olorem conuersum, dixerunt: de quo in medio relinquimus.

CEPHEVS. Hunc Euripides cum cæteris, Phœnicis filium, Aethiopum regem esse demonstrauit, Andromedæ patrem, quam Ceto propositã notissimæ historiæ dixerunt: hanc autẽ Perseum à periculo liberatam, vxorem duxisse. Itaque vt totum genus eorum perpetuo maneret, ipsum quoque Cephea inter sidera superiores numerasse.

CASSIEPEIA. De hac Euripedes & Sophocles & alij complures dixerunt, vt gloriata sit se forma Nereidas præstare: pro quo facto inter sidera sedens in siliquastro constituta est: quæ propter impietatem vertente se mundo resupinato capite ferri videtur.

ANDROMEDA. Hæc dicitur Mineruæ beneficio inter astra collocata, propter Persei virtutem, quòd eam Ceto propositam à periculo liberaret: nec enim ab ea minorem animi beneuolentiam pro beneficio accepit. Nam neque pater Cepheus, neque Cassiepeia mater ab ea potuerunt impetrare, quin parentes & patriam relinquens Persea sequeretur. Sed de hac Euripedes hoc eodem nomine fabulam commodissime scribit.

PERSEVS. Hic nobilitatis causa, & quòd inusitato genere cõcubitionis esset natus, ad sidera dicitur peruenisse: qui missus à Polydecte Magnetis filio ad Gorgonas, à Mercurio qui eum dilexisse existimatur, talaria & petasum accepit. præterea & galeam, qua indutus ex aduerso non poterat videri, Itaque Græci ἄιδος galiam dixerunt esse: non vt quidam inscientissime interpretantur, eum Orci galea vsum: quæ res nemini docto potest probari. Fertur etiam à Vulcano falcem accepisse ex adamante factã, qua Medusam Gorgonem interfecit: quod factum nemo conscripsit. Sed vt ait Aeschylus Tragœdiarũ scriptor in Phorcys, Grææ fuerunt Gorgonũ custodes: de quo in primo libro Genealogiarum scripsimus, quæ vtræque vno oculo vsæ existimantur, & ita suo quæque tempore accepto oculo vigilias egisse. Hunc Perseus vna earum tradente, exceptum in paludem Tritonida proiecit. Itaque custodibus excæcatis, facile Gorgonem somno consopitam interfecit: cuius caput Minerua in pectore dicitur habere collocatum. Euhemerus quidem Gorgonem à Minerua dicit interfectam: de quo alio tempore plura dicemus.

HENIOCHVS. Hunc nos Aurigam Latine dicimus, nomine Erichthonium, vt Eratosthenes mõstrat: quem Iupiter cum vidisset primum inter homines equos quadrigis iunxisse, admiratus est ingeniũ hominis, ad Solis inuenta accessisse: quod is princeps quadrigis inter deos est vsus: sed Erichthonius & quadrigas, vt ante diximus, & sacrificia Mineruæ, & templum in arce Atheniensium primus instituit: de cuius progenie Euripedes ita dicit: Vulcanum Mineruæ pulchritudine corporis inductum, petijsse ab ea vt sibi nuberet, neque impetrasse: & cœpisse Mineruam sese occultare in eodem loco, qui propter Vulcani amorem Hephæstius est appellatus: quo persecutum Vulcanum, ferunt cœpisse ei vim afferre: & cum plenus cupiditatis ad eam vt complexui se applicaret repulsus, effudit in terram voluptatem. Quo Minerua pudore permota, pede puluerem iniecit. Ex hoc autem nascitur Erichthonius anguis, qui ex terra & eorum dissensione nomen possedit. Eum dicitur Minerua in cistula quadam vt mysteria cõtectum, ad Erichthei filias detulisse, & his dedisse seruandum: quibus interdixit, ne cistulam aperirent. Sed vt hominum est natura cupida, vt eò magis appetant quò interdicatur: sæpius virgines cistulam aperuerunt, & anguem viderunt: quo facto insania à Minerua iniecta, de arce Atheniensium se præcipitauerunt: anguis autẽ ad Mineruæ clypeum confugit, & ab ea est educatus. Alij autem anguina tantum crura habuisse Erichthonium dixerunt, eúmq; primo tempore adolescentiæ ludos Mineruæ Panathenæa fecisse, & ipsum quadrigis con-

gis concurrisse pro quibus factis inter sidera dicitur collocatus. Nonnulli etiam qui de sideribus scripserunt, hunc natione Argeum, Orsilochum nomine, primum quadrigarum inuentorē esse dixerunt, & pro inuentione siderum locum possedisse. Alij autem hunc Mercurij filium ex Elicia natum uomine Myrtilum, OEnomai aurigam desinerunt, cuius post notam omnibus mortem apparens corpus in mundo constituisse existimatur. Huius in humero sinistro Capra instare & in manu sinistra Hœdi videntur formati: De quibus nonnulli ita dicunt: Olenum quendam fuisse nomine Vulcani filium: ex hoc duas nymphas AEga & Helicen natas, quæ Iouis fuerunt nutrices. Alij autem etiam ab his vrbes quasdam appellari dixerunt, & Olenon in Aulide, Helicen autem in Peloponneso, & Aegam in Aemonia ibi nominari: de quibus Homerus in Iliados secundo dicit. Parmeniscus autem ait, Melissea quendam fuisse Cretæ regem: ad eius filias Iouem nutriendum esse delatum. quæ quod lac non habuerint, capram ei admisisse, Amalthæam nomine, quæ eum dicitur educasse. Hanc autem geminos hœdos solitam esse procreare, & ferè eo tempore peperisse, quo Iupiter nutriendus est allatus. Itaque propter beneficium matris & hœdos quoque dicitur inter sidera collocasse. Hos autem Hœdos Cleostratus Tenedius dicitur primus inter sidera ostendisse. Museus autem dicit Iouem nutritum à Themide & Amalthæa nympha, quibus eum mater Ops tradidisse existimantur: Amalthæam autem habuisse capram quandam vt in delitijs, quæ Iouem dicitur aluisse. Nonnulli etiam Aegam Solis filiam dixerunt, multis candore corporis præstantem, cui contrarius pulchritudini horribilis aspectus existebat: quo Titanes perterriti petierunt à Terra vt eius corpus obscuraret: quam Terra specu quodam celasse dicitur in insula Creta: quæ postea Iouis fuisse nutrix, vt ante ostendimus, demonstratur. Sed cum Iupiter fidens adolescentia, bellum contra Titanas appararet: responsum est ei, si vincere vellet, vt αἰγός pelle tectus & capite Gorgonis, bellum administraret, quā Aegida Græci appellauerunt. Itaque facto eo quod supra declarauimus, Iupiter Titanas superans regnum est adeptus, & reliqua ossa αἰγός caprina pelle contecta, anima donauit, & stellis figuratam memoriæ commendauit: & postea quibus ipse vicerat tectus, Mineruæ concessit. Euhemerus ait Aegam quandā fuisse Panos vxorem: eam ab Ioue compressam peperisse: quem viri sui Panos diceret filium. Itaque puerum Aegipana, Iouem verò Aegiochum dictum: qui quod cum diligebat plurimum, inter astra capræ figura, memoriæ causa collocauit.

OPHIVCHVS, qui apud nostros scriptores Anguitenens dictus est, supra Scorpionem constitutus, tenens manibus anguem medium corpus eius implicantem. Hunc complures Carnabonta dixerunt nomine, Getarum regem, qui sunt in Mysia regione, fuisse: qui eodem tempore regno est potitus, quo primum semina frugum mortalibus tradita esse existimantur. Ceres enim cum sua beneficia largiretur hominibus, Triptolemum, cuius ipsa fuerat nutrix, in curru draconum collocatum (qui primus hominum vna rota dicitur vsus, ne cursu moraretur) iussit omnium nationum agros circumeuntem semina partiri: quò facilius ipsi posterique eorum à fero victu segregarentur. Qui cum peruenisset ad eum, quem supra diximus, Getarum regem, ab eo primum hospitaliter acceptus: deinde, non vt beneficus aduena & innocens, sed vt crudelissimus hostis insidijs captus, aliorum paratus producere, suam penè perdidit vitam. Carnabontis enim iussu cum draco vnus eorum esset interfectus, ne cum Triptolemus sensisset insidias sibi parari, curru præsidium sibi constituere speraret: Ceres eò venisse, & erepto adolescenti currum, dracone altero subiecto, reddidisse: regem pro cœpto maleficio pœna non mediocri affecisse. Hegesianax enim dicit, Cererem memoriæ hominū causa ita Carnabonta sideribus figurasse, manibus tenentem draconem, vt interficere existimetur: qui ita vixerat acerbè, vt iocundissimam sibi consisceret mortem. Alij autem Herculem esse demonstrant, in Lydia apud flumen Sagarim anguem interficientem: qui & homines complures interficiebat, & ripam frugibus orbabat. Pro quo facto ab regina Omphala quæ ibi regnabat, multis ornatum muneribus Argos remissum: ab Ioue autem propter fortitudinem inter sidera collocatum. Nonnulli etiam Triopam Thessalorum regem dixerunt esse: qui cum suum domicilium tegere conaretur, Cereris ab antiqis collocatum diruit templum. Pro quo facto à Cerere fame obiecta, nunquam postea frugibus vllis saturari potuisse existimatur. Nouissime prope ad terminum vitæ dracone obiecto, mala plurima perpessus, aliquando mortem adeptus, inter astra Cereris voluntate est constitutus. Itaque adhuc videtur eum draco circumplexus æterna mœrentem afficere pœna, Polyzelus autem Rhodius hunc Phorbanta nomine demonstrat, qui Rhodijs auxilio maximo fuisse demonstratur. Nam cum eorum insulam serpentium multitudine occupatam, ciues Ophiusam appellassent, & in ea multitudine ferarum draco fuisset ingenti magnitudine, qui plurimos eorum interfecisset, & patria denique deserta carere coëgisset, dicitur Phorbas Triopæ filius ex Hiscilla Myrmidonis filia natus, eò tempestate delatus, omnes feras & eum draconem interfecisse: qui cum maxime Apollini dilectus esset, locatus inter sidera dicitur, vt interficiens draconem, laudis & memoriæ causa videretur. Itaque Rhodij quotiescunque à litore longius prodeunt, classes priuus sacrificant Phorbantis aduentui, talis vt illis euentus inopinatæ

virtutis accidat ciuibus, qualis inscium Phorbāta futuræ laudis ad sidera gloriæ pertulit casus. Complures etiam astrologi hunc Aesculapiū finxerunt, quē Iupiter Apollinis causa inter astra collocauit. Aesculapius enim cum esset inter homines, & tantum medicina cæteris præstaret, vt non satis ei videretur hominum dolores leuare, nisi etiam mortuos reuocaret ad vitam, nouissime fertur Hippolytum, qui iniquitate nouercæ, & inscientia parentis erat interfectus, sanasse, ita vti Eratosthenes dicit. Nonnulli Glaucum Minois filium eius opera reuixisse dixerunt: pro quo vt peccato, Iouem domū eius fulmine incendisse: ipsum autem propter artificium & Apollinem eius patrem inter sidera anguem tenentem constituisse. Vt quidam dixerunt, hac de causa anguem dicitur tenere: quòd cum Glaucum cogeretur sanare, conclusus quodam loco secreto, bacillum tenens manu, cum quid ageret cogitaret, dicitur anguis ad bacillum eius arrepsisse: quem Aesculapius mente commotus interfecit, bacillo fugientem feriens sæpius. Postea fertur alter anguis eodem venisse, ore ferens herbam, & in caput eius imposuisse: quo facto, vtrosque loco fugisse: qua re Aesculapium vsum, & eadem herba Glaucum reuixisse. Itaque Anguis & in Aesculapij tutelam, & in astris dicitur collocatus: qua consuetudine ducti posteri eius tradiderunt reliquis, vt medici anguibus vterentur.

SAGITTA. Hanc vnam de Herculis telis esse demonstrant, qua Aquilā dicitur interfecisse, quæ Promethei iocinora fertur exedisse: de quo pluribus verbis dicere non inutile videtur. Antiqui cùm maxima ceremonia deorum immortalium sacrificia administrarent, soliti sunt totas hostias in sacrorum consumere flamma. Itaque cum propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus non obtingerent, Prometheus qui propter excellentiam ingenij miram, homines finxisse existimatur, recusatione dicitur ab Ioue impetrasse, vt partem hostiæ in ignem conijcerent, partem in suo consumerent victu: idque postea consuetudo confirmauit. Quod cum facile à deo, non vt ab homine auaro impetrasset, ipse Prometheus immolat tauros duos, quorum primùm iocinora cum in ara posuisset, reliquam carnem ex vtroque tauro in vnum compositam corio bubulo texit: ossa autem quæ circa fuerunt reliqua, pelle contecta in medio collocauit, & Ioui fecit potestatem, vt quam vellet eorum sumeret partem. Iupiter autem etsi non pro diuina fecit cogitatione, neque vt deum licebat, omnia quæ debuit antè prouidere: sed (quoniam credere instituimus historijs) deceptus à Promotheo, vtrunque putans esse taurum, delegit ossa pro sua dimidia parte. Itaque postea in solennibus & religiosis sacrificijs carne hostiarum consumpta, reliquias quæ pars fuit deorum, eodem igni comburunt. Sed vt ad propositum reuertamur: Iupiter cum factum resciſset, animo permoto mortalibus eripuit ignem: ne Promethei gratia plus deorum potestate valeret, néue carnis vsus vtilis hominibus videretur, cum concoqui non posset. Prometheus autem consuetus insidiari, sua opera ereptum mortalibus ignem restituere cogitabat. Itaque cæteris remotis, deuenit ad Iouis ignem: quo diminuto & in ferulam coniecto, lætus vt volare, non currere videretur, ferulam iactans, ne spiritus interclusus vaporis extingueret in augustia lumen. Itaque homines adhuc plerunque qui lætitiæ fiunt nuncij, celerrimè veniunt. Præterea in certatione ludorū cursoribus instituerunt ex Promethei consuetudine, vt currerent lampadem iactantes. Pro quo Iupiter facto mortalibus parem gratiā referens, mulierem tradidit his, quam à Vulcano factam deorum voluntate omni munere donauit, itaq; Pandora est appellata: Prometheum autem in monte Scythiæ nomine Caucaso ferrea catena vinxit: quē alligatū ad triginta milia annorum Aeschylus tragœdiarum scriptor ait. Præterea admisit ei Aquilam, quæ assidue noctu renascentia iocinora exesset. Hanc autem Aquilam nonnulli ex Typhone & Echidna natam: alij ex Terra & Tartaro: complures Vulcani factam manibus demonstrant, animámque ei ab Ioue traditam dicunt. Sed de eius solutione hæc memoriæ prodita est causa: Cum Iupiter Thetidis connubium pulchritudine corporis inductus peteret, neque à timida virgine impetraret, neque ea re minus efficere cogitaret, illo tempore Parcæ feruntur cecinisse fata, quæ perfici natura voluit rerum: dixerunt enim, quicunque Thetidis fuisset maritus, eius filiū patre fore laude clariorem: quod Prometheus non voluntate, sed necessitudine vigilans auditum Ioui nunciauit: qui veritus id quod ipse Saturno patri fecisset in simili causa, ne patris regno priuatus cogeretur, destitit Thetin velle ducere vxorem: & Prometheo pro beneficio meritam retulit gratiam, eúmque vinculis liberauit: neque id quod fuerat iuratus, remisit vacuum omni alligationi futurum. Sed memoriæ causa ex vtraque re, hoc est lapide & ferro, digitum sibi vinciri iussit: qua consuetudine homines vsi, quo satisfacere Prometheo viderentur, annulos lapide & ferro conclusos habere cœperunt. Nonnulli etiam coronam habuisse dixerunt, vt se victorē impune peccasse diceret. Itaq; homines in maxima lætitia victorijsque coronas habere instituerunt: id in exercitationibus & conuiuijs perspicere licebit. Sed, opinor, ad initium causæ & interitum Aquilæ reuertamur. Hercules missus ab Euristheo ad Hesperidum mala, nescius viæ deuenit ad Promethea, quem in Caucaso monte vinctum fuisse supra diximus: à quo via demonstrata victoriæ, dum iter faceret, contendit vt & draconem, de quo ante diximus, interfectum diceret, & gratiam pro beneficio referret: nā confestim honorem

honorem quem potuit, reddidit merenti. Qua dimissa homines instituerunt, vt hostijs immolatis iocinora consumerent in deorum altaribus, vt exsaturare eos pro visceribus Promethei viderentur. Vt Eratosthenes autem de Sagitta demonstrat. hac Apollo Cyclopas interfecit, qui fulmen Ioui fecerunt, quo Aesculapium interfectum complures dixerunt. Hanc autem sagittam in Hyperboreo monte Apollinem defodisse. Cum autem Iupiter ignouerit filio, ipsam sagittam vento ad Apollinem perlatam cum frugibus, quæ eo tempore nascebantur. Hanc igitur ob causam inter sidera demonstrant.

AQVILA. Hæc est quæ dicitur Ganymedem rapuisse, & amanti Ioui tradidisse: hanc etiam Iupiter primus ex auium genere sibi delegisse existimatur: quæ sola tradita est memoriæ, contra solis exorientis radios contendere volare: itaque super Aquarium volare videtur. Hunc enim complures Ganymedem esse finxerunt. Nonnulli etiam dixerunt Meropem quendam fuisse, qui Coon insulam tenuerit regno, & à filia nomine Coon, & homines ipsos à se Meropas appellaret. Hunc autem habuisse vxorem quandam nomine Ethemeam, genere Nympharum procreatam: quæ cum desierit colere Dianam, ab ea sagittis figi cœpit, tandémq; à Proserpina viua ad inferos arrepta est: Meropẽ autẽ desiderio vxoris permotũ, mortem sibi consciscere voluisse: Iunonem autem misertã eius, in Aquilã corpus eius conuertisse, & inter sidera constituisse: ne si hominis effigie eum collocaret, nihilominus memoriam tenens, coniugis desiderio moueretur. Aglaosthenes autem qui Naxica scripsit, ait Iouem Cretæ surreptum, Naxum delatũ, & ibi esse nutritum: qui postquam peruenerit, ad virilem ætatem, & voluerit bello lacescere Titanas, sacrificanti ei Aquilam auspicatam: quo auspicio vsum esse, & eam inter astra collocasse. Nonnulli etiam dixerunt Mercurium alij autem Anapladem pulchritudine Veneris inductum in amorem incidisse: & cum ei copia non fieret, animum, vt contumelia accepta defecisse: Iouem autẽ misertũ eius, cum Venus in Acheloo flumine corpus ablueret, misisse aquilam, qui soccum eius in Amythaoniam Aegyptiorum delatum Mercurio traderet: quem persequens Venus ad cupientem sui peruenit: qui copia facta, pro beneficio Aquilã in mundo collocauit.

DELPHINVS. Hic qua de causa sit inter astra collocatus, Eratosthenes ita cum cæteris dicit: Neptunum quo tempore voluerit Amphitritem ducere vxorẽ, & illa cupiens conseruare virginitatem, fugeret ad Atlanta, complures eam quæsitum dimisisse: in his & Delphina quendam nomine, qui peruagatus insulas, aliquando ad virginem peruenit, eíque persuasit vt nuberet Neptuno, & ipse nuptias eorũ administrauit: pro quo facto inter sidera Delphini effigiem collocauit. Et hoc amplius: qui Neptuno simulacra faciunt, Delphinum aut in manu, aut sub pede eius constituere videmus, quod Neptuno gratissimũ esse arbitrantur. Aglaosthenes autem qui Naxica conscripsit, Tyrrhenos ait fuisse quosdam nauicularios qui puerum etiam Liberum patrem receptum, vt Naxum cum suis comitibus transuectũ, redderent nutricibus nymphis: à quibus eum nutritum & nostri in progenie deorum esse, & complures Græci dixerunt: Sed vt ad propositũ reuertamur. Nauicularij spe prædæ inducti, nauẽ auertere voluerunt: quod Liber suspicatus, comites suos iubet symphoniã canere: quo sonitu inaudito Tyrrheni, cum vsque adeo delectarentur, vt etiam in saltationibus essent occupati, cupiditate saltandi se in mare proiecerunt inscij, & ibi delphini sunt facti: quorum cogitationem cum Liber memoriæ hominum tradere voluisset, vnius effigiem inter sidera collocauit. Alij autem dicunt, hunc esse Delphina, qui Ariona citharœdũ ex Siculo mari Tænarum transuexit: qui cum cæteros artificio præstaret, & circum insulas quæstus causa vagaretur, seruuli eius arbitrati plus in perfidiosa libertate commodi, quàm in placida seruitute esse, cogitare cœperunt, vt domino in pelagus proiecto, bona eius inter se partirentur: qui cum cogitationem eorum sensisset, petijt non vt dominus à seruis, & innocens ab improbis, sed vt parens à filijs, vt se liceret ornare, qua sæpe vicerat veste, quoniam nemo esset alius qui, vt ipse, suum quæstu prosequeretur euentum. Quod cum impetrasset, cithara sumpta, suam cœpit deflere mortẽ: quo sonitu ducti delphines, è toto mari pronatant ad Arionis cantum. Itaque deorum immortaliũ potestate inuocata, super eos se deiecit: quorũ vnus Ariona exceptum pertulit ad Tænarum litus. Cuius memoriæ causa, quæ ibi statua est Arionis, in ea delphini simulacrum affixum videtur pro qua re inter sidera ab antiquis astrologis est figuratum. Serui autem, qui se putabant seruitute elapsos, tempestate Tænarum perducti, à domino comprehensi, non mediocri supplicio sunt affecti.

EQVVS. Hunc Aratus & alij complures, Pegasum Neptuni & Medusæ Gorgonis filium dixerunt: qui in Helicone Bœotiæ monte vngula feriens saxum, fontem aperuit, qui ex eius nomine Hippocrene est appellatus. Alij dicunt, quo tempore Bellerophontes ad Prœtum Abantis filium, Argiuorum regem deuenerit, Antiam regis vxorem hospitis amore inductam, petijsse ab eo, vti sibi copiam faceret, promittens ei coniugis regnum. Quæ cum impetrare non posset, verita ne se ad regem criminaretur, occupat: eum sibi vim afferre voluisse Prœto dicit. Qui quòd eum dilexerat, noluit ipse supplicium sumere, sed quod æquũ esse sciebat, mittit eum ad Iobatem Antiæ patrem, quam alij Sthenobœam dixerunt: vt ille filiæ pudici-

tiam

riam defendens, Bellerophontem obijceret Chimæræ, quæ eo tempore Lyciorum agros flamma vastabat. Vnde victor profugiens, post fontis inuentionem cum ad cœlũ contenderet euolare, neque longe iam abeßet, despiciens iam ad terram, timore permotus decidit, ibique perisse dicitur: equus autem subuolaße, & inter sidera ab Ioue constitutus existimatur. Alij non criminatũ ab Antia, sed ne sæpius audiret quod nollet, aut precibus eius moueretur, profugiße Argis dixerunt. Euripides autem in Menalippa, Hippen Chironis centauri filiam Thean antea appellatam dicit: quæ cum aleretur in monte Pelio, & studium in venando maximum haberet, quodam tempore ab Aolo Hellenis filio Iouis nepote persuasam, concepiße: cúmque iam partus appropinquaret, profugiße in syluam, ne patri, cum virginem speraret, nepotem procreaße videretur. Itaque cum parens eam persequeretur, dicitur illa petiße à deorũ potestate, ne pariens à parente conspiceretur. Quæ deorum voluntate postquam peperit, in equam conuersa, inter astra est constituta. Nonnulli eam vatem dixerunt fuiße: sed quod deorum consilia hominibus sit enunciare solita, in equam eße conuersam. Callimachus autem ait, quòd desierit venari & colere Dianam, in quam, supra speciem diximus, eam Dianam conuertiße. Hæc dicitur etiam hac re non eße in conspectu Centauri, quem Chirona eße nonnulli dixerunt: & etiam dimidiam apparere, quòd noluerit sciri, se fœminam eße.

DELTOTON. Hoc sidus velut litera est Græca in triangulo posita, itaque appellatur: quod Mercurius supra caput Arietis statuiße existimatur ideo, vt obscuritas Arietis huius splendore, quo loco eßet, significaretur: & Iouis nomine, Græce Διός, primam literam deformaret. Nonnulli Aegypti positionem: alij, qua Nilus terminaret Aethiopiam & Aegyptum dixerunt: alij Siciliam figuratam putauerunt: alij quod orbem terrarum superiores trifariam diuiserunt, tres angulos eße constitutos dixerunt.

ARIES. Hic existimatur eße, qui Phrixum transtuliße & Hellen dictus est per Hellespontum: quem Hesiodus & Pherecydes ait habuiße auream pellẽ: de qua alibi plura dicemus. Sed Hellen decidiße in Hellespontum, & à Neptuno compreßam, Pæona procreaße complures, nonnulli Hedonum dixerunt. Præterea Phrixum incolumem ad Aetam perueniße, arietem Ioui immolaße, pellem in templo fixiße, & arietis ipsius effigiem ab Nube inter sidera constitutã, habere tempus anni quo frumentum seritur: ideo quòd hortum seuerit antè, quæ maximè fuge fuit causa. Et Eratosthenes ait, arietem ipsum sibi pellem aureã detraxiße, & Phrixo memoriæ causa dediße, ipsum ad sidera perueniße: quare, vt supra diximus, obscurius videatur. Hunc autem nonnulli dixerunt in oppido Orchomenio, quod est in Bœotia, natum. Alij in Salonum Theßaliæ finibus procreatum. Alij dicunt Crethea & Athamantem cum alijs pluribus AEoli filios fuiße. Nonnulli etiam Athamantis filium Salmonea eße, AEoli nepotem dixerunt. Crethea autem habuiße Demodicen vxorem, quam alij Biadicen dixerunt. Hanc autem Phrixi Athamantis filij corpore inductam, in amorem incidiße, neque ab eo vt sibi copiam faceret, impetrare potuiße: itaque neceßario coactã, criminari eum ad Crethea cœpiße, quòd diceret ab eo vim sibi penè illatam, & horum similia mulierum consuetudine dixiße. Quo facto Crethea vt vxoris amantem & regem decebat permotum, Athamanti vt de eo supplicium sumeret persuasiße. Nubem autem interueniße, & ereptum Phrixum & Hellen eius sororem in Arietem imposuiße, & per Hellespontum quàm longißimè poßet, profugere iußiße: Hellen decidiße, & ibi debitum naturæ reddidiße, & ex eius nomine Hellespontum appellatum. Phrixum Colchos perueniße, & vt ante diximus, Arietis interfecti pellem in templo fixiße: ipsum autem à Mercurio ad Athamantem eße reductum: qui patri eius satisfecerit, eum innocentia confisum profugiße. Hermippus autem dicit, quo tempre Liber Africam oppugnauerit, deueniße cum exercitu in eum locũ, qui propter multitudinem pulueris. Hammodes est appellatus. Itaque cum in maximum periculum deuenißet, quod iter neceßario faciendum eße videbat, acceßit eò, vt aquæ maxima penuria eßet: quo facto exercitus ad defectionem maximam venire cogebatur. Qui quid agerent dum cogitant, Aries quidam fortuitu ad milites eorum errans peruenit: quos cum vidißet, fuga præsidium sibi parauit. Milites autẽ qui eum fuerant conspicati, & si puluere & æstu preßi vix progrediebantur, tamen vt prædam ex flãma petentes. arietem sequi cœperunt vsque ad eum locum, qui Iouis Hãmonis postea templo constituto, est appellatus. Quo cum peruenißent arietem quem consecuti fuerant, nusquam inuenire potuerunt: sed quod magis his fuerat optandum, aque magnã copiam in eo loco nacti sunt, corporibusque recuperatis Libero statim nuntiauerunt. Qui gauisus, ad eos fines exercitum deduxit, & Iouis Hãmonis templum cum arietinis cornibus simulacro facto constituit. Arietẽ inter sidera figurauit, ita, vt cum Sol in eius foret signo omnia nascentia recrearentur, quæ veris tẽpore consiunt: hac re maximè, quòd illius fuga Liberi recreauit, exercitũ. Præterea XII. signorũ principẽ voluit eße: quòd illius optimus exercitui fuerit ductor. Sed de Hãmonis simulacro, Leon qui res Aegyptias conscripsit, ait: Cum Liber Aegyptũ & reliquos fines regno teneret, & omnia primus hominibus ostẽdiße diceretur, Hãmonẽ quendã ex Africa veniße, & pecoris multitudinem

titudinem ad Liberũ adduxiſſe, quo facilius & eius gratia vteretur, & aliquid primus inueniſſe diceretur. Itaque pro beneficio ei Liber exiſtimatur agrum dediſſe qui eſt contra Thebas Aegyptias: & qui ſimulacra faciunt Hãmonis, capite cornuto inſtituunt, vt homines memoriæ teneant, eum primũ pecus oſtendiſſe. Qui autẽ Libero factũ voluerunt aſſignare, quod non petierit ab Hammone, ſed vltrò ad eũ ſit adductus, Liberi cornuta ſimulacra fecerunt, & Arietem memoriæ cauſa inter ſidera fixum dixerunt.

TAVRVS. Hic dicitur inter aſtra eſſe conſtitutus, quòd Europam incolumem tranſuexerit Cretã, vt Euripides dicit. Nonnulli aiunt, cum in bouem ſit conuerſa, vt Iupiter ei ſatisfacere videretur, inter ſidera conſtituiſſe: quòd eius prior pars appareat vt tauri, ſed reliquum corpus obſcurius videatur. Spectat autem ad exortum ſolem, cuius oris effigiem quæ continent ſtellæ, Hyades appellantur. Has autem Pherecydes Athenienſis Liberi nutrices eſſe demonſtrat, numero ſeptem, quas etiam antea Nymphas Dodonidas appellatas. Harum nomina ſunt hæc, Ambroſia, Eudora, Pheſyle, Coronis, Polyxo, Phæo, Thyene. Hæ dicuntur à Lycurgo fugatæ, & præter Ambroſiam omnes ad Tethyn profugiſſe, vt ait Aſclepiades. Sed vt Pherecydes dicit, ad Thebas Liberum perlatum Iunoni tradiderunt. Quam ob cauſam ab Ioue gratia eis eſt relata, quod inter ſidera ſunt conſtitutæ. Pleiades autem appellatæ ſunt, vt ait Mnaſeas, quòd ex Atlante & Pleione Oceani filia ſint quindicim filiæ procreatæ, quarum quinque Hyades appellatas demonſtrat, quòd earum Hyas fuerit frater, à ſororibus plurimum dilectus, qui cum venans à leone eſſet interfectus, quinque de quibus ſuprà diximus lamentationibus aſſiduis permotæ dicuntur interiſſe, quare eas, quòd plurimum de eius morte laborarent, Hyadas appellatas. Reliquas autem decem ſorores deliberaſſe de ſororum morte, & earum ſeptẽ ſibi mortem conſciſſe, quare, quod plures idem ſenſerunt, Pleiadas dictas. Alexander autẽ Hyadas ait dictas, quòd Hyantis & Bœotiæ ſunt filiæ, Pleiadas autem quod ex Pleione Oceani filia, & Atlante ſunt natæ. Hæ numero ſeptem dicuntur: ſed nemo amplius quàm ſex videre poteſt. Cuius cauſa proditur hæc, quòd de ſeptem, ſex cum immortalibus concubuerunt, tres cum Ioue, duæ cum Neptuno, vna cum Marte, reliqua autem Siſyphi fuiſſe vxor demonſtratur. Quarum ex Electra & Ioue, Dardanum: ex Maia, Mercurium: ex Taygete, Lacedæmona procreatum: ex Alcinoe autem & Neptuno, Hyrea: ex Celeno Lycum & Nyctea natum. Martem autem ex Sterope OEnomaum procreaſſe, quam alij OEnomai dixerunt vxorem: Meropem autem Siſypho nuptam Glaucum genuiſſe: quem complures Bellerophontis patrem eſſe dixerunt. Quare propter reliquas ſorores eius inter ſidera conſtitutam: ſed quòd homini nupſerit, ſtellam eius obſcuratam. Alij dicunt Electram non apparere, ideo quod Pleiades exiſtimentur choream ducere ſtellis. Sed poſtquam Troia ſit capta, & progenies eius quæ à Dardano fuerit, ſit euerſa, dolore permotam, ab his ſe remouiſſe, & in circulo qui Arcticus dicitur conſtitiſſe: & quidam longo tempore lamentantem capillo ſparſo videri, itaque è facto Cometem eſſe appellatam. Sed has Pleiadas antiqui aſtrologi ſeorſum à Tauro deformauerunt, vt antè diximus, Pleione & Atlantis filias: quæ cum per Bœotiam cum puellis iter faceret, Oriona concitatum voluiſſe ei vim afferre, illam fugere cœpiſſe: Oriona autem ſecutum eſſe annis ſeptem, neque eam inuenire potuiſſe. Iouem autem puellarum miſertum, inter aſtra conſtituiſſe: & poſtea à nonnullis aſtrologis caudam Tauri appellatas. Itaque adhuc Orion fugientes eas ad occaſum ſequi videtur. Eas ſtellas Vergilias noſtri appellauerunt, quod poſt ver exoriuntur: & hæ quidem ampliorem cæteris habent honorem: quod in earum ſigno exoriente Sole, æſtas ſignificatur: occidente autem, hiems oſtenditur, quod alijs non eſt traditum ſignis.

GEMINI. Hos complures aſtrologi Caſtorem & Pollucem eſſe dixerunt: quos demonſtrant omnium fratrum inter ſe amantiſſimos fuiſſe: quòd neque de principatu contenderunt, neque vllam rem ſine communi conſilio geſſerunt. Pro quibus officijs eorum Iupiter inter notiſſima ſidera eos conſtituiſſe exiſtimatur. Neptunum autem pari conſilio muneraſſe: nam equos his quibus vtuntur, donauit: & dedit poteſtatem naufragijs ſaluti eſſe. Alij dixerunt Herculem eſſe & Apollinem. Nonnulli etiam Triptolemum, quem ſupra diximus, & Iaſiona à Cerere dilectos, & ad ſidera perlatos. Sed qui de Caſtore & Polluce dicunt, hoc amplius addunt, vt Caſtor in oppido Ariadnis ſit occiſus, quo tempore Lacedæmonij cum Athenienſibus bellum geſſerunt. Alij autem cum oppugnarent Spartam Lynceus & Idas, ibi periſſe dixerunt. Pollucem ait Homerus conceſſiſſe fratri dimidiam vitam: itaque alternis diebus eorum quenque lucere.

CANCER. Hic dicitur Iunonis beneficio inter aſtra collocatus: quod cum Hercules contra Hydrã Lernæam conſtitiſſet, ex palude pedẽ eius mordicus arripuiſſet: qua de re Herculẽ permotum, eum interfeciſſe: Iunonem autem inter ſidera conſtituiſſe, vt eſſet cum duodecim ſignis, quæ maximè ſolis curſu continentur. In eius deformationis parte ſunt quidã qui Aſini appellantur, à Libero in teſta Cancri duabus ſtellis figurati. Liber enim à Iunone furore obiecto, dicitur mente captus fugiſſe per Theſprotiam, cogitãs ad Iouis Dodonæi templum peruenire, vnde peteret reſponſum, quo facilius ad priſtinũ ſtatum mentis per

ueniret,

ueniret, sed cum venißet ad quandam paludem magnam quam transire non poßet, de quibusdam duobus asellis obuijs factis dicitur vnum deprehendiße eorum, & ita eße transuectus, vt omnino aquam non tetigerit. Itaque cum venißet ad templum Iouis Dodonæi, statim dicitur furore liberatus, & asellis gratiam retuliße, & inter astra eos collocaße. Nonnulli etiam dixerunt asino illi quo fuerat vectus, vocem humanam dediße. Itaque postea eum cum Priapo de Natura contendiße, & victum ab eo interfectum. Pro quo Liberum eius misertum in sideribus annumeraße. Et vt sciretur id pro deo, non pro homine timido (quia Iunonem fugerit) feciße, supra cancrum constituit, qui deæ beneficio fuerat affixus astris. Dicitur etiam alia historia de Asellis, vt ait Eratosthenes. Quo tempore Iupiter bello gigantibus indicto, ad eos oppugnandos omnes deos conuocauit, veniße Liberum patrem, Vulcanum, Satyros, Silenos Asellis vectos, qui cum non longè ab hostibus abeßent, dicuntur aselli pertimuiße, & ita pro se quisque magnum clamorem & inauditum gigantibus feciße, vt omnes hostes eorum clamore in fugam se coniecerint, & ita sint superati. Huius similis est historia de buccina Tritonis. Nam is quoque fertur, cum concham inuentam excauaßet secum ad gigantes tuliße, & ibi sonitum quendam inauditum per concham misiße. Hostes autem veritos de qua eßet immanis fera ab aduersarijs adducta, cuius eßet ille mugitus, fugæ se mandaße, & ita victos in hostium potestatem perueniße.

LEO. Hic dicitur à Ioue constitutus, quòd omnium ferarum princeps eße existimatur. Nonnulli etiã hoc amplius dicunt, quod Herculis prima fuerit hæc certatio, & quod eum inermis interfecerit. De hoc & Pisander & complures alij scripserunt: cuius supra simulacrum proximum est virgini. Sunt aliæ VII. stellæ ad caudam Leonis in triangulo collocatæ, quas crines Berenices eße Conon Samius mathematicus & Callimachus dicit: cum Ptolemæus Berenicem Ptolemæi & Aristonis filiam sororem suam duxißet vxorem, & paucis post diebus Asiam oppugnatam profectus eßet, vouiße Berenicen, si victor Ptolomæus redißet, se detonsuram crinem: quo voto damnatum crinem in Veneris Arsinoes Zephyritidis posuiße templo: eósque postero die non comparuiße: quod factum cum rex ægrè ferret, Conon mathematicus (vt antè diximus) cupiens inire gratiam regis, dixit crinem inter sidera videri collocatum: & quasdã vacuas à figura septem stellas ostendit quas eße fingeret. Crinem hanc Berenicen nonnulli cum Callimacho dixerunt equos alere, & ad Olympia mittere consuetam fuiße. Alij dicunt hoc amplius, Ptolemæum Berenices patrem multitudine hostiũ perterritum fuga salutem petiße: filiam autẽ sæpè consuetam, insiliße in equũ, & reliquam exercitus copiã constituiße, & cõplures hostium interfeciße, reliquos in fugã conieciße: pro quo etiam Callimachus eam magnanimã dixit. Eratosthenes autẽ dicit & virginibus Lesbijs dotem quã cuiq; relictam à parente nemo solueret, iußiße reddi: & inter eas constituiße petitionem.

VIRGO. Hanc Hesiodus Iouis & Themidis filiam dicit: Aratus autem Astræi & Auroræ filiam existimari, quod eodem tempore fuerit cum aurea secula hominum, & eorum principem fuiße demonstrat: quã propter diligentiam & æquitatem, Iustitiam appellatam: neque illo tẽpore ab hominibus exteras nationes bello laceßitas eße, neque nauigio quemquam vsum eße, sed agris colendis vitam agere consueuiße. Sed post eorum obitum qui sint nati, eos minus officiosos, magis auaros cœpiße fieri: quare minus Iustitiam inter homines fuiße conuersatam. Denique eam perueniße vsque eò, dum diceretur. Heu heu genus hominũ natũ. Itaque iam non potuiße pati amplius, & ad sidera euolaße. Sed hanc alij Fortunam, alij Cererẽ dixerunt: & hoc magis non conuenit inter eos, quod caput eius nimium obscurum videtur. Nonnulli etiã Erigonem Icarij filiam dixerunt, de qua supra diximus. Alij autem Apollinis filiam ex Chrysothemi natam, & infantem Parthenon nomine appelletam: eámque quod parua interierit, ab Apolline inter sidera collocatam.

SCORPIVS. Hic propter magnitudinem membrorum in duo signa diuiditur, quorum vnius effigiẽ nostri Libram dixerunt. Sed omnino totum signum hac de causa statutum existimatur: quòd Orion cum venaretur, & in eo exercitatißimum se eße consideret, dixiße etiã Dianæ & Latonæ, se omnia quæ ex terra exoriantur, interficere valere. Quare terram permotã, Scorpionem misiße, qui eum interficere demonstratur. Iouem autẽ vtriusque animum admiratũ, Scorpionem inter astra collocaße, vt species eius hominibus documento eßet, ne quis eorum de aliqua re sibi confideret. Dianam autem propter studiũ Orionis petiße à Ioue, vt idem illi beneficium daret petenti, quod Terra vltro tribuißet. Itaque eum constitutum, vt cum Scorpius oriatur, Orion occidat.

SAGITTARIVS. Hunc complures Centaurum eße dixerunt. Alij autem hac de causa negauerũt, quòd nemo Centaurus sagittis sit vsus. Hic autem quæritur, cur equinis cruribus sit deformatus, & caudam habeat vt Satyri. Dicunt enim nonnulli hunc eße Crotum nomine, Euphemes Musarũ nutricis filiũ, vt ait Sositheus tragediarum scriptor: eum domicilium in monte Helicone habuiße, & cum Musis solitũ delectari, nonnunquã etiam studio venationis exerceri. Itaque pro merita diligentia magnã laudem aßecutum: nam & celerrimũ in siluis, & acutißimum in musis factum eße. Pro quo studio illius petiße

tiße Musas ab Ioue, vt in aliquo astrorum numero deformaretur. Itaque Iouem fecisse, vt eum omnia illius artificia vno corpore vellet significare, crura eius equina fecisse, quòd equo multum sit vsus: & sagittas pro ingenio adiunxisse, vt ex his & acumen & celeritas esse videretur. Caudam satyricam in corpore fixisse: quòd non minus hoc Musæ, quàm Liber Satyris sit delectatus. Ante huius pedes stellæ sunt paucæ in rotundo deformatæ, quas coronam eius vt ludentis abiectam, nonnulli dixerunt.

CAPRICORNVS. Huius effigies similis est Aegipani: quem Iupiter, quod cum eo erat nutritus, in sideribus esse voluit, vt Capram nutricem de qua ante diximus. Hic etiam dicitur, cùm Iupiter Titanas oppugnaret, primus obiecisse hostibus timorē qui πανικὸς appellatur, vt ait Eratosthenes: hac etiam de causa eius inferiorem partem piscis esse formationem, quòd muricibus, id est maritimis conchylijs, hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione. AEgyptij autem sacerdotes & nonnulli poëte dicunt, cum complures dij in Aegyptum conuenissent, repente conuenisse eodem Typhona accerrimum giganta, & maximè deorum inimicum: quo timore permotos in alias figuras se conuertisse: Mercurium factum esse Ibin, Apollinem autem quæ Threicia auis vocatur, Dianam merulam simulatam. Quibus de causis Aegyptios ea genera violari non sinere demonstrant: quòd deorum imagines dicantur. Eodem tempore Pana dicunt in flumen se deiecisse, & posteriorē partem corporis, effigiem piscis, alteram autem hirci fecisse, & ita à Typhone profugisse, cuius cogitatum Iouem admiratum, effigiem eius inter sidera fixisse.

AQVARIVS. Hunc complures Ganymedem esse dixerunt: quem Iupiter propter pulchritudinem corporis ereptum parentibus, deorum ministrum fecisse existimatur. Itaque ostenditur vt aquam aliquò infundens. Hegesianax autem Deucaliona dicit esse: quòd eo regnante, tanta vis aquæ se de cœlo profuderit, vt catoclysmus factus esse diceretur. Eubulus autem Cecropem demonstrat esse, antiquitatem generis commemorans, & ostendens antequam vinum traditum sit hominibus, aqua in sacrificijs deorum vsos esse, & ante Cecropem regnasse, quàm vinum sit inuentum.

PISCES, Diogenetes Erythracus ait, quodam tempore Venerem cum Cupidine filio in Syriam ad flumen Euphratem venisse, & eodem loco repente Typhona giganta, de quo supra diximus apparuisse. Venerem autem cum filio in flumen se proiecisse, & ibi figuram piscium forma mutasse: quo facto, periculo esse liberatos Itaque postea Syros qui his locis sunt proximi, destitisse pisces esitare: quòd vereantur eos capere: ne simili causa aut deorum præsidia impugnare videantur, aut eos ipsos captare. Eratosthenes autē ex eo pisce natos homines dicit. de quo post dicemus.

CETVS. De hoc dicitur quod à Neptuno sit missus, vt Andromedam interficeret, de qua ante diximus. sed à Perseo sit interfectus, propter immanitatem corporis, & per illius virtutem inter sidera collocatus.

ERIDANVS. Hunc alij Nilum, complures etiam Oceanum esse dixerunt. Qui autem Nilum volunt vocari, propter magnitudinem eius & vtilitatem, æquissimū, esse demonstrant: præterea quòd infra eum quædam stella sit, clarius cæteris lucens, nomine Canopos appellata. Canopos autē insula flumine alluitur Nilo.

LEPVS. Hic dicitur Orionis Canem fugere venantis. Nam cum, vt oportebat, eum venatorem finxissent, voluerunt etiam hoc significare aliqua de causa: itaque leporm ad pedes eius fugientem finxerunt: quem nonnulli á Mercurio constitutum dixerunt, eique datum esse præter cætera genera quadrupedum, vt alios pareret, alios haberet in ventre. Qui autem ab hac causa dissentiunt, negant oportere tam nobilem & tam magnum venatorem, de quo & ante in Scorpionis signo diximus, oportere fingi leporem venari: Callimachum quoque accusari, quòd cum Dianæ scriberet laudes, eam leporum sanguine gaudere, & eos venari dixisset. Itaque Oriona cum Tauro decertantem fecerunt. Leporis autem hanc historiam memoriæ prodiderunt, apud antiquos in insula Lero nullum leporem fuisse, sed ex eorum ciuitate adolescentium quendam studio generis inductum, ab exteris finibus leporem fœminā prægnantem attulisse, & ad eius partum diligentissime ministrasse. Itaque cum peperisset, compluribus eius ciuitatis studium incidisse, & partim precio, partim beneficio mercatos, omnes lepores alere cœpisse. Itaque non longo interuallo tantam multitudinem leporum procreatam, vt tota insula ab his occupata diceretur: quibus cùm ab hominibus nihil daretur, in semina eorum impetu facto omnia comederunt. Quo facto incolæ calamitate affecti, cum fame forent oppressi, cōmuni consilio totius ciuitatis vix denique eos ex insula abegisse dicuntur. Itaque postea leporis figurā in astris constituisse, vt homines meminissent, nil esse tam exoptandum in vita, quin ex eo plus doloris quàm lætitiæ capere posterius cogerentur.

ORION. Hunc Hesiodus Neptuni filium dicit, ex Euryale Minois filia natum. Concessum autem ei vt supra fluctus curreret, vt in terra: quemadmodū Iphiclo datum dicitur, vt supra aristas curreret, nec eas infringeret. Aristomachus autem dicit quendā Erythrea fuisse Thebis, Pindarus autē in insula Chio. Hunc autem cum Iouem & Mercuriū hospitio recepisset, petisse ab his vt sibi aliquid liberorū nasceretur.

Itaque

Itaque quo facilius petitum impetraret, bouem immolaße, & his pro epulis apposuiße: quod cum fecißet, poposciße Iouem & Mercurium, quod corium de boue fuißet detractum, & quod fecerant vrinæ in corium infudiße, & id sub terra poni iußiße: ex quo postea natum puerum, quem Erythreus è facto Vriona nomine appellaret: sed vetustate & consuetudine factum est, vt Orion vocaretur. Hic dicitur Thebis Chium veniße, & OEnopionis filiam Meropem per vinum cupiditate incensus compreßiße: pro quo facto ab OEnopione excæcatus, & de insula eiectus. Existimatur autem Lemnum ad Vulcnum perueniße, & ab eo quendam ducem Cedaliona nomine accepiße: quem collo ferens ad Solem veniße, & ab eo sanatus, vt se vlcisceretur, Chium reuertiße, OEnopiona autem à ciuibus sub terra custoditum eße. Quem postquam se inuenire poße desperaret Orion, in insulam Cretam perueniße, & ibi venari cœpiße cum Diana, & ei polliceri quæ supra diximus, & ita ad sidera perueniße. Nonnulli autem aiunt, Oriona cum OEnopione propè nimia coniunctum amicitia vixiße: & quod ei voluerit suum studium in venando probare, Dianæ quoque pollicitum quæ supra diximus, & ita interfectum. Alij dicunt cum Callimacho, cùm Dianæ vim voluerit afferre, ab ea sagittis eße confixum, & ad sidera propter venandi consimile studium deformatum. Ister autem dicit Oriona à Diana eße dilectum, & penè factum vt ei nupsiße existimaretur. Quod cum Apollo ægrè ferret, & sæpè eam obiurgans nihil egißet, natantis Orionis longe caput solum videri conspicatus, contendit cum Diana, eam non poße sagittam mittere ad id quod nigrum in mari videretur. Quæ cùm se vellet in eo studio maximè artificem dici, sagitta mißa caput Orionis traiecit. Itaque eum cum fluctus interfectum ad litus eiecißet, & se eum Diana percußiße plurimum doleret, multis eius obitum prosecuta lachrimis, inter sidera statuiße existimatur. Sed quæ post mortem eius Diana fecerit, in eius historijs dicemus.

CANIS. *Hic dicitur ab Ioue custos Europe appositus eße, & ad Minoa peruenisse. quem Procris Cephali vxor laborantem dicitur sanaße, & pro eo beneficio Canem munere accepiße, quòd illa studiosa fuerit venationis: & quòd Cani fuerat datum, ne vlla fera præterire eum poßet. Post eius obitum Canis ad Cephalum peruenit, quòd Procris eius fuerat vxor: quem ille secum ducens Thebas peruenit, vbi erat vulpes cui datum dicebatur, vt omnes Canes effugere poßet. Itaque cum in vnū peruenißent, Iupiter nescius quid faceret, vt Ister ait, vtrosque in lapides conuertit. Nonnulli hunc Canem Orionis esse dixerunt, & quòd studiosus fuerit venandi cum eo Canem quoque inter astra collocatum. Alij autem Icarij Canem esse dixerunt, de quo antè diximus: quæ multa proposita suos habent auctores. Sed Canis habet in lingua stellam vnam, quæ ipsa Canis appellatur: in capite autem alteram, quam Isis suo nomine statuisse existimatur, & Sirion appellaße, propter flammæ candorem: quòd eiusmodi sit, vt præter cæteras lucere videatur. Itaque quo magis eam cognoscerent, Sirion appellasse.*

PROCYON. *Hic ante maiorem Canem exoriri videtur, sed à nonnullis Orionis esse existimatur: hac etiam de causa Procyon est appellatus, sed ijsdem omnibus historijs, quibus superior Canis annumeratur.*

ARGO. *Hanc nonnulli propter celeritatem Græce dixerunt Argo appellatam: alij, quod Argus eius fuerit inuentor. Hanc autem primam in mari fuisse complures dixerunt: & hac re maximè stellis esse figuratam. Hanc nauim factam Pindarus ait in Magnesia oppido, cui Demetrias est nomen. Callimachus autem in ijsdem finibus ad Apollinis Actij templum, quod Argonautæ proficiscentes statuisse existimantur in eo loco qui Pagasæ vocatur, ideo quòd nauis Argo ibi primum compacta dicitur, quod est Græce* Παγάσαι. *Homerus hunc eundem locum in Thessaliæ finibus esse demonstrat. Aeschylus autem, vt nonnulli aiunt, à Minerua quandam materiam loquentem eodem esse coniunctam. Sed huius non tota effigies inter astra videtur: diuisa enim est à puppi vsque ad malum: significans, ne homines fractis nauibus pertimescerent.*

CENTAVRVS. *Hic dicitur nomine Chiron, Saturni & Philyræ filius esse: qui non modo cæteros Centauros, sed homines quoque iustitia superasse, Aesculapium & Achillem nutrisse existimatur: pietate igitur & diligentia effecit, vt inter astra numeraretur. Apud hunc Hercules cum diuerteretur, & simul cum Chirone sedens sagittas consideraret, fertur vna earum decidisse supra pedem Chironis, & ita eum interfecisse. Alij autem dicunt Centaurum miratum, quòd tam breuibus sagittis tam magna corpora Centaurorum interfecerit, ipsum contendere arcum conatum: itaque ex eius manu sagittam prolapsam, in pedum eius incidisse: pro qua re Iupiter eius misertus, inter sidera eum constituit cum hostia quā supra aram tenens immolare videtur. Hunc alij Pholon esse Centaurū dixerunt, eum qui aruspicio præter cæteros plurimum valuisset: itaque ad Aram cum hostia venire Iouis voluntate figuratum.*

ARA. *In hac primum dij existimantur sacra & coniurationem fecisse, cum Titanas oppugnare conarentur: eam autem Cyclopas fecisse. Ab ea consuetudine homines dicuntur instituisse sibi, vt cùm aliquā rem efficere cogitarent, prius sacrificarent, quàm agere incœpissent.*

HYDRA, *in qua Coruus insidere, & Crater positus existimatur, de qua hanc habemus memoriæ proditam*

ditam causam: Coruus Apollniis tutela vsus, eo sacrificante missus ad fontem aquam puram petitum, vidit arbores complures ficorum immaturas: eas expectans dum maturescerent, in arbore quadam earum consedit. Itaque post aliquot dies coctis ficis, & à Coruo compluribus earum comesis, expectans Apollo Coruum, vidit eum cum Cratere pleno volare festinantem. Pro quo admisso eius dicitur, quòd diu moratus sit Apollinem, qui coactus mora Corui, alia aqua est vsus, hac ignominia eum affecisse, vt quandiu fici coquerentur, Coruus bibere non possit, ideo quòd guttur habeat pertusum illis diebus. Itaque cum vellet significare sitim Corui, inter sidera constituit Cratera, & supposuit Hydram quæ Coruum sitientem moraretur. videtur enim rostro caudam eius extremam verberare, vt tanquam sinat se ad Crateram transire. Ister autem & complures dixerunt, Coronida Phlegyæ filiam fuisse: hanc autem ex Apolline Aesculapium procreasse: sed postea Ischyn Elati filium cum ea concubuisse. Quod cum videret Coruus, Apollini nunciasse: qui cum fuerit antea candidus, pro incommodo nuncio eum nigrum fecisse, & Ischyn sagittis confixisse. De Cratera autem hanc historiam Philarchus scribit: In Chersoneso quæ confinis est Troiæ, vbi Protesiali sepulchrum statutum complures dixerunt, vrbs Phlagusa nomine dicitur, iu qua Demiphon quidam cum regnaret, incidit eorum finibus repentina vastitas & ciuium internecio miranda: quare Demiphonta permotum ferunt misisse ad Apollinis oraculum, quærens remedium vastitatis. Responso autem dato, vt quotannis vna de nobilium genere virgo dijs Penatibus eorum immolaretur: Demiphon omnium filias præter suas sorte ductas interficiebat, vsque dum cuidam ciuium loco nobilissimo eorum nato perdoluit inceptum Demiphonti: qui negare cœpit de sua filia se passurum sortiri, nisi eodem regis filiæ essent coniectæ. Quo facto rex permotus, illius filiam sine sorte ductam interfecit: quod Matusius nomine virginis pater instanti tempore simulauit se patriæ causa non ægrè ferre factum: potuisset enim postea sorte ducta nihilominus interire: quod paulatim dies regi in obliuionem perduxit. Itaque cum se propè amicissimum regi virginis pater ostendisset, solenne sacrificium se habere dixit, eúmque & filias eius ad id conficiendum inuitauit: qui nihil aliter futurum suspicatus, filias antè misit, vt ipse occupatus in re ciuili postea veniret. Quod cum exoptanti Matusio accidisset, filias eius interfecit, & sanguinem earum cum vino in cratere mixtum aduenienti regi pro potione dari iussit. Qui cum filias desideraret, & quid his factus esset rescisset, Matusium cum cratere in mare proijci iussit: quo facto mare quò ille est proiectus, memoriæ causa Matusium mare vocatum est: portus autem adhuc Crater appellatur: quem antiqui astrologi stellis deformauerunt, vt homines meminissent, Maleficium neminem temere lucrari posse: neque obliuionem inimicitiarum fieri solere. Nonnulli cum Eratosthene dicunt, eum Cratera esse quo Icarius sit vsus, cùm hominibus ostenderet vinum. Alij autem dolium esse, quo Mars ab Etho & Ephtalte sit coniectus.

PISCIS qui Notius appellatus. Hic videtur ore aquam excipere à signo Aquarij: qui laborantem quondam Isin seruasse existimatur: pro quo beneficio simulacrum Piscis. & eius filiorum, de quibus ante diximus, inter astra constituit. Itaque Syri complures pisces non esitant, & eorum simulacra inaurata pro dijs Penatibus colunt. De hoc & Hegesias scribit.

RELIQVVM est nobis de quinque stellis, quas complures vt erraticas, ita πλανήτας Græci dixerunt. Quarum vna est Iouis nomine Phaëton quem Heraclides Ponticus ait, quo tempore Prometheus homines finxerit, hunc pulchritudine corporis reliquis præstantem fecisse, eúmque supprimere cogitare, atque vt certum redderet Cupidinem, Ioui nunciasse. Quo facto missum Mercurium ad Phaëthonta, persuasisse vt ad Iouem veniret, & immortalis fieret: itaque eum inter astra collocatum.

SECVNDA stella dicitur Solis, quam alij Saturni dixerunt. Hanc Eratosthenes à Solis filio Phaëthonta appellatam dicit: de quo complures scripserunt, vt patris inscienter curru vectus, incenderit terras: quo facto ab Ioue fulmine percussus, in Eridanum deiectus est, & à Sole inter sidera perlatus.

TERTIA est stella Martis, quam alij Herculis dixerunt, Veneris sequens stellam, hac (vt Eratosthenes ait) de causa: Quòd Vulcanus cum vxorem Venerem duxisset, & propter eius obseruantiam Marti copia non fieret, vt nihil aliud assequi videretur, nisi sua stella Veneris sidus persequi à Venere impetrauit. Itaque cum vehemeuter eum amor incenderet, rem significans, è facto stellam Piroënta appellauit.

QVARTA stella est Veneris, Lucifer nomine: quam nonnulli Iunonis esse dixeruut. Hunc eundem Hesperum appellari multis traditum est historijs. Hic autem omnium siderum maximus esse videtur. Nonnulli autem hunc Auroræ & Cephali filium esse dixerunt, pulchritudine multis præstantem: ex quare etiam cum Venere dicitur certasse, vt etiam Eratosthenes dicit, eum hac de causa Veneris appellari: exoriente sole, & occidente videri: quare, vt ante diximus, iure hunc & Luciferum, & Hesperum nominatum.

QVINTA stella est Mercurij nomine Stilbon: sed hæc est breuis & clara: hæc autem Mercurio data existimatur, quòd primus menses instituerit, & peruiderit siderum cursus. Euhemerus autem primam ait Venerem astra constituisse, & Mercurio demonstrasse.

PRAE-

PRAETEREA *ostenditur circulus quidam in sideribus, candido colore, quem Lacteum esse nonnulli dixerunt. Eratosthenes enim dicit Mercurio infanti insciam puero Iunonem dedisse lac: sed postquã eum rescierit Maiæ filium esse, reiecisse eum à se, & ita lactis profusi splendorem inter sidera apparere. Alij dixerunt dormienti Iunoni Herculem suppositum, & experrectam, id quod supra diximus, fecisse. Alij autem Herculem propter nimiam auiditatem, lactis multitudinem appetisse, neque in ore continere potuisse: quod ex ore eius profusum, circulum signasse. Alij dicunt quo tempore Ops Saturno lapidem pro partu attulit, iussisse ei lac præbere: quæ cum pressisset mammam, profuso lacte circulum deformatum, quem supra demonstrauimus. Nos autem omnium corporum deformationem dicere instituemus.*

IGITVR *incipiemus à polo Boreo protinus dicere, quo vtræque Arcti nixe vehuntur, Arctico circulo clausæ, & ita collocatæ, vt alternis vnaquæque earum resupinata caput alterius tegere videatur, ita tamen, vt caput eius quæ superior fuerit, ad caudam inferioris contendat. Harum maior in extremo circulo pedes habet fixos. Præterea habet in capite stellas VII. omnes obscuras, in vtrisque auribus binas, in humero claram vnam, in pede nouissimo duas, in summo interscapilio vnam, in crure de posterioribus primo, vnam: in pede priori duas, in cauda ipsa tres. Ita totius sideris stellæ sunt omnino XXI.*

Minor autem habet in stationis vnoquoque loco stellas singulas clare lucentes, & supra caudã tres: omnino septem: sed in prioribus caudæ stellis vna est infima quæ Polus appellatur, vt Eratosthenes dicit, per quem locum ipse mundus existimatur versari. Reliquæ autem duæ χορευταὶ dicuntur, quòd circum polum versentur.

DRACO *inter duas Arctos collocatus, videtur corporis sinu facto Arcticũ minorem ita concludere, vt penè pedes eius tangere videatur: cauda autem flexa, caput maioris attingere: & suo capite tanquam reducto, circulum Arcticum tangens, corpus vt in sphæram complicari: & si quis diligentius attenderit, videre poterit caput Draconis ad maioris Vrsæ regionem caudæ collocatum. Hic habet in vtroque tempore stellas singulas, in oculis singulas, in mento vnam, & toto corpore reliquo passim dispositas decem: ita vt omnino stellarum sit XV.*

ARCTOPHYLAX. *Huius manum sinistram circulus Arcticus includit ita, vt neque occidere neque exoriri videatur: ipse autem positus ab Arctico circulo ad Aestiuum definitur, inclinatus in longitudinem, dextro pede Aestiuo circulo nixus. Huius humeros & pectus à reliquo corpore diuidit circulus, qui per vtrosque polos transiens, tangit Arietem & Chelas. Hic quidem cum Tauro, & Geminis, & Cancro, & Leone occidit: ideo serò occidere dicitur, quòd magis erectus à pedibus peruenit ad terram: at exoriens citius quàm Chelæ videtur. Habet autem in manu sinistra stellas quatuor, quæ nunquam occidere dicuntur: in capite stellam vnam: in vtroque humero singulas, in vtraque mamma singulas, sed clariorem dextram, & sub ea alteram obscuram, & in cubito dextro claram vnam: in zona vnam clarius cæteris lucentem: hæc stella Arcturus appellatur in vtriusque pedibus singulas, quæ omnino sunt XIIII.*

CORONAM *humero sinistro propé contingere Arctophylax videtur: quæ autem Engonasin dextri pedis calce coniungit, hæc Cancro & Leone exoriente occidere, cum Scorpione exoriri perspicitur. Habet autem nouem stellas in rotundo dispositas: sed ex his tres clarius cæteris lucentes.*

ENGONASIN. *Hic positus inter duos circulos, Arcticum & Aestiuum, vtrisque pedibus & dextro genu, quem antè diximus, Arcticum circulum finit, ita tamen, vt dextro pede prioribus digitis circulum terminet, sinistro autẽ toto caput Draconis opprimere conetur. Humeris autem velut sustinens circulum Aestiuum, & manu dextra proiecta tangens: læuam autem è regione ad sinistrum genu porrigens, æquali interuallo circuli Aestiui & genu sinistri. Hic occidens capite prius quàm reliquo corpore deuenit ad terram: qui cum totus occidit, vt pendere pedibus ex Arctico circulo videatur: exoriens antè pedibus quàm reliquis membris. Habet autem in capite stellam vnam, in sinistro brachio vnam, in vtroque humero singulas clare lucentes: in manu sinistra vnam, in dextro cubito alteram: in vtroque latere singulas sed clariorem in sinistro: in dextro fœmore duas, in genu vnam, in poplite vnam, in crure duas, in pede vnam quæ dicitur clara, in sinistra manu quatuor, quas pellem Leonis esse nonnulli dixerunt.*

LYRA. *Hæc posita est contra regionem eius loci, qui est inter genu & manum sinistram eius qui Engonasin vocatur, cuius ipsa testudo spectat ad Arcticum circulum, summum autem cacumen ad polum Notium contendere videtur. Hæc Lyra Virgine exoriente occidere cum Sagittario exoriri perspicitur, Habet autem in ipsis testudinis lateribus singulas stellas: in summis cacuminibus eorum, quæ in testudine vt brachia sunt collecta, singulas: in medijs ijsdem, quos humeros Eratosthenes fingit, singulas in scapulis ipsius testudinis, vnam, in ima Lyra, quæ vt basis totius videtur, vnam.*

OLOR. *Huius vna alia est ad circunductionem huius circuli qui Arcticus vocatur, contingens extremum pedẽ sinistrum eius qui Engonasin vocatur: sinistram autem alam habet paululum extra circulum*

AEstiuum, penè coniungens pedibus Pegasi. Aestiuus autem circulus rostrum eius à reliquo corpore diuidit. Cauda iungitur extrema cum capite Cephei. Hic cum Virgine & Chelis occidens, prius capite quàm reliquis membris deuenit ad terram: exoritur autem cum Capricorno. Hic habet in capite stellam clarè lucentem vnam: in collo alteram pari fulgore, in vtrisque pennis quinas. supra caudam, vnam. Omnino habet stellas XIII.

CEPHEVS à tergo minoris Arcti constitutus, includitur Arctico circulo à pedibus ad pectus, vt præter humeros & caput eius nihil occidere videatur: neque longe abest à flexu Draconis, quē capite primum efficere videtur. Cepheus autem manibus vtrisque proiectis figuratus, tanto dißidet interuallo à pedibus Arcti minoris, quantum spacium inter pedes Cephei videtur. Huius caput Scorpione exorto occidere, cum Sagittario exoriri perspicitur. Hic autem habet in capite stellas duas, in manu dextra vnam: item in cubito obscuram vnam, in sinistra manu & humero singulas, in dextro humero vnam: in zona quæ medium eius diuidit corpus, tres stellæ claræ videntur, in latere dextro obscura vna: in sinistro genu duæ, in vtrisque pedibus singulæ: supra pedes, stellæ quatuor. Hic totus omnino est stellarum XVIIII

CASSIEPEIA sedens in siliquastro, collocata est, cuius sedilis & ipsius Caßiepeiæ pedes positi in ipsa circunductione circuli qui Arcticus vocatur: effigies autem corporis ad Aestiuum circulum peruenit, quam capite & dextera manu tangit. Hanc propè mediam diuidit circulus is qui Lacteus appellatur: proximè Cephei signum collocatum. Hæc occidens Scorpione exoriente, capite cum sedili resupina ferri perspicitur exoriri autem cum Sagittario. Huius in capite stella ostenditur vna in vtroquo humero vna, in papilla dextra, clara vna: in lumbis magna vna, in sinistro femore duæ: in genu vna, in pede dextro vna, in quadrato quà sella deformatur in angulis vtrisque singulæ clarius cæteris lucentes. Hæc igitur est omnino stellarum XIII.

ANDROMEDA proxime Caßiepeiam, supra caput Persei breui interuallo dißidente collocata perspicitur, manibus diuersis vincta, vt antiquis histoiijs est traditum. Cuius caput equi Pegasi ventri coniungitur: eadem enim stella & vmbilicus Pegasi & Andromedæ caput appellatur. Huius medium pectus & manum sinistram circulus Aestiuus diuidit. Occidit autem cum Pisce de duobus secundo, quem Andromedæ subiectum brachio suprà diximus, exeriente Libra & Scorpione, capite prius quàm reliquo corpore perueniēs ad terram. Exoritur autem cum Piscibus & Ariete. Hæc, vt suprà diximus, habet in capite stellam clarè lucentem vnam: in vtroque humero vnam: in cubito dextro vnam, in ipsa manu vnam: in sinistro cubito vnam, in brachio vnam, in manu alteram: in zona tres, supra zonam quatuor: in vtroque genu vnam, in pedibus autem binas. Ita omnino est stellarum XX.

PERSEVS. Huius sinistrum crus & humerum læuum circulus Aestiuus à reliquo corpore diuidit. Ipse manu dextra Arcticum circulum tangit dextro pede, caput Aurigæ premere velut currens videtur. Idem occidens Sagittario & Capricorno exorto, inclinatus caput versus, cū Ariete & Tauro rectus exoritur. Habet aūt in vtroq; humero stellā vnam: in manu dextra clarè lucentē vnam, qua falcem tenere dicitur, quo telo Gorgonē interfecit: in sinistra alteram, qua caput Gorgonis tenere existimatur. Habet præterea in ventre stellā vnam, in lumbis alterā, in dextro femore vnam, in genu vnam, in tibia vnā, in pede vnam obscurā, in sinistro femore vnam, & in genu alterā: in tibia duas, in sinistra manu quod Gorgonis caput vocatur, stellas quatuor. Omnino est stellarū XVIIII. Caput eius & falx sine sideribus apparēt. Hūc Aratus cum diceret inter sidera κεκονισμένον figuratū, acceperunt complures, eum puluerulentū dicere: quod minime conuenit, poße inter sidera etiam puluerulentū apparere: quod si eßet, dignior erat Orion, cui idem ascriberetur. Primum, quòd aßidue est venatus, & semper in terra fuit: deniq; quòd adhuc inter sidera venari videtur. Perseus autem qui aßidue volaret, non potest puluerē habere. Quid igitur? Cum vellet Aratus eum currentem obscure significare, vsus Aetolorum consuetudine, eum κεκονισμένον dixit: Aetoli enim cum volunt aliquē decurrere significare, ἀποκονίσαι dicunt, id quod Aratus voluit demonstrare, non vt illum volantem aßidue, puluerulentum dicat, quod à multis perperam est intellectum.

HENIOCHVS autem circulo Aestiuo genuum fine, præterea ab humero sinistro vsque ad zonam diuiditur ab eo quem supra Lacteum orbem diximus. Huius dexter pes Tauri sinistro cornu stella coniungitur vna, manibus vt lora tenens figuratur. Cuius in humero sinistro Capra, in manu autem duo Hœdi duabus stellis formati dicuntur. Totus autem pedibus Persei subiectus, caput habens contra Vrsæ maioris aspectum. Hic occidere Sagittarij & Capricorni exortu videtur: exoriri autē Ophiucho & Engonasin occidentibus. Habet præterea in capite stellam vnam: in vtroque humero vnam, sed in sinistro clariorem, quæ Capra vocatur, in vtroque cubito vnam, in manu duas, quæ Hœdi appellantur, stellis propè occidentibus facti.

OPHIVCHVS inclinatus à capite, vt qui resupinari videtur, manibus anguem tenere figuratus. Huius autē humeri Aestiuo circulo diuiduntur à reliquo corpore. Ipse genuum fine ab Aequinoctiali circulo ter-

lo terminatur, pede ſiniſtro premens oculos, dextro autem teſtudini Scorpionis innixus. Anguis autē qui ab eo tenetur, prope extremo ore Coronam contingit, medium vt præcingens Ophiuchum, à cauda breuior quàm ſuperiori corpore, qua manus ſiniſtra ipſius ſigni figuratur: ita tamen, vt extrema cauda circulum Aequinoctialem cum Aquilæ cauda iungat. Occidens exortu Geminorum, Cancri & Leonis, peruenit ad terram: exoriens autem cum Scorpione & Sagittario, apparet. Hic habet in capite ſtellam vnam, in vtroque humero ſingulas, in ſiniſtra manu tres, in dextra quatuor, in lumbis duas, in vtroque genu ſingulas, in dextro crure vnam, in vtroque pede ſingulas, ſed clariorem in dextro. Itaque eſt omnino ſtellarum XVII. Anguis autem habet in ſummo capite duas, ſub capite quatuor vno loco omnes. Ad manū ipſius Ophiuchi ſiniſtram, duas, ſed quæ maxime ad corpus eius accedit, clariorem: & in dorſo Anguis ad ipſam corporis coniunctionē quinque. Et in prima curuatura caudæ quatuor; in ſecunda, caput verſus, ſtellas ſex Ita eſt omnino, trium & viginti ſtellarum.

SAGITTA inter duos circulos, Aeſtiuum & Aequinoctialem, ſuper Aquilæ ſignum poſita, diuiditur ab eo circulo qui vtrique polo ſubiectus ad Cancrum & Capricornū peruenit. Huius acumen ad Equi pedum regionem ſpectat. altera pars ad humeros Ophiuchi tendit. Hæc occidit Virginis ortu: oritur autem cum Scorpione. Habet omnino ſtellas quatuor, quarum vna in principio materiæ, altera in medio, duæ reliquæ in eo loco quo ferrum ſolet affigi, diuerſæ videntur.

AQVILA ala dextra non multum extra circulum Aequinoctialem prodire, ſiniſtra autem non longe à capite Ophiuchi figurata videtur. Præterea roſtrum eius à reliquo corpore diuidit circulus quem ſupra diximus à Cancro ad Capricornum peruenire: media autem finitur ab eo quem ſupra Lacteum orbē demonſtrauimus eſſe. Hæc occidit exorto Leone. Exoritur autem cum Capricorno, habens in capite ſtellā vnam, in vtraque penna vnam, in cauda vnam.

DELPHIN non longe ab Aquilæ ſigno figuratus, in curuatione caudæ nouiſſimæ tangit Aequinoctialis circuli circunductionem, capite prope contingens equi Pegaſi roſtrum. Hic exoritur cum ſagittarij poſteriore parte. Occidit autem cum Virgo exorta eſt ad capitis finem. Habet autem in capite ſtellas duas ſupra caput ad ceruicem verſus duas: ad ea quæ in ventre velut pennæ videntur, habet ſtellas tres: in ſcapulis autem, vnam: in cauda, duas. Omnino eſt ſtellarum nouem.

EQVVS Arcticum circulum ſpectans, pedibus Aeſtiuo orbe niti, extremo ore caput Delphini tangere videtur, Aquarij manum dextram ceruice ſua coniungens, & vtriſque Piſcibus clauſus, quos in duodecim ſignis poſtea demonſtrabimus. Huius in ſtella corpus apparet vſque ad vmbilicum deformatum: qui occidit cum Piſce de duobus primo, qui ſupra tergum eius eſt fixus. Exoritur cum Aquario toto, & cum Piſce, cum quo & occidit manus Aquarij dextra. Hic habet in roſtro ſtellas duas obſcuras, in capite vnam, in maxilla vnam, in vtriſque auribus ſingulas, in ceruicibus quatuor obſcuras, ſed maxime lucet quæ capiti proxima apparet, in humero claram vnam, in pectore vnam, in interſcapilio vnam, in vmbilico nouiſſimam vnam, quæ Andromedæ caput vocatur, in genibus vtriſque ſingulas, in vtriſque poplitibus ſingulas. Ita eſt omnino ſtellarum XVII.

DELTOTON autem in triangulum deformatur, æquis lateribus duobus, vno breuiore, ſed prope quali reliquis, inter Aeſtiuum & Aequinoctialem circulum ſupra caput Arietis non longe ab Andromedæ dextro crure, & Perſei manu ſiniſtra collocatum: cum Ariete toto occidens, exoriens autem cum eiuſdem dimidia priore parte. Habet ſtellam in vnoquoque angulo vnam.

Nunc protinus XII. ſignorum figurationem dicemus, quorum eſt princeps Aries.

5 ARIES in Aequinoctiali circulo conſiſtens, caput ad exortum habens conuerſum, occidens à primis pedibus, & exoriens caput infra Triangulum, quod & ſuprà diximus, tenens collocatū, pedibus prope caput contingens Piſtricis. Habet autem in capite ſtellam vnam, in cornibus tres, in ceruice tres, in pede priore de primis vnam, in interſcapilio quatuor, in cauda vnam, ſub ventre tres, in lumbis vnam, in pede poſteriore vnam. Omnino eſt ſtellarum XVIII.

TAVRVS ad ortum ſignorum dimidia parte collocatus, vt incipere genu ac defigere ad terram videtur, caput eodem habens attentnm. Genua eius à reliquo corpore diuidit circulus Aequinoctialis. Cornu ſiniſtro, vt ſupra diximus, coniungitur cum ſiniſtro pede eius qui Auriga appellatur. Inter huius finitionem corporis & Arietis caudam ſtellæ ſunt ſeptem, quas Vergilias noſtri, Græci autem πλειάδας appellauerunt. Hic aduerſus oritur & occidit. Habet autem in cornibus ſingulas ſtellas, ſed in ſiniſtro clariorem: vtriſque oculis ſingulas, in fronte media vnam, ex quibus locis cornua naſcuntur ſingulas, quæ ſeptem ſtellæ Hyades appellantur: etſi nonnulli quas duas diximus nouiſſimè, ſtellas negauerunt eſſe, vt omnino Hyades eſſent quinque. Præterea in ſiniſtro genu priore habet ſtellam vnam, & ſupra vngulam, vnam: in dextro genu vnam, & in interſcapilio tres, nouiſſimam earum cæteris clariorem: in pectore vnam Quæ ſunt omnino præter Vergilias, XVIII.

GEMINI ab auriga dextra parte supra Oriona collocati videntur, ita tamen, vt Orion inter Taurum & Geminos sit constitutus. Capita eorum diuiduntur à reliquo corpore, circulo eo qui æstatem definire suprà est dictus, vt complexa corpora inter se tenentes. Occidunt directi à pedibus: exoriuntur autem inclinati vt iacentes. Sed de his qui Cancro est proximus, habet in capite stellam vnam claram, in vtrisque humeris singulas claras, in dextro cubito vnam, in genibus vtrisque singulas, in pedibus vtrisque singulas: alter autem in capite vnam, in vtrisque mammis singulas, in sinistro humero vnam, in pedibus vtrisque singulas & infra sinistrum pedem vnam, quæ πρόποις appellatur.

CANCER. Hunc medium diuidit circulus Aestiuus ad Leonem, & ad exortus spectantem, paululum supra caput Hydræ collocatum, Occidentem & Orientem posteriori corporis parte. Hic autem habet in ipsa testa stellas duas, quæ Asini vocantur, de quibus ante diximus: in dextris pedibus singulas obscuras, in sinistro primo pede duas, & in secundo duas obscuras, in tertio vnam, in quarto primo vnam obscuram, in ore vnam, in ea quæ Chela dexterior dicitur, tres similes, non grandes, in sinistra similes duas. Omnino est stellarum XVII.

LEO Spectant ad occasum supra corpus Hydræ, à capite quà Cancer instat, vsque ad mediam partem eius constitutus, medius æstiuo circulo diuiditur, vt sub ipso orbe priores pedes habeat collocotas: occidens à capite & exoriens. Hic habet in capite stellas tres, in ceruicibus duas, in pectore vnam, in interscapilio tres, in media cauda vnam, in extrema alteram, sub pectore duas, in pede priore vnam claram, in ventre claram vnam, & infra alteram magnam: in lumbis vnam, in posteriori genu vnam, in pede posteriori vnã claram. Ita omnino est stellarum XVIIII.

VIRGO infra pedes Bootis collocata, capite posteriorem partem Leonis, dextra manu circulũ Aequinoctialem tangit: ac inferiorem partem corporis supra Coruum & Hydræ caudam habere perspicitur, occidens capite prius quam cæteris membris. Huius in capite est stella vna obscura, in vtrisque humeris singulæ, in vtrisque pennis binæ, quarum vna stella quæ est in dextra penna ad humerum defixa, προτρυγητὴρ vocatur. Præterea habet in vtrisque manibus singulas stellas, quarum vna quæ est in dextra manu, maior & clarior ea cum spicis esse dicitur. In veste autem habet passim dispositas stellas septem, & in vtrisque pedibus singulas. Ita est omnino stellarum XVIII.

SCORPIVS. Huius prior pars quæ Chelæ dicuntur, ita premuntur ab Aequinoctiali circulo, vt eũ sustinere videantur. Ipse autem pedibus Ophiuchi, de quo suprà diximus, subditus, extrema cauda circulum Hiemalem contingere videtur: neque longè est ab eo signo, quod pro hostia Centaurus ferre perspicitur. Occidit autem inclinato corpore, exoritur autem erectus à Chelis. Hic habet stellas in his quæ Chelæ dicuntur, in vnaquaque earũ binas, ex quibus primæ sunt clariores. Præterea habet in fronte stellas tres, quarum media est clarissima, in interscapilio tres, in ventre duas, in cauda quinque, in acumine ipso quo percutere existimatur, duas. Ita est omnino stellarum XVIIII.

SAGITTARIVS autem spectans ad occasum Centauri corpore figuratur, velut mittere incipiẽs sagittas, à pedibus vsque ad humeros in Hiemali circulo collocatus, ita vt caput solum eius extra eum circulum quem supra diximus, apparere videatur: cuius arcus Lacteo circulo medius diuiditur. Ante pedes huius est quædam corona stellis effecta, de qua prius diximus. Hic præceps occidit, exoritur directus. Habet autem in capite stellas duas, in arcu duas, in sagitta vnam, in dextro cubito vnam, in manu priori vnã, in ventre vnam, in interscapilio duas, in cauda vnam, in priori genu vnam, in pede vnam, in inferiori genu vnam, in poplite vnam. Omnino est stellarum, XV. Corona autem Centauri est stellarum VII.

CAPRICORNVS ad occasum spectans, & totus in Zodiaco circulo deformatus, cauda & toto corpore medius diuiditur ab Hiemali circulo, suppositus Aquarij manui sinistræ: occidit præceps, exoritur autem directus. Sed habet in naso stellam vnam, infra ceruices vnam, in pectore duas, in priore pede vnã, in priore eodem alteram, in interscapilio septem, in ventre quinque, in cauda duas. Omnino est stellarum viginti.

AQVARIVS pedes habet in Hiemali circulo defixos, manum autem sinistram vsque ad Capricorni porrigens tergus, dextra iubã Pegasi propè contingens, spectat ad exortus. Qui cum ita sit figuratus, necesse est corpore eum propè resupinato videri. Effusio aquæ, peruenit ad eum Piscem qui solitarius figuratur, de quo posterius dicemus. Sed Aquarius & occidit & exoritur capite prius quàm reliquis membris. Hic habet in capite stellas duas obscuras, in vtrisque humeris singulas magnas, in sinistro cubito vnam grandem, in manu priori vnam, in vtrisque mammis singulas obscuras, in lumbo interiori vnam, in vtrisque genibus singulas, in dextro crure vnam, in vtrisque pedibus singulas. Omnino est stellarum quatuordecim. Effusio aquæ cum aquali ipso, est stellarum triginta. Sed in his omnibus prima & nouissima clara.

PISCES. Horũ, alter Notius, alter Boreus appellatur: ideo quòd vnus eorũ qui Boreus dicitur, inter

Aequi-

AEquinoctiolem & AEstiuum circulum sub Andromodæ brachio collocatus, & Arcticum polum spectans constituitur: alter autem est in Zodiaco circulo extremo sub scapulis Equi, non longè ab Aequinoctiali, circulo collocatus, spectans ad occasum. Hi Pisces quibusdam stellis vt lineola ab Arietis pede primo coniunguntur, quorum inferior antè occidere & exoriri videtur. Habet autem stellas XVII. Et Boreus omnino XII. Coniunctio eorũ habet ad Aquilonem spectaus stellas tres, ad alteram partem tres, ad exortum tres, in commissura tres. omnino duodecim. Horum coniunctionem, quæ à pede Arietis primo notatur, Aratus Græce σωύδεσμον ύπουράνιον, Cicero Nodum cœlestem dicit: qui vtrique volunt significare, eum nodum non solùm pisciũ, sed etiam totius sphæræ esse: quo enim loco circulus ab Arietis pede μεσυμβρινὸς dicitur, qui meridiem significet: & quo loco is circulus Mesembrinos coniungitur, & transit Aequinoctialem circulum, in ipsa coniunctione circulorum nodus Piscium significatur: quare eum non modo Piscium, sed etiam cælestium nodum appellauerunt.

PISTRIX à media cauda diuiditur ab Hiemale circulo, spectãs ad exortus, rostro propè posteriorem Arietis pedem iungens. huius priorem partem corporis quæ spectat ad exortum, propè alluere flumen Eridanus videtur. Hæc occidit exorto Cancro & Leone: exoritur autem cum Tauro & Geminis. Sed habet in extrema cauda stellas duas obscuras, ab eo loco vsque ad reliqui corporis curuaturam, quinque, sub ventre sex omnino sunt tredecim.

ERIDANVS è sinistro pede profectus Orionis, & perueniens vsque ad Pistricem, rursum diffunditur ad Leporis pedes, & protinus ad Arcticum circulum tẽdit. Huius figurationem Hiemalis circulus diuidit ab eo loco quo propè coniungitur Ceto. Hic Scorpione & Sagittario exorto occidere: exoriri autem cum Geminis & Cancro videtur. Habet stellas in prima curuatura tres, in secunda tres, item in tertia vsque ad nouissimam, septem, omnino stellarum est tredecim.

LEPVS autem infra sinistrum pedem Orionis per Hiemalem circulum fugiens, & ab eo inferiori parte corporis diuisus, occidit Sagittario exorto oritur cum Leone. Habet autem stellas in vtrisque auribus singulas, in corpore passim dispositas duas: in pedibus prioribus singulas. ita sunt omnino sex.

ORION. Hunc à zona & reliquo corpore Aequinoctialis circulus diuidit, cum Tauro decertantem collocatum, dextra manu clauam tenentem, & incinctum ense spectantem ad occasum, & occidentem exortu Scorpionis posteriori parte, & Sagittario exoriente: cum Cancro autem toto corpore pariter exurgentem. Hic habet in capite stellas tres claras, in vtrisque humeris singulas, in dextro cubito obscuram vnam, in manu similem vnã, in zona tres, in eo quo gladius eius deformatur, tres obscuras, in vtrisq; genibus singulas claras, in pedibus singulas. Omnino XVII.

CANIS Leporem fugientem persequens, posterioribus pedibus diuiditur ab Hiemali circulo. pedem dextrum Orionis penè suo capite contingens, capite ad occasum spectans, sed caput ad Aequinoctialem circulum tendit: Occidens Oriente Sagittario, exoriens autem cum Cancro. Hic Canis habet in lingua stellam vnam, quæ Canis appellatur: in capite autem alteram, quam nonnulli Sirion appellant, de quo prius diximus, præterea habet in vtrisque auribus singulas stellas obscuras, in pectore duas, in pede priori tres, in interscapilio tres, in sinistro lumbo vnam, in pede posteriori vnam, in pede dextro vnam, in cauda quatuor. Omnino, viginti.

ΠΡΟΚΥΩΝ. Hic in Lacteo circulo defixus, pedibus Aequinoctialem circulum tangit. Spectat ad occasum, vt inter Geminos & Cancrum constitutus. qui quòd ante maiorem Canem exoritur προκύων est appellatus. Hic autem occidit exorto Capricorno, exoritur cum Leone. Sed omnino est stellarum trium.

ARGO. Huius puppis Hiemalem circulum & maioris Canis caudam contingens inferiore parte, nouissime nauis inclinata, Antarcticum circulum tangit. Occidens Sagittario & Capricorno exorto vt in mari collocata, exoriens autem cum Virgine & Chelis. Hæc habet in puppi ad singula gubernacula, ad primum stellas quinque, ad alterum quatuor, circum carinam quinque, & sub reiectu quinque, ad malum III. Ita tota est stellarum vigintitrium. Quæ quare non sit tota in mundo collocata, prius diximus.

CENTAVRVS. Hic ita figuratur, vt in Antarctico circulo niti pedibus, humeris Hiemalem sustinere videatur: capite propè caudam Hydræ contingens, hostiam dextra manu tenens supinam, quæ pedibus & extremo ore circulum Hiemalem tangit, inter eum & Antarcticum orbem collocata. Centauri autem crura à reliquo corpore diuidit circulus qui Lacteus vocatur. Hic spectans ad ortus signorum, totus occidit Aquario & Piscibus exortis: oritur autem cum Scorpione & Sagittario. Habet autem stellas supra caput tres obscuras, in vtrisque humeris singulas claras, in cubito sinistro vnam, in manu vnam, in medio pectore equino vnam, in prioribus poplitibus vtrisque singulas, in interscapilio

interſcapilio quatuor, in ventre duas claras, in cauda tres, in lumbo equino vnã, in genibus poſterioribus ſingulas, in poplitibus ſingulas. Omnino ſunt XXIIII. Hoſtia autem habet in cauda ſtellas duas, in pede de poſterioribus primo vnam, & inter vtroſque pedes vnam, in interſcapilio vnam claram & in priore parte pedum vnam, infra alteram: in capite tres diſpoſitas. omnino ſunt numero decem.

ARA propter Antarcticum circulum tangens, inter Hoſtiæ caput & Scorpionis caudam extremã collocatur. Occidens Arietis exortu, exoriens cum Capricorno. Hæc habet in ſummo cacumine circuli vbi formatur, ſtellas duas, & in imo altaris duas. Et ita eſt omnino ſtellarum quatuor.

HYDRA trium ſignorum longitudinem occupans, Cancri, Leonis & Virginis, inter Aequinoctialẽ & Hiemalem circulum collocatur, ita tamen, vt caput eius contendens ad ſignum id quod προκύων vocatur, & totius Hydræ propè quarta pars inter Aeſtiuum & Aequinoctialem circulum videatur. Cauda autem extrema penè Centauri Caput tegens, ſuſtinet in dorſò Coruum, roſtro corpus eius tundentem, & toto corpore ad Cratera tendentem: qui ſatis longo diſsidente interuallo, prope inter Leonem & Virginẽ conſtitutus videtur, inclinatior ad caput Hydræ, quæ occidit Aquario & Piſcibus ortis: oritur autem cum his ſignis de quibus ſupra diximus. Habet autem in capite ſtellas tres, in prima à capite curuatura, ſex, ſed earum nouiſsimam claram: in ſecunda curuatura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta vſque ad caudam nouem, omnes obſcuras, ita fiunt numero viginti ſeptem. Coruus autem habet in gutture ſtellam vnam, in pennis duas, infra pennam caudam verſus duas, in vtriſque pedibus ſingulas: omnino ſeptem. Supra primam à capite curuaturam Crater poſitus, habet in labris ſtellas duas, infra autem anſas duas obſcuras, in medio Cratere duas, ad fundum duas. Omnino ſunt octo.

PISCIS autem qui Notius dicitur, inter Hiemalem & Antarcticum circulum media regione collocatus, ſpectare ad exortum videtur, inter Aquarium & Capricornum, ore excipiens aquam quæ funditur Aquario. Hic occidit oriente Cancro, exoritur autem cum Piſcibus. Sed eſt ſtellarum omnino duodecim.

Quæ ad figurationem ſiderum pertinent, ad hunc finem nobis erunt dicta, reliqua protinus dicemus.

6 QVONIAM in initio ſphæræ circuli quinque quomodo efficerentur oſtendimus, neque eos corpore ſiderum notauimus: & ſi duo nouiſsimi nihil ad Solis curſum pertinent, hoc eſt Arcticos & Antarcticos, de medijs tribus dicemus. Sed quoniam Aratus quatuor circulis ſphæram plurimum valere dicit, neque eorum apertè quenquam demonſtrat, voluntatem noſtram apertius oſtendemus. Et quemadmodum in initio fecimus, á Boreo polo dicemus.

IGITVR Aeſtiuum circulum vnum de quatuor eſſe dicemus, qui θερινὸς τροπικὸς vocatur, quo circulo æſtatem confici demonſtrauimus: & ſi non nemo dubitat, quare non vtrique circuli, hoc eſt Aeſtiuus & Hiemalis vno nomine appellentur: ideo quod quem nos Aeſtiuum diximus, nonnullis Hiemalis fiat: & quo circulo hiemem effici diximus, eo circulo alijs æſtas ſit. Qui ſi voluerint intelligere, id ad noſtram collocationem mundi eſſe demonſtratum, qui inter Aeſtiuum circulum & Arcticum ſumus conſtituti, non ad illorum ſphæram, qui ab Hiemali circulo Antarcticum habitantes, nobis Antipodes dicuntur, facilius ad noſtram acceſſerint voluntatem. Si quis enim voluerit eorum quos Antipodas diximus, quòd inferiore à nobis circulo conſtituti videntur, ſphæram facere, non immerito noſtrum Hiemalem ſibi Aeſtiuum circulum finxerit: aut ſi quis ſcriptor eorum mentionem faciens, obſcure voluerit Antipodas demonſtrare, & dixerit quibus in Capricorno æſtas ſumma, aut in Cancro hiems maxima fiat, non imperita ratione acutiſsimè dixiſſe videbitur, quodcunque enim noſtris circulis contrarium dixerit, id illis erit rectum ſed ne longiore ſermone præter conſuetudinem vtamur, ad inceptum reuartamur.

IN AESTIVO circulo, de quo primum dicere inſtituimus, hæc ſigna ſiue partes eorum perſpiciũtur: Capita Geminorum, Aurigæ genu vtrunque, Perſei crus & humerus ſiniſter. Andromeda autem à pectore, ſed manu ſiniſtra, diuiditur. Atque ita euenit, vt caput eius cum toto pectore & manu dextra, videatur eſſe inter Aeſtiuum & Aequinoctialem circulum: reliquum autem corpus inter Aeſtiuum & Arcticum finem. Præterea in eodem Aeſtiuo circulo pedes equi Pegaſi poſiti videntur, & caput à reliquo corpore diuiditur Oloris, & alæ ſiniſterioris vt volantis, par, non magna. Ophiuchus humeris, vt circulum ſuſtinere videtur. Virgo propè contingens à capite inter hunc & Aequinoctialem circulum collocata eſt, vt fulgens ad Auſtrum. Leo à pectore ad lumbos diuiditur, vt caput eius & corporis ſuperior à cruribus pars inter hunc & Arcticum circulum videatur: inferior autem pars, inter Aeſtiuum & Aequinoctialem circulum. Cancer autem ſic diuiditur medius, vt inter duos oculos eius circulus traiectus exiſtimetur. In his ſignis, & hoc, vt antè diximus, circulo cum vehitur. Sol, euenit vt nobis qui hac inclinatione mundi vtimur, ſint diei de partibus octo partes quinque, noctis autem tres, Neque ita tamen vt ex horologijs, ſed ex ſphæræ ratione. Cum enim ſphærã ita conſtitueris, vt circulus eius qui Arcticus vocatur, ſemper appareat,

nunquam autem Antarcticus exoriatur, atque ita sphæra est constituta: si voles Æstiuum circulum diuide re in partes octo, ex his inuenies partes quinque in sphæra apparere, tres autem infra tanquam sub terra esse.

8 AT ALIQVIS dixerit, cur sphæræ circulos diuidamus in partes octo, potius quàm duodecim, aut quod libuerit alias partes? Hic non sphæram, sed se fallere hac ratione inuenietur ferè. Si enim ita fecerit ex æstiuo circulo partes duodecim, ex his partes septem, & dimidium partis apparere: quatuor autem & dimidium sub terra inueniet esse. Itaque euenit, vt cum ad septem partes addita dimidia sit, simili ratione ad partes quatuor accedat pars dimidia, & fiant supra terram partes septem, & dimidium partis: reliquum autem sub terra quod est partes quatuor & dimidium. Igitur oportet intelligere, vt non in minutis partibus & dimidijs fiat, sed certis numeris conficiatur, vt euenit in partibus octo. Præterea quoniam sphæra diuisa in partes triginta, euenit, vt ab æstiuo circulo ad Hiemalem sint partes octo: nirum certè eos circulos diuidemus in partes octo. Præterea quoniam ab æstiuo circulo ad AEquinoctialem sunt partes quatuor de XXX: & rursus ab Aequinoctiali circulo ad Hiemalem de partibus triginta partes quatuor, & ita nihilominus Aequinoctialis ipse per se circulus medius diuiditur, vt dimidia pars eius sit sub terra, de partibus octo partes quatuor, & totidem supra, & tota ratio ad octauam partem perueniat: non dubium est, quin rectè diuidatur in partes octo. Præterea cum Sol per hos circulos currens iter annuum conficere videatur, & ab omnium signorum octaua parte, vt posterius dicemus, incipiat exoriri, vt ad aliud signum transeat, neq; vlla alia parte signi vtatur, rectè ipsi quinque circuli diuiduntur in partes octo Præterea cum septem sidera ad eundem statum reuertantur, vt quibusdam placuit, vt cuiusmodi dies hodiernus fuerit in Solis aut Lunæ tempestate, eiusdem modi octauo anno sit futurus, verè sphæra quoq; diuidetur in partes octo. Præterea cum videamus octauo quoque die eiusdem sideris horam primã, aut quamlibet denique esse, vt cuius hodie fuerit hora prima, eiusdem octauam quoque futuram: verissimum est ipsam quoque sphæram mundi, vnde horæ sumuntur, diuidi in partes octo. Sed ne reliqua prætermittamus in hoc occupati, ad propositum reuertamur.

9 SECVNDVS ab Aestiuo Aequinoctialis est circulus, in quo hæc signa & partes eorum perspici possunt: Aries totus omnibus pedibus innixus videtur.

10 Hunc autem Aratus omnium siderum celerrimum esse demonstrat, etiam minori Arcto, quæ breui spacio vertitur, præstare id quod velit esse sic poterimus vel facillimè intelligere. Cum sit enim maximus circulus Aequinoctialis in sphæra, in eóq; Aries vt affixus videatur, quomodocunque fuerint figuræ corporum collocatæ, vt ad eundem locum perueniant, necesse est semel verti sphæram. Quod cum fiat, & Aries in maximo circulo, & eodem tempore ad locum quo reliqua sidera perueniant, necesse est eum celerrimum dici. Sed nos ad circuli effectionem veniemus, & reliqua dicemus. In eodẽ Tauri genua vt fixa perspiciuntur, et si nonnulli ita finxere, vt vno genu, hoc est dextro nixus, sinistro propè contingere videatur: de hoc in medio relinquemus. Sed in eodem circulo zona Orionis, vt ipso circulo præcinctus estimetur. Hydræ flexu à capite primo ac ceruicibus erectis Cancrum contingere videatur: & ex inferiore corpore Hydræ Crater cum Coruo velut fixus esse circulo conspicitur. Item paucæ stellæ Chelarum, eodem adiunguntur Ophiuchi genua eodem circulo à reliquo corpore diuiduntur. Aquila sinisteriore penna pene contingẽs figurata est. Eodémque circulo caput Pegasi cum ceruicibus nititur. His corporibus signorum Aequinoctialis circulus finitur. Quò Sol cum peruenit, bis vno anno conficit æquinoctium, hoc est in Ariete & Chelis: in hac enim parte sphæræ & ver & autumnus confici existimatur: ita vt ver sit in Ariete, autumnus in priore parte Scorpionis, quod signum nonnulli Libram dixerunt. Per hunc circulum transiens Sol ab Ariete ad Chelas, efficit sex mensium diem his locis qui intra Arcticũ videntur orbem: noctem autem his qui Antarctico circulo sunt clausi: quare magis his locis nemo potest durare. Et rursus ab Autumno vsque ad ver, hoc est à Chelis vsque ad Arietẽ perueniens, efficit his locis sex mensibus perpetuis diem, in quibus antè noctem demonstrauimus: econtrario autẽ noctem his qui Boreo polo sunt proximi: sed de hoc ante diximus: neque enim mirum est hac collatione sphæræ id euenire. Erecto enim Boreo polo, neque vnquam occidente euenit, vt corpora quoque quæ ei proxima sunt circulo, sero occidere videantur. Id ex hoc intelligere licebit: Cum in his partibus sphæra habitetur, quæ pars est ab Aestiuo circulo, ad orbem qui Arcticos vocatur, & de Arctico circulo, hoc est de duabus Vrsis & Dracone, caput Draconis maximè niti ipso circulo videatur, ita vt is qui Engonasin vocatur, inter Aestiuum & Arcticum locatus, caput Draconis premere intelligatur: quicunq;, vt ante diximus, ad ipsum caput Draconis habitant, ita longo die vtuntur, vt ne tertia quidem horæ pars in vnaquaque nocte his obtingat. Itaque Aratus ait.

Κείνη πȣ κεφαλὴ τῆ νήχεται ἧχί περ ἄκραι
Μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολίαι ἀλλήλῃσι

Item Cicero dicit:

Quod caput hic paulum sese subitóque recondit,
Ortus vbi atque obitus, parte admiscentur in vna.

De hoc Homerus quoque in Odyssea ita breuem noctem esse dicit, vt pastores cum alij exigant, alij redu-
cant pecus, possit alius alium audire, cum vnus propter noctem pecus reducat, alter propter lucem exigat:
sed nos ad propositum reuertamur.

11 *TERTIVS ab Aestiuo circulo Hiemalis vocatur, his corporibus & eorũ partibus finitur: nam me-*
dium Capricornum diuidens & pedes Aquarij, per caudam Pistricis vt traiectus videtur. Diuidit etiam
Leporem fugientem à cruribus, & quadam parte corporis, & Canis sequentis pedes, & Nauis ipsius pup-
pim, Centaurique ceruices à reliquo corpore diuidit. Scorpionis extrema cauda, quod acumen vocatur,
eodem circulo coniungitur. Sagittarij arcus eodem orbe deformatur. Huius orbis infra terram sunt de par
tibus octo partes quinque, supra terram autem tres. Itaque fit breuior dies nocte, vt ante demonstra-
uimus.

12 *QVARTVM circulum Zodiacum esse Aratus demomstrat, de quo ante diximus, & posterius di-*
cemus. Sed Aratus, non vt reliqui astrologi, ab Ariete duodecim signa demonstrant, hoc est vere incipiente
sed à Cancro, hoc est ipsa æstate. Nos autem (quoniam ab Ariete incipimus) ita protinus dicemus. In hoc
enim circulo sic duodecim signa figurantur: Aries, Taurus, Gemini: in his tribus signis ver demonstratur,
& æquinoctium vernum. Cancer, Leo, Virgo: in his signis maximè æstas conficitur: sed sol incipit à Virgine
iam transire ad æquinoctium autumnale. Chelæ, Scorpius, Sagittarius: in his tribus signis autumnus effi-
citur & æquinoctium autumnale. Capricornus Aquarius, Pisces: in his tribus signis sol hiemem conficere
demonstratur. Et si nulla sunt signa XII. sed XI. ideo quod Scorpio magnitudine sui corporis duorum locũ
occupat signorum, è quibus prior pars Chelæ, reliqua autem Scorpio vocatur. Priores enim astronomici,
cum omnes res ad duodecim partes reuocarent, vt menses, & horas, & latitudinem signorum: itaque &
signa, per quæ res omnes significantur, duodecim voluerunt esse.

SED quoniam septem circulis in prooemio propositis, de quatuor circulis mentionẽ fecimus, ne se-
ptem ex ordine demonstratis, aliquid à nobis obscurius dictum videatur, de septem superant tres, Arcti-
cus, Antarcticus, & ille qui Lacteus vocatur. Itaque de his dicere incipiemus. Arcticon igitur orbem susti-
net caput Draconis cum reliqua corporis parte. Cepheus autem pectore suo circulum iungit eodem orbe
nituntur & pedes maioris Vrsæ, præterea sedile Cassiopeiæ cum pedibus eius nititur ipsi circulo sinistro pe
de, genúque dextro: & pedis prioribus digitis eius qui Engonasin vocatur: & manus sinistra Bootis exte-
riori parte circuli peruenit coniuncta. Ad Antarcticon autem circulum peruenit extrema nauis Argo, pe-
désque Centauri posteriores adiunguntur: priores autem propè contingere, & Ara videtur prope affixa,
Eridanique fluminis extrema significatio.

RELIQVVM est nobis definire quem supra Lacteum orbem demonstrauimus. Ipse enim diuidit
Oloris extremam sinestram pennam, quæ extra Aestiuum peruenit finem. Præterea transit manum de-
xtram Persei, & ab humero sinistro Aurigæ perueniens sub manum eius dextram, & Geminorũ genua,
& pedes eius signi quod ϖϱοιωων vocatur. Hic diuidens Aequinoctialem & Aestiuum circulum, tangit
extremum finem mali qui in Argo naue defixus videtur: deinde rursus reuertens, genua Centauri diuidit
à reliquo corpore, & extremam caudam terminat Scorpionis, & arcum medium Sagittarij, & Aquilæ di
midiam partem, per eius transiens pennas.

13 *QVONIAM de huiusce rebus exposuimus ordine, mundi rationem & quemadmodum moueatur,*
protinus dicemus: & in duodecim signorum exortu ea quæ deinde corpora consequantur, & quæ perue-
niant ad occasum. Conuenit nobis mundum ab exortu ad occasum verti, ideo quod videmus stellas exoriẽ-
tes ad occidentem conuerti. Sic enim primum poterimus scire, qui sint exortus, & qui occasus. Si enim no
strum aliquis astiterit contra exorientem, necesse est Arctos nobis à sinistris partibus esse. Cum id ita fiat,
illud quoque necesse est, vt omnia à dextris partibus exorta, in sinistris occidere, videantur, de quo & an-
te diximus. Igitur cum videamus stellas exoriri & occidere, necesse est mundum quoque cum stellis
verti. Sed nonulli aiunt nihilominus id euenire posse, vt si stante mundo, stellæ exoriantur & occi-
dant, quod fieri non potest. Si enim stellæ vagæ feruntur, neque mundus ipse vertitur, non possunt cor-
pora stellis figurata incolumia & certa permanere. Illud enim videmus, in toto mundo stellas erraticas
esse quinque, neque horum cursum quemquam posse definire: Aratum ipsum negare, se difficiles eorum
cursus interpretari posse. Quo modo igitur cum quinque stellas nemo possit obseruare, tot milia quis-
quam possit peruidere, nisi qui permittat, hic cursus stellarum posse esse, & nihilominus figuras corpo-
rum permanere: quod si non est, tota sphæra ad irritum reuocabitur. Quicunque enim sphæram fecerit,
non poterit efficere, vt sphæra stante nihilominus stellæ versentur. Illud etiam videmus in extrema cau-
da Draconis, stellam esse quæ in se vertatur, & in eodem loco constet. Quod si omnes stellæ vagæ feruntur,
hanc

hanc quoque loco moueri necesse est, quod non euenit. Igitur necesse est mundum quoque, non stellas verti.

Quoniam ostendimus mundum cum stellis potius quàm stellas per se verti, nunc reliqua dicemus. Cum enim traditum sit nobis, prius noctem quàm diem fieri, noctem dicemus vmbram terræ esse, eámque obstare lumini solis. Et si nonnulli dixerunt in solis cursu euenire, vt cum perueneret ad eum locũ, vbi occidere dicatur, ibi montium magnitudine à nobis lumen auerti solis, & ita noctem videri: quod si ita sit, nimirum eclipsin solis verius quàm noctem dixerimus. Sed aliter esse ex ipsa sphæra intelligere licebit. Horizon enim diuidens ea quæ videntur, & quæ non apparent, ita definit sphæram, vt semper sex signa de duodecim in hemisphærio videantur supra terram, sex autem signa sint infrà sub terra. Igitur cum in vna eorum Sol nixus ferri videatur, ab eo circulo qui Horizon vocatur, exoritur, itaq; incipit lucere, cúmque nihilominus ipse mundus vertatur cum reliquis signis. Sed quo facilius intelligatur, ponamus solem esse in Ariete, à quo duodecim signa instituimus numerare. Igitur cum sol sit in Ariete exoriente, dies est: qui cum vertente se mundo peruenit ad eum circulum qui Mesembrinus vocatur, efficit diei partem dimidiam. Sed sic etiam facilius intelligitur, & rursus ab eodẽ Ariete incipiemus. Cum Aries est exortus, præter eum hæc signa sunt in superiore hemisphærio: Pisces, Aquarius, Capricornus, Sagittarius, Scorpio. Horum cum tria signa occiderint, hoc est, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, exorta sunt tria signa quæ Arietem sequuntur, hoc est, Taurus, Gemini, Cancer. Tum fieri dimidium diem necesse est, & Arietem peruenire ad eum quem Mensembrinum esse circulum suprà diximus. Cum autem cum reliquis signis ipse Aries occidit, & exortus est Leo, Virgo: tum Chelæ exoriuntur, & in superiore hemisphærio vehuntur. Quæ cum occiderint, rursus aries exortus efficiet lucem. Sed ne in dubium veniat, cum Ariete occidente dixerimus Chelas exoriri, quid de reliquis signis sine sphæra possit intelligi, sic inuenietur. In quocunque signo Sol fuerit exoriens, quodcunque ab eo signo septimo loco fuerit, id noctu primum exorietur, & ita conficiet cursum: mundus enim ipse semel in die ac nocte verti videtur. Itaque euenit, vt ipsa signa duodecim semel in die ac nocte videri possint. Sed ne Solis cursus, de quibus postea sumus dicturi, potius quàm quod antè cœpimus enumeremus, ad inceptum reuertemur. Diximus enim principium mundi esse noctem, deinde diem. Inter noctem & diem, præter vmbram terræ nihil interesse arbitramur. Sed quoniam signorum suprà & corporum exortus instituimus, ad hoc perueniemus.

14.15. IGITVR vertente se mundo per vtrosq; Polos & per Axem, quem supra Dimensionem sphæræ diximus esse, & ita sphæra collocata, vt vnus Polus semper sit supra terram, alter nunquam exoriatur, necesse est Arctos quoque & reliqua corpora quæ sunt in Arctico circulo, nunquam occidere, reliqua autem omnia exoriri & occidere, quòd inferiora sunt ab eo circulo quem nunquam occidere diximus. Id enim posse fieri hæc edocet causa. Videmus caput extremum Draconis, quod maxime Arcticon extra circulum prominet, quodam tempore ita occidere existimatur, vt exortus cum occasu permisceatur, vt & ante diximus. Si autem pars aliqua occidere de summo circulo videtur, necesse est omnia quæ sunt inferiora, exoriri & occidere. Igitur conuenit nobis sidera vertente mundo occidere & exoriri. Præterea hac inclinatione cœli, cum vnus circulus ita sit erectus vt nunquam occidat, alter ita sit terræ subiectus, vt nunquam exoriatur, quicunque circuli fuerint in sphæra, hoc est, ab Equinoctiali ad polum qui Boreus appellatur, nullus erit eorum qui non maiorem partem circunductionis habeat supra terram: qui autem ab Aquinoctiali fuerint circulo ad eum polum qui Notius appellatur, omnis inferiorem partem maiorem habebunt quàm superiorem: & quanto magis ad Polum Notium accesserint, hoc maiorem partem sub terra habere perspicientur: & quanto magis ad Boreum finem venerint, hoc maiorem partem circuli supra terram tenere videbuntur: quo enim erectior ipse Polus fuerit, hoc magis & circuli eius erectiores videbuntur. Quod cum ita sit, si duo sidera simul fuerint orta, vnum ab Arctico, alterum ab Antarctico circulo, serius occidet id sidus quod ab Arctico circulo fuerit exortum: ideo quòd maiorem habet circunductionem sphæræ, quàm quod à Notio polo est ortum. Si autem simul occiderint, serius exorietur id signum, quod ab Antarctico fuerit exortum, ideo quòd tota illa collocatio mundi maiorem partem habeat sub terra, quàm illa pars quæ in Boreo polo est finita. Et non modo signa quæ sunt ad Arcticum finem collocata, præstantibus corporibus, aut serius occidunt & antè exoriuntur, quam ea quæ Notio polo depinximus: sed ipsa quoque corpora inter se dissentiunt: vt si quod inferius sit signum, & id cum superiore exoriatur, tamen serius occidat. Econtrario itaque si qua sunt signa ab Aequinoctiali circulo ad Notium polum figurata, horum si qua signa pariter exorta fuerint, citius occident quam ea quæ proxime Polum accedunt. Euenit etiam, vt non modo quæ simul sint exorta sidera, ex his serius occidant, quæ proxime Arcticum circulum sunt collocata, sed etiam si qua eorum antè exorta fuerint, quæ sunt ad Notium polum finita, tamẽ ante occidant quam ea corpora, quæ in Boreo polo figurata esse supra demonstrauimus, ideo quòd maiore circunductione sphæræ vtuntur ea corpora, quæ ab Aequinoctiali circu

lo ad Arcticum finem sunt constituta. Igitur ostendimus, qua inclinatione mundi sphæra sit constituta. Nunc ad duodecim signa reuertemur, & quorum exortu quæ de reliquis corporibus occidant aut oriantur, commemorabimus, & initium ab Ariete faciemus.

16 ARIETIS exortu, sinistra pars Andromedæ prouenire, Ara autem occidere videtur. Cum eodem sidere exoritur & Persei caput vsque ad vmbilicum, vt dubium fere videatur, zona eius vtrum vsque extremo Ariete, an Tauro primum exoriente prodeat ad lucem.

Tauro autem exorto quæ prius dubia fuerunt, omnia sunt certa. Nam & Ara omnino occidit, & Perseus totus est ortus, & Aurigæ caput cum reliquo corpore duntaxat ad sinistrum pedē videtur, & Pistrix à cauda exoriens perspicitur. Hoc signo primum occidere Bootes videtur: et si cum quatuor signis occidit, neque tamen totus ad terram potest peruenire: nam manus eius sinistra circulo Arctico conclusa, neque oritur neque occidit.

Geminis exorientibus, tota iam Pistrix & fluminis Eridani prior pars apparet, & Orion exoriri videtur: occidit autem Ophiuchus à pedibus genuum fine.

Cancer exoriens obscurat dimidiam partem Coronæ, Pistricisque caudam & Notium piscem, & caput cum reliquo corpore ad vmbilicum eius qui Engonasin vocatur. Ophiuchum à genibus ad humeros, & Anguem totum præter caput & ceruicem, quæ ex Aestiuo circulo tendit ad Coronam. Bootem propè totum terra tenet tectum. Exoritur autem & Orionis corpus ad zonam, & Eridanus totus apparet.

Exortu Leonis reliqua pars occidit Coronæ, cum capite & ceruicibus Anguis & Ophiucho. Engonasin autem qui vocatur, eius præter sinistrum genu & pedem nihil apparet, & Bootes totus obscuratur. exoritur autem caput Hydræ cum Lepore toto, & Procyon cum pedibus prioribus Canis, & Aquila tota.

Virgo autem exoriens: non pauca sidera obscurat: nam statim Lyra occidit cum Sagitta & Delphino, & Oloris capite corpus ad caudam propè occidit, & Fluminis prior pars, & Equi caput cum ceruicibus: exoritur autem Hydra fine Crateris, & Canis totus, & nauis Argo fine totius veli.

Chelis exorientibus videtur, & Bootes exoriens totus, & tota nauis apparet. Argo Hydráque, præter cacumen extremum caudæ, quod est sub terra. Exoritur etiam genu & sura eius dextra qui Engonasin vocatur. Hunc eadem nocte occidere & exoriri licet videre: reliquum autem corpus, cum Scorpionis & Sagittarij prouenit parte. Præterea cum Chelis exoritur cauda Centauri, occidit reliquum Pegasi corpus: & Oloris extrema cauda, & Andromedæ caput cum vmbilico Pegasi: & Pistrix reliquo corpore ad ceruices, vt caput eius solum videatur: & caput Cephei pendens ad Pistricis occasum, cum manibus & humeris peruenit ad terram.

Scorpione exoriente duæ partes Fluminis occidunt, & reliquum corpus Andromedæ cum capite Cephei. Occidit etiam Cepheus capite ad humeros, quæ pars est extra Arcticum circulum constituta. obscuratur etiam Cassiepeia resupina occidens: exoritur autem Corona, quæ ante Centauri pedes iacere existimatur: & Hydræ reliquum quod caudam esse supra diximus. Prouenit etiam & corpus Centauri, quod equina figura videtur, & ipsius hominis caput, & hostia quam tenere eum supra diximus: denique ad id corpus qua fine pedes eius sunt priores: Ophiuchi autem duntaxat caput exoritur, & ipsius Anguis caput quod est contra Cancrum.

Sagittarium exorientem Ophiuchus totus exoriens insequitur, & Anguis qui ab eo tenetur, caput eius qui Engonasin vocatur, & sinistra manus eiusdem: deinde Lyra tota cum Cephei capite & humeris exit ad lucem. Occidit autem Canis maior, cum Orione toto, & Lepore, & Aurigæ superiore parte corporis: præterea caput & pedes eius: occidit etiam totus Perseus præter crus & pedem dextrū, Argo autem puppim solam relinquens, peruenit ad terram.

Capricornus exoriens, hæc sidera ad terram premere videtur, reliquam figuram nauis, & signum quod Procyon vocatur. Eodem tempore & reliquum corpus occidit Persei. Exoritur autem Olor cum Aquila, & Sagitta, & Ara, quam proximam esse Notio polo diximus.

Aquarius exoriens ad dimidiam partem corporis Equi pedes secum terra ducit, & caput cum ceruice Pegasi. At contra Centaurus à cauda ad humeros virilis corporis occidit cum Hydræ capite & ceruicibus.

Piscibus exorientibus occidit reliquum Hydræ corpus & ipse Centaurus: exoritur autem Piscis qui Notius vocatur, & Andromedæ dextra pars corporis.

17 SIC IGITVR exorientibus duodecim signis, reliqua corpora occidere & exoriri videntur. Sed, vt ante diximus, nunc protinus de Solis cursu dicemus. Necesse est enim Solem, aut ipsum per se moueri, aut cum mundo verti vno loco manentem. Quod si maneret, necesse erat eodem loco occidere & exoriri, à quo pridie fuerat exortus: quemadmodum signa eodem loco semper oriuntur & occidunt. Præterea, si ita esset, necesse erat dies & noctes omnes æquales esse, vt quàm longus hodiernus dies fuerit, tam longus semper

per sit futurus: item nox simili ratione semper æqualis permaneat. Quod quoniam non est, illud quoque necesse est, cum videamus esse dies inæquales, & Solem alio loco hodie occasurum, & alio heri occidisse. Si igitur alijs locis oritur & occidit, necesse est eum moueri, non stare. Solem autem contra mundi motum currere, sic possumus intelligere: euenit enim, vt duabus ex causis sidera non posimus videre. Quarum vna est, cum abierint infra terram, nostrum quoque effugere conspectum, ita vt inferiori hemisphærio ostenditur. Altera autem est ratio, quod propter fulgorem Solis, & vim maximam luminis, sidera obscurentur: siue quod stellis obsistit, ne candor earum ad nostros perueniat aspectus: siue sui magnitudine luminis officit oculis nostris, ne præter eius ignem aliam superiorem rem perspiciamus, quod magis verisimile videtur. Neque enim Solis ignem eiusmodi videmus, cuiusmodi reliquos ignes intelligimus: sed ita lumen auertit nostrum, vt ipse quoque nobis nō igneus, sed albus videatur esse. Præterea in vnaquaque nocte vndecim signa necesse est apparere, ideo quod vno signo Sol ipse nixus, iter conficere videtur, cuius figuram corporis ipse suo lumine obscurat, cum eo enim signo & occidere & exoriri videtur. Nonnulli dicunt nos duodecim signa duntaxat hac ratione perspicere posse, si in eius signi prima nouissimáque parte consistat. Habet enim duodecim signa partes eiusdem modi, vt vnumquodque eorum in longitudine habeat partes triginta, in latitudine autem partes duodecim. Itaque euenit, vt in longitudine signorum annus sit, in latitudine autem singuli dies sint. In prima parte signi nihilominus nos reliquum corpus eius signi videre posse nonnulli dicunt. Simili ratione, & si fuerit in extrema parte signi, quod fieri non potest. Nam cum Sol sit in qualibet parte signi, & exoriatur, ita magnum videtur habere fulgorem: vt omnia sidera obscuret. Illud tamen potest euenire, vt cum Sol sit in prima parte signi & occidat, reliquum corpus eius signi appareàt. Sed certius & verius est, vndecim signa quàm duodecim apparere posse. Præterea quæritur, quare Sol contra mundi inclinationem currens, videatur cum ipsa sua sphæra occidere & verti. Nam si Sol contra siderum occasum curreret, de Ariete ad Pisces, non ad Taurum transiret. Exoriri etenim Pisces prius quàm Aries, & occidere perspiciuntur: & ita mundus verti videtur, vt prius Pisces quàm Aries occidant. Itaque diebus triginta Sol in Ariete currens, & eius corpus obscurans, sic duntaxat apparet Sol, vt ex eo loco quo Aries antè exoriri videatur: & post dies triginta, Sol videatur ab eodem loco surgere, ex quo loco Taurus antè exoriri videbatur. Igitur apparet solem ab Ariete ad Taurum transire. Quod si ita est, necesse est eum contra mundi inclinationem currere. Quare autem euenit, vt antè diximus, quod videtur cum mundo Sol verti: eius similis hæc est causa: Vt si quis in nauiculæ rostro sedens, inquirat ad puppim transire, & nihilominus ipsa nauis iter suum conficiat: ille quidem videbitur contra nauiculæ cursum ire, sed tamen eodem perueniet quo nauis. Hoc autem sic etiam facilius intelligetur, si nauim diuiseris in partes trecentas sexaginta, quemadmodum Sol diebus trecentis sexaginta simul mundum transigit. Eodem modo, vt ante diximus, si nauis sit diuisa, & in vna parte de trecentis sexaginta constituatur quilibet eorum: nauis autem habet vnius diei cursum ille quidem contra nauim ire, sed cum ea ad locum definitum peruenire intelligetur. Non enim extra nauim est, quia rostro ad puppim transit, sed ipsa naui continetur: item Sol cum per ipsum mundum iter conficiat, & eo contineatur, videtur contra mundum ire, sed cum eo peruenit ad occasum. Cum enim mundus trecenties & sexagies se conuerterit, tunc Sol iter annuum conficit.

18 QVONIAM de sole quæ visa sunt nobis vtilissima esse, literis mandauimus, nunc de Luna dicemus. Et si alta conati perscribere, velut natura voluminis ad hoc loci deuenimus, ne nonnullis incautè huius rationem relinquentes, aut propter magnum laborem defecisse, aut inscientia superati non valuisse persequi videamur. Nos autem non illorum existimationis timendæ causa persequi consuetudinis nostræ rationem demonstrasse instituimus, sed quòd alterius quæri volumen hoc perlecto noluimus: nec tandiu rem cogitatam scripto aliorum ad desiderium adducere. Præterea cum reliqua omnia diligentissime persecuti fuerimus, alienum videtur esse, nos non eandem persequi causam. Quare, sicut ante diximus, ad inceptum reuertemur, & necessario totidem verbis de Luna ac Sole dicemus, ita, Lunam per alios exortus & occasus necesse est moueri, non stare: idque facilius, quàm de Sole licet intelligere: neque enim tam magnus ardor eius est, vt officiat oculis nostris, neque vt Sol dies triginta vno quoque signo vehitur, vt difficile sit intellectu, quanta particula luminis aut ipsius signi superesse videatur, cum ad aliud transierit signum. Luna enim cum duodecim signa diebus triginta percurrat, licet intelligere, duobus diebus & sex horis Lunam in alio signo esse: hanc autem, cùm à Sole lumen accipiat, & ita nobis lucere videatur non est verisimile de tam multis causis, potius eam constare quàm moueri. Si enim suo lumine vteretur, illud quoque sequebatur, eam semper æqualem esse oportere, nec die tricesimo tam exilem aut omnino nullam videri, cùm totum transegerit cursum, sola autem ad aliud transire signum intelligatur: Præterea si suo lumine vteretur, huius nunquam eclipsin fieri oportebat. Sed ne dubium fiat quare solis eclipsis fieri posit, qui vtrisq; lumē dare supra sit dictus: Lunæ autē non facile fiat, cum alieno lumine vtatur: eius hæc

hæc veriſsima, vt arbitramur, eſt cauſa. Luna enim cum ex toto mundo & omnibus ſtellis maxime terræ proxima videatur, & ad acies noſtras perueniat: & quodam tempore torrens perueniat ad eundem locum ſigni, quo Sol vehitur, obſcurare lumen eius à noſtro conſpectu videtur. Hoc autem maxime euenit die nouiſsimo, cum Luna tranſierit in duodecim ſigna, & cum Sol ad aliud ſignum tranſire videatur, & proxima fiet illi. Quod euenire ſic etiam poteſt intelligi: Vt ſi quis alicui manum planam ad oculos admouerit, quanto magis ſic fecerit. hoc minus ille videre poterit: & quanto longius ab eo diſceſserit, hoc magis illi omnia poterunt apparere: ſimili ratione, cum Luna ad Solis locum peruenit, tunc proxima eius videtur eſſe, & radios eius obturare, vt lumen eijcere non poſsit. Cum autem Luna ab eo loco diſceſserit, tunc Sol lumen eijcit, & ita ad noſtra adijcit corpora.

Lunæ autem eclipſis ſic euenit: Cum propè vna dimenſione ſit Luna, cum abierit Sol ſub terram duntaxat hoc modo, vt per mediam terram, ſi quid directum traieceris, contingere poſsit Solem ſub terram, Lunam autem ſupra terram, Quod cum ita euenit, neceſſe eſt Solis radios propter magnitudinem terræ ita eſſe dimiſsos, vt Lumen eius quo Luna lucet: non poſsit ad eam peruenire: & ita exiſtimatur fieri eclipſis Lunæ. Quæ ſi ſuo lumine vteretur, licebat ne apparere quidem nunquam Solem, ideo quòd Luna nihilominus luceret, Sic nanque accipit lumen, vt luceat cùm Sol venerit per terras, ſed non vt aliquẽ locum concluſiorem totũmque ſpacium impleat lumine. Si quis noſtrum ſteterit in eo loco quo Sol maximè lucet, reliquis partibus lumen à Sole accipiens præbebit: id in Luna fieri inuenitur, eam Solis lumine accepto, lucere reuibratione. Nonnulli exiſtimant, cum dicitur Sol in Ariete aut in quolibet ſigno eſſe eum ſupra ipſas ſtellas Arietis iter facere. Qui autem hac ratione vtuntur, longe à vera ratione errant, Nam neque Sol, neque Luna proximè ſidera apparent, Hac etiam de cauſa nonnulli ſeptem ſtellas erraticas finxerunt, adiungentes eodem Solem & Lunam, quod cum quinque ſtellis feruntur: Luna enim proximè terra eſt, itaque triginta diebus totum mundum exiſtimatur tranſire. Id hac euenit ratione: ſi circulos quos intra Zodiaci ambitum fecerit, ebſque hoc interuallo finxerit, vt terra ſit in medio, & vnam à terra ad Lunam menſionem fecerit, quam Græci τόνον appellauerunt. Hunc autem, quia certum ſpacium non potuerunt dicere, tonon dixerunt. Igitur abeſt Luna à terra, tono vno. Hac igitur re, quòd breuiſsimo circulo deuehitur, diebus triginta ad primum peruenit circulum. Ab hoc circulo abeſt circulus ſemitonio: quo Mercurij ſidus vehitur. Itaque diebus triginta ad alterum ſignum tranſiens tardius, ab hoc circulo abeſt tono dimidio: quo loco iter ſuum Veneris dirigit aſtrum, tardius quam Mercurij ſtella conficiens curſum, tranſit enim ad aliud ſignum diebus triginta. Supra huius ſtellam Solis eſt curſus, qui abeſt ab Heſpero, quæ eſt Veneris ſtella, medietate toni. Ita cum inferioribus pariter peruolãs anno vno duodecim ſigna percurrit, triceſimo die ad alium tranſiens ſignum. Supra ſolem igitur & eius circulum, Martis eſt ſtella, quæ abeſt à Sole, tono dimidio. Itaque dicitur diebus ſexaginta ad aliud ſignum tranſire. Supra hunc orbem Iouis eſt ſtella, quæ abeſt à Martis, hemitonio. Itaq; vno anno ad alterum tranſit ſignum. Nouiſsima ſtella Saturni, quæ maximo vehitur circulo hæc autem tono diſtat à Ioue. Itaque annis triginta duodecim perrcurrit ſigna. Ab ipſorum tamen ſiderum corporibus Saturnus abeſt tono vno & dimidio. Hac igitur ratione potes ſcire, neque Solem neque Lunam contingere ſtellas, & nihilominus per zodiacũ circulũ verti. Hinc etiam poſsumus intelligere, Lunam minorem eſſe Sole: Omnia enim quæ proxima ſunt nobis, maiora neceſſe eſt eſſe, quàm quæ longo diſsidente interuallo videmus. Igitur Lunã videmus proximè nos eſſe: neq; eam maiorẽ noſtro aſpectui eſſe quàm Solem. Illud quoq; neceſſe eſt, cùm Sol lõgè abſit à Luna, & à nobis maior videtur, ſi propè acceſserit, multo maiorẽ futurum. Præterea neceſſe eſt vt ante diximus, aut nullam ſtellam erraticam eſſe, aut Solem pariter cum Luna vt reliquas ſtellas errare. Si enim quiſquam mihi poteſt demonſtrare quinque ſtellarum curſum, & dicere, quòd hodie coram earum quæq; ad aliud tranſeat ſignum, quemadmodũ de Sole & Luna fieri videmus, & nihilominus ſuum efficit curſum, non eſt erratica. Si autem dubium eſt, quòd hodie tranſeat, & ad aliud ſignũ compari ratione cum Luna feratur, & ſuum circulũ dirigat, quemadmodũ ſtellæ quæ ſunt dubiæ, neceſſe eſt has quoque errare: ſed non euenit vt errent, præſertim cum ſuo tempore ad curſum reuertantur. Igitur ne ſtellæ quidem, cum certo tempore ad ſuum ſignum reuertantur, poſsunt errare, niſi fortè volumus accipere excuſationem, quòd duo corpora magna facilius poſsint obſeruari quàm ſingulæ ſtellæ, quæ non certos curſus conficientes videntur apparere.

16 STELLAS quinque nonnulli has aiunt eſſe: Veneris, Mercurij, Iouis, Saturni, & Martis. E quibus eſſe maximam colore candido, nomine Heſperum, & eam appellari Venerem. Hæc ſtella nõ abeſt à Sole longius duobus ſignis infra eius circulum collocata, ſicut ante diximus: apparens maximè noctu, ſed toto menſe non plus indeficiens poteſt videri. ſed totus Heſperus incertos efficit curſus, non eodem tempore ad præteritum tranſiens ſignum.

SECVNDA ſtella eſt Mercurij nomine ςίλβων, totus acuto lumine, ſed in aſpectu non magnus.

à Sole non longius abest signo vno. Qui semper eosdem cursus efficiens, modo nocte prima, modo autem ad Solis exortus incipit apparere, nonnunquam etiam perpetuò signis IIII. est cum Sole: rediens autem cum Sole, non amplius est quam tertiam partem signi.

IOVIS autem stella, nomine φαέθων corpore magnus est, figura autem similis Lyræ. Hic autem duodecim signa annis totidem transire existimatur, & vno quoque anno nusquam apparere dicitur, non minus dies triginta, non plus quadraginta. sed maxime obscuratur, cum occidit cum sole. Exoriens autē apparet antequam Sol.

SOLIS stella, nomine φαίνων: corpore est magno, colore autem igneo: similis eius stellæ, quæ est in humero Orionis dextro. Hic per duodecim signa aßiduè ferri videtur: nonnunquam etiam cum solis ipsius sideribus apparet, modo alijs partibus adiectis circuli. Hanc stellam nonnulli Saturni eße dixerunt. Redire autem ad signum annis triginta, & quotannis non apparere, non minus dies triginta, nec amplius quadraginta.

RELIQVVM est nobis de Martis stella dicere, quæ nomine πυρόεις appellatur. Hic autem non magno est corpore, sed figura similis est flammæ. Nonnunquam autem cum ipsius solis sideribus concurrens, omnia peruolat signa, sedens ad primum signum non longius biennio

QVOD ad quinque stellas attinet, hucusque satis arbitramur dictum: nunc autem demonstrabimus, quibus de causis mense intercalentur: quoniam tempus omne metimur die & nocte, mense & anno. De quibus diem nobis diffinierunt, quandiu sol ab exortu ad occasum perueniat: noctis autem spacium constituerunt eße, qnandiu sol ab occasu rursum: ad exortum reuertatur: mensem autem, quamdiu Luna Zodiacum circulum perducat: annum voluerunt eße cum sol ab AEstiuo circulo redit, & Zodiacum ad id signum vnde incipiebat, permetitur.

CAETERA DESIDERANTVR.

COLONIAE AGRIPPINAE,
APVD THEODORVM
GRAMINAEVM.

ANNO SALVTIS
M. D. LXX.

IN PONDERE ET MENSVRA SALVS

ASTRONOMY AND ASTROLOGY.

312 ARATUS. Arati So | Lenses | Phaenome | Na Et Progno | Stica. | Interpretibvs. | M. Tvllio Cicerone. Rvfo Festo | Avieno. Germanico Caesare, Vna | Cvm Eivs Commentariis. | C. Ivlii Hygini Astro | Nomicon. | Omnia partim è vetustis codicibus, partim è locorum collatione emendata, & e | mendatorum ratio, ab ipso Morelio, viro sane vt colligere li- | cet, doctissimo, acerrissi inditij, exposita. | Nos vero praeter ea quae in Parisiensi exemplari reperiebantur, figuris affabre, ad Ptole | maei doctrinam exsculptis, figurarumque explicationibus, Rvfvm Fe | Stvm ornauimus: quem & ea causa praemisimus. | *(Printer's mark)* Coloniae Agrippinae, | Apvd Theodorvm Graminaevm. | Anno Salvtis M.D.LXIX. *Folio, 4 ll. + 183 pp. + 1 p. with colophon. Numerous woodcuts. Good copy; orig. limp vellum.* *Cologne,* 1569. 15*s.*

Hoffman, Lex. Bibl. I. 233; Graesse, I. 177. Unknown to Ebert and Brunet.
Aratus. Greek poet and astronomer. Flourished circa 270 B.C. Settled at the court of Antigonus Gonatas, King of Macedon, his patron.